

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛАСТЬ

СХЕМА ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ (завершення) Том I

Місце області в Генеральній схемі планування території України, демографічний прогноз, перспективи розвитку територіальної організації та структури господарства, пропозиції по розвитку функціонально-планувальних елементів території області, основні показники.

Пояснювальна записка

Замовник:	Департамент будівництва, житлово-комунального господарства, містобудування та архітектури Івано-Франківської обласної державної адміністрації
-----------	---

Договір:	№72-01-2015 від 25.05.2015 р.
----------	-------------------------------

Директор інституту

І. Шпилевський

Заступник директора інституту
з наукової роботи, д.г.н

Ю. Палеха

Начальник архітектурно-
планувального управління,
головний архітектор проекту

В. Токар

Головний інженер проекту

В. Муха

Головний економіст проекту

О. Малишева

Начальник відділу НМЗМП

А. Економов

Схема планування території Івано-Франківської області (завершення) розроблена авторським колективом АПМ-1 (начальник – В.О. Токар) спільно зі спеціалістами інженерно-планувального відділу (начальник – О. Головань), у складі:

Архітектурно-планувальна частина

Головний архітектор проекту	В.О. Токар
Головний фахівець	Т.А. Шидловська
Провідний архітектор	Е.Е. Єфименко

Техніко-економічна частина

Головний економіст проекту, д. г. н.	Ю.М. Палеха
Завідуючий сектором регіональних досліджень, д. г. н.	Г.П. Підгрушний
Головний економіст	О.В. Малишева
Ст. науковий співробітник, к.г.н.	І.В. Соломаха
Науковий співробітник	О.М. Патиченко
Науковий співробітник	О.М. Лихогруд

Рекреаційно-оздоровча галузь

Головний інженер проекту	В.Г. Муха
Головний економіст	О.В.Малишева
Науковий співробітник	О.М. Патиченко

Природно-ресурсний потенціал, стан довкілля

Головний інженер проекту	В.Г. Муха
Провідний інженер	Н.В.Сугак

Транспорт

Керівник групи	О.В.Чубенко
----------------	-------------

Інженерна підготовка та захист території. Гідротехнічні заходи

Головний фахівець	Л.Г.Безкоровайна
-------------------	------------------

Керівник групи

О.М.Геращенко

Інженерна інфраструктура

Головний спеціаліст

Д.Є.Гончаров

Провідний інженер

Г.М.Малюк

Керівник групи

О.В.Срібний

Провідний інженер

М.М.Лопатюк

Демографічний прогноз до 2036 року виконали спеціалісти Інституту демографії та соціальних досліджень ім. В.М. Птухи НАН України

Зав. відділом міграційних досліджень, к. е. н.

О.В. Позняк

Головний економіст відділу економіки праці

Г.Ю. Швидка.

Підрозділ «Сільське господарство» (стан та проблеми розвитку сільського господарства; загальна схема розвитку продуктивних сил сільського господарства на перспективу) розроблялися к.е.н. О. Амбросенко.

Координаційно-адміністративну допомогу в роботі над проектуванням «Схеми планування території Івано-Франківської області (завершення)» надавав т.в.о. начальника Управління Департаменту будівництва, житлово-комунального господарства, містобудування та архітектури Івано-Франківської ОДА І.В.Шевчук.

СКЛАД ПРОЕКТУ

Найменування матеріалів		На чому виконано	Масштаб	арх./інв. №
<i>I. Графічні матеріали</i>				
1.	Схема розміщення регіону в планувальній структурі території України	Папір ламінований, папір	1: 250 000	арх. 190247
2.	План сучасного використання території.	Папір ламінований, папір	1:100 000	арх. 190248
3.	Комплексна оцінка території. Схема природно-ресурсного потенціалу	Папір ламінований, папір	1:200 000	арх. 190249
4.	Комплексна оцінка території. Схема природно-техногенної небезпеки	Папір	1:100 000	арх. 190250
5.	Схема захисту територій від небезпечних геологічних і гідрогеологічних процесів	Папір	1:100 000	арх. 190251
6.	Схема розташування об'єктів культурної спадщини	Папір	1:100 000	арх. 190252
7.	Проектний план (основне креслення)	Папір ламінований, папір	1:100 000	арх. 190253
8.	Схема транспорту	Папір ламінований, папір	1:100 000	арх. 190254
9.	Схема водопостачання та каналізації	Папір	1:100 000	026476 дск
10.	Схема електропостачання	Папір	1:100 000	арх. 190255
11.	Схема магістральних трубопроводів	Папір	1:100 000	арх. 190256
12.	Пофакторна оцінка потенціалу та рівня розвитку адміністративно-територіальних одиниць	Папір ламінований, Папір	1:500 000	арх. 190257
13.	Креслення. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони). Особливий період.	Папір ламінований, папір	1:200 000	інв. 026477 дск
14.	Креслення. Інженерно-технічні заходи цивільного захисту (цивільної оборони). Мирний час.	Папір ламінований, папір	1:200 000	інв. 026478 дск
<i>II. Текстові матеріали</i>				
1.	Пояснювальна записка (Том I) (Місце області в Генеральній схемі планування території України, демографічний прогноз, перспективи та визначення пріоритетних напрямків розвитку господарського комплексу, пропозиції по розвитку функціонально-планувальних елементів області, основні показники).	Книга		арх. 91309
2.	Пояснювальна записка (Том II) (Природно-ресурсний потенціал, стан довкілля, транспорт, інженерна підготовка території, гідротехнічні заходи, інженерне обладнання території).	Книга		арх. 91310
3.	Пояснювальна записка (Том III) (Охорона нерухомих об'єктів культурної спадщини)	Книга		арх. 91311
4.	Пояснювальна записка (Том IV) (Пропозиції по реалізації рішень схеми)	Книга		арх. 91312
5.	Пояснювальна записка (Том V) (Основні положення)	Книга		арх. 91313
6.	Розділ «Водопостачання та каналізація»	Брошура		інв. 026479 дск

7.	Пояснювальна записка. Розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) на особливий період.	Книга	інв. 026480 дск
8.	Пояснювальна записка. Розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) на мирний час.	Книга	інв. 026481 дск
<i>III. Матеріали на цифрових носіях</i>			
1.	Схеми та пояснювальні записки у цифровому вигляді.	CD-диск	арх. 190
2.	Водопостачання та каналізація (брошура та схема)	CD-диск	інв. 693 дск
3.	Розділ ІТЗ ЦЗ (ЦО) на особливий період та мирний час (пояснювальні записки та схеми)	CD-диск	інв. 694 дск

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	8
I. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ОБЛАСТІ	10
II. МІСЦЕ ОБЛАСТІ В ГЕНЕРАЛЬНІЙ СХЕМІ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ	12
III. ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОГНОЗ	19
3.1. Демографічна ситуація та тенденції в Івано-Франківській області	19
3.1.1. Загальна чисельність і вікова структура населення	19
3.1.2. Народжуваність	21
3.1.3. Смертність, тривалість життя і природний приріст населення	23
3.2. Прогноз народжуваності	25
3.3. Прогноз смертності й очікуваної тривалості життя	26
3.4. Прогноз міграцій населення	28
3.5. Прогноз чисельності та статеві-вікового складу населення Івано-Франківської області й адміністративних районів до 2036 р.	29
IV. ГОСПОДАРСЬКИЙ КОМПЛЕКС	32
4.1. Перспективи розвитку територіальної організації та структури господарства Івано-Франківської області	32
4.2. Промисловість	38
4.3. Сільське господарство	47
4.3.1. Місце області в загальнодержавному виробництві	47
4.3.2. Соціально-економічні чинники розвитку сільського господарства	48
4.3.3. Земельні та агрокліматичні ресурси	48
4.3.4. Проблеми структурного розвитку сільського господарства	49
4.3.5. Стан і проблеми розвитку рослинництва	51
4.3.6. Стан і проблеми розвитку тваринництва	52
4.3.7. Продовольча безпека й забезпечення продовольством	54
4.3.8. Загальна схема розвитку продуктивних сил сільського господарства на перспективу	55
4.4. Лісове господарство, мисливство та рибне господарство.	62
4.5. Будівництво та інвестиційна діяльність	64
4.5.1. Інвестиційна діяльність	64
4.5.2. Будівництво	67
4.6. Інноваційна діяльність	69
4.7. Вища освіта	71
V. РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧА ГАЛУЗЬ	73
5.1. Природно-кліматичні передумови та можливості розвитку рекреаційно-оздоровчої галузі. Визначення допустимої оздоровчо-рекреаційної ємності.	73
5.1.1. Передумови та можливості розвитку рекреаційно-оздоровчої галузі.	73
5.1.2. Визначення екологічно-допустимої ємності території	76

5.2. Сучасний стан рекреаційно-оздоровчої галузі	82
5.2.1. Місце рекреаційно-оздоровчої галузі Івано-Франківської області в Україні.	82
5.2.2. Зайняті в колективних засоба розміщування.....	90
5.2.3. Ємність колективних засобів розміщення.....	91
5.2.3.1. Ємність закладів оздоровчої сфери.	92
5.2.3.2. Ємність закладів рекреаційної сфери.	96
5.2.3.3 Загальна сучасна ємність колективних засобів розміщення для дітей.	102
5.2.3.4 Загальна сучасна ємність колективних засобів розміщення	103
5.2.4. Сільський зелений туризм.	109
5.2.5. Індекс конкурентоспроможності країн у сфері подорожей і туризму (TTCI).....	115
5.3. Перспективи розвитку рекреаційно-оздоровчої та туристичної галузі	116
5.3.1. Пропозиції щодо нового будівництва рекреаційно-оздоровчих закладів	116
5.3.2. Перспективи розвитку туристичної галузі	122
5.3.3. Перспективи розвитку рекреаційно-оздоровчої та туристичної галузі на розрахунковий строк.....	136
5.3.4. Перспективна зайнятість в рекреаційно-оздоровчій галузі	146
VI. ПРОГНОЗ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРЬСЬКОГО КОМПЛЕКСУ У РОЗРІЗІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ОДИНИЦЬ ОБЛАСТІ	151
6.1. Комплексна соціально-економічна характеристика потенціалу та рівня розвитку адміністративних районів.....	151
6.2. Концепція розвитку господарського комплексу адміністративних одиниць області	177
VII. ПРОПОЗИЦІЇ ПО РОЗВИТКУ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ ОБЛАСТІ	198
7.1. Оптимізація систем розселення.....	198
7.2. Функціональне зонування території та встановлення режимів її використання	202
7.2.1. Зона урбанізації	202
7.2.2. Зони переважного оздоровчо-рекреаційного освоєння	203
7.2.3. Зони впливу міжнародних транспортних коридорів	209
(у вузлах перетину з магістральною дорожньою мережею України)	209
7.2.4. Райони переважно сільськогосподарського використання.....	210
7.3. Розвиток міських поселень та їх функціональна типізація.....	211
VIII. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ	215
IX. ДОДАТКИ	217
X. ДОКУМЕНТИ	257

ПЕРЕДМОВА

Схема планування території Івано-Франківської області (завершення) виконана Державним підприємством Українським державним науково-дослідним інститутом проектування міст "Діпромiсто" імені Ю.М. Білоконя згідно договору №72-01-2015 від 25.05.2015 р., укладеного з Департаментом будівництва, житлово-комунального господарства, містобудування та архітектури Івано-Франківської обласної державної адміністрації.

Правовою підставою для проведення робіт з проектування схеми планування території Івано-Франківської області (завершення) є рішення шостого демократичного скликання 35 сесія Івано-Франківської обласної ради від 23.04.2015 р. за №1601-35/2015 («Про внесення змін до регіональної цільової програми містобудівного кадастру Івано-Франківської області на 2012 – 2016 роки»).

Особливістю регіонального розвитку Івано-Франківської області і України в цілому є посилення ролі регіонів у власному стратегічному плануванні та власному розвитку. Врахування Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року та визначення особливостей планування регіонального розвитку Івано-Франківської області викладено в головному планувальним документі - «Стратегія розвитку Івано-Франківської області на період до 2020 року».

При розробленні Схеми планування території Івано-Франківської області були враховані основні стратегічні напрямки, визначені Стратегією.

Розроблення Схеми виконано спеціалістами ДП УДНДІПМ «Діпромiсто» імені Ю.М.Білоконя і складається з наступних етапів:

- «Концепція. Оцінка стану і прогноз економічного розвитку області», 2009 р.
- «Програма містобудівного кадастру» (транспорт, інженерна підготовка та захист території, інженерна інфраструктура, прогноз та визначення пріоритетних напрямків розвитку господарського комплексу області), 2009 р.
- «Проектування схеми планування території Івано-Франківської області (продовження)», 2012 р.
- «Схема планування території Івано-Франківської області (завершення)», 2015 р.

Схема планування території Івано-Франківської області (завершення) є завершальною частиною «Схеми планування території Івано-Франківської області», і складається з чотирьох томів записок та графічної частини. Склад записок:

- Том I (Місце області в Генеральній схемі планування території України, демографічний прогноз, перспективи розвитку територіальної організації та структури господарства, пропозиції по розвитку функціонально-планувальних елементів, основні показники);
- Том II (Природно-ресурсний потенціал, стан навколишнього природного середовища, транспорт, інженерна підготовка території, гідротехнічні заходи, інженерне обладнання території, основні показники);
- Том III (Охорона нерухомих об'єктів культурної спадщини);
- Том IV (Пропозиції по реалізації рішень схеми);

- Том V (Основні положення);
- Розділ «Водопостачання, водовідведення» (брошура).

Текстові та графічні матеріали виконуються на паперових носіях та в електронному вигляді.

Розділ інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) виконується за окремими завданнями:

- Завдання на розроблення розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) на мирний час;
- Завдання на розроблення розділу ІТЗ ЦЗ (ЦО) на особливий період.

Завдання погоджено начальником Головного управління ДСНС України в Івано-Франківській області Чернецьким В.В. 16 липня 2015 р. Розділ ІТЗ ЦЗ (ЦО) має текстову частину та графічні матеріали і виконуються на паперових носіях та в електронному вигляді.

При проектуванні схеми планування території Івано-Франківської області (завершення) використані матеріали, надані департаментами та управліннями Івано-Франківської облдержадміністрації, зокрема: Управлінням Департаменту будівництва, житлово-комунального господарства, містобудування та архітектури Івано-Франківської ОДА, Департаментом міжнародного співробітництва, євроінтеграції та розвитку туристичної інфраструктури; Управління екології та природних ресурсів, Департамент економіки, Департамент агропромислового розвитку, Департамент промисловості та інфраструктури, Управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи Івано-Франківської ОДА. Крім того, вихідні дані надані: Головним управлінням статистики в Івано-Франківській області; Головним управлінням Держгеокадастру в Івано-Франківській області; Службою автомобільних доріг в Івано-Франківській області, УМВС України в Івано-Франківській області, Івано-Франківським обласним управлінням водних ресурсів.

Схема планування території Івано-Франківської області розроблена відповідно до Державних будівельних норм України "Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях" ДБН Б.1.1-13:2012 (2012 р.), а також інших нормативних документів.

Основним документом містобудівної документації національного рівня є Закон України "Про Генеральну схему планування території України".

Схема планування території Івано-Франківської області розроблена із використанням ГІС-технологій та ArcGIS (ArcView 3.2) на основі електронної цифрової карти, створеної за матеріалами "Київгеоінформатики".

Схема розробляється на розрахунковий термін – 2036 рік.

I. ГЕОГРАФІЧНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ОБЛАСТІ

Івано-Франківська область розташована у західній частині України. Область межує: на північному заході – із Львівською; на заході – із Закарпатською; на північному сході – із Тернопільською; на сході – із Чернівецькою областями; на півдні – із Румунією. Площа області складає 13,9 тис. км² (2,3 % від території України). Адміністративно область розподіляється на 14 адміністративних районів та 5 міст обласного значення. Загальна чисельність наявного населення Івано-Франківської області станом на 1 січня 2015 р. склала 1382,6 тис. осіб. Міське населення становило 602,7 тис. осіб (43,6 %), сільське – 779,9 тис. осіб (56,4 %). За площею території Івано-Франківщина займає 22 місце серед областей України, за чисельністю населення – 12 місце. Щільність населення становить 99,4 осіб/км² (5 місце).

На території Івано-Франківської області археологи віднайшли ознаки Комарівської культури, представники якої проживали у Прикарпатті до 780 р. до Р. Х. Культуру названо за могильником, розкопаним 1934 року біля села Комарів Галицького району.

У XII столітті на цій території утворилися Галицьке князівство. У XIII столітті землі сучасної Івано-Франківської області входили до складу Галицького князівства.

У другій половині XIV століття Галичина потрапила до складу Королівства Польського і була поділена на землі – Галицьку, Львівську, Перемиську, Саноцьку, Холмську і Белзьку. В середині XV століття перші чотири землі були об'єднані в Руське воєводство з адміністративним центром у Львові.

У 1772 році, після першого поділу Польщі територія сучасної Івано-Франківської області опинилася у складі Австрійської імперії.

У 1918 році, після розпаду Австро-Угорщини, була проголошена Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР). В 1919 році уряд ЗУНР знаходився в Станіславові. В 1919 році проголошено акт злуки ЗУНР з УНР

23 листопада 1920 року Польща окупувала територію Східної Галичини. В 1923 році Антанта визнала кордони Польщі разом з Івано-Франківською областю.

У 1939 році згідно з пактом Молотова – Ріббентропа Східна Галичина включно з сучасною територією Івано-Франківської області була приєднана до УРСР. Зразу після "возз'єднання", 4 грудня 1939 року була утворена Станіславська область з Городенківського, Долинського, Калуського, Коломийського, Косівського, Надвірнянського, Рогатинського, Снятинського, Станіславського і Тлумацького повітів.

В червні 1941 року в область вторгнулися угорці, союзники Гітлера, а 1 серпня німецький генерал-губернатор дистрикту Галичина д-р Ляш звернувся до населення краю з повідомленням, що «Галичина прийнята до складу польського генерал-губернаторства».

В області діяли табори смерті і активно вивозили населення на примусову роботу до Німеччини. Біля міста Станіслав в трьох таборах смерті загинуло 127 000 чоловік, а 17 600 чоловік було вивезено до Німеччини.

Вже на початку 1944 року (приблизно березень) Радянські війська здійснювали рейди в тил ворога на території Станіславської області. 27 липня

1944 Червона армія остаточно відвоювала місто Станіслав у німецьких військ. Відзначились в відвоюванні краю від німців воїни першої гвардійської танкової бригади.

У 1945 році Івано-Франківська область була офіційно приєднана до УРСР. Бойові дії проти УПА тривали аж до 60-х років.

9 листопада 1962 року вийшов указ Президії Верховної Ради УРСР, згідно з яким: «Беручи до уваги побажання трудових колективів міста та області Президія ВР УРСР постановила: перейменувати м. Станіслав на Івано-Франківськ, а Станіславську область на Івано-Франківську». Перейменування приурочили до 300-річчя з дня заснування міста і на честь видатного українського письменника Івана Франка.

Область має середній показник сукупного індексу транспортно-географічної зручності. Відстань між Києвом та Івано-Франківськом – 599 км. Через територію області проходять транспортно-комунікаційні шляхи із центральної і східної України до країн Східної та Центральної Європи, а також із Польщі до Балканських країн.

Головними транзитними транспортними магістралями, що проходять через територію області є: магістральна залізниця Чернівці-Коломия-Берлібаш; автошляхи регіонального значення Р03 (Рогатин – Мукачеве), Р04 (Чернівці – міжнародна магістраль М06), Р05 (Чернівці – міжнародна магістраль М06).

Через область проходять магістральні газопроводи «Союз» та «Прогрес».

II. МІСЦЕ ОБЛАСТІ В ГЕНЕРАЛЬНІЙ СХЕМІ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Головна мета удосконалення розселення населення України полягає у створенні містобудівних умов для забезпечення рівної доступності кожного громадянина (незалежно від місця його проживання) до всіх видів культурних послуг та інших ресурсів, необхідних для повноцінного розвитку людини.

Системи розселення – це територіально зосереджені сукупності міських та сільських поселень, які об'єднуються розвиненими територіально-виробничими, трудовими та соціально-культурними зв'язками і внутрішньосистемною інженерно-транспортною інфраструктурою, взаємодоповненістю економічної бази та оздоровчо-рекреаційного господарства, спільністю проблем використання території і тяжіння до міста – системоформуючого центру.

Виходячи з цього, а також із завдань сталого розвитку населених пунктів, і з урахуванням адміністративно-територіального поділу України, економічного і соціального районування, Генеральною схемою планування території України, затвердженої 7 лютого 2002 року Законом України “Про Генеральну схему планування території України”, намічено формування і розвиток систем розселення різного рівня: *загальнодержавної, міжобласних, обласних, міжрайонних, районних і внутрішньорайонних.*

Відповідно до Генеральної схеми планування території України Івано-Франківська область входить до складу Львівської міжобласної системи розселення. Загальна площа Львівської МСР складає 96,8 тис. км², чисельність населення за станом на початок 2015 року – 8294,1 тис. осіб, у т.ч. міського – 50 %. Питома вага області у МСР та в Україні показана у табл. 2.1.

Таблиця 2.1.

Питома вага Івано-Франківської області у Львівській МСР та в Україні (в %)

	У території		У населенні	
	Львівської МСР	України	Львівської МСР	України
Івано-Франківська область	14,4	2,3	16,7	3,2

Для забезпечення 1,5-годининої доступності населення до комплексу установ епізодичного, стандартного і, частково, спеціалізованого обслуговування, передбачене формування мережі міжрайонних систем розселення. Крім обласних центрів, центрами міжрайонних систем розселення Генеральною схемою визначені, як правило, міста обласного підпорядкування з мінімальною чисельністю населення 50 тис. чол. та зоною впливу – 150-200 тис. чоловік.

Відповідно до Генеральної схеми в межах області формується 2 міжрайонні системи розселення (МРСР)¹:

- Івано-Франківська (центр – Івано-Франківськ);
- Коломийська (центр – Коломия).

¹ З метою оптимізації системи розселення області в контексті утворення територіальних громад пропонується виділити на цьому рівні додатково Калуську систему (див. розділ VI).

Структура систем розселення області за чисельністю населення та територією наводиться у табл. 2.2.

Таблиця 2.2.

Структура системи розселення Івано-Франківської області

Міжрайонні системи розселення	Територія		Населення	
	тис.км ²	% від області	тис. чол.	% від області
Івано-Франківська	9,3	66,9	982,4	71,0
Коломийська	4,6	33,1	400,2	29,0
Івано-Франківська область	13,9	100	1382,6	100

Відповідно до рішень Генеральної схеми планування території України на перспективу Івано-Франківська область розвивається як важлива складова західного регіону України. Головними регіональними компонентами, що визначатимуть розвиток області у регіоні є:

1. Формування міжнародного транспортного коридору Критський №5.
2. Наявність значного природно-ресурсного потенціалу, зумовлене проходженням через область Карпат.
3. Близькість до кордонів східноєвропейських держав, насамперед, Румунії.

Функціональне зонування території України, здійснене у Генеральній схемі проведено на основі комплексної оцінки території по сукупності природних і антропогенних факторів з урахуванням характерних для України видів господарської діяльності по переважному виду діяльності та встановлено режим, що рекомбедується для перспективного використання кожної із зон. У межах Івано-Франківської області передбачається виділення наступних зон.

1. Зона урбанізації, на території якої рекомендується інтенсифікація сформованого виробничого потенціалу, розвиток сільського господарства переважно приміського типу і районів короточасного відпочинку населення. Зона урбанізації в межах області представлена підзоною з середнім рівнем виробничо-містобудівного освоєння, середньою щільністю населення, з порушеннями екологічної ситуації.

Підзона займає приблизно 10% території області і зосереджена у її північній, передкарпатській частині й простягається від Калуша через Івано-Франківськ до Коломиї. В перспективі Генеральною схемою тут рекомендується регламентація містобудівного розвитку з стимуляцією розбудови сучасної економічної бази та стабілізацією антропогенних навантажень на територію.

2. Зона переважно сільського господарства, що займає біля 25% території області. Зона включає великі масиви земель переважно у північній частині області.

Поряд з інтенсивним розвитком сільськогосподарського виробництва і активізацією соціально-економічного зростання місцевих системоутворюючих центрів, тут рекомендується вибіркове розміщення невеликих промислових новобудов у міських поселеннях, які мають для цього економічні та соціальні передумови.

3. Зона природних ландшафтів державного та регіонального значення, що охороняються.

До її складу входять елементи екологічної мережі України, а також території існуючих та потенційних природно-рекреаційних районів міжнародного і державного значення. Загальна територія цієї зони (враховуючи елементи державної, регіональної та місцевої екомережі) складає біля 65% території області. Відповідно до Закону України “Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України” територія цієї зони повинна поступово збільшуватись за рахунок освоєння територій непридатних для забудови, порушених в результаті антропогенної діяльності, територій, що вивільняються зі сільськогосподарського використання у зв'язку зі скороченням розораності земель та ін.

У складі цієї зони в межах області виділено дві підзони:

1. Природно-заповідного фонду, до якої відносяться існуючі та проектні території та об'єкти природно-заповідного фонду України в межах області. Територія цієї підзони складає біля 15% території області. У підзоні рекомендується охорона і раціональне використання природно-заповідних та природно-рекреаційних територій.
2. Природних ландшафтів, що потребують збереження та часткового відтворення. До цієї підзони відносяться території елементів екологічної мережі (окрім територій екологічних ядер, що складаються з об'єктів природно-заповідного фонду). Ця підзона охоплює території лісових масивів, вододіли, верхів'я річок, долини та пойми річок і складає біля 15% території області.

На цих територіях рекомендується максимальне збереження та часткове відтворення природних ландшафтів; регламентується також щільність розселення з метою зменшення антропогенного навантаження на ці території; при здійсненні господарської діяльності на цих територіях необхідне дотримання певних умов і обмежень.

Для забезпечення сталого розвитку населених пунктів з урахуванням їх соціально-економічних, екологічних та територіально-планувальних проблем у Генеральній схемі обґрунтовані основні напрямки та перспективний режим розвитку міст області. Виходячи з цього визначені основні типи та підтипи міст за цими ознаками².

1 тип міст – переважно крупні та великі багатофункціональні міста в яких передбачається регламентація розвитку із структурно-технологічною перебудовою виробничої бази, виведенням з експлуатації шкідливих виробництв, оптимізацією структури землекористування, екологічною реабілітацією міських територій та розвитком соціально-культурного потенціалу. До цієї категорії міст віднесено обласний центр Івано-Франківськ та міста Калуш і Надвірна.

2 тип – міста, що мають передумови для розвитку оздоровчо-рекреаційної сфери, в яких передбачається регламентація розвитку із заборonoю будівництва нових та розширення діючих промислових підприємств, не пов'язаних із задоволенням потреб відпочиваючих і місцевого населення або таких, що можуть негативно впливати на природні лікувальні фактори, та першочерговою модернізацією існуючої санаторно-курортної мережі. До цієї групи віднесене місто Яремча.

² У розділ VI типізація міст буде розширена та поглиблена.

3 тип – малі та середні міста, в них передбачається розбудова районних центрів і підцентрів виробництва та соціально-культурного обслуговування населення. До цієї групи віднесена переважна частина міст області.

Ця розбудова передбачена за рахунок:

- розташування в приміській зоні Івано-Франківська та виносу з міста філій, цехів, дочірніх фірм – Тисмениця, Тлумач;
- розвитку переважно туристських функцій із забезпеченням збереження та припустимого господарського використання об'єктів культурної спадщини, захисту традиційного характеру середовища, обмеженням господарської діяльності на територіях історичних ареалів населених пунктів. До цієї групи належать міста Болехів, Галич, Косів, Коломия та Яремче, а також селища міського типу Ворохта та Верховина;
- переважно розвитку підприємств та закладів по обслуговуванню сільськогосподарського виробництва та сільського населення. До цієї групи віднесені міста Снятин, Рогатин, Долина та Городенка;
- урізноманітнення економічної бази монофункціональних міст, до яких віднесено місто Бурштин.

Екологічна мережа є основою еколого-планувального каркасу області, метою конструювання якого є просторове обґрунтування багатofункціональної системи збереження та відтворення рівноваги між природним середовищем та антропогенною діяльністю.

Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України розроблена в контексті вимог подальшого опрацювання, вдосконалення та розвитку екологічного законодавства України, а також відповідно до рекомендацій Всеєвропейської стратегії збереження біологічного та ландшафтного різноманіття (1995 р.), яка передбачає формування Всеєвропейської екологічної мережі як єдиної просторової системи територій з природним, або частково зміненим станом ландшафту.

Базовими складовими частинами еколого-планувального каркасу є екологічні ядра, буферні зони, екологічні коридори та відновлювальні території.

Екологічні ядра формуються на основі таких об'єктів природно-заповідного фонду як природні та біосферні заповідники, національні природні парки, регіональні ландшафтні парки та забезпечують умови для охорони важливих екосистем та популяцій біологічних видів. Буферні зони встановлюються навколо екологічних ядер з метою їх захисту від зовнішніх негативних впливів та втручань з відповідним режимом функціонального використання. Розміри буферних зон визначаються не тільки необхідністю захисту ядер від можливих шкідливих впливів ззовні, але і захисту систем розселення від шкідливої дії техногенної діяльності.

Екологічні коридори покликані сполучати екологічні ядра для забезпечення міграції біологічного різноманіття, формування каркасу сприятливого життєвого середовища місцевого населення.

Розбудова еколого-планувального каркасу ведеться за ієрархічною системою: каркас загальнодержавного рівня, що має свої зв'язки з загальноєвропейським каркасом, регіонального та місцевого рівня, які доповнюють та підтримують один одні.

Таблиця 2.3.

Характеристика змін чисельності населення за міжобласними системами розселення

Міжобласні системи розселення (МОСР)	Територія		Чисельність населення						Зміни чисельності населення за період			
			на 1.01.2001		на 1.01.2014		на 1.01.2015		2001-2015 рр.		2014-2015 рр.	
	тис. км ²	%	тис. осіб	Частка від всього по Україні, %	тис. осіб	Частка від всього по Україні, %	тис. осіб	Частка від всього по Україні, %	тис. осіб	Різниця частки, %	тис. осіб	Різниця частки, %
Вінницька	60,9	10,1	4433,6	8,9	3998,6	8,8	3981,7	9,3	-451,9	-10,2	-16,9	-0,4
Донецька	53,2	8,8	7596	15,3	6583,4	14,5	6517,4	15,2	-1078,6	-14,2	-66	-1,0
Дніпропетровська	83,7	13,9	6885,9	14	6055,7	13,3	6023,1	14,0	-862,8	-12,5	-32,6	-0,5
Київська	111,5	18,5	8631,2	17,4	8183,5	18	8180,7	19,1	-450,5	-5,2	-2,8	0,0
Кримська	27	4,5	2507,1	5	2353,2	5,2	*	*	0	0	0	0
Львівська	96,8	16	8598	17,3	8286	18,3	8294,1	19,3	-303,9	-3,5	8,1	0,1
Одеська	86,4	14,3	5035,6	10,1	4637,5	10,2	4628,6	10,8	-407	-8,1	-8,9	-0,2
Харківська	84	13,9	5985,2	12	5328,4	11,7	5303,7	12,3	-681,5	-11,4	-24,7	-0,5
Всього по Україні	603,5	100	49672,6	100	45426,3	100	42929,3	100	-6743,3	-13,6	-2497	-5,5

Примітка: *дані відсутні

Таблиця 2.4.

Характеристика змін чисельності наявного населення за адміністративно-територіальними одиницями

Адміністративно-територіальні одиниці	Чисельність населення, тис. осіб				Зміни чисельності населення за період					
					1.01.2001 - 1.01.2015		1.01.2013 - 1.01.2014		1.01.2014 - 1.01.2015	
	на 1.01.2001	на 1.01.2013	на 1.01.2014	на 1.01.2015	тис. осіб	% від чис. насел. на поч.2001 р.	тис. осіб	% від чис. насел. на поч.2013 р.	тис. осіб	% від чис. насел. на поч.2014 р.
Автономна Республіка Крим	2117,7	1965,2	1967,3	*	0	0	2,1	100	0	0
Вінницька область	1815,3	1627	1618,3	1610,6	-204,7	89	-8,7	0,99	-7,7	100
Волинська область	1058,7	1040	1041,3	1042,9	-15,8	99	1,3	100	1,6	100
Дніпропетровська область	3712,6	3307,8	3292,4	3276,6	-436	88	-15,4	0,99	-15,8	100
Донецька область	4953	4375,4	4343,9	4297,2	-655,8	87	-31,5	0,99	-46,7	99
Житомирська область	1432,7	1268,9	1262,5	1256	-176,7	88	-6,4	0,99	-6,5	99
Закарпатська область	1284	1254,4	1256,8	1259,6	-24,4	98	2,4	100	2,8	100
Запорізька область	2004,8	1785,2	1775,8	1765,9	-238,9	88	-9,4	0,99	-9,9	99
Івано-Франківська область	1456,8	1381,8	1382,1	1382,6	-74,2	95	0,3	100	0,5	100
Київська область	1830,5	1722,1	1725,5	1729,2	-101,3	94	3,4	100	3,7	100
Кіровоградська область	1168,5	995,2	987,5	980,6	-187,9	84	-7,7	0,99	-6,9	99
Луганська область	2643	2256,6	2239,5	2220,2	-422,8	84	-17,1	0,99	-19,3	99
Львівська область	2678,3	2540,7	2538,4	2537,8	-140,5	95	-2,3	100	-0,6	100

Адміністративно-територіальні одиниці	Чисельність населення, тис. осіб				Зміни чисельності населення за період					
					1.01.2001 - 1.01.2015		1.01.2013 - 1.01.2014		1.01.2014 - 1.01.2015	
	на 1.01.2001	на 1.01.2013	на 1.01.2014	на 1.01.2015	тис. осіб	% від чис. насел. на поч.2001 р.	тис. осіб	% від чис. насел. на поч.2013 р.	тис. осіб	% від чис. насел. на поч.2014 р.
Миколаївська область	1298,8	1173,5	1168,4	1164,3	-134,5	90	-5,1	100	-4,1	100
Одеська область	2510,4	2395,2	2396,5	2396,4	-114	95	1,3	100	-0,1	100
Полтавська область	1677,6	1467,8	1458,2	1449	-228,6	86	-9,6	0,99	-9,2	99
Рівненська область	1187,9	1156,9	1158,9	1161,2	-26,7	98	2	100	2,3	100
Сумська область	1337,7	1143,2	1133	1123,4	-214,3	84	-10,2	0,99	-9,6	99
Тернопільська область	1157,7	1077,3	1073,3	1069,9	-87,8	92	-4	100	-3,4	100
Харківська область	2969,9	2744,4	2737,2	2731,3	-238,6	92	-7,2	100	-5,9	100
Херсонська область	1226,4	1078,2	1072,6	1067,9	-158,5	87	-5,6	0,99	-4,7	100
Хмельницька область	1460,6	1314	1307	1301,2	-159,4	89	-7	0,99	-5,8	100
Черкаська область	1450,8	1268,9	1260	1251,8	-199	86	-8,9	0,99	-8,2	99
Чернівецька область	932,3	907,2	908,5	910	-22,3	98	1,3	100	1,5	100
Чернігівська область	1285,3	1077,8	1066,8	1055,7	-229,6	82	-11	0,99	-11,1	99
м. Київ	2631,9	2845	2868,7	2888	256,1	110	23,7	102	19,3	101
м. Севастополь	389,4	383,4	385,9	*	0	0	2,5	101	0	0
Україна	49672,6	45553,1	45426,3	42929,3	-6743,3	86	-126,8	100	-143,8	95

Примітка:*дані відсутні

III. ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПРОГНОЗ

3.1. Демографічна ситуація та тенденції в Івано-Франківській області

3.1.1. Загальна чисельність і вікова структура населення

Івано-Франківська область у демографічному відношенні є одним із найблагополучніших регіонів України. Зниження чисельності населення тут почалося пізніше, ніж в цілому по Україні та відбувається не такими швидкими темпами. Після перепису 2001 р. чисельність наявного населення Івано-Франківської області зменшилася лише на 1,9% і на початок 2015 р. склала 1382,1 тис. осіб. У цілому ж по Україні число жителів за період 2001-2014 роки скоротилося на 6,2%. Питома вага міського населення області постійно зростала з 42,0% за переписом 2001 р. до 43,5% – на початок 2015 р. (рис. 3.1.1-1).

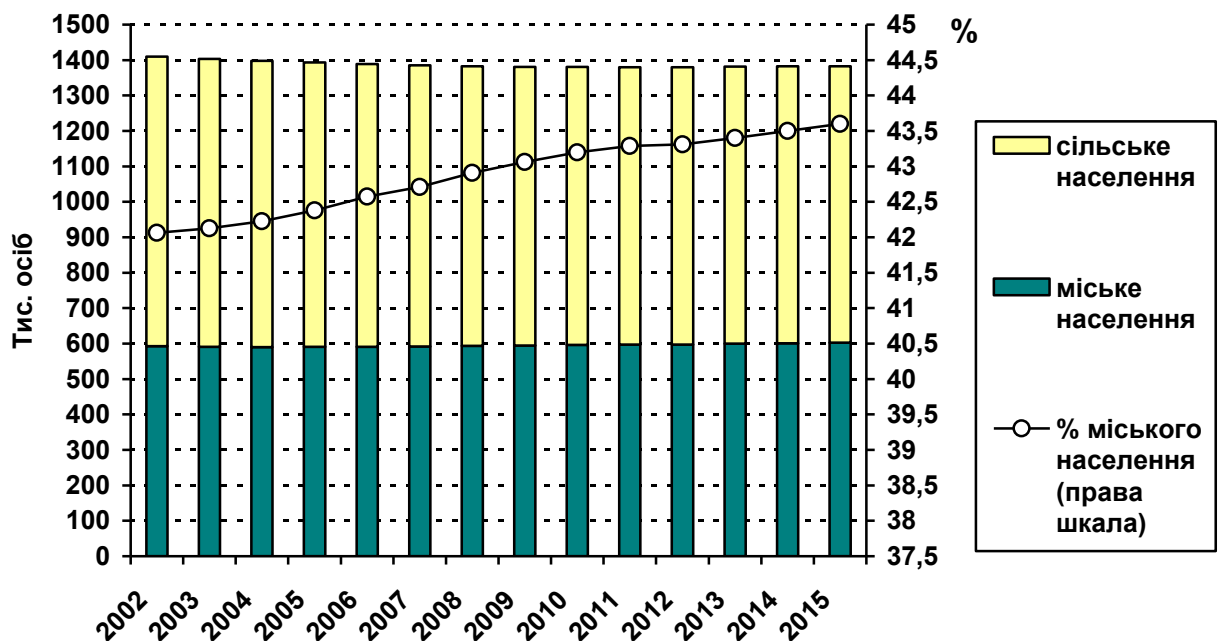

Рис. 3.1.1-1 Динаміка чисельності наявного населення Івано-Франківської області (на початок відповідного року)

Джерело: побудовано за даними Держстату України

В Івано-Франківській області питома вага працездатного населення є порівняно нижчою, ніж у більшості регіонів України (табл. 3.1.1.-1). Це зумовлено не лише тривалим міграційним відпливом населення, а й тим, що значну частку тут становлять особи молодше працездатного віку, що і зумовлює відносно низький відсоток решти вікових груп. Рівень старіння в регіоні нижчий, ніж в середньому по країні. Так, питома вага осіб віком 60 років і старше серед наявного населення на дату перепису складала 19,3%. В сільській місцевості області як частка осіб похилого віку, так і питома вага дітей були вищими, ніж в цілому по області (табл. 3.1.1-1).

Таблиця 3.1.1-1

Питома вага наявного населення в окремих вікових групах за даними Першого Всеукраїнського перепису 2001 р. в Івано-Франківській області й Україні в цілому, %

	Україна	Івано-Франківська область	в т.ч.	
			міське населення	сільське населення
до працездатного віку	18,2	21,7	20,8	22,4
в працездатному віці	58,0	56,7	61,8	53,0
після працездатного віку	23,8	21,6	17,4	24,6
разом	100	100	100	100
з них: жінки у віці 15–49 років	26,0	25,5	28,6	23,3
з них: 60 років і старше	21,4	19,3	15,2	22,3

Джерело: обчислено за даними Держстату України

Як і всі території, які на початку 1930-х не входили до складу України, Івано-Франківська область не має на віковій структурі населення заглиблення внаслідок втрат, викликаних голодом 1933–1934 рр. (рис. 3.1.1-2). Інші особливості контурів статево-вікових пірамід аналогічні як на регіональному, так і загальнодержавному рівні. Найбільш помітними заглибленнями є ті, що відповідають народженим під час Другої Світової та зниженню народжуваності в 1990-х. Опуклості (відносно більша чисельність когорт) пов'язані зі зростанням народжуваності на початку 1960-х та в середині 1980-х (рис. 3.1.1-2). Такі структурні неоднорідності впливають і впливатимуть у майбутньому на динаміку показників природного руху та чисельності населення області. Наприклад, порівняно низька частка жінок у дітородному віці для сільського населення (табл. 3.1.1-1) структурно сприятиме зниженню кількості народжених, а відносно висока питома вага осіб похилого віку – збільшуватиме кількість померлих.

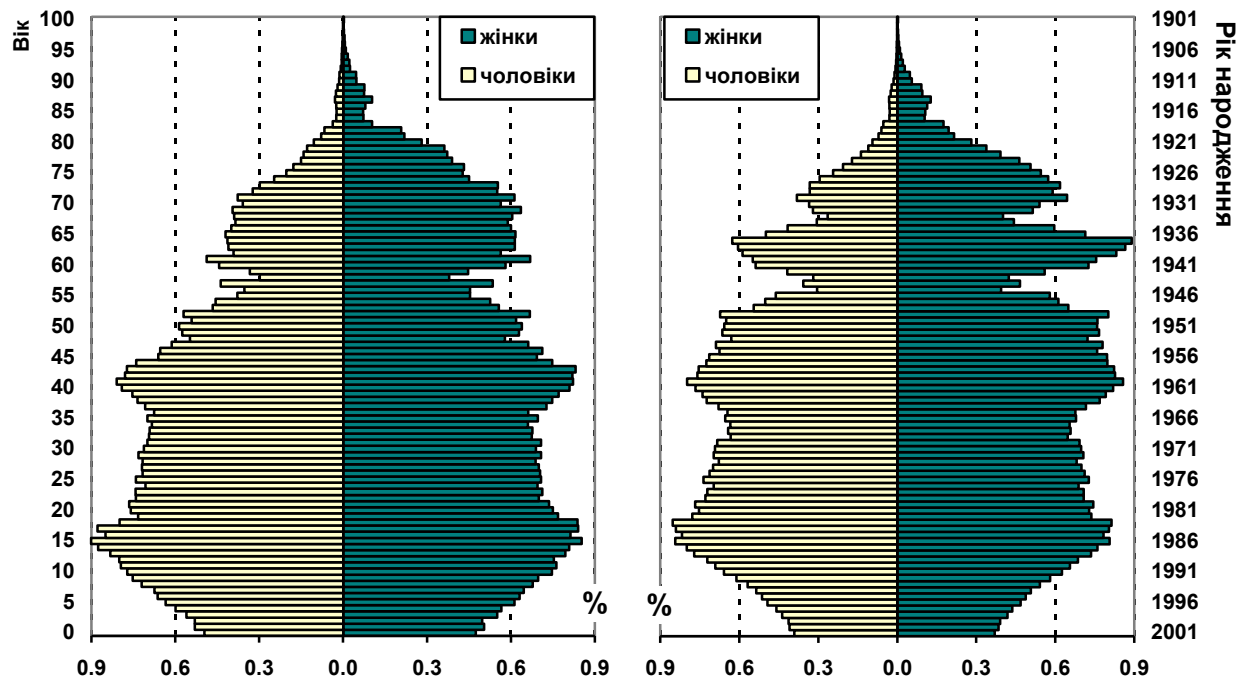

Рис. 3.1.1-2. Статеві-вікові піраміди наявного населення Івано-Франківської області (ліворуч) та України станом на 05.12.2001 р.

Джерело: побудовано за даними Держстату України

3.1.2. Народжуваність

Івано-Франківська область є гарним прикладом нагальної необхідності проведення перепису населення. Якщо в 2008 р. за рівнем народжуваності (сумарним показником) вона була на 4-му місці серед регіонів України, то в 2010–2014 р. – вже на 10-му. Оскільки кількість народжень в Україні реєструється якісно, такі різкі зрушення можна пояснити невідповідною чисельністю населення. Тобто, швидше за все, вона завищена, що сприяє зниженню коефіцієнтів народжуваності. Проте, для остаточних висновків доцільно дочекатися перепису та уточнити повіковий розподіл населення.

Загальний коефіцієнт народжуваності в Івано-Франківській області залишається вищим від середнього по Україні й у 2014 р. становив 12,2‰ проти 10,8‰ (рис. 3.1.2-1).

Показник сумарної народжуваності, про який уже йшлося, також залишається вищим і в 2014 р. склав 1,60 проти 1,51 в цілому по Україні (рис. 3.1.2-2).

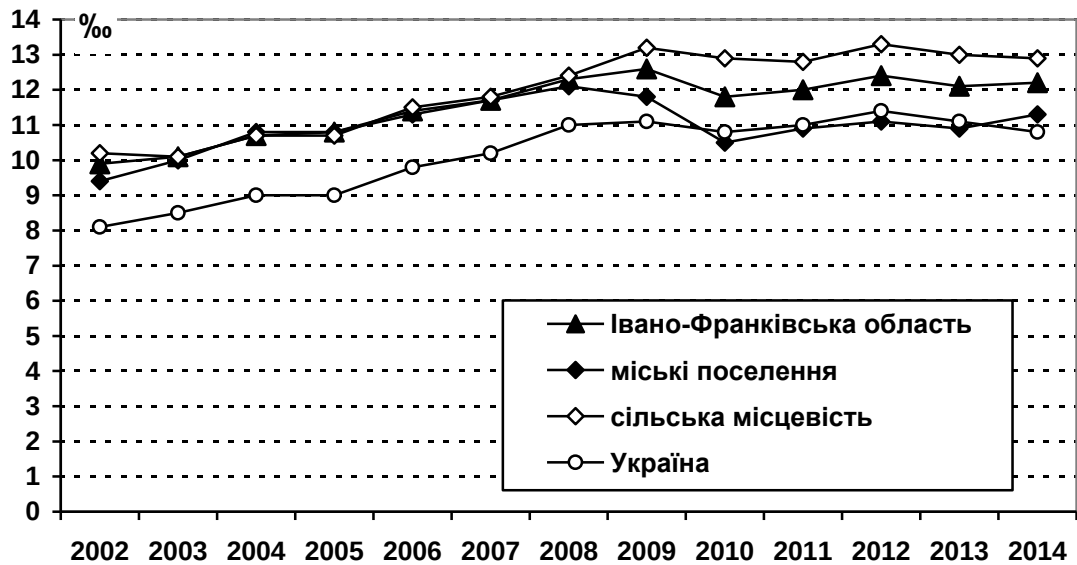

Рис. 3.1.2 -1. Загальні коефіцієнти народжуваності в Україні та Івано-Франківській області в 2002–2014* рр.

Джерело: за даними Держстату України

*загальноукраїнський показник за 2014 рік наведений без врахування АРК та тимчасово окупованих територій Луганської та Донецької областей

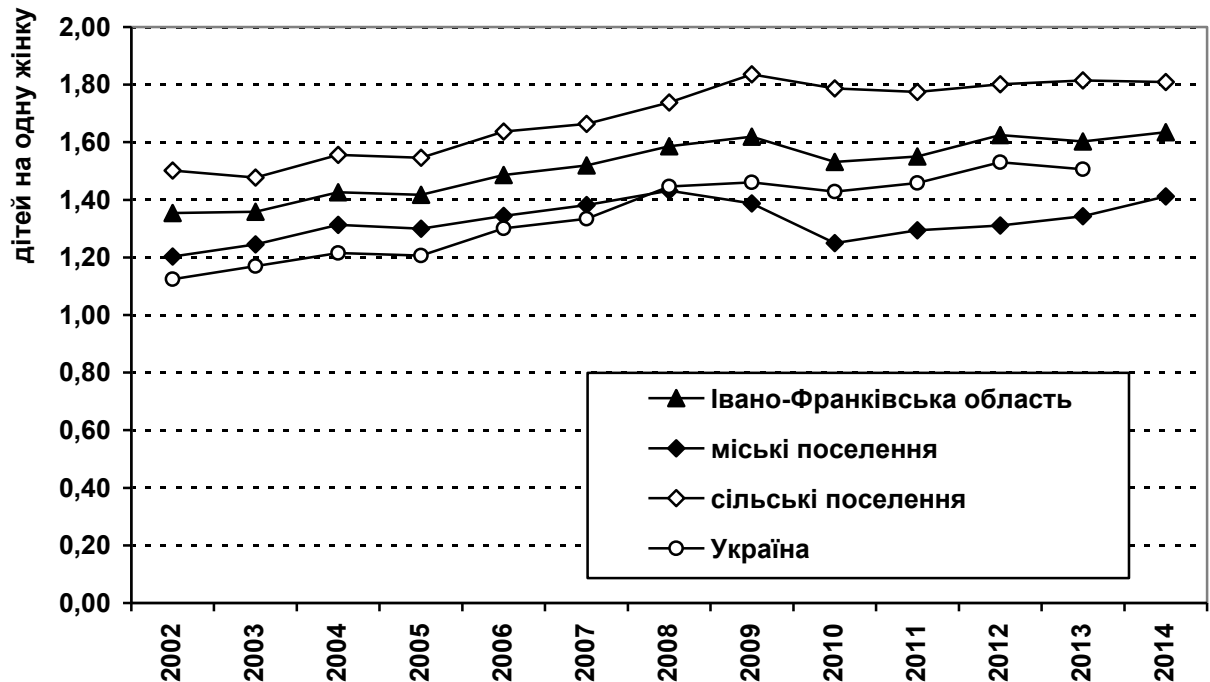

Рис. 3.1.2-2. Показник сумарної народжуваності в Україні та Івано-Франківській області в 2002–2014* рр.

Джерело: обчислено за даними Держстату України

*загальноукраїнський показник за 2014 рік наведений без врахування АРК та тимчасово окупованих територій Луганської та Донецької областей

Триває зростання середнього віку матері при народженні. Так, з 2002 р. до 2014 р. він зріс на 1,4 року (з 25,0 до 26,4). В середньому по Україні породіллі були старшими, і зростання середнього віку відбувалося швидше – на 1,7 року за той самий період (з 25,4 до 27,1). Однією з причин таких відмінностей є висока питома вага сільського населення в Івано-Франківській області, яке має більш традиційну модель шлюбності та раннього дітонародження. Позначається старіння материнства на зростанні коефіцієнтів народжуваності серед жінок 25–39 років та зниженні – серед молодих 25 років (Рис. 3.1.2-3.).

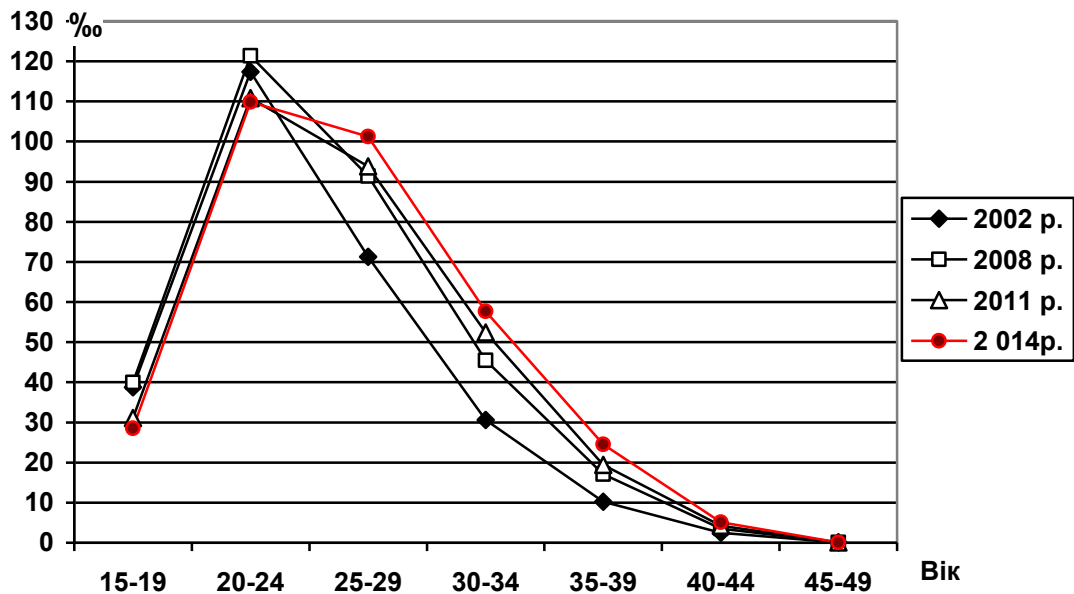

Рис. 3.1.2-3. Трансформація повікового профілю народжуваності в Івано-Франківській області

Джерело: обчислено за даними Держстату України

3.1.3. Смертність, тривалість життя і природний приріст населення

Загальні коефіцієнти смертності в Івано-Франківській області суттєво нижчі за середні по Україні (рис. 3.1.3-1), що пов'язано як із порівняно низькою часткою населення похилого віку (Дод.2), так і справді нижчою інтенсивністю смертності. Так, у 2014 р. загальний коефіцієнт смертності в області становив 12,8‰ порівняно з середньоукраїнським 14,7‰. Коефіцієнти для сільської місцевості є вищими за обласні внаслідок вищої частки осіб похилого віку.

За показниками тривалості життя Івано-Франківська область належить до найбільш благополучних в Україні. Зокрема, середня очікувана тривалість життя при народженні в 2014 р. становила 73,1 року (68,3 та 77,8 року для чоловіків і жінок відповідно). У попередні роки (2006–2010рр.) область конкурувала за 4–5 місця серед регіонів України зі Львівською областю. В 2011 р. вийшла на 2-ге місце (після м. Києва й обійшовши Тернопільську область), а в 2013 році опустилась на 5 місце. Різке збільшення тривалості життя відносно основних конкурентів у 2011 році, ураховуючи несподівану втрату рейтингу по народжуваності також може бути непрямим підтвердженням неточності поточної оцінки населення.

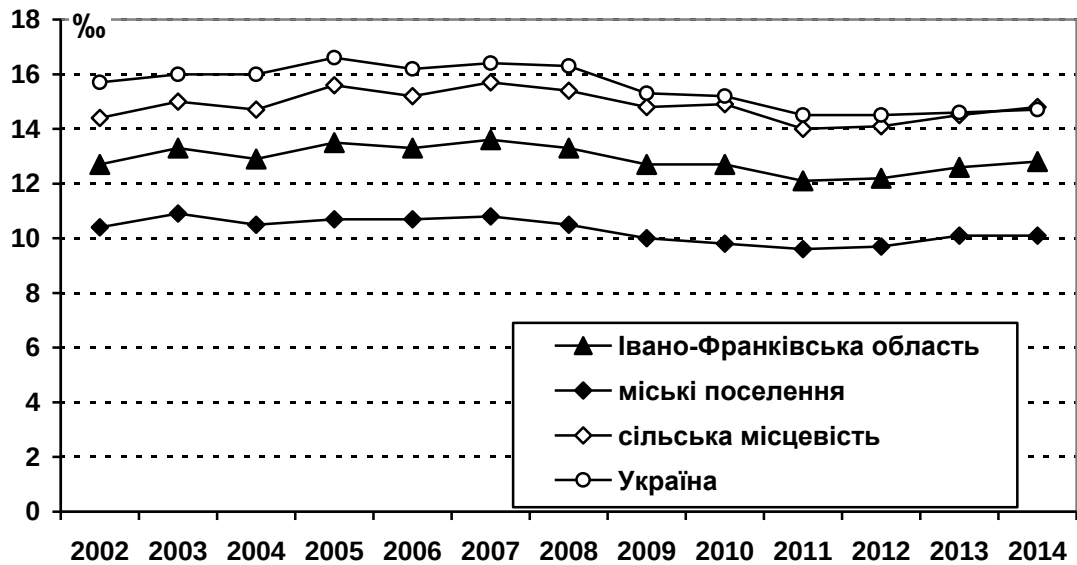

Рис. 3.1.3-1 Загальні коефіцієнти смертності в Україні та Івано-Франківській області в 2002–2014* рр.

Джерело: за даними Держстату України

*загальноукраїнський показник за 2014 рік наведений без врахування АРК та тимчасово окупованих територій Луганської та Донецької областей

Повіковий профіль ймовірностей смерті свідчить, що режим смертності в Івано-Франківській області наближається до європейських аналогів (має значно нижчу смертність у віці 25–39 років). В усіх вікових групах до 90 років рівень смертності населення Івано-Франківської області нижче за середній по Україні (Рис.3.1.3-2).

Низький рівень смертності в Івано-Франківській області зумовлює досить високі, як для сучасної України, загальні коефіцієнти природного приросту (Рис. 3.1.3-3). Зокрема, в 2014 р. загальний коефіцієнт природного приросту в Івано-Франківській області сягав -0,6‰, тоді як у середньому по Україні -3,9‰. При цьому в міських поселеннях природний приріст був додатним (число народжених переважало кількість померлих).

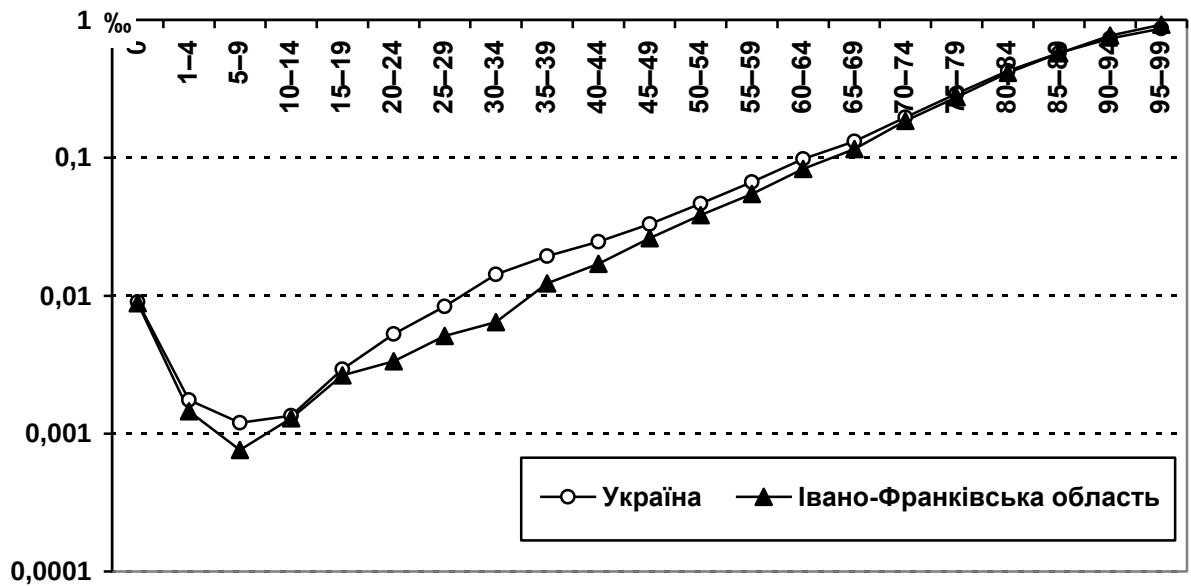

Рис. 3.1.3-2 Ймовірність померти за віком в Україні та Івано-Франківській області у 2014 р. (обидві статі, логарифмічна шкала)

Джерело: обчислено за даними Держстату України

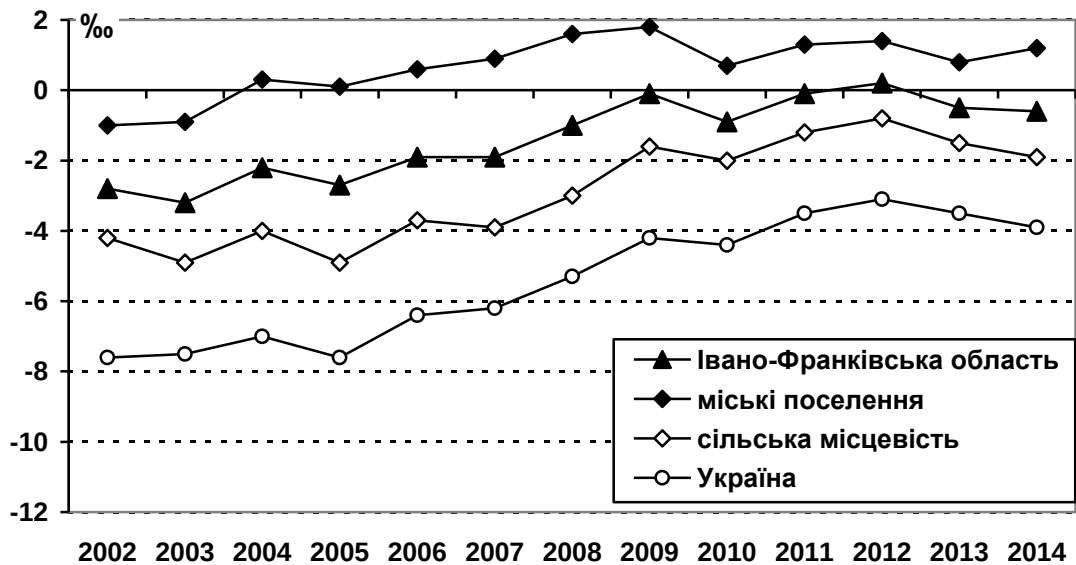

Рис. 3.1.3-3 Загальні коефіцієнти природного приросту в Україні та Івано-Франківській області в 2002-2014* рр.

Джерело: за даними Держстату України

*загальноукраїнський показник за 2014 рік наведений без врахування АРК та тимчасово окупованих територій Луганської та Донецької областей

3.2. Прогноз народжуваності

Як уже згадувалося, Івано-Франківська область у 2010 р. мала значне падіння показника сумарної народжуваності, а з 2011 р. – зростання, що на тлі більш різкого підняття народжуваності в решті регіонів України призвело до втрати рейтингу з 5-го в 2010 р. до 10-го в 2010 - 2014 рр. Таким чином, уточнення вікової структури жінок після наступного перепису населення може

змінити теперішні коефіцієнти. Наразі будемо притримуватися гіпотези про те, що мешканці Івано-Франківської області з високою часткою сільського населення залишаються орієнтованими на більшу дітність сім'ї, ніж у середньому по країні. З огляду на продовження тренду зростання народжуваності та той факт, що жінки України все ще лишаються орієнтованими на дводітну сім'ю (за результатами обстежень), за обома варіантами передбачається продовження зростання народжуваності з різними темпами.

За реалістичним варіантом прогнозу очікується зростання показника сумарної народжуваності до 1,91 дитини на жінку в середньому, переважно завдяки високій народжуваності у сільській місцевості (табл. 3.2-1).

Таблиця 3.2-1

**Прогноз показника сумарної народжуваності
в Івано-Франківській області за варіантами та типом поселення**

Роки	2014*	2015	2020	2025	2030	2035
Варіанти:						
Реалістичний	1.64	1.71	1.79	1.84	1.88	1.91
міське населення	1.41	1.43	1.52	1.58	1.63	1.67
сільське населення	1.81	1.93	1.98	2.02	2.05	2.07
Оптимістичний	1.64	1.84	2.02	2.13	2.20	2.24
міське населення	1.41	1.57	1.76	1.88	1.96	2.01
сільське населення	1.81	2.05	2.21	2.30	2.37	2.40

Джерело: * – обчислено за даними Держстату України, решта – авторський прогноз.

Загальний коефіцієнт народжуваності знаходитиметься на рівні 12–12,7‰ до 2017 р. Після цього знизиться до 10,3‰ у 2030 р., не зважаючи на очікуване зростання сумарного показника народжуваності, внаслідок "входження" до фертильного віку відносно малих за чисельністю когорт народжених наприкінці XX – початку XXI ст. На початку 2030-х загальний коефіцієнт народжуваності в Івано-Франківській області очікується на рівні 10,3–10,5‰.

Оптимістичний варіант враховує можливість зростання народжуваності до більш високого рівня (табл. 3.2-1). Загальний коефіцієнт народжуваності зростатиме до 14,0‰ в 2016–2018 рр., а в сільській місцевості – до 14,8‰. Згодом він також знижуватиметься унаслідок погіршення структурних співвідношень до 11,8‰ в 2031–2034 рр.

3.3. Прогноз смертності й очікуваної тривалості життя

Спеціальні дослідження показують, що найбільші резерви подовження тривалості життя для мешканців України знаходяться у середньому та старшому працездатному віці. Значного успіху можна досягти також у сфері зниження смертності в молодшому працездатному віці. З огляду на це, при розробці прогнозу смертності була врахована вірогідність більш швидкого

скорочення смертності в середніх вікових групах та більш повільного – в старших. Обидва варіанти прогнозу передбачають зростання тривалості життя, але з різними темпами.

За реалістичним варіантом показник середньої тривалості життя при народженні за умов помірного зниження смертності в більшості вікових груп поступово зростає до 73,5 та 80,7 року для чоловіків і жінок відповідно в 2035 р. (табл. 3.3-1).

Таблиця 3.3-1

**Прогноз показника очікуваної тривалості життя при народженні
в Івано-Франківській області
за варіантами, типом поселення та статтю**

Роки	2014*	2015	2020	2025	2030	2035
Варіанти:						
Реалістичний						
чоловіки	68.3	69.8	71.1	72.2	72.9	73.5
жінки	77.8	78.0	79.0	79.8	80.3	80.7
міське населення						
чоловіки	71.1	71.3	72.4	73.4	74.1	74.6
жінки	78.6	78.8	79.6	80.2	80.7	81.0
сільське населення						
чоловіки	68.4	68.7	70.1	71.3	72.1	72.7
жінки	77.4	77.6	78.6	79.5	80.1	80.5
Оптимістичний						
чоловіки	68.3	71.3	73.7	75.2	76.1	76.7
жінки	77.8	79.0	80.6	81.7	82.3	82.7
міське населення						
чоловіки	72.1	72.7	75.0	76.5	77.5	78.0
жінки	79.3	79.7	81.2	82.2	82.7	83.1
сільське населення						
чоловіки	69.6	70.2	72.7	74.2	75.2	75.7
жінки	78.1	78.6	80.2	81.3	82.0	82.3

Джерело: * – обчислено за даними Держстату України, решта – авторський прогноз.

Загальний коефіцієнт смертності, за цим варіантом прогнозу, знижуватиметься до 11,3‰ в середині 2020-х, після чого зростає до 12,1‰ наприкінці прогнозного періоду внаслідок посилення старіння населення. Цікаво, що протягом прогнозного періоду динаміка загальних коефіцієнтів смертності в Івано-Франківській області буде різнонаправленою: в міських поселеннях показник зростатиме через збільшення частки осіб похилого віку, в сільських – знижуватиметься внаслідок певного “омолодження” людності. В середині 2030-х загальні коефіцієнти смертності міського та сільського населення областей дещо зближаться.

Оптимістичний варіант прогнозу передбачає прискорене скорочення відставання від економічно розвинених країн внаслідок розповсюдження здорового способу життя, покращення якості харчування та медичного обслуговування.

Найбільші зміни мають відбутися в працездатних вікових групах: саме в них накопичився найбільший рівень надсмертності порівняно з країнами Західної та Північної Європи. Зокрема середня очікувана тривалість життя при народженні досягне 76,7 та 82,7 року для чоловіків і жінок відповідно в 2035 р. (табл. 3,3-1), що близько сучасного рівня в розвинених країнах.

Тенденції зміни загальних коефіцієнтів смертності будуть такими ж як і за реалістичним варіантом, а рівень досягне 9,8‰ впродовж 2022–2028 рр., після чого зросте до 10,6‰ в 2035 р.

3.4. Прогноз міграцій населення

Міграційні переміщення населення Івано-Франківської області протягом першої декади XXI століття характеризувались перевищенням чисельності вибулих над прибулими. Починаючи з 2003 р. величина міграційного сальдо (за модулем) зменшувалася. Впродовж 2002–2009 рр. втрати населення Івано-Франківщини у результаті перебігу міграційних процесів становили в середньому 0,7 тис. осіб щорічно.

Розвиток міграційної ситуації Івано-Франківської області в майбутньому залежатиме від багатьох факторів як загальнонаціонального рівня, так і безпосередніх особливостей розвитку регіону. Підтримка та сприяння процвітанню машинобудування та металообробки, легкої та харчової промисловостей, хімічної, нафтохімічної, газопереробної галузей промисловості, агропромислового та туристично-рекреаційного комплексам, транспорту та інфраструктури матиме позитивний вплив на міграційну поведінку населення області.

За реалістичним прогностичним варіантом до початку 20-х років додатні значення міграційного балансу триматимуться на рівні 0,5–0,6 тис. осіб, до початку 30-х років – на рівні 0,3–0,4 тис. осіб, а протягом першої половини 30-х років зупиняться на позначці 0,2 тис. осіб з продовженням тенденції до скорочення (Рис. 3.4-1).

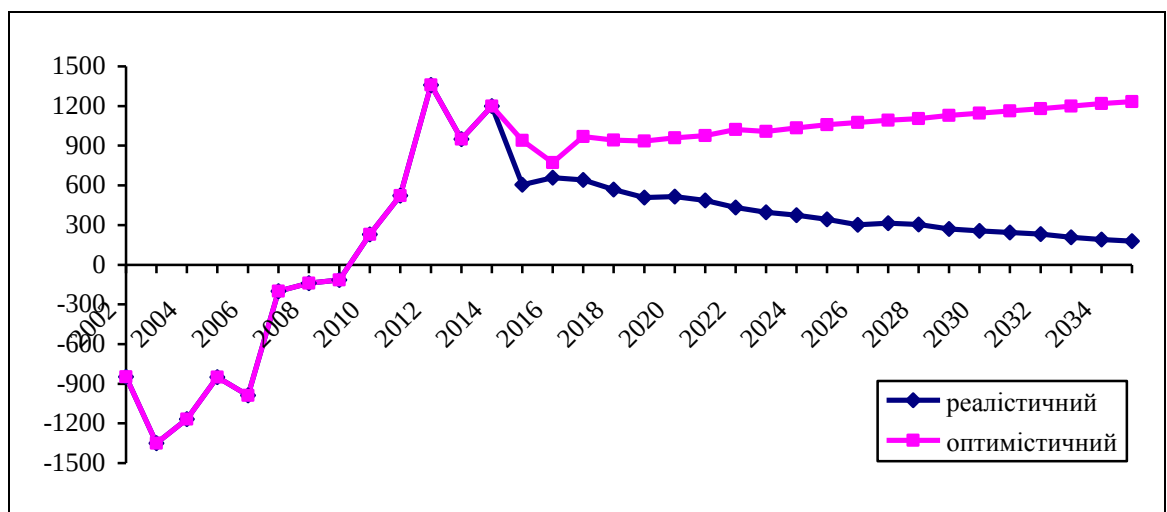

Рис. 3.4-1. Динаміка сальдо міграцій населення Івано-Франківської області протягом 2002–2035 рр. за варіантами прогнозу

Якщо у міських поселеннях починаючи з 2012 р. перевищення прибуття над вибуттям зберігатиметься протягом усього прогнозного періоду з тенденцією поступового зменшення різниці між прибулими та вибулими, то у сільській місцевості починаючи з середини 20-х років чисельність вибулих перевищуватиме кількість прибулих і ця тенденція посилюватиметься до кінця прогнозного періоду.

Відповідно до оптимістичного варіанту прогнозу до 2020 р. міграційний приріст населення Івано-Франківщини складатиме в середньому 0,9 тис. осіб щорічно, відтоді відбуватиметься посилення різниці між чисельністю вибулих і прибулих на користь останніх. Так, впродовж 2020–2035 рр. чисельність населення області завдяки міграційному притоку зростатиме в середньому на 1,1 тис. осіб. На кінець прогнозного горизонту за оптимістичних умов величина сальдо міграцій області перевищить відповідний показник на початок періоду в 1,6 раза. Величина міграційного балансу зростатиме у міських поселеннях та сільській місцевості за тією лише різницею, що у містах цей процес відбуватиметься інтенсивніше.

3.5. Прогноз чисельності та статеві-вікового складу населення Івано-Франківської області й адміністративних районів до 2036 р.

Оптимістичний варіант прогнозу передбачає, що чисельність населення Івано-Франківської області зросте на 7,4%, в розрізі абсолютних показників це збільшення становитиме 111,0 тис. осіб. Зростання чисельності мешканців буде характерним як для сільської місцевості (на 6,3%), так і для міст області (на 8,9%). Незважаючи на те, що приріст міського населення області відбуватиметься інтенсивнішими темпами, наприкінці періоду серед мешканців області все одно переважатимуть селяни, частка цієї групи населення становитиме на початок 2036 р. 55,7%, це на 1,0 відсотковий пункт менше, ніж на початок прогнозного періоду.

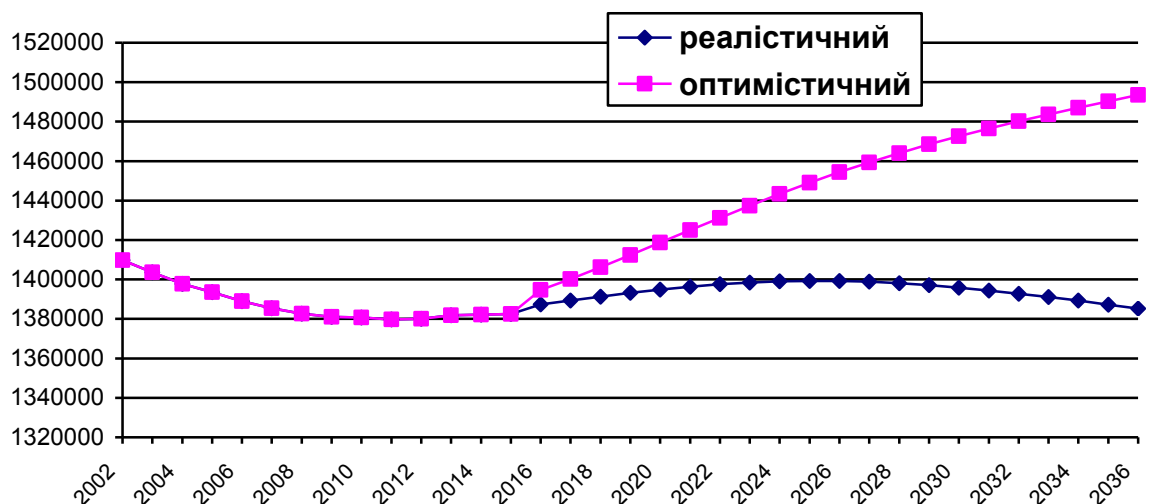

Рис. 3.5-1. Динаміка чисельності населення Івано-Франківської області за варіантами прогнозу

На початок прогнозного періоду у статевому складі населення Івано-Франківської області переважають жінки, частка цієї групи населення становить 52,7%. У містах Івано-Франківщини відповідний показник складає 53,0%, у

сільських поселеннях – 52,5%. Протягом прогностичного періоду питома вага жіноцтва у загальному складі населення зменшиться, однак не набагато, у містах – на 0,7 відсоткового пункту, у селах – на 0,6 відсоткового пункту, всього по області це зменшення складатиме 1,0 відсоткового пункту.

Вікова структура населення зазнає помітних змін, частка осіб працездатного віку зменшиться протягом років прогностичного періоду на 8,1 відсоткових пункти, і буде складати на 1.01.2036 р. 51,2%. У містах Івано-Франківської області частка осіб цієї вікової групи складатиме наприкінці періоду 52,5%, а у селах ще менше – 50,2%.

Процес старіння населення Івано-Франківської області посилюється, якщо на початку прогностичного періоду приблизно кожен п'ятий мешканець області (19%) перебував у віці 60 років і старше, то наприкінці періоду (1.01.2036 р.) більше ніж кожен четвертий (26,1%) житель Івано-Франківщини входить до цієї вікової групи. У містах та селах області питома вага осіб віком 60 років і старше майже не розрізнятиметься.

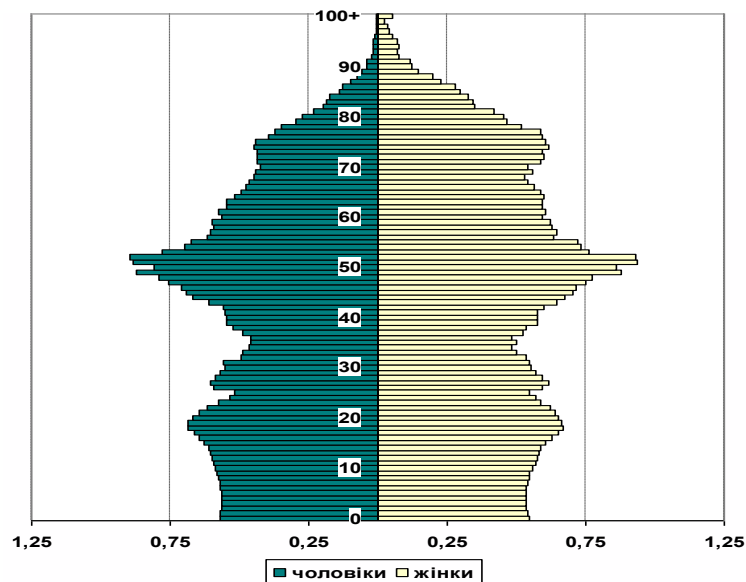

Рис. 3.5-2 . Статтєво-вікова піраміда населення Івано-Франківської області на початок 2036 р. за оптимістичним варіантом прогнозу.

Згідно з реалістичним варіантом, чисельність населення Івано-Франківської області збільшиться за роки прогнозу лише на 2,6 тис. осіб, що у вимірі відносних показників складає 0,19%. Очікується, що на початок 2036 р. в області проживатиме 1385,2 тис. осіб, 56,0% з них мешкатимуть у сільських населених пунктах. У перші дванадцять років періоду (2014–2026 рр.) чисельність населення Івано-Франківщини зростатиме у середньому на 1,38 тис. осіб щорічно, починаючи з 2026 р. цей показник почне зменшуватиметься. Протягом 2026–2036 рр. область втрачатиме у середньому 1,2 тис. осіб на рік.

Трансформація вікового складу населення матиме негативні наслідки для розвитку ринку праці області, оскільки передбачає зменшення частки осіб працездатного віку серед мешканців Івано-Франківщини. На початок 2036 р. питома вага цієї категорії осіб складатиме 53,0%, що на 7,1 відсоткового пункту

менше, ніж на початок прогностного горизонту. Частка осіб працездатного віку у містах становитиме наприкінці періоду 54,0%, у селах – 52,1%.

Питома вага жіноцтва у загальній структурі мешканців Івано-Франківської області складатиме на початок 2036 р. 52,1%. Чисельна перевага осіб жіночої статі буде характерною для населених пунктів різних типів, очікується, що серед сільських жителів частка жінок наприкінці періоду становитиме 51,6%, а серед мешканців міст – 52,8%.

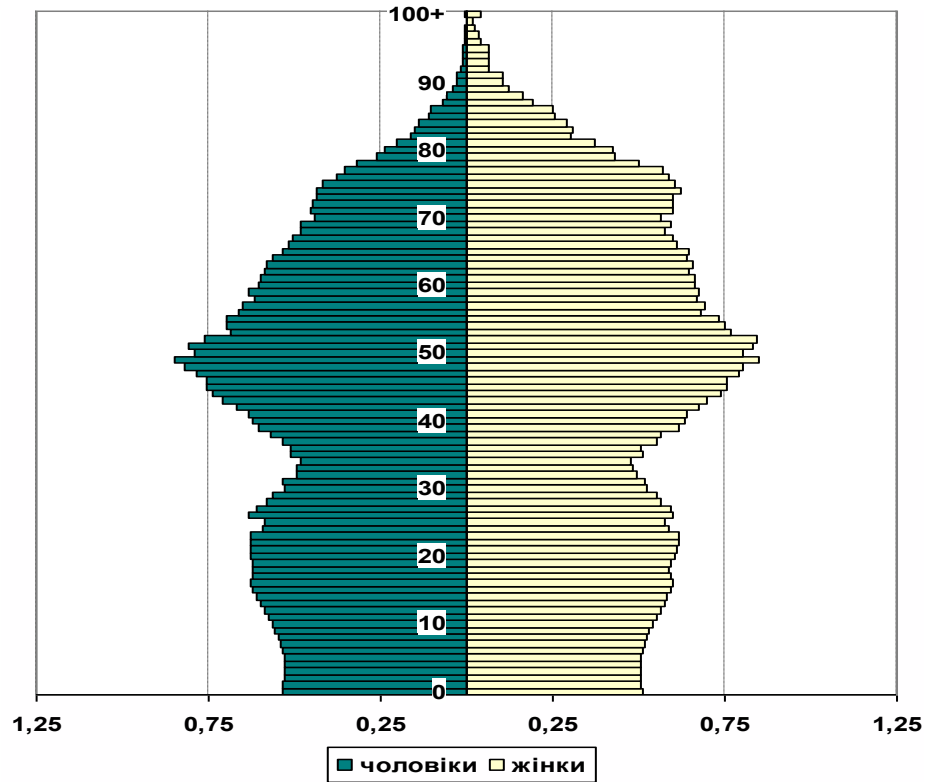

Рис. 3.5-3 . Статеві-вікова піраміда населення Івано-Франківської області на початок 2036 р. за реалістичним варіантом прогнозу.

На підставі всебічного аналізу можливостей реалізації як реалістичного, так і оптимістичного варіанту прогнозу динаміки чисельності населення для подальших розрахунків у схемі планування території Івано-Франківської області вибраний оптимістичний варіант прогнозу, за яким чисельність населення області у 2036 р. становитиме 1493,6 тис. осіб (дод. 7).

IV. ГОСПОДАРСЬКИЙ КОМПЛЕКС

4.1. Перспективи розвитку територіальної організації та структури господарства Івано-Франківської області

Проведене дослідження сучасного стану розвитку господарського комплексу Івано-Франківської області та особливостей його територіальної організації дозволило **виділити низку проблем**, основними з яких є:

- низька ефективність виробництва, в основі якої лежить технічна застарілість та високий рівень зношеності основних засобів та недосконалі технології. Це зумовлює низьку продуктивність праці та неконкурентоспроможність на світовому та вітчизняному ринках багатьох видів продукції;
- відсталість його структури, зокрема домінування (за кількістю підприємств та чисельністю зайнятих) сировинноємких галузей, а також незначна, у тому числі через не дуже високий науково-технічний потенціал області, частка інноваційноємких виробництв;
- недостатній розвиток перспективних (враховуючи існуючий в області потенціал та світові тенденції) невиробничих видів економічної діяльності: курортно-рекреаційного господарства, фінансової сфери, ринкової інфраструктури та інших;
- незадовільний в цілому інвестиційний клімат в Україні, і зокрема у Івано-Франківській області (навіть попри значні обсяги іноземного інвестування) та його значні територіальні диспропорції, що загострює проблему фінансово-інвестиційного забезпечення структурно-технологічних змін у значній частині міст та адміністративних районів регіону;
- низький рівень прогресивності структур господарства області, головною рисою якої є переважання галузей сировинної орієнтації при незначній частці інноваційноємких високотехнологічних виробництв;
- значний техногенний пресинг на природне середовище, результатом чого є складна екологічна ситуація в багатьох районах області, яка в умовах інтенсивного розвитку видобувних галузей промисловості буде стрімко погіршуватись;
- наявність значних площ непродуктивних та високорозчленованих угідь, що негативно впливає на можливість ведення високорентабельного сільського господарства;
- недостатнє використання переваг наявного потенціалу розвитку та транспортно-географічного положення території Івано-Франківської області. Сильними сторонами розвитку області є розташування регіону в західній частині країни в безпосередній близькості до діючих та перспективних залізничних і автомобільних міжнародних коридорів: «Критський №5» «Європа-Азія», «Північ-Південь» та інших;
- негативні тенденції у демографічному розвитку області. Зокрема, через недостатні темпи народжуваності посилюється старіння населення; збільшується навантаження особами старше працездатного віку на працездатний вік, що загострює проблеми соціального забезпечення населення, його міграційний відтік;
- невисокий рівень якості життя населення, що є прямим результатом недостатньої ефективності виробництва та недоотримання коштів на соціальні потреби, які повинні були б у прямій або опосередкованій формі надходити від реалізації виробленої продукції.

– значні територіальні диспропорції у рівні соціально-економічного розвитку міст та інших населених пунктів, насамперед у соціальній сфері тощо.

Вирішення даних проблем, а також стратегічні завдання по забезпеченню модернізації регіоноформуючих галузей регіону, визначили **пріоритетні напрями розвитку** господарства Івано-Франківської області:

а) комплексне оновлення виробництва на сучасній науково-технологічній основі, на основі чого:

– здійснити перехід на енергозберігаючі та ресурсозберігаючі технології, насамперед в електроенергетиці, гірничо-видобувній, нафтогазовій та хімічній промисловості, машинобудуванні, деревообробні та харчовій промисловості, на транспорті, які є найбільшими споживачами енергоресурсів;

– підвищити конкурентоспроможність виробництва і відповідно покращити результативність та структуру експортного потенціалу області;

б) створення сучасної виробничої, транспортної та фінансової інфраструктури – як основи перспективного розвитку господарства Івано-Франківської області;

в) посилення соціальної спрямованості економічного зростання, як стратегічної мети трансформаційних процесів в регіоні;

г) зменшення існуючих територіальних диспропорцій у рівні соціально-економічного розвитку Івано-Франківської області. Як показало проведене дослідження, більшість малих міст та сільських районів відзначаються низьким та дуже низьким рівнем соціально-економічного розвитку.

Розробка прогнозу розвитку господарського комплексу Івано-Франківської області і, в першу чергу, визначення перспективної чисельності зайнятих та їх структури по видах економічної діяльності ґрунтується на таких **засадах** як:

– аналіз сучасного стану та виявлення особливостей і тенденцій розвитку господарства області, його місця і ролі в економіці країни;

– врахування стадійно-еволюційного характеру розвитку галузей та регіонів та його асинхронність, при якій більш розвинуті регіони є орієнтиром для розвитку регіонів, що характеризуються стадійним відставанням;

– врахування загальносвітових тенденцій розвитку господарства в різних країнах та регіонах світу. Цей принцип ліг в основу структурно-аналогового підходу, який був застосований при визначенні перспективної структури господарського комплексу Івано-Франківської області. Даний підхід ґрунтується на відомій тезі про те, що більш розвинутий суспільно-територіальний таксон (в даному випадку область) демонструє для менш розвинутої головні риси, які їй необхідно набути в майбутньому. При цьому до уваги брались особливості розвитку та функціонування окремих галузей господарства, прогнозна чисельність і структура населення області, експертні оцінки фахівців і, що саме головне, наявні інвестиційні проекти, які реалізуються в регіоні.

В ідеалі **становлення перспективної моделі господарства** Івано-Франківської області мало б бути спрямованим на:

1. Ефективне використання існуючого природно-ресурсного потенціалу території області. Воно, зокрема, передбачає такі напрями:

- технічна модернізація матеріально-технічної бази та впровадження сучасних та безпечних технологічних процесів у гірничо-хімічній, нафтогазовій та

деревообробній промисловості, що повинно забезпечити високопродуктивну роботу галузей і, як результат, сталий соціально-економічний розвиток регіону;

– відновлення на новій технічній базі центрів з видобування та обробки родовищ хімічної сировини, будівельних матеріалів, сільськогосподарської лісгосподарської продукції тощо;

2. Покращення екологічної ситуації у регіоні, зокрема шляхом будівництва станцій та заводів з переробки твердих побутових відходів у найбільших господарських центрах та вузлах Івано-Франківської області, впровадження на виробництві екофільних технологій тощо.

3. Максимальне використання сприятливого транспортно-географічного положення Івано-Франківської області та високої транзитивності її території. Зокрема, воно передбачає:

– побудова транзитної європейської залізничної колії з Польщі через Львів – Львів – Івано-Франківськ – Чернівці до Румунії;

– певні заходи щодо будівництва та подальшого обслуговування системи автошляхів, що планується реконструювати та прокласти через територію Івано-Франківської області;

– використання переваг близького розміщення Івано-Франківщини до західного кордону України, центральних областей держави з метою об'єднання економічних та інвестиційних ресурсів та міжрегіональної співпраці при розробці масштабних інноваційних проектів або вирішенні спільних соціально-економічних та екологічних проблем.

4. Зменшення територіальних диспропорцій у рівні соціально-економічного розвитку адміністративних районів області шляхом:

– розбудови соціальної інфраструктури у сільській місцевості, особливо в периферійних гірських зонах регіону, та комунальної інфраструктури у невеликих міських поселеннях;

– формування локальних ядер соціально-економічного зростання, які консолідують територію та генерують імпульси розвитку.

Разом з тим аналіз сучасних тенденцій та передумов розвитку господарського комплексу Івано-Франківської області не дає можливості окреслити єдиний безальтернативний варіант розвитку економіки регіону на період реалізації Схеми планування його території. Мова може йти про декілька варіантів можливого розвитку господарства регіону у перспективі, де ключову роль буде відігравати промислове виробництво.

Найбільш ймовірними із них нам уявляються наступні варіанти – **інерційний, інноваційний та проміжний варіанти розвитку**. Кожний з них має свої особливості та специфіку, що визначають соціально-економічний стан та архітектурний вигляд області, його роль в регіоні та країні, стан природного середовища, основні характеристики та рівень життя населення.

1. **Інерційний варіант** розвитку господарства Івано-Франківської області пов'язаний із досить ймовірним збереженням, “консервацією” нинішнього стану виробництва регіона. Цей варіант виходить із того, що зміни у промисловій політиці практично не відбуваються: продовжується повільне реформування, спрямоване на поступове поглиблення ринкових перетворень, а також повільний процес структурних трансформацій промислового виробництва. Вплив держави на економічні процеси обмежений лише рекомендаційними програмами, відносно

невеликою кількістю державних замовлень, незначною фінансовою підтримкою за рахунок державних інвестицій, деякими змінами податкового законодавства. За таких умов прогноз має переважно інерційний характер з корегуванням на експертну оцінку можливих змін у попиті на традиційну продукцію галузей та пристосування наявних виробничих потужностей до нової продукції, що користується попитом.

При інерційному варіанті розвитку подій пріоритет в розвитку промисловості буде надаватися виробництвам, що не потребують значних капіталовкладень в організацію та підготовку виробництва або мають швидку економічну віддачу. Перед усім мова йде про низько- чи середньотехнологічні, ненаукоємні галузі добувної промисловості, переробки мінеральної сировини, хімічної та харчової промисловості, виробництва будівельних матеріалів та ін. При цьому динамічні показники розвитку виробництва будуть залишатись малорухомими.

Зокрема при збереженні існуючого тренду динаміки розвитку галузей промисловості, не варто й сподіватися на прогресивні структурні зрушення в цій галузі.

При збереженні існуючих тенденцій зростання виробництва, структура промисловості матиме невідповідний існуючому у Івано-Франківській області потенціалу рівень прогресивності. При крайній важливості випереджаючих темпів зростання продукції машинобудування (особливо його високотехнологічних виробництв) вони є практично на одному рівні з темпами росту всієї промисловості області. А це вкрай стримує процеси інноваційного розвитку економіки регіону.

Інерційний варіант розвитку промисловості може бути виправданим лише на короткотривалу перспективу (максимум 3 – 5 років), оскільки дозволяє акумулювати необхідні для розвитку високотехнологічних виробництв області інвестиційні ресурси.

Разом із тим реалізація цього варіанту на довготривалу перспективу (20 – 25 років) є недоцільною, хоча й імовірною. При такому розвитку подій дуже ускладнюється перехід економіки області на інноваційну модель розвитку.

2. Інноваційний варіант розвитку господарства області пов'язаний з його всебічною модернізацією, структурною трансформацією промисловості, сільського господарства, транспорту, зв'язку тощо та їх інтеграцією з інноваційним та науково-освітнім комплексом регіону. Саме ця модель відповідала б постіндустріальній спрямованості господарського розвитку Івано-Франківської області.

Вирішення цієї складної та масштабної задачі вимагає максимального використання всіх можливих ресурсів – матеріальних, фінансових, інтелектуальних, організаційних. Саме ці аспекти визначають механізм та напрями реалізації програми розвитку господарського комплексу Івано-Франківщини на інноваційній основі.

Інноваційна економіка в сучасних умовах характеризується, перш за все, готовністю формуючих її суб'єктів господарювання до конкуренції, пошуку та освоєння нових ринків. Досягнення цього стану у промисловості сьогодні можливе тільки на основі широкого впровадження технологічних нововведень, виходу на ринок з новою наукоємною, конкурентоспроможною продукцією. Ці риси мають бути притаманними усім галузям промисловості, особливо прогресовизначальним виробництвам (виготовлення технологічного обладнання, комп'ютерної техніки, сучасних засобів зв'язку тощо).

Реалізація інноваційної програми розвитку в сучасних умовах є досить складним завданням, зважаючи на не дуже високий технічний та технологічний рівень основної частини промислових підприємств області.

Реалізація інноваційного варіанту вимагає ініціативи та значних організаційних зусиль з боку управлінських структур. Це зумовлено тим, що цей варіант базується на припущенні, що держава буде проводити активну промислову політику, спрямовану на кардинальні зміни у внутрішньогалузевій та міжгалузевій структурі промислового виробництва у відповідності з світовими тенденціями та змінами кон'юнктури ринку.

З цієї метою буде здійснюватися вплив держави на систему кредитування певних галузей (пільгове – для галузей з прискореним обігом вкладених коштів). Кредити мають надаватись лише під конкретний проект, а процентна ставка має бути нижчою за прогнозовану рентабельність виробництва.

Повинна бути реалізована нова податкова система, яка передбачала б стимулювання оновлення виробничого апарату та складу кінцевої продукції. Нова промислова політика має бути спрямована на стимулювання експорту кінцевої продукції обробної промисловості при одночасному стримуванні експорту сировини та матеріалів, захист вітчизняного ринку від напливу імпортової продукції аналогічної виробленій в Україні. Важливу роль при цьому має відіграти антидемпінгове законодавство, яке принаймні вирівнює умови внутрішнього ринку для зарубіжних та вітчизняних товарів.

У організаційному плані доцільним є створення обласного центру по координації та допомозі при впровадженні інноваційних проектів.

Структура господарського комплексу Івано-Франківської області сьогодні загалом характеризується переважанням частки виробничої сфери над невиробничою. В той же час світовий досвід засвідчує, що домінування невиробничої сфери (третинний та четвертинний сектори економіки) в структурі господарства є прогресивним явищем. Зв'язано це з тим, що розвиток основних видів діяльності невиробничого сектору економіки – ринкової інфраструктури, інформаційного, інженерингового та консалтингового обслуговування, науково-дослідної та проектно-конструкторської діяльності є не тільки визначальним чинником зростання ефективності виробничої сфери регіону, а й запорукою його постіндустріального розвитку.

Враховуючи це та опираючись на викладених вище методологічних засадах нами була розроблена перспективна структура господарства Івано-Франківської області, яка відповідає його інноваційній моделі розвитку (табл. 4.1-1).

Таблиця 4.1-1

**Прогноз галузевої структури господарства
Івано-Франківської області (за чисельністю зайнятих)**

Види економічної діяльності	2014р.		2036р.	
	Тис. осіб	%	Тис. осіб	%
1	2	3	4	5
Виробнича сфера	273,0	49,8	260,3	41,0
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	155,3	28,3	88,9	14,0

Види економічної діяльності	2014р.		2036р.	
	Тис. осіб	%	Тис. осіб	%
1	2	3	4	5
Промисловість	68,7	12,6	95,2	15,0
Будівництво	25,4	4,6	38,1	6,0
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	23,6	4,3	38,1	6,0
Невиробнича сфера	274,8	50,2	374,5	59,0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	99,6	18,2	90,5	14,2
Тимчасове розміщування й організація харчування	7,9	1,4	12,5	2,0
Інформація та телекомунікації	3,6	0,6	7,5	1,2
Фінансова та страхова діяльність	4,9	0,9	13,5	2,1
Операції з нерухомим майном	3,8	0,7	11,5	1,8
Професійна наукова та технічна діяльність	7,7	1,4	12,8	2,0
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	7,4	1,4	7,5	1,2
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	22,8	4,2	25,4	4,0
Освіта	55,7	10,2	75,2	11,8
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	38,3	7,0	77,9	12,3
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	7,1	1,3	25,2	4,0
Інші види економічної діяльності	16,0	2,9	15,0	2,4
Всього по видах економічної діяльності	547,8	100,0	634,8	100,0
Самозайняте населення, студенти, безробітні у працездатному віці	271,5		129,9	
Населення у працездатному віці	819,3	59,3	764,7	51,2
Все населення	1382,6		1493,6	

Перед усім слід зазначити, що інноваційний варіант розвитку передбачає створення в регіоні близько 105 тисяч нових робочих місць, що дозволить істотно

зменшити чисельність самозайнятого населення та **скоротити його міграційний відтік** за межі регіону та держави.

Пропонований нами інноваційний варіант розвитку економіки області передбачає також і її значну галузеву трансформацію. На кінець проектного періоду в структурі економіки Івано-Франківської області має суттєво зрости частка невиробничої сфери, головним чином за рахунок випереджаючого розвитку галузей ринкової інфраструктури (фінансова діяльність), освіти та науки, охорони здоров'я та рекреаційної діяльності тощо.

4.2. Промисловість.

На перспективу промислове виробництво області збережи та посилить свою регіоноформуючу функцію, залишиться головним видом виробничої діяльності Івано-Франківщини.

Промислове виробництво Івано-Франківської області, як уже зазначалось, сьогодні характеризується нераціональною досить «обтяженою» структурою. З обсягів реалізованої продукції в 2014 році більше 40% припадає на постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря; майже по 10% на дві галузі – добувну промисловість і розроблення кар'єрів та виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції; по 13% виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів й виготовлення виробів з деревини, паперу та поліграфічна діяльність. Це робить регіон надзвичайно вразливим стосовно коливань кон'юнктури міжнародних ринків і потребує диверсифікації структури промисловості. Така диференціація повинна в першу чергу передбачати ріст середньо- та високотехнологічних виробництв машинобудування, хімічної промисловості, промисловості будівельних матеріалів тощо. При цьому ключове значення має розвиток галузей промисловості, що забезпечують розширення внутрішньорегіональних ринків продукції харчової та легкої промисловості, металообробки тощо.

Ці положення були покладені в основу прогнозу структури промисловості Івано-Франківської області на 2036 р. за інноваційним сценарієм розвитку (табл. 4.2-1).

Таблиця 4.2-1

**Прогноз галузевої структури промисловості
Івано-Франківської області за чисельністю зайнятих**

Види промислової діяльності	2014р.		2036 р.	
	Тис. осіб	%	Тис. осіб	%
1	2	3	4	5
Промисловість	68,7	100,0	95,2	100,0
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	5,8	12,2	10,5	11,0
Переробна промисловість	48,7	70,9	70,4	73,9
з неї:				
виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	11,5	9,9	8,6	9,0
текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	2,8	4,0	6,7	7,0
виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	6,7	9,7	10,7	11,2
виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	3,4	4,9	2,0	2,1
виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	5,2	7,6	8,9	9,3
виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	1,0	1,5	1,0	1,1
виробництво гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції	9,1	13,2	7,8	8,2
металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	2,1	3,1	2,9	3,0
виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	0,6	0,9	20,9	22,0
виробництво електричного устаткування	0,6	0,9		
виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	3,0	4,4		
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	0,8	1,2		
виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування	1,9	2,8		
інші галузі промисловості	-	-	0,9	1,0
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	9,9	14,4	14,3	15,1
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	4,3	6,3		

Досягнення прогностичних параметрів розвитку промислового виробництва та його структури в області забезпечить перехід на інноваційну модель розвитку і передбачає реалізацію ряду напрямків та відповідних їм конкретних заходів спрямованих на розвиток економіки регіону.

1. Окремий комплекс проблем зв'язаний з перспективами розвитку базових промислових виробництв – електроенергетики, нафтовидобувної та гірничохімічної промисловості, лісогосподарського комплексу. Їх розвиток в перспективі повинен регламентуватися відповідними державними програмами і передбачати всебічну модернізацію виробництва, підвищення якості та конкурентоздатності продукції, строге дотримання законодавства щодо використання надр та екологічної безпеки.

Спеціалізуючим видом промислової діяльності на перспективу має залишитись *електроенергетика*. Однак її подальший розвиток повинен ґрунтуватись на вирішенні низки проблем, основними з яких є оновлення та модернізація основних засобів та освоєння альтернативних джерел виробництва електроенергії. Передусім мова йде про повномасштабну реконструкцію та модернізацію енергоблоків Бурштинської ТЕС ВАТ «Західенерго», що дозволить не тільки підвищити її потужність, а й ефективність виробництва електроенергії.

Поряд з цим в області має бути розгорнута реалізація проектів по будівництву установок для генерації електричної енергії з використанням енергії біомаси, біогазу тощо. Потужності таких установок доцільно розгорнути в Калушському, Тлумацькому, Тисминецькому та інших районах області, де накопичуються значна кількість біологічних відходів діяльності сільського та лісового господарства.

Важливою задачею розвитку електроенергетики області є спорудження системи малих ГЕС на гірських річках, що мають значний електроенергетичний потенціал. Вже на сьогоднішній день існують проекти будівництва малої ГЕС на річці Сукіль в Болехівському районі. Передумови для будівництва цих об'єктів є і в інших гірських районах області.

Спеціалізуючою в перспективі має залишатись і *нафтовидобувна та нафтопереробна промисловість* області. Її подальший розвиток пов'язаний, перед усім з нарощуванням ресурсної бази вуглеводнів шляхом проведення пошуково-розвідувального буріння на нових перспективних площах та родовищах. Окрім Надвірнянського та Долинського районів ці площі розвідуються в Богородчанському, Коломийському, Рожнятинському та Тисминецькому районах. Важливими проблемами розвитку галузі залишається модернізація та розширення потужностей ВАТ «Нафтохімік Прикарпаття» в м. Надвірна.

Значні перспективи розвитку має і *хімічна промисловість* області. Однак поступальний інноваційний розвиток галузі неможливий без ліквідації її технічної та технологічної відсталості, високої енергоємності виробництва, що збільшують собівартість продукції, знижують її якість та конкурентоспроможність на міжнародному ринку. Важливим при цьому слід вважати нарощування глибини переробки хімічної сировини та зростання частки виробництв тонкої хімії.

Важливою не тільки для області, а й держави в цілому в перспективі залишиться проблема утилізації відходів (розсолів) ДП «Калійний завод» в Калуші, де їх накопичилось близько 10 млн. куб. м. Ця ситуація вимагає розвитку виробництва калійних добрив на новій технологічній основі, використання рідких відходів калійного виробництва як вторинної сировини для одержання товарної продукції.

Перспективним для області слід вважати будівництво нового підприємства по випуску суспензійної поліхлорвінілової смоли. Подальшого розвитку в регіоні має набути й виробництво барвників.

Ключовою проблемою розвитку *деревообробної промисловості*, що має бути вирішена в перспективі є економне і комплексне використання лісосировинних ресурсів, впровадження ресурсозберігаючих технологій та реалізація природоохоронних заходів, забезпечення виробництва високо конкурентної продукції з деревини, шляхом залучення інвестицій для модернізації основних засобів. Крім того, доцільним є будівництво в Долинському районі сучасного заводу по виробництву дерево-стружкових плит, що мають значний попит як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Важливим завданням розвитку галузі слід вважати освоєння на деревообробних підприємствах області (особливо в гірських районах) технологій по виробництву з відходів паливних брикетів, пелет та гранул.

2. В перспективі планується суттєве зростання в господарському комплексі регіону питомої ваги середньо- та високотехнологічних виробництв *машинобудування*. Перспективним у цьому відношенні видається формування та розвиток принципово нових не тільки для регіону, а для країни виробництв засобів контролю, управління та автоматизації технологічних процесів, побутової техніки (сучасні пральні машини, холодильники, морозильні камери тощо), устаткування для електроенергетики (перед усім атомних та теплових електростанцій), нафто- та газодобувної, хімічної, нафтохімічної та деревообробної промисловості, комплектуючих вузлів та деталей для автомобільної промисловості тощо.

Нарощування потужностей середньо- та високотехнологічного машинобудування в існуючих центрах та створення нових в Тисмениці, Богородчанах, Тлумачі, Галичі, Городенці, Снятині та інших центрах здатне забезпечити регіону не тільки тисячі додаткових робочих місць, але і підвищити рівень соціально-економічного розвитку території.

Вирішення завдань розвитку машинобудування в регіоні має відбуватись шляхом перепрофілювання існуючих та створення нових підприємств на основі формування індустріальних парків. *Індустріальний (промисловий) парк* – це сукупність суб'єктів господарювання, що здійснюють господарську діяльність на обмеженій та відповідним чином облаштованій території на умовах, визначених відповідними законодавчими актами. Індустріальні (промислові) парки можуть створюватися в межах земель державної та комунальної власності. Ініціатором створення промислового парку є центральний, місцевий орган виконавчої влади або суб'єкт господарювання, який ініціює та здійснює заходи щодо створення та діяльності промислового парку. Керуюча компанія – юридична особа, яка на одержаній відповідно до законодавства у користування земельній ділянці здійснює облаштування території промислового парку та управління ним.

Облаштування території промислового парку передбачає виконання робіт керуючою компанією за рахунок власних або запозичених коштів з метою створення необхідних умов забезпечення діяльності учасників промислового парку: будівництво під'їзних автошляхів та залізничних колій, потужностей з електро-, водо-, газо-, теплопостачання, водовідведення, очищення води, повітря, об'єктів пожежної безпеки, об'єктів виробничого призначення, складської інфраструктури, об'єктів для розміщення адміністративних приміщень та об'єктів громадського харчування, створення інформаційних комунікацій, паркувальних зон та "зеленої зони", а також із забезпечення охорони, транспортування, складського, інформаційно-комунікаційного, консультаційного та сервісного обслуговування

території промислового парку. Промисловий парк розміщується на землях несільськогосподарського призначення, які можуть перебувати у державній або комунальній власності, площею від 20 до 700 гектарів. Нові центри машинобудування Івано-Франківської області повинні формуватись переважно на основі створення промислових парків.

3. Новий імпульс розвитку на якісно новій основі мають отримати й інші галузі промисловості регіону. Перед усім має бути створена мережа сучасних підприємств по переробці сільськогосподарської продукції в зонах її виробництва. Використання нових високопродуктивних технологій по переробці продукції рослинництва та тваринництва з одного боку та можливості розвитку малого та середнього бізнесу з другого, в перспективі дадуть імпульс для розвитку численних центрів харчової промисловості в сільській місцевості області. Вважаємо, що такі центри мають розвиватись в усіх районних центрах та переважній більшості селищ міського типу області.

Значні запаси високоякісних лікувально-питних мінеральних вод Івано-Франківської області обумовлюють необхідність будівництва сучасних підприємств по їх розливу. Доцільним є будівництво такого заводу у Верховинському районі, де знаходиться понад 30 джерел високоякісних мінеральних вод.

Подальшого розвитку на новій технічній та технологічній основі має набути імпортозамінне виробництво товарів широкого вжитку і, перш за все легкої промисловості. Для цього в промислових центрах, де зосереджені потужності цієї галузі є необхідні передумови. Головна задача сьогодні полягає в їх модернізації та освоєнні випуску нових видів продукції.

Можливість реалізації цих заходів в контексті розробки інноваційного варіанту розвитку господарства Івано-Франківської області була покладена в основу розробки прогнозу територіально-галузевої структури промислового виробництва регіону (табл. 4.2-2).

Становлення чіткої *інноваційної спрямованості промислового комплексу* області може бути здійснене лише на основі розробки та широкого впровадження технологічних нововведень, виходу на ринок з новою наукоємною, конкурентноспроможною продукцією. Ці риси мають бути притаманними усім галузям промисловості. Формування такої моделі господарства досягається шляхом інтегрування промислового виробництва міста з територіальними формами організації інноваційної діяльності. Ключовими компонентами серед цих форм є *технопарки*, які в своєму розміщенні орієнтуються на зручне транспортно-географічне положення (близькість до транспортних коридорів), наявність висококваліфікованої робочої сили, сформовану інженерну, комунікаційну інфраструктуру, близькість до крупних університетських центрів, ринок венчурного капіталу тощо. У містобудівному відношенні технопарк являє собою планувально виражену частину міської території, на якій є необхідна інфраструктура та розташовані підприємства наукоємних високотехнологічних галузей промисловості, науково-дослідні та впроваджу вальні організації тощо. Здебільшого у межах технопарку реалізується повний інноваційний цикл, що передбачає проведення наукових досліджень, розробку дослідних зразків продукції та її впровадження у виробництво.

Таблиця 4.2-2

**Прогноз чисельності зайнятих за видами промислової діяльності в адміністративних районах та міських радах
Івано-Франківської області, станом на 2036 рік**

Інші виробництва	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	Машинобудування ³	Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	Виробництво гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції	Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Вся промисловість	Територіальні таксони
Міські ради													
Івано-Франківська	3460	11800	1200	900	500	1000	-	2200	2500	2400	700	26660	Івано-Франківська
Болехівська	-	-	100	150	-	-	-	250	350	100	-	1050	Болехівська
Калуська	1520	4500	300	700	200	1500	-	500	400	850	300	10870	Калуська
Коломийська	960	2500	350	950	-	-	-	500	700	750	-	6860	Коломийська
Яремчанська	100	-	-	-	-	-	-	400	-	250	-	750	Яремчанська
Райони													
Богородчанський	300	350	100	200	-	-	-	250	50	250	800	2350	Богородчанський
Верховинський	100	-	50	50	50	-	-	1000	100	150	-	1550	Верховинський
Галицький	3600	350	150	250	-	-	-	200	250	250	50	5150	Галицький
Городенківський	300	150	-	150	-	-	-	100	50	250	-	1000	Городенківський
Долинський	1200	-	100	250	-	850	-	1300	750	300	3100	7900	Долинський

³ Включає: виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції, виробництво електричного устаткування, виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань, виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів, виробництво іншої продукції, ремонт і монтаж машин і устаткування

Інші виробництва	Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	Машинобудування ³	Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	Виробництво гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції	Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	Виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність	Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Вся промисловість	Територіальні таксони
50	40	-	-	150	-	3500	-	150	-	350	100	4340	Калуський
50	-	100	-	150	-	-	-	120	-	500	600	1520	Коломийський
50	400	-	50	100	50	-	-	600	250	150	-	1650	Косівський
50	600	-	150	200	50	350	2000	1100	250	250	3500	8500	Надвірнянський
-	340	-	-	400	-	300	-	180	100	800	-	2120	Рогатинський
-	320	200	50	100	-	250	-	1250	50	200	700	3120	Рожнятівський
50	400	150	-	200	100	250	-	300	50	200	50	1750	Снятинський
-	350	300	50	150	-	-	-	150	50	300	50	1400	Тлумацький
100	310	500	250	2750	50	900	-	150	800	300	550	6660	Тисменицький
900	14300	20900	2900	7800	1000	8900	2000	10700	6700	8600	10500	95200	Всього по області

Міжнародний досвід засвідчив, що у своїй діяльності технопарки орієнтуються не на великі наукові установи, а на малі та середні дослідницькі фірми венчурного типу. Не маючи достатніх коштів на створення власної матеріально-технічної бази такі фірми орендують необхідні їм потужності. З цією метою у межах технопарків створюються так звані інноваційні «інкубатори», чи «оранжереї», що являють собою технічно оснащені приміщення багатоцільового призначення.

Проведене нами дослідження показало, що в Івано-Франківську є необхідні передумови для створення технопарків та інноваційних «інкубаторів». Більше того вже сьогодні тут здійснено ряд заходів по створенню центрів інноваційної діяльності. Зокрема на базі Івано-Франківського національного технічного університету нафти та газу створено ТОВ «Нафтогазовий науково-технічний парк». Метою діяльності цього парку є розроблення, виробництво та впровадження науковомістких, конкурентоспроможних, енергозберігаючих та екологічно безпечних технічних засобів і технологій для пошуку, видобування, транспортування та перероблення нафти і газу. Сьогодні стоїть завдання трансформації цього об'єкту в справжній технологічний парк.

Враховуючи номенклатуру пріоритетного виробництва високотехнологічної продукції з одного боку та наявний виробничий потенціал і можливості господарського комплексу області – з іншого, серед інших перспективних напрямків спеціалізації технопарків Івано-Франківська області слід назвати розробку та впровадження у виробництво:

- інформаційних технологій та програмних систем контролю та управління об'єктами базових технологій в електроенергетиці, хімічній промисловості;
- технологій та устаткування по глибокій переробці лісогосподарської та сільськогосподарської сировини та виробництву екологічно чистих (органічних) продуктів харчування;
- техніки та технологій по екологічній реабілітації територій інтенсивного розвитку гірничорудної промисловості.

Становлення інноваційної моделі розвитку господарства Івано-Франківської області повинно спиратись на сучасну *транспортно-логістичну інфраструктуру*. Вона включають у себе комплекс таких логістичних операцій як інтер- та мультимодальні перевезення, навантаження та розвантаження, складування та зберігання вантажів, їх обробку (комплектацію, консолідацію) тощо. За цих умов виробникам товарів стає економічно недоцільно займатися питаннями їх доставки, оскільки цю функцію більш ефективно можуть виконувати спеціалізовані транспортно-логістичні фірми. Ключовими елементами транспортно-логістичної інфраструктури є логістичні термінали та комплекси. Дослідження показало, що в області має бути створена мережа цих об'єктів. В першу чергу вони мають розміщуватись поблизу основних транспортних вузлів регіону та на перетині міжнародних транспортних коридорів (існуючих та проєктованих) і головних транспортних магістралей регіону. Логістичні термінали доцільно розмістити неподалік Івано-Франківська, Калуша, Коломиї та інших центрів.

Реалізація інноваційної моделі розвитку Івано-Франківської області неможлива без істотних ***трансформацій територіальної структури господарства***. Саме рівномірність його розміщення забезпечує згладжування диспропорцій у соціально-економічному розвитку регіону, його збалансованість.

Нова, адекватна вимогам сьогодення модель територіальної структури господарства області повинна ґрунтуватись на створенні ієрархізованої, поліцентричної мережі полюсів розвитку. Як засвідчує світова практика створення такої мережі є необхідною умовою й у вирішенні проблем регіонального розвитку. Створення цих полюсів пов'язано із стимулюванням окремих видів економічної діяльності, що характеризуються потужним мультиплікативним ефектом і поширюють імпульси розвитку на оточуючу територію. В умовах становлення постіндустріального суспільства такими видами економічної діяльності виступають не тільки промислові виробництва, а й галузі третинного сектору економіки. Таким чином, в основі формування полюсів розвитку лежить трансформація містоформуючої бази центрів соціально-економічної активності. Створення системи полюсів зростання, до складу якої можуть входити окремі вісі, вузли та ареали, спрямовано на звуження депресивних ареалів в регіонах держави, підвищення рівня їх соціально-економічного розвитку.

Отже, така мережа повинна органічно включити в себе вже існуючі господарські вузли та нові компоненти територіальної структури господарства області, якими мають стати полюси соціально-економічного розвитку.

В центральній частині області на основі модернізації виробництва, його часткової пере спеціалізація та розширення має бути реструктуризований *Івано-Франківський виробничий вузол*. Крім самого Івано-Франківська до його складу мають увійти Богородчани, Тисмениця, Тлумач та інші господарські центри, що перебувають в зоні інтенсивного економічного впливу обласного центру.

Подальший розвиток має отримати *Калусько-Долинський виробничий вузол*.

В південній частині регіону на основі формування ядер соціально - економічного зростання в Коломиї, Городенці, Снятині та Косові має постати цілий *ареал розвитку*.

В північній частині області регіональна мережа транспортних магістралей здатна виступити в якості з'єднуючого елемента у формуванні *дуги полюсів* господарського розвитку області. Вона має включити в себе Рогатин, Бурштин та Галич.

Вирішення завдань трансформації територіальної структури господарства регіону ґрунтується в першу чергу на створенні тут сприятливих умов для залучення інвестицій і може бути забезпеченим на основі формування індустріальних парків, спеціалізація яких відповідає б основним напрямкам розвитку господарства області.

3. Проміжні варіанти розвитку господарського комплексу області досить різноманітні, однак об'єднуються спільними особливостями. Суть їх полягає у тому, що при загальному інерційному варіанті розвитку більшості галузей та виробництв, окремі із них будуть розвиватися інноваційним шляхом. В результаті їх реалізації в тій чи іншій мірі будуть пом'якшуватись соціальні та комунальні проблеми розвитку регіону, однак це не забезпечить комплексного їх вирішення.

Разом з тим, реалізація одного із проміжних варіантів, з наступним його розширенням, все ж може забезпечити становлення інноваційної моделі економіки області хоча і в дещо віддаленій перспективі. Тобто в основі цього варіанту лежить припущення щодо можливості становлення та розвитку інноваційної моделі господарства через певну точку (або точки) зростання, як мультиплікатора інноваційних змін в регіоні або у галузі.

Реалізація цього варіанту передбачає не такий комплексний, але послідовний шлях у напрямку вирішення окремих локальних господарських та інноваційних завдань, як складових інноваційної моделі економіки.

Окремими кроками до такої моделі, які до того ж повинні мати позитивний вплив на територіальну організацію господарства Івано-Франківської області, є такі:

1. Ефективне використання існуючого природно-ресурсного потенціалу території області. Воно, зокрема, передбачає такі напрями:

- ефективне використання лісо- та агресурсного потенціалу регіону;
- комплексну розробку родовищ нафти;
- розвиток на новій технічній та технологічній основі гірничохімічної, нафтовидобувної та хімічної промисловості, електроенергетики.

2. Максимальне використання сприятливого транспортно-географічного положення Івано-Франківської області, високої транзитивності її території та сприятливу для розвитку локалізацію регіону в безпосередній близькості до західного кордону. Самі ці чинники роблять територію області достатньо привабливою для вкладання інвестицій та сприятливою для подальшого соціально-економічного розвитку.

3. Зменшення територіальних диспропорцій у рівні соціально-економічного розвитку внутрішньообласних регіонів шляхом розбудови соціальної інфраструктури у сільській місцевості, особливо у периферійних районах області.

4.3. Сільське господарство

4.3.1. Місце області в загальнодержавному виробництві

За обсягом виробництва сільськогосподарської продукції (у 2014 р. – 5,96 млрд. грн.) область займає 21 місце, або 2,2% від загального підсумку в Україні. Заселеність області (1,38 млн. осіб) обумовлює невисокий рівень виробництва сільськогосподарської продукції на одну особу – 4315 грн., що виводить область на 21 місце в Україні. Виробництво галузі тваринництва дещо переважає рослинництво (відповідно 3,08 та 2,88 млрд. грн.) та має більшу вагу в загальнодержавному виробництві – 10 місце, в той же час рослинництво – 23 місце. Індекси валової продукції сільського господарства показують перемінний успіх господарювання – обсяги виробництва то зростали, то спадали порівняно з попередніми роками. Проте обсяги виробництва по відношенню до 1990 р., після якого почалась системна криза агропромислового комплексу і всієї економіки в цілому, показують, що область ще не досягла рівня 1990 р. і особливо це стосується сільськогосподарських підприємств (58,2%). Продукція вироблена в сільськогосподарських підприємствах становить 1,5% від загальнодержавного виробництва та займає 22 місце; в нетоварному секторі економіки складає 3,5% і займає 18 місце.

За станом на 1 січня 2015 р. в галузях сільського господарства було 766 підприємств. За кількістю працюючих у сільському господарстві у 2014 р. область перебувала на одному з останніх місць в Україні.

Всі ці та інші показники свідчать про обмеженість сільськогосподарських ресурсів порівняно з іншими регіонами України. Тому забезпечення продовольчої

безпеки й задоволення суспільних потреб населення мають першочергове значення у вирішенні проблем агропромислового комплексу.

4.3.2. Соціально-економічні чинники розвитку сільського господарства

Розселення населення – один з формуючих факторів розміщення продуктивних сил сільського господарства.

Івано-Франківська область має переважачу частку сільського населення в структурі наявного населення 56,4%, що становить – 779,9 тис. осіб. Найбільше місто області Івано-Франківськ нараховує 228,6 тис. осіб населення, що не може створити суттєвого ринкового попиту на продукцію сільськогосподарських підприємств, або утворювати центри ринкової мотивації підприємництва у приватному секторі економіки.

Особливістю Івано-Франківської області є висока щільність сільського населення: за цим показником вона займає п'яте місце в Україні. Значна кількість сільського населення за умови малоземельності та браку робочих місць призвело до зайнятості селян переважно в приватних підсобних та невеликих фермерських господарствах. Таким чином, сільське господарство характеризується наявністю значних ресурсів людського капіталу, що протистоїть обмеженням земельним ресурсам, повинно прийти до таких форм господарювання, що оптимізують землекористування і суспільні потреби.

Безпосередній вплив на розвиток та розміщення сільського господарства має співвідношення обсягів трудових ресурсів та сільськогосподарських угідь у просторі адміністративних районів області. Висотна пояса, що характерна для Івано-Франківської області впливає на розселення населення та розміщення трудових ресурсів. Найвища щільність населення (72-112 осіб на 1 км²) спостерігається в рівнинних районах - найбільш сприятливих для проживання. Тут також локалізовані найбільші та найпридатніші для землеробства сільськогосподарських угідь, зокрема ріллі. Нижча щільність населення (24-56 осіб на 1 км²) спостерігається в гірських районах області – Верховинському, Долинському та Рожнятинському. В Богорадчанському, Надвірнянському та Косівському спостерігається висока щільність населення як і в рівнинних районах – 87-98 осіб на 1 км². В цій зоні зосереджені природні кормові угіддя, пасовища, що сприяє розвитку тваринництва, зокрема вівчарства.

4.3.3. Земельні та агрокліматичні ресурси

Загальна площа території в Івано-Франківській області за станом на кінець 2014 р. становила 1392,7 тис. га, із них сільськогосподарські землі займали 645,0 тис. га або 46,3%. Порівняно з іншими областями України, регіон володіє незначним земельним фондом. У структурі сільськогосподарських угідь 62,4% (396,1 тис. га) земель використовуються під рілля, 13,2% (83,6 тис. га) – сіножаті, 19,7% (127,3 тис. га) - пасовища. В останні 10 років простежується чітка тенденція до зменшення площ сільськогосподарських угідь, ріллі та збільшення площ лісових насаджень, сіножатей, пасовищ. Проте із поступовим скороченням населення області землезабезпеченість одного мешканця залишається на низькому, але більш-менш постійному рівні. Так, площа сільськогосподарських угідь на особу становить 0,45 га, а ріллі – 0,29 га.

Землезабезпеченість області настільки низька, що вона перебуває в дуже складних умовах щодо вирощування достатньої кількості сільськогосподарської продукції, насамперед зерна і цукрових буряків. До того ж невеликі розміри земельних контурів обмежують можливості ефективного використання сільськогосподарських земель. Така низька частка сільськогосподарських угідь і малоземельність здебільшого обумовлені складним рельєфом та високим рівнем лісистості. В області частка лісів сягає 45,7% загальної площі регіону.

Природноресурсний потенціал ґрунтового покриву регіону невисокий. В області переважають малопродуктивні землі, які відрізняються високою кислотністю і низькою забезпеченістю основними елементами живлення. Нині в орних землях середній вміст гумусу становить 2,9%. Бонітетна ознака сільськогосподарських угідь області дає підстави відносити їх до групи середньопродуктивних.

Внаслідок реформування земельних відносин в області відбувся істотний перерозподіл земель між групами власників землі і землекористувачів, а саме: суттєво, змінилось співвідношення земель різних категорій між формами господарювання. Спостерігаються значні зміни у структурі розподілу земельного фонду за формами власності: якщо в 1990 році всі землі області перебували у державній власності, то в сучасному періоді їх близько 5 %. У них залишились переважно землі науково-дослідних інститутів, станцій, а також навчально-дослідних господарств, технікумів тощо.

Розподіл землекористування між сільськогосподарськими підприємствами і господарствами населення також змінилося з часом та на сьогодні виглядає таким чином: землі СГП всіх форм власності – 127,6 тис. га, з них сільськогосподарські угіддя – 123 тис. га, в їх складі 94% (115,5 тис. га) ріллі. Землі громадян нараховують 388,2 тис. га, з них 369,8 тис. га сільськогосподарські угіддя, в тому числі 70,7% (261,5 тис. га) рілля. Землі користувачів інших категорій складає 876,9 тис. га, з них 137,6 тис. га сільськогосподарських угідь. Проте ця категорія землекористувачів не буде братися до уваги в процесі аналізу. Таким чином, співвідношення між сільськогосподарським землекористуванням товарного (СГП) та нетоварного (ГН) секторів сільського господарства становить 23 до 77.

Економічно необґрунтоване землекористування в сільському господарстві області, недотримання і порушення екологічних вимог, стандартів, обмежень тощо призвели до того, що сільськогосподарські угіддя на великих площах знаходяться у критичному екологічному стані: знижується їх родючість, зростають площі кислих, еродованих і техногенно забруднених земель.

В зв'язку з погіршенням якості ґрунтів, внаслідок різноманітних деструктивних процесів, очевидно, що в майбутньому землі сільськогосподарського призначення будуть поступово скорочуватись.

4.3.4. Проблеми структурного розвитку сільського господарства

В умовах економічних трансформацій в області спостерігається системне загострення проблеми сільського господарства, зокрема стійкі негативні тенденції вичерпання землересурсного потенціалу, скорочення поголів'я худоби і птиці, падіння вартості основних засобів тощо.

Кліматичні та ґрунтові умови області обумовлюють поділ території області за природними зонами, що позначається на зонах сільськогосподарської спеціалізації районів області. На території регіону склались такі зони спеціалізації:

лісостепова – скотарська з розвинутим овочівництвом, зерновим господарством, олійними культурами; та гірська – скотарсько-картоплярська.

У передгірській зоні Карпат під кормовими і зернофуражними культурами використовується від 35 до 63% угідь. У цілому структура посівних площ повністю підпорядкована скотарському напряму спеціалізації зони, а картоплярству.

Валова продукція сільського господарства станом у 2014 р. склала 5966 млн. грн. (у постійних цінах 2010 р.), зокрема продукція рослинництва займала 48,4%, а тваринництва відповідно 51,6%, що вказує на тваринницький напрям галузі. Проте останніми роками частка продукції рослинництва дещо зростає.

Аналіз фінансово-економічних показників діяльності сільськогосподарських підприємств виявляє певні негативні тенденції. Зокрема спостерігається поступове скорочення сільськогосподарських підприємств, а відповідно це впливає на виробництво товарної сільськогосподарської продукції. Зокрема, порівняно з 2005 роком кількість підприємств скоротилась, та в 2014 р. становила 766 одиниць. Хоча в даний період виробництво сільськогосподарської продукції в сільськогосподарських підприємствах збільшилось приблизно втричі, проте ефективність господарювання зросла недостатньо. Рівень рентабельності у 2014 році становив 52,6% (30,7% – у рослинництві та 82,0% – у тваринництві), а в Галицькому районі він був від'ємним (-13,4), крім того у ряді районів від'ємна рентабельність у тваринництві, а саме у Долинському й Коломийському. Загалом рентабельність сільськогосподарських підприємств в цілому росте. Рентабельність основних видів продукції сільськогосподарських підприємств досить диференційована, зокрема від'ємна рентабельність спостерігається у птиці на м'ясо, цукрових буряках (фабричних), плодах та ягодах. Найбільш високорентабельними залишаються яйця (157,6%) та свинина на м'ясо (79,0%) у тваринництві, картопля (440,9%) та овочі відкритого ґрунту (284,4%) у рослинництві. Причому рівень рентабельності виробництва продукції рослинництва зростає досить швидкими темпами, так показники щодо картоплі зросли майже в 6 раз у порівнянні з 2010 роком і в 4 рази у порівнянні з 2013 роком, овочів відкритого ґрунту більше ніж в 3 рази у порівнянні з попередніми роками. Продукція сільськогосподарських підприємств реалізується за різними каналами, але в основному розподіляється між двома – переробним підприємствам та пайовикам в рахунок орендної плати за землю та майнових паїв, що свідчить про високу частку бартерних відносин в економічній діяльності підприємств.

За організаційно-правовими формами господарювання серед підприємств переважають фермерські господарства – 551 одиниця (71,9% від загальної кількості). Це невеликі підприємства, які в цілому відображають картину землекористування в області

Основна частка продукції – 3920,3 млн. грн. (65,7%) була вироблена у господарствах населення, тобто в нетоварному секторі, що негативно впливає на пропозицію на ринку продовольства та його регульованість. В ретроспективі продукція, вироблена господарствами населення, дещо зростає (на 30% за період 1990-2014 рр.). В той же час, сільськогосподарські підприємства за перші 10 років реформ скоротили вартість виробленого продукту більше, ніж в 6 разів, але в останні 4 роки вартість почала зростати (в 2 рази у порівнянні з 2010 роком).

Індекси продукції сільського господарства показують, що останні три роки в господарствах усіх категорій спостерігається певний ріст – від 0,8 до 13,3% до попереднього року, після падіння на 7,3% в кризовому 2008 р. В цілому, позитивні тенденції спостерігаються в сільськогосподарських підприємствах. Проте, якщо

розглянути індекси по відношенню до 1990 року, то показовим є те, що валове виробництво, попри всі позитивні тенденції, нижчі 100%. Так, в 2014 р. у валовому виробництві сільськогосподарської продукції підприємства досягли вже 82,3% (проти 58,3% - у 2011 році), зокрема в рослинництві – 68,9%, в тваринництві – 105,0%. В той же час, даний індекс у господарствах населення весь період 1990-2014 рр. перевищував 100%, що означало зростання виробництва на 10-30.

Крім того, про деструкцію галузі свідчить скорочення техніки в сільськогосподарських підприємствах. За період 1990-2000 рр. кількість тракторів скоротилась майже вдвічі, а зернозбиральних комбайнів в 1,6 рази, та за період 2010-2014 рр. – в 1,2 разів та 1,4 рази відповідно.

Тобто, можна зробити висновок, що позитивні тенденції в сільському господарстві області є, але вони недостатні. Тому необхідно розвивати галузь в контексті програмованих рішень, орієнтованих на забезпечення продовольчої безпеки області та ефективного розвитку підприємництва.

4.3.5. Стан і проблеми розвитку рослинництва

Посівні площі в зв'язку з деградацією земель та вилучення земель із сільськогосподарського використання поступово скорочуються, внаслідок чого скорочується виробництво основних сільськогосподарських культур. З 1990 до 2000 р. відбулося скорочення ріллі під посівами на 9%, а з 2000 до 2011 рр. – на 11%. На даний період посівні площі нараховують 376,1 тис. га. Структура посівних також змінилась: збільшилась частка зернових з 35 до 43%, частка технічних культур зросла – з 10 до 17%, частка картоплі та овочевих культур за період 2000-2-11 рр. зросла з 12 до 21, але в 2014 вже скоротилась до 19%. Майже вдвічі скоротилась частка кормових культур – з 43 до 21%.

Зернове господарство поширене в північно-східних районах області, сприятливих для вирощування зернових, та займає провідну позицію в їх посівних площах. Частка зернових культур в структурі посівних площ останні двадцять років зросла на 6 процентних пунктів та в 2011 р. становила 41%, проте абсолютні її значення до 2010 р. спадали і тільки в 2011 р. дещо підвищились – до 334,1 тис. га. В структурі зернових основну частку займають озима пшениця та кукурудза (відповідно 36 і 29%). Валовий збір зерна за період 2000-2011 рр. зріс більше ніж вдвічі і склав 536,6 тис. т, чому сприяло в основному збільшення посівних площ кукурудзи, що підвищило середню урожайність зернових становила 39,6 ц/га. В структурі зернових основну частку займають озима пшениця та кукурудза, показник якої за останні 4 роки виріс більше ніж в 1,5 рази (відповідно 36,8 і 45,6%). Валовий збір зерна за період 2000-2014 рр. зріс більше ніж втричі і склав 780,0 тис. т, чому сприяло в основному збільшення посівних площ кукурудзи, що підвищило середню урожайність зернових до 48,4 ц/га. Поряд з цим спостерігається перехід частки (51%) виробництва зернових до дрібних фермерських господарств та господарств населення. Все це може мати такі негативні наслідки як збільшення затрат на механізацію виробничих процесів, порушення системи сортообміну й насінництва, втрати частини урожаю через відсутність надійної системи зберігання (з очисткою й сушкою) та продаж його зернотрейдерам за заниженими цінами.

В складі технічних культур вирощуються соняшник, соя та ріпак, які здійснюють значний виснажливий вплив на і без того невисокої якості ґрунти, а також цукровий буряк. Разом з тим, зник із структури посівних льон-довгунець в останні декілька років. Аналіз динаміки показує, що цукровий буряк та льон

витіснялися більш виснажливими соняшником та ріпаком, а в останні кілька років постійно зростають площі під соєю. Зокрема, на сьогодні посівні площі технічних культур займають 63,2 тис. га (16,8% від усієї посівної площі) та в їх структурі переважає ріпак – 47,2%, соняшник та цукровий буряк значно менше – 25,8 і 3,6% відповідно, але соя досягла рівня 23,4%. Технічні культури поширені також у лісостеповій частині області, найбільше в Городенківському районі, та відсутні в більшості гірських районів.

Посіви ріпака в області зростали в геометричній прогресії кожні 10 років, починаючи з 1990 р. та на сучасний період досягли 29,8 тис. га. Виробництво, розміщене виключно в товарному секторі господарств, набуло значного зростання з 2008 р. та на сьогодні складає 79,9 тис.т.

В останні роки посівні площі соняшника займали близько 5,6 тис. га, що дозволяло виробляти 12,5 тис. т сировини. До 2014 році посівні площі соняшника суттєво збільшилися і займали близько 16,3 тис. га, що дозволило виробити 40,5 тис. т сировини. Низька урожайність культури (близько 24,9 ц/га) зросла майже втричі в 2014 р., що малоймовірно стане тенденцією в даних агрокліматичних умовах. Тому ефективність та економічна мотивація вирощування соняшнику в області викликає сумніви. Вирощування соняшника знаходиться в товарному секторі галузі.

При цьому постійно зменшується площа під цукровими буряками (фабричними), якщо в 1990 році вона сягала 20,2 тис. га, в 2000 – 8,7, в 2014 – 2,3 тис. га. В той же час зростають посівні площі сої, яку в 2000 році в області взагалі не вирощували, а з 2011 по 2014 роки її площа збільшилась більше ніж в 2,5 рази.

Екстенсивний спосіб нарощування обсягів виробництва технічних культур веде до виснаження ґрунтів та значних негативних екологічних наслідків.

Картоплярство та овочівництво є традиційним для господарств населення (99% від усієї посівної площі), особливо для гірських районів області, займають вагомому частку (від 28 до 78%) в посівних площах. В лісостепових районах – посіви коливаються від 11 до 26% від загальної посівної площі,. Посіви картоплі дещо зросли за період 1990-2000 рр., а після – майже не змінювалися. Станом на 1.01.2015 р. картопля займає 59,7 тис. га (18%). Із зростанням урожайності (до 153 ц/га) з 2001 р., зростають валові збори культури – 915,2 тис. т в 2014 р.

Виробництво овочів також зосереджено в господарствах населення майже повністю (89%). За період 1990-2000 рр. посівні площі овочів розширилися майже на 3 тис. га, а в наступні роки зберігалися на рівні близько 10 тис. га. За невисокої урожайності на рівні 158,6 ц/га, валові збори становили 166,7 тис. т в 2014 р.

Плодівництво ще одна традиційно нетоварна галузь рослинництва області. Площі плодоягідних вдвічі скоротилися з 1990 по 2000 р. надалі зберігалися на рівні близько 8,6 тис. га. Валовий збір плодів та ягід коливається в нешироких межах в залежності від урожайності року. Зокрема в 2014 р. селяни назбирали 42,1 тис. т урожаю.

4.3.6. Стан і проблеми розвитку тваринництва

Значна частка агро-кліматичних і земельних ресурсів Івано-Франківської області сприяють розвитку тваринництва, зокрема вівчарства, м'ясо-молочного скотарства. Це і природні кормові угіддя, і виробництво кормових культур у структурі ріллі. Проте, як і в цілому в Україні, в тваринницькій галузі регіону спостерігається ряд деструктивних процесів, які набули незворотного характеру. В

процесі трансформації землекористування в сільському господарстві, втратилася значна частина довгострокових біологічних активів тваринництва. Скорочення поголів'я великої та малої рогатої худоби і свиней компенсує лише розвиток птахівництва. Сільськогосподарські підприємства втратили поголів'я тварин надшвидкими темпами та одночасно потенціал виробництва продукції тваринництва на ринок. В той же час в господарствах населення поголів'я також зменшувалось, хоча і не такими швидкими темпами. В незначних кількостях збільшили поголів'я тварин фермерські господарства, що пов'язано із збільшенням їх зареєстрованої кількості. В цілому, галузь розвивалася такими темпами, що виробництво продукції тваринництва перемістилося в нетоварний сектор сільського господарства та значно скоротилось. Внаслідок даних процесів попит на ринку продовольства на тваринницьку продукцію залишається незадоволеним.

Найбільші проблеми спостерігаються у м'ясо-молочному скотарстві. Поголів'я великої рогатої худоби скоротилось порівняно з 1990 р. більше ніж у 3 рази (169 тис. голів на кінець 2014 р.), а продуктивне стадо корів скоротилося майже вдвічі (106,6 тис. голів). За секторами скорочення відбувалось різними темпами: в сільськогосподарських підприємствах з 1990 р. до 2000 р. поголів'я ВРХ скоротилось на 275 тис. голів, а до 2011 р. – на 31,7 тис. голів, хоча в 2014 році спостерігається невелике зростання на 3,1 тис. голів. В господарствах населення поголів'я постійно зменшується (з незначним збільшенням в 2013 році), в кінці 2014 року зменшення поголів'я становило вже 24,9 тис. голів на 109,1 тис. голів за весь досліджуваний період. Найменше поголів'я ВРХ та корів зокрема залишилося в Тисменицькому (6,3 тис. гол.), Снятинському (7,8 тис. гол.), Галицькому (7,3 тис. гол.) та Рогатинському (7,4 тис. гол.) районах.

Виробництво молока зазнало меншого скорочення за досліджуваний період за рахунок певного зростання продуктивності корів (483,3 тис. т в 2014 р.), проте середні надої залишаються низькими – близько 4,1 т/рік. Основна частка (97%) молока була надоєна в господарствах населення.

Відповідно до скорочення поголів'я невпинно скорочується виробництво яловичини та телятини в області. Якщо в 1990 році вироблялось 52,8 тис. т яловичини, то в 2000 р. – 27,8. В період з 2000 до кінця 2012 року виробництво продовжувало скорочуватись і в кінці періоду становило 25,4 тис. т, а з 2013 року почало зростати невеликими темпами і на початок 2015 року зрівнялось з показниками 2000 року – 27,7 тис. т. Зазначена тенденція є характерною для всіх регіонів України, а тому пропозиція молока та яловичини на ринки продовольства області скорочується.

Свинарство також зазнавало втрат з 1990 року і до 2001 році знизилось майже в двічі (з 298,8 тис. голів до 195,8 тис.), але потім почало зростати і на кінець 2011 р. поголів'я вже нараховувало 262,6 тис. голів, а на початок 2015 р. – 307 тис. голів, вище ніж у 1990 році. Позитивною тенденцією є зростання поголів'я у сільськогосподарських підприємствах та фермерських господарствах (63,4%). Свині традиційно вирощувалися в домогосподарствах населення (36,6%), проте поголів'я скорочується. Якщо розподіл поголів'я свиней між секторами в 2011 році становив майже 50:50, то в 2014 – майже 60:40. Виробництво свинини в 2014 р. перевищило рівень 1990 року та становить 33,5 тис. т. у забійній вазі. Найбільш поширене свинарство в районах з розвиненим зерновим господарством, зокрема виробництвом кукурудзи на корм, а саме в Калуському, Рогатинському та Галицькому.

Вівчарство зазнало значних втрат за період 1990-2010 рр., коли поголів'я овець та кіз скоротилось в 2,8 рази за рахунок сільськогосподарських підприємств та нараховувало 24,6 тис. голів. З 2012 року поголів'я овець та кіз постійно, хоча і невеликими темпами, зростає і в 2014 році становило 29,6 тис. голів. В той же час, поголів'я овець в господарствах населення вдвічі зросло в 2000 році, а вже в 2010 році повернулось на рівень 1990 року і поступово зростає. Таким чином, в 2014 рік 91% поголів'я овець та кіз знаходилося у нетоварному секторі. Найбільше поголів'я овець та кіз вирощується в гірських районах, де вони випасаються на природних кормових угіддях, зокрема в Косівському (3,4 тис. гол.), Коломийському (3,0 тис. гол.) та Верховинському (3,0 тис. гол.)

Птахівництво в регіоні розвивається як в промислових масштабах, так і в невеликих фермерських господарствах і господарствах населення. На кінець 2014 р. поголів'я нараховувало 5605,4 тис. голів, з них 2499,2 тис. (44,5%) в СГП та 3106,2 тис. (55,4%) в господарствах населення. Суттєве зменшення поголів'я спостерігається у фермерських господарствах: 2010 р. – 33,9 тис. голів, 2011 р. – 20,8 тис. голів, а в вже 2014 р. – 7,6 тис. (менше 0,1%). Яєчне птахівництво – це галузь, що зберегла потенціал. Порівняно з 1990 р. виробництво яєць збільшилось з 298,2 до 888,8 млн. шт. у 2011 році, але в наступні роки з незначними коливаннями почало зменшуватись і в 2014 році становило 839,2 тис. шт.

Не зважаючи на певні кризові явища в галузях м'ясного скотарства, свинарства й птахівництва у виробництві м'яса з 2001 р. сформувалася стійка тенденція до зростання. Зокрема, в 2014 р. було вироблено у всіх категоріях господарств 82,6 тис. т м'яса у забійній вазі, що становить 87,6% від 1990 р.

Таким чином, у тваринницькій галузі Івано-Франківської області існує ряд проблем, але основна з них це пошук нових форм господарств товарного типу, що будуть конкурентоспроможними на галузевих ринках продовольства.

4.3.7. Продовольча безпека й забезпечення продовольством

Критерієм ефективності територіальної організації сільського господарства є регіональна продовольча безпека, суть якої полягає насамперед у закріпленні стабільності виробництва, забезпеченні відповідних обсягів запасів і максимальної доступності ринку продовольства для широких верств і соціальних груп населення.

Результатом соціально-економічної деструкції сільського господарства є зниження рівня життя і скорочення суспільних фондів споживання основних продуктів харчування населенням області (табл. 4.4).

Таблиця 4.3.7-1

Рівень споживання продуктів харчування населенням Івано-Франківської області, кг на особу в рік*

Показники	N	1990	1995	2000	2005	2011	2014*	2014 до 1990, %	2014 до N, %
М'ясо і продукти	85	42,4	31,0	29,8	32,8	40,2	43,6	103	51
Молоко і продукти	395	359,2	311,6	295,0	302,7	260,1	260,9	73	66
Яйця, шт. на особу в рік	290	208	141	167	231	265	283	136	98
Хліб і хлібопродукти	110	188,0	160,9	138,4	139,6	116,3	117,6	63	107
Картопля	128	193,2	124,5	171,9	186,9	184,0	177,3	92	139

Показники	N	1990	1995	2000	2005	2011	2014*	2014 до 1990, %	2014 до N, %
Овочі й баштанні	185	93,0	60,4	72,3	83,7	117,5	131,8	142	71
Плоди, ягоди, виноград	90	43,9	42,5	22,5	31,0	38,3	43,0	98	48

**Джерело: Держкомстат України, 2014 р.*

Аналіз фондів споживання та їх співвідношення до норми вказують на досить низький рівень та неякісне харчування населення регіону. Найважливішими для здоров'я та нормальної життєдіяльності населення, зокрема дітей, є тваринницька продукція. Споживання м'яса та молока тривалий час є обмеженим, відповідно 51 і 66% до наукової норми, що пов'язано із скороченням валового виробництва та зміщенням останнього в нетоварний сектор економіки. Такий гранично низький рівень споживання продуктів тваринництва є фактором білкового голодування населення області. Особливо гостро проблема білкового голодування стоїть перед міським населенням, адже в області виробляються гранично малі об'єми м'яса, молока, яєць товарними виробниками, що дає можливість імпортерам завозити неякісну продукцію на продовольчий ринок області. Нестача споживання овочів, плодів та ягід (відповідно 71 та 48% до норми) призводить до дефіциту ретинолу й інших вітамінів, що надходять у їх складі. В цілому раціон харчування громадян області незбалансований і порушений у бік вуглеводневих продуктів – картоплі та хліба.

Продовольча безпека населення Івано-Франківської області визначається з урахуванням того, що переважна частина фонду споживання є продукцією, виробленою на присадибних ділянках населення. Якщо розрахувати рівень споживання продовольства у містах, то показники будуть суттєво відрізнятися від загальної оцінки.

Отже, першочерговою задачею для вирішення в області є збалансування фондів споживання населення шляхом конкретних заходів з метою сталого розвитку сільського господарства та в цілому агропромислового комплексу.

4.3.8. Загальна схема розвитку продуктивних сил сільського господарства на перспективу

Основні параметри розвитку сільського господарства

Формування особливого, пристосованого до природних умов Івано-Франківської області сільського господарства й задоволення суспільних, громадських й особистих потреб населення в продовольчих продуктах – мета розвитку галузі в складі агропромислового комплексу.

Стратегія розвитку базується на можливостях розвитку фермерського й приватного підсобного господарств населення. Концепція перспективного розвитку Івано-Франківської області базується на ефективній організації та раціональному використанні земельних, трудових, матеріальних та фінансових ресурсів.

В перспективному періоді в галузі розвиватимуться нові господарські формування з різними правовими формами, де масштабні колективні господарства вирішуватимуть економічні проблеми регіону, а відносно дрібне приватне, одноосібне і родинні господарства – переважно соціальні. Держава як

представницький орган суспільства реалізує мету розвитку АПК, яка складається з конкретних завдань.

Критерієм ефективності територіальної організації галузі є регіональна продовольча безпека, яка полягає у тому, щоб забезпечити стабільність сільськогосподарського виробництва, наявність достатніх запасів і доступність ринку продовольства для всіх верств і соціальних груп населення. Елементом мети розвитку є безпека продовольчих товарів, яка досягається завдяки системі адміністративного та регіонального контролю якості продукції з урахуванням вимог сертифікації сільськогосподарського виробництва, ветеринарних та інших підходів щодо підприємництва в АПК. Вона реалізується шляхом прозорості інформації про товар та його виробника. У сфері виробництва проблема якості продукції базується на нормативній основі стандартів і допустимих норм.

Аграрна політика спрямована на вирішення завдань продовольчого забезпечення населення регіону продовольчими товарами та зменшення ризиків втрати контролю в періоди з несприятливими погодними умовами.

Економічна політика в АПК має на меті обмеження втрат від монополії на ринках засобів виробництва, землі і капіталу через дотримання принципів вільного ринку та конкуренції. Суспільні інтереси повинні мати пріоритети, які реалізуються через контрактну систему та розвиток контрольної інфраструктури ринку за дотриманням формування планових балансів продовольства. Аграрна політика спрямовується на підтримку приватних і підсобних господарств населення як напрямку соціально-економічного виживання населення в умовах кризового стану економіки.

Структурний розвиток сільського господарства

Стратегія розвитку і розміщення сільськогосподарського виробництва обумовлена низьким попитом на продовольство та обмеженими ресурсами орних земель з урахуванням їх перерозподілу між гірськими та рівнинними районами області. На перспективу пропонується певна зміна структури виробництва, зокрема пріоритетним буде розвиток молочно-м'ясного скотарства, вівчарства та свинарства, порівняно з галузями рослинництва.

Успішному розвитку продуктивних сил галузі значною мірою сприятиме подальше вдосконалення територіальної організації сільськогосподарського виробництва, розміщення його окремих галузей у рамках оптимальних за розміром сільськогосподарських підприємств на виробництві конкретних видів аграрної продукції.

Метою аграрної політики в перспективному періоді є відтворення тих видів продукції, які мають потенційну можливість бути конкурентоспроможними на внутрішньому й зовнішньому ринках.

З метою визначення перспективного розвитку АПК регіону проведено ретроспективний аналіз стану сільськогосподарських ресурсів, рівень забезпечення трудовими ресурсами і виробничо-ресурсним потенціалом та інші фактори, які впливають на територіальну організацію сільськогосподарського виробництва основних видів продукції, та науково обґрунтовані обсяги їх збільшення на тривалу перспективу.

Територіальний розвиток сільського господарства

В процесі аналізу структури земельних та агро-кліматичних ресурсів було визначено напрямки спеціалізації галузі в просторі адміністративних регіонів. Зокрема, було виділено два райони спеціалізації (рис.4.1.):

гірський район – молочно-м'ясне скотарство, вівчарство, картоплярство, овочівництво (Богорадчанський, Верховинський, Долинський, Косівський, Надвірнянський, Рожнятівський райони);

рівнинний район - зернове господарство, буряківництво, виробництво ріпаку, плідівництво, свинарство, птахівництво (Галицький, Городенківський, Калуський, Коломийський, Рогатинський, Снятинський, Тисменицький, Тлумацький райони).

Оптимізація галузей рослинництва

У галузі рослинництва основним є закріплення раціональних напрямів розвитку, з урахуванням різноманітності природно-економічних умов і їх інтегрованого впливу на сільськогосподарське виробництво, спеціалізацію і рівень виробництва окремих видів продукції, суттєво диференційованих за природно-економічними зонами області.

У перспективний період реформування галузі, виходячи з науково обґрунтованої системи землеробства, передбачається подальше дотримання напрямку розміщення і спеціалізації сільськогосподарського виробництва.

За різнобічними оцінками, у галузі спостерігаються суттєві втрати сільськогосподарських ресурсів, зокрема основних виробничих фондів, що в першу чергу позначилося на результатах виробничої діяльності. Тому на перспективу проблема полягає у відновленні втраченого. Основним завданням розвитку сільського господарства є досягнення достатнього рівня виробництва для забезпечення потреб області у продовольстві за умови ефективного залучення та збереження природно-ресурсного потенціалу та вирішення соціально-економічних проблем регіону.

Природно-ресурсний потенціал рослинництва 2035 р. прогнозується з припущенням, що площа сільськогосподарських угідь та ріллі буде дещо скорочуватися (дод.8, табл. 1).

Структура посівних площ у сільських адміністративних районах прогнозується з урахуванням традицій рільництва, що склалися у ретроспективі, але з урахуванням оптимізації землекористування. Принциповим є поступове скорочення посівних площ зернових і технічних культур, що потребують високоякісних ґрунтів, та розширення площ кормових культур для забезпечення розвитку тваринництва. Зокрема, прогнозується, що до 2035 р. в області структура посівних площ буде виглядати таким чином – зернові культури 30%, технічні культури – 5%, картопля та овоче-баштанні – 24%, кормові культури – 41% (дод.8, табл.2). Галузева структура ріллі буде коливатися залежно від зони спеціалізації.

Посівні площі зернових культур пропонується в ряді районів до 2035 р. дещо оптимізувати, відповідно агро-кліматичних умов та традицій вирощування (дод.8, табл. 2). У зв'язку з висотною поясністю агроландшафтів області виробництво зернових буде зосереджуватися в найбільш сприятливих рівнинних районах. Найбільша частка зернових у ріллі (50%) буде у Галицькому, Городенківському, Рогатинському, Снятинському та Тлумацькому районах.

Потенціал виробництва зернових культур в області прогнозується на рівні близько 519 тис. т з урахуванням потенційної урожайності 4 тонн з гектара (дод.8., табл. 3). Такий підхід дає можливість визначити максимальну потужність елеваторів для доробки й зберігання зерна в адміністративних районах.

В області на перспективу необхідно скоротити посіви технічних культур до 5%, з метою зниження екологічного навантаження на ґрунти. Причому в гірських районах

технічні культури будуть відсутні в посівних площах, а в рівнинних – коливатися від 5 до 10% (дод.8, табл. 2). В складі технічних культур залишаться ріпак та цукрові буряки.

Бурякосіяння пропонується відновити в межах від 2,5 до 5% в посівних площах рівнинних районів. В господарствах товарного землеробства може бути розміщено 11,7 тис. га буряків, що у потенціалі дасть близько 466,2 тис. т сировини при умові підвищення урожайності до 40 т з 1 га (дод.8., табл. 4).

Ефективність підприємств з виробництва цукрової сировини буде підвищуватися горизонтальними зв'язками з переробними підприємствами та підприємствами, що утримують ВРХ. Відходи цукрових заводів (жом, меляса, барда) можуть використовуватися для відгодівлі великої рогатої худоби на м'ясо.

Виробництво ріпака буде обмежуватись площею 11,7 тис. га. Потенціальне виробництво становитиме на перспективу 23,3 тис. т за умов урожайності 2 т/га (дод.8, табл. 5).

Значні посівні площі в області будуть традиційно займати картопля та овочі, якими регіон забезпечує власні потреби і вивозить на міжрегіональний ринок. У прогнозованому періоді згідно з довготривалими тенденціями територіальна структура валового збору картоплі характеризуватиметься наступними особливостями: найбільшу питому вагу в її виробництві будуть займати Коломийський, Тисменицький, райони, зросте порівняно з нинішнім станом також роль Богородчанського, Верховинського, Долинського, Надвірнянського та Тлумацького районів. В цілому, прогнозується, що посівні площі будуть займати 25,6 тис. га, що за середньої урожайності в 20 т/га дозволить збирати 512,4 тис. т картоплі.

Валові збори овочів зростатимуть у всіх районах області з темпами від 3 до 10%. Таким чином, виробництво овочів можна довести до суспільно необхідного рівня та забезпечити потреби наявного населення. Валові збори до 2035 р. становитимуть 576,5 тис. т (дод.8, табл. 2, 6, 7). Найбільш високою у зборі овочів у перспективі буде питома вага Коломийського, Надвірнянського та Тисменицького районів. Зменшиться роль Снятинського, Тлумацького та Городенківського за рахунок зростання посівних площ овочів в інших районах області. Посівні площі картоплі та овочів розраховано за умови, що виробництво цих культур майже повністю знаходиться в секторі домогосподарств населення, де вони традиційно високі. Проте на перспективу пропонується розвивати товарне картоплярство і овочівництво в господарствах фермерського типу площею до 20 га з метою збільшення пропозиції картоплі на ринок.

Багаторічні насадження області на перспективу пропонується відновлювати та розширювати, що дозволить збільшувати валові збори не тільки екстенсивним шляхом, але і за рахунок підвищення урожайності. Очікується, що виробництво плодів та овочів буде зростати у всіх районах області з середнім темпом 4,6% та на перспективу становитиме 118,9 тис. т (дод.8., табл. 8).

Потенціал виробництва кормових культур в області розраховано для обґрунтування розвитку тваринництва. Зокрема до 2035 р. прогнозується збільшення посівів кормових до 41% ріллі в середньому по області, зокрема у гірських районах – до 45-60% та 25-50% у рівнинних районах, що в цілому складе 119,4 тис. га (дод., табл. 2).

Оптимізація розвитку тваринництва

Серед галузей тваринництва області провідне місце належить м'ясному скотарству, свинарству, вівчарству та птахівництву. Розвиток тваринництва до 2035 р. прогнозується з урахуванням політики самозабезпечення продуктами тваринного походження на ринках продовольчих товарів, а тому перш за все оцінено потенціал природних кормових угідь та частки ріллі у балансі кормових ресурсів. За рахунок збільшення частки кормових культур у структурі посівних площ та раціонального використання природних сіножатей та пасовищ, можна дещо збільшити поголів'я худоби в області та підвищити виробництво тваринницької продукції.

Наявні кормові ресурси області дозволяють оптимізувати потенціал молочного скотарства при утриманні біля 192,8 тис. голів великої рогатої худоби (дод.8, табл. 9), зокрема 125 тис. корів (дод.8., табл. 10). Найбільше поголів'я ВРХ зосередиться в Косівському, Верховинському, Коломийському районах.

За умов, що поголів'я худоби утримується майже повністю в домогосподарствах та значній густо населеності області, конкуруючими можуть бути дрібні фермерські господарства з високим потенціалом продуктивності. Виробництво молока може досягнути на перспективу 626,6 тис. т за прогнозованої продуктивності 5 т в рік з однієї корови (дод.8, табл. 15). Виробництво яловичини на перспективу буде давати до 39% мяса.

До 2035 р. передбачається також інтенсивний розвиток вівчарства в умовах випасу на природних гірських пасовищах. Прогнозується зростання поголів'я МРХ до 30 тис. голів та виробляти близько 3% мяса (дод.8, табл. 13).

Потенціал свинарства на перспективу є обмеженим лише наявними кормовими ресурсами. Для області будуть ефективними невеликі господарства фермерського типу – це пріоритетний напрям структурного розвитку свинарства. Прогнозується збільшення поголів'я до 300 тис., що дозволить виробляти близько 49% мяса (дод.8, табл. 11). Зокрема третина поголів'я свиней зосередиться у Калуському районі.

Птахівництво на промисловій основі вже набуло розвитку у ряді районів області. Тому на перспективу пропонується розширювати наявні птахофабрики та нарощувати на них поголів'я в межах наявних зернових ресурсів. Господарства населення традиційно будуть утримувати поголів'я птиці та виробляти значну частку яєць. Потенціал м'ясного птахівництва пов'язано з утриманням 4,2 млн. поголів'я, що повністю задовольняє ринковий попит з виробництвом 948 млн. шт. яєць та часткою курятини в загальному виробництві мяса близько 10% (дод.8 табл.12, табл. 14, табл.16). Найбільше птахів на перспективу буде утримуватись в Тячівському, Мукачівському, Ужгородському, Виноградівському та Іршавському районах.

Для реалізації цієї програми треба реконструювати і побудувати нові птахофабрики, розміщення яких кореспондує з варіантами перевезення кормів і мяса на користь останнього, тобто птахофабрики необхідно наближати до ринку кормових ресурсів.

В цілому тваринницька галузь може пропонувати на ринок 130 тис. т мяса різних видів у живій масі на рік, що майже повністю забезпечить потреби області (дод.8, табл. 14). Найбільшу питому вагу у виробництві мяса в майбутньому матимуть Косівський, Городенківський, Рогатинський, Тисменицький райони.

Реалізація такої стратегії розвитку тваринництва вимагає високих темпів формування нової господарської структури та створення відповідних об'єктів ринкової та виробничої інфраструктури.

Основним завданням поглибленої спеціалізації у тваринництві є підвищення конкурентоспроможності кінцевої продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках. Критерієм ефективності територіальної організації галузі буде регіональна продовольча безпека, що передбачає стабільність виробництва, наявність запасів і доступність ринку продуктів тваринного походження у раціонах харчування всіх соціальних груп населення.

Висновки

Соціально-економічними пріоритетами розвитку сільського господарства області є реалізація потенціалу області шляхом раціонального та ефективного використання наявних ресурсів, що матиме позитивні економічні і соціальні наслідки.

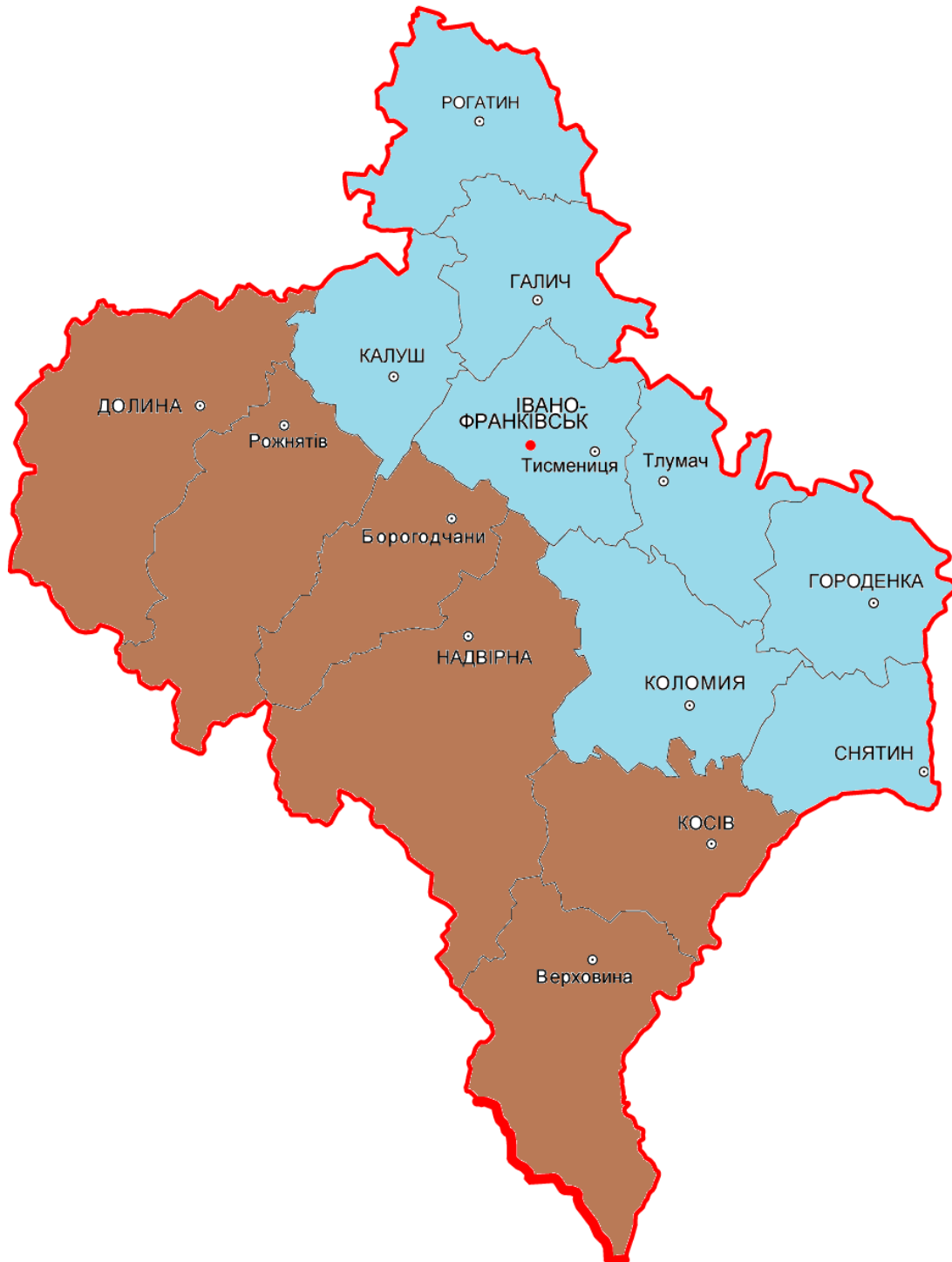
Зростання виробництва сільськогосподарської продукції та доступність її на продовольчому ринку області дозволить споживання продовольчих продуктів, що тривалий час було обмеженим, довести до наукових норм харчування.

Інтенсифікація розвитку галузей сільського господарства області сприятиме зростанню кількості працюючих у галузях АПК та підвищенню рівня доходів населення.

Сільськогосподарський простір збагатиться у конкурентному середовищі сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств, а також окремих громадян, що вийдуть з пропозицією на ринок.

Критеріями оптимальності розвитку й розміщення галузей сільського господарства є наступне:

- продовольче забезпечення населення регіону з урахуванням наукових норм споживання за рахунок власного виробництва, що виокремлює соціальну складову ефективності виробництва;
- забезпечення працездатного сільського населення робочими місцями в товарному секторі сільського господарства і зайнятість селян у приватних присадибних та фермерських господарствах;
- мінімізація антропогенного навантаження на природне середовище, попередження процесів його деградації й пейоризації.

Спеціалізація районів області:

- Молочно-м'ясне скотарство, вівчарство, картоплярство, овочівництво
- Зернове господарство, буряківництво, виробництво ріпаку, плодівництво, свилярство, птахівництво

Рис. 4.3-1. Спеціалізація сільського господарства.

4.4. Лісове господарство, мисливство та рибне господарство.

Лісове господарство Івано-Франківщини – провідна галузь народногосподарського комплексу області, головним завданням якої є лісовідновлення, вирощування та охорона лісу, створення нових насаджень, підвищення продуктивності лісів та їх якісного складу, раціональне використання лісових ресурсів. Від стану лісів залежить еколого-економічний розвиток регіону в цілому. Насамперед, це водорегулюючі, ґрунтозахисні, і рекреаційні функції, ліс є джерелом деревної і недеревної продукції, середовищем існування рослинного та тваринного світу. Ліси володіють унікальною властивістю самовідновлюватись, за умови науково обґрунтованого ведення лісового господарства, забезпечення їх охорони та невиснажливого лісокористування.

Територія області лежить у межах Центрально-Європейської та Східно-Європейської широколистянолісових геоботанічних провінцій. Природна рослинність представлена лісовим, лучним і болотним угрупованням. Лісистість за площею суші складає 41,7%. В гірських районах розташовані великі масиви лісів: дубово-буково-ялицевих у Передкарпатті, букових і ялинових – у Карпатах. Основні лісоутворюючі породи: сосна (23% площі лісів), ялина (20%), бук (17%), дуб (16%). Лучна рослинність збереглася лише у заплавах річок (заливні луки), на схилах балок і ярів (суходольні луки), в горах (високогірні луки).

Івано-Франківська область відноситься до найбільш лісистих регіонів України. Загальна площа її лісів і лісовкритих площ – 635,5 тис. га, у тому числі площа, вкрита лісовою рослинністю – 587 тис. га.

У державному лісовому фонді переважають середньовікові насадження та молодняки (70% від загальної площі лісів). Така вікова структура насаджень обумовлена масовими повоєнними заготівлями деревини в західному регіоні України (рис. 4.4-1).

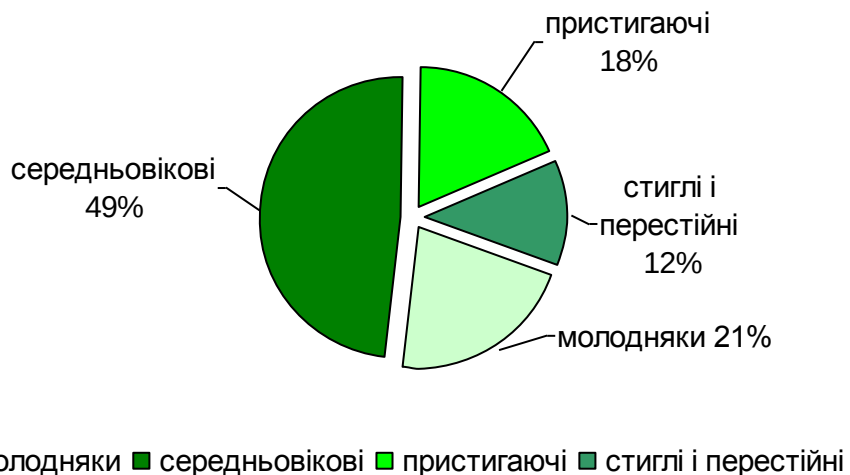

Рис. 4.4-1. Вікова структура лісових насаджень.

У 2014 році загальний обсяг продукції, робіт та послуг лісового господарства склав 465,9 млн. грн. (у фактичних цінах), що більше ніж у 10 разів вище, ніж в 2000 році. У тому числі обсяги продукції лісозаготівель становили понад 90% від загальних обсягів продукції).

Площа рубок лісу та заходів у 2014 році склала 26,8 тис. га, що на 7,7 тис. менше, ніж у 1990 році. Загальний обсяг заготівлі ліквідної деревини становив у 2014 році 1141,5 тис.м³, що на 3% більше за попередній рік. Круглі лісоматеріали

склали 551,3 тис.м³, а паливна деревина – 590,2 тис.м³. Найбільші обсяги заготівлі ліквідної деревини характерні для гірських районів: Долинського, Надвірнянського, Рожнятівського, Верховинського, а також міста Яремче. Найнижчі показники характерні для рівнинних Галицького, Снятинського, Тлумацького районів. Відсутня заготівля у Тисменицькому районі.

При вирішенні завдань лісовідновлення, підвищення продуктивності лісових насаджень та їх захисних функцій значна увага надається переведенню лісового насадництва на селекційну основу для подальшого створення лісових культур з посівного та посадкового матеріалу з поліпшеними генетичними якостями.

Лісгоспи області активно застосовують традиційні методи інтенсифікації виробництва – вдосконалення агротехніки та технології створення лісових культур в залежності від їх цільового призначення, реконструкцію малоцінних та низькоповнотних насаджень. Важливим важелем інтенсифікації, який використовують лісівники, є вирощування швидкоростучих, технічно цінних порід-інтродуцентів, зокрема, модрина японської, дуба північного, дугласії, а також вирощування насаджень прискореним плантаційним методом, що дає можливість у короткий термін одержати максимальні обсяги деревини і певні сортименти цільового призначення. Розширюється мережа індивідуальних лісових розсадників, зокрема в гірській частині області.

Незважаючи на те, що Івано-Франківщина є однією з найбільш лісистих областей України, проблема охорони лісових ресурсів залишається актуальною. Лісистість території неоднорідна: в Карпатах вона перевищує 50 %, тоді як в окремих районах рівнинної частини всього 7-10 % (при оптимальній нормі 25-30 %). Це є однією з причин інтенсивного розвитку водної та вітрової ерозії. В результаті значного антропогенного впливу критично понизилась верхня межа лісу, деградує приполонинні ліси. Внаслідок надмірного вирубування послабились захисні функції лісів, порушилась їх вікова структура. В багатьох випадках понизилась біологічна стійкість насаджень, вони стали жертвою катастрофічних природних явищ, стали прогресувати хвороби дерев, збільшились осередки шкідників лісу. Посилюється прояв ерозійних процесів: в горах після вирубки дерев змив ґрунту складає 200-300 м³/га, що призводить до порушення гідрологічного режиму ґрунту, його деградації, тобто завдається непоправна шкода регіону Карпат і області в цілому.

Болючою проблемою є охорона лісу від лісопорушень. Щорічно в лісах області виявляється до 10 тис. м³ незаконних рубок. Лісопорушниками відшкодовується в середньому лише 10-15 % від завданої шкоди. Сприяє незаконним рубкам діяльність малих лісопильних об'єктів, які не завжди працюють в правовому полі.

Івано-Франківська область має надзвичайно сприятливі умови для ведення мисливського господарства. Загалом в області налічується. Площа мисливських угідь у 2014 році становила 730,5 тис. га (5,2% від площі області). У період 2000-2014 рр. площа мисливських господарств зменшилася на 282 тис. га.

Загальна кількість мисливських тварин налічує майже 215 тис. голів, у тому числі копитні тварини (лосі, кабани, олені, косулі, лані, муфлони) складають 10,1 тис. голів, хутрові звірі (білки, зайці, куниці, лисиці, ондатри, вовки, ведмеді тощо) – 38,6 тис. голів, перната дичина – 165,3 тис. голів.

Витрати на ведення мисливського господарства у 2014 році склали 5811,5 тис. грн. у фактичних цінах, у тому числі на охорону та відтворення диких звірів та

птахів було витрачено 1954,3 тис. грн.

У 2014 році було виловлено 667,1 т риби, переважно підприємствами та господарствами об'єднання "Укррибгосп" (94%), а також сільськогосподарськими підприємствами (4%) та іншими господарськими суб'єктами (2%). Це удвічі більше, ніж в 2000 році. Основними рибними культурами в області є короп (489 т) та товстолобик (90 т). Дуже незначної є частка форелі (35 т), яка на сьогодні, за даними вітчизняних та закордонних джерел, є однією з найбільш привабливих та прибуткових рибних культур для розведення в фізико-географічних умовах області. Розвиток форельних господарств лімітується, насамперед, відсутністю власної кормової бази.

4.5 Будівництво та інвестиційна діяльність

4.5.1. Інвестиційна діяльність

Перехід господарства України, і зокрема Івано-Франківської області, до ринкової економіки супроводжується значними змінами у інтенсивності та структурі інвестиційної діяльності. Зважаючи на її тісний зв'язок із загальною фінансово-економічною ситуацією в країні, негаразди нашої економіки позначилися на особливостях розвитку інвестиційної сфери регіону. Відзначимо, що для неї цей період був неоднозначним. Якщо 1991–1997 рр. були роками постійного скорочення обсягів інвестування (у 1997 р. вони становили лише 28,5% від рівня 1990 року), то починаючи з 1998 р. спостерігалось підвищення інвестиційної активності, яке скоротилося за останні два роки, що було зумовлено загальними суспільно-політичними подіями в країні. Обсяги інвестицій в основний капітал у 2014 році майже у 2 рази перевищили рівень 1990 року.

В структурі інвестицій в основний капітал за напрямками використання 67% було вкладено у капітальне будівництво 33% – у придбання машин, обладнання, інструменту та інвентарю.

Значні зрушення відбулися у структурі інвестицій за джерелами фінансування. Частка централізованих державних інвестицій зменшилася з 7,1% у 2008 р. до 0,8% у 2014 р. Збільшилася питома вага інвестицій за рахунок власних коштів підприємств – до 41,8%. Кошти місцевих бюджетів становлять – 3,5%, кредити банків та інші позики – 9,3%, кошти іноземних інвесторів – 5,3%, кошти населення на індивідуальне житлове будівництво – 31,7%, інші джерела фінансування – 7,6% (таблиця 4.5).

В останні роки відбувалися активні трансформаційні процеси у галузевій структурі інвестицій. Зокрема, на фоні зниження темпів інвестування у транспорт та зв'язок (і відповідного зменшення їх частки з 20,3% до 8,5%) відбулося збільшення питомої ваги інших видів економічної діяльності: оптової та роздрібної торгівлі – до 6,9%, операції з нерухомістю – до 22,3%, а також сільського та лісового господарства – до 4,3%. Стабільно великою є питома вага інвестицій у промисловість: цей вид діяльності був пріоритетним і в попередніх роках.

Таблиця 4.5.1-1

Структура інвестицій в основний капітал в Івано-Франківській області за джерелами фінансування, %

Джерела фінансування	Роки			
	2000	2006	2007	2014
Всього, %	100,0	100,0	100,0	100,0
в тому числі за рахунок:				
коштів державного бюджету	3,3	3,4	3,3	0,8
коштів місцевих бюджетів	4,6	4,7	4,5	3,5
власних коштів підприємств	75,9	50,2	49,7	41,8
коштів іноземних інвесторів	1,2	3,7	7,6	5,3
коштів населення на індивідуальне житлове будівництво	10,7	15,3	14,0	31,7
кредитів банків та інших позик	0,3	19,3	13,8	9,3
інших джерел фінансування	4,0	3,4	7,1	7,6

Порівняльний аналіз особливостей інвестування в Івано-Франківську область та в Україну свідчить про те, трансформаційні процеси у галузевій структурі інвестицій цих регіонів мають схожі тенденції. Насамперед, це стосується співвідношення обсягів інвестування у виробничу та невиробничу сфери. За останні роки частка інвестицій в основний капітал, що спрямовується у виробничі галузі (сільське та лісове господарство, промисловість, будівництво, транспорт та зв'язок) зменшилася в Івано-Франківській області з 70,8% до 60,1% (на 10,7%) і майже однаково по країні в цілому – відповідно з 73,2% до 60,8% (на 12,4%).

Обсяги інвестицій в основний капітал у житлове будівництво зросли в області за останні роки у 3,3 рази.

Важливою рисою інвестиційної діяльності в Івано-Франківській області є посилення територіальної диференціації у розміщенні інвестицій. Одним з проявів цього процесу є перерозподіл інвестицій в основний капітал на користь індустриально розвинутих регіонів області: більшості міст обласного підпорядкування та деяких адміністративних районів – Долинського, Калуського, Коломийського, Надвірнянського, Тисменицького. У 2014 році вона зросла до 77,0%, насамперед за рахунок притягування більшості інвестицій м. Івано-Франківськом. На решту інших адміністративних районів та міст області припадає лише 23,0% інвестицій. Подібні територіальні диспропорції не сприяють соціально-економічного розвитку цих регіонів і створюють явні та скриті проблеми у майбутньому (таблиця 1.4).

Таблиця 4.6

Обсяги інвестицій в основний капітал у регіонах Івано-Франківської області

Регіони	Обсяг інвестицій в основний капітал			
	2007 р.		2014 р.	
	млн. грн	частка в області, %	млн. грн.	частка в області, %
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Всього	4006	100,0	6837	100,0
м.Івано-Франківськ	1283	32,0	3099	45,3
м.Болехів	14	0,3	58	0,8
м.Бурштин	...	...	17	0,2
м.Калуш	191	4,8	203	3,0
м.Коломия	55	1,4	223	3,3
м.Яремче	304	7,6	276	4,0
Райони:				
Богородчанський	76	1,9	158	2,3
Верховинський	14	0,3	44	0,6
Галицький	116	2,9	48	0,7
Городенківський	42	1,0	212	3,1
Долинський	206	5,1	100	1,5
Калуський	476	11,9	340	5,0
Коломийський	77	1,9	225	3,3
Косівський	35	0,9	154	2,3
Надвірнянський	294	7,3	211	3,1
Рогатинський	42	1,0	42	0,5
Рожнятівський	60	1,5	187	2,7
Снятинський	52	1,3	100	1,5
Тисменицький	329	8,2	1180	17,2
Тлумацький	34	0,8	51	0,7
<i>Територіально нерозподілені</i>	306	7,6	-	-

Дуже значними є відміни галузевої структури інвестицій у розрізі окремих регіонів Івано-Франківської області, що зумовлено територіальною диференціацією соціально-економічних умов та чинників господарської діяльності.

Іноземне інвестування не займає провідне місце у структурі інвестицій в основний капітал Івано-Франківської області – лише 5,3%. Але, беручи до уваги важливу роль іноземних інвестицій у розвитку економіки багатьох країн (особливо зараз, в період глобалізації інвестиційних процесів), треба відзначити, що цей чинник сприяє активізації соціально-економічних процесів в регіоні.

Таблиця 4.7

Структура прямих іноземних інвестицій в економіку Івано-Франківської області, %

Види економічної діяльності	На початок року		
	2002	2008	2014
Всього, %	100	100	100,0
Промисловість	77,1	73,0	75,3
переробна промисловість, в тому числі:	54,4	67,9	74,1
хімічна та нафтохімічна промисловість	3,7	32,7	28,5
оброблення деревини та виробництво виробів з деревини	15,0	7,9	2,3
легка	15,5	6,6	1,8
машинобудування	6,0	4,1	...
Сільське господарство, мисливство	3,3	12,2	8,5
Будівництво	0,3	8,6	2,5
Оптова й роздрібна торгівля	16,4	2,4	11,3
Фінансова діяльність	–	2,2	0,1
Інші види економічної діяльності	2,9	1,6	2,3

* На початок липня 2009 року.

Слід відзначити значні територіальні відміни у розміщенні іноземних інвестицій в Івано-Франківській області. Біля $\frac{3}{4}$ їх обсягів зосереджені у трьох індустриально розвинутих регіонах: м. Івано-Франківську, м. Калуші та у Калуському районі.

Більш активному залученню іноземних інвестицій в економіку України та регіону заважають часті зміни законодавства, відсутність надійних гарантій захисту прав іноземних інвесторів, високі ставки оподаткування, відсутність приватної власності на землю тощо.

4.5.2. Будівництво

В сучасних соціально-економічних умовах відбуваються значні зміни у будівельній індустрії Івано-Франківської області, її структурі та територіальній організації. Вони тісно пов'язані із загальними процесами переходу економіки на ринкові засади, роздержавленням, а також зумовлюються галузевими проблемами будівництва, які виникли внаслідок зниження фінансових можливостей

традиційних замовників будівельної продукції.

Історично тут сформувався потужний будівельний комплекс, яким зокрема. За підсумками роботи у 2014 році за обсягами підрядних робіт вона посідає 12 місце в країні, поступаючись лише індустріально розвинутим регіонам України.

За даними Головного управління статистики Івано-Франківської області у 2014 р. індекс будівельної продукції по відношенню до попереднього року склав 69,1%. У 2014 році введено в експлуатацію 2476 одиниць житлової площі загальною площею 909,2 тис.м², що на 278 тис. м² більше порівняно з попереднім роком. Серед регіонів України за темпами житлового будівництва в розрахунку на одного мешканця Івано-Франківщина посіла 2 місце.

За спеціалізацією у Івано-Франківській області найбільший розвиток отримали три з п'яти основних видів будівельної діяльності: підготовка будівельних ділянок, будівництво завершених будівель та роботи з обладнання будівель. У структурі підрядних робіт, виконаних власними силами підприємств, за видами будівельної діяльності значно переважають роботи з будівництва завершених будівель та цивільного будівництва, які складають 3/4% загального обсягу будівельних робіт.

На початку 2014 року до підприємств із значними обсягами та темпами будівництва належать: відкриті акціонерні товариства «Житлобуд», «БМФ Івано-Франківськбуд», «Машбуд», товариства з обмеженою відповідальністю «Моноліттрансбуд», «Енергобуд», «К.Г.Д.», «Рембудсервіс», «Галичинабуд», «Укрінтехбуд», «Крос», приватні підприємства «Скол», «Квінтес», «Станіслав-Монтаж», «Космал», «Конструктив», ДП «Прикарпаттяенергосервіс» (Івано-Франківськ), калуські нафтогазорозвідувальна експедиція, ТОВ «Добробут» та ВАТ «Карпатнафтобуд», ВАТ «Коломийська ПМК-82», Прикарпатське управління бурових робіт ВАТ «Укрнафта», ПМК УМГ «Прикарпаттрансгаз» Долинського району, ТОВ «Еталон» та ВАТ «СУМБ» Тисменицького району, ВАТ «Агронафтогазтехсервіс», Управління механізації №22 ЗАТ фірма «Нафтогазбуд», ТОВ фірма «Екстім», ТОВ «Оksamит» та інші.

Важливою особливістю будівництва у регіоні є збереження значних територіальних диспропорцій у обсягах будівельних робіт. Високим рівнем територіального зосередження будівельних робіт відзначаються міста Івано-Франківськ та Калуш, а також Долинський, Тисменицький та Коломийський райони.

Основними напрямками вдосконалення структури та територіальної організації будівельної індустрії Івано-Франківської області в сучасних соціально-економічних умовах є:

- а) підвищення уваги до економічної ефективності будівельного процесу в межах реалізації конкретних інвестиційних проектів, насамперед за рахунок підвищення організаційного та технологічного рівня будівельно-монтажних робіт;
- б) формування конкурентоспроможного економічного середовища та розвиток сучасної інвестиційної та фінансової інфраструктури у регіонах області;
- в) активізація соціального вектору будівельної діяльності згідно з місцевими потребами та з урахуванням інвестиційної ситуації в регіонах;
- г) максимальне використання місцевих будівельних матеріалів,
- д) підвищення рівня інвестиційної привабливості регіону,
- е) подальший розвиток малого підприємництва у будівництві.

4.6. Інноваційна діяльність

Івано-Франківська область належить до регіонів з середнім рівнем інвестиційно-інноваційного розвитку.

За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області, у 2014 році виконанням наукових та науково-технічних робіт займалися 311 фахівців проти 785 фахівців у 2000 році. У той же час чисельність фахівців вищої кваліфікації (доктори та кандидати наук) склала у 2014 р. 2083 фахівців, що удвічі більше, ніж у 2000 р.

Підтвердженням існуючого стану в науково-технічній сфері є динаміка розвитку наукового потенціалу (таблиця 4.6-1).

Таблиця 4.6-1

**Розвиток наукового потенціалу Івано-Франківської області
за 2000-2014 рр.**

Показники	Роки					
	2000	2005	2009	2010	2013	2014
Кількість працівників наукових організацій	785	764	707	764	316	311
Чисельність фахівців вищої кваліфікації, осіб	936	1294	1630	1420	2027	2083
з них мають науковий ступінь						
доктора наук	134	174	213	225	270	277
кандидата наук	802	1120	1417	1504	1757	1806

Переважна кількість докторів та кандидатів наук, як і в попередні роки, зосереджена у сфері вищої освіти. Серед працівників наукових установ та організацій фахівцем вищої кваліфікації був лише кожний десятий й ця частка скорочується.

Починаючи з 1995 року обсяги наукових та науково-технічних робіт невпинно зростають і сягали у 2010 році 56,8 млн. грн. У період 2010-2014 рр. в зв'язку із загальними кризовими явищами обсяги робіт знизилися до 40,2 млн. грн. Більшу їх частину (39%) становили прикладні дослідження (39%) та науково-технічні послуги (48%). Частка фундаментальних досліджень становила лише 7% (табл. 4.6-2).

Фінансування науково-технічних робіт здійснювалося в основному за рахунок держбюджету. Обсяги фінансування забезпечують переважно лише оплату праці і є недостатнім для організації масштабних експериментальних та експедиційних робіт.

В перспективі необхідно значно більш активно задіяти науковий потенціал вищих навчальних закладів, створити умови для формування на базі Івано-Франківська, Калуша, Надвірної та Коломиї технопарків та інших інноваційних центрів.

Таблиця 4.6-2.

Обсяг наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами організацій (підприємств), за видами (у фактичних цінах; тис. грн.)

Роки	Усього	У тому числі			
		фундаментальні дослідження	прикладні дослідження	науково-технічні розробки	науково-технічні послуги
1995	4327,2	75,8	1163,9	2274,5	813,0
2000	11486,1	673,1	1412,5	3615,4	5785,1
2005	31137,6	1394,8	3011,2	9886,4	16845,2
2010	56773,9	3456,4	7729,9	21336,4	24251,2
2013	38484,0	1885,8	13472,1	5955,0	17171,1
2014	40220,3	2786,3	15806,7	2447,5	19179,8

В цілому Івано-Франківська область займає середнє місце серед регіонів України за сукупністю показників інноваційно-інвестиційного розвитку: за обсягом виконаних науково-технічних робіт, обсягом реалізованої інноваційної продукції, часткою інноваційної продукції у всій промисловій продукції регіону, співвідношенням обсягів реалізованої інноваційної продукції та капітальних витрат, співвідношенням обсягів виконаних наукових робіт та реалізованої інноваційної продукції, обсягом реалізованої інноваційної продукції за кордон тощо.

Важливою особливістю інноваційної діяльності у регіоні є її великі територіальні диспропорції. Зокрема, біля $\frac{3}{4}$ обсягу інноваційних витрат було зосереджено у Тисменицькому районі, м. Івано-Франківську та м. Калуші. З іншого боку, не достатньо витрачалися кошти на проведення інновацій підприємствами Верховинського, Коломийського, Рожнятівського районів. Понад 60% обсягу поставленої на ринок інноваційної продукції сформовано підприємствами Івано-Франківської міської ради.

Необхідною умовою забезпечення та активізації інноваційної діяльності є розбудова інноваційної інфраструктури. Ця проблема є загальною для України і у тому числі й для Івано-Франківської області. Як і в Україні в цілому, регіональна інноваційна інфраструктура регіону є фрагментарною, несистемною та недостатньо ефективною щодо використання науково-технічних інформаційних ресурсів. До певних недоліків слід віднести територіальне зосередження інноваційна інфраструктури лише у м. Івано-Франківську.

На даний час в області наявні такі елементи інноваційної структури:

- Івано-Франківське регіональне відділення Державної інноваційної фінансово-кредитної установи;
- науковий відділ Івано-Франківського державного медичного університету;
- відділ з питань інтелектуальної власності та інновацій, спільна лабораторія МОН України з Інститутом металофізики НАН України ім. Г.В. Курдюмова, та спільна лабораторія МОН України з Інститутом термоелектрики НАН України (Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника);
- ТОВ "Нафтогазовий науково-технологічний парк" (НГНТП) та відділ охорони інтелектуальної власності та інформаційних технологій (Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу);

- науково-освітній центр «Наноматеріали в пристроях генерації та накопичення енергії» (за сприяння Фонду цивільних досліджень і розвитку при уряді США CRDFUSA);
- Прикарпатський науково-аналітичний центр;
- Івано-Франківський державний центр науково-технічної та економічної інформації.

Важливу роль у подальшому розвитку інноваційної інфраструктури та активізації інноваційної діяльності в Івано-Франківській області повинні відіграти Державна цільова економічна програма "Створення в Україні інноваційної інфраструктури на 2009-2013 роки" та розроблена Івано-Франківською облдержадміністрацією «Програма розвитку науково-технічної та інноваційної діяльності області до 2015 року».

4.7. Вища освіта

На початок навчального 2014/2015 року вищий освітянський комплекс (17 закладів) включає у себе навчальні заклади I-II (12 закладів) та III-IV (5 закладів) рівня акредитації і становить основу інтелектуального потенціалу області.

У вузах області усіх рівнів акредитації навчається 40,2 тисячі осіб, що на 19,5 тис. осіб більше, ніж у 1995/96 навчальному році. Із загальної кількості студентів денною формою навчання охоплено 32,4 тис. осіб, що на 19,8 тис. осіб більше ніж у 1995/1996 році.

Близько 81% студентів навчається у ВНЗах III-IV рівня акредитації, і лише 19% – у ВНЗах I-II рівня акредитації. Збільшення загальної кількості студентів у період з 1995 по 2015 роки відбулося за рахунок вузів I-II рівня акредитації. Слід відмітити, що в Івано-Франківській області найбільше зростання студентів у ВНЗах всіх рівнів акредитації спостерігалось у період до 2007 року, після якого кількість студентів постійно знижується.

Послуги у сфері освіти надавали заклади всіх форм власності (державної, комунальної, приватної).

У 2014/2015 рр. в закладах освіти працювало 55,7 тис. осіб.

Таблиця 4.7-1

Динаміка чисельності студентів, що навчаються у вузах області за період 1990/91 – 2014/2015 рр.

Показники	Навчальні роки			
	1995/ 1996	2000/ 2001	2013/ 2014	2014/ 2015
1. Закінчило школу III ступеню, тис. осіб.	10,0	13,4	10,1	9,4
2. Прийнято в вузи I-IV ступеню, тис. осіб.	7,5	14,2	10,5	9,0
3. Відношення п.2 до п.1	0,75	1,06	1,04	0,96
4. Кількість студентів у вузах I-IV рівнів акредитації на 10 000 населення	189	307	316	291
5. Частка зайнятих в освіті від загальної кількості зайнятих у господарстві, %	11,4	21,1*	10,2	11,8

Примітка: *за 2008 р.

Аналіз динаміки розвитку вищої освіти в Івано-Франківській області свідчить про те, що кількість студентів всіх рівнів акредитації у розрахунку на 10 тис. населення збільшилась у порівнянні з 1995/1996 навчальних роком, але зменшилась у порівнянні з 2010/2011 навчальним роком і ця тенденція до зменшення спостерігається в останні роки.

В Івано-Франківській області три заклади мають статус національних, а саме: Івано-Франківський медичний університет, технічний університет нафти і газу, Прикарпатський університет ім. Стефаника. Крім цього до закладів III-IV рівня акредитації відносяться Галицька академія, а також Західноукраїнський економіко-правничий університет, Івано-Франківська філія міжнародного університету розвитку людини «Україна», Івано-Франківський університет права імені Данила Галицького, інститут управління природними ресурсами Університету економіки і права «КРОК» (розміщується у м. Коломия), а також Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв (м. Косів). Таким чином, загальна кількість ВНЗів III-IV рівня акредитації в області складає 9 одиниць⁴.

Загальний відсоток чисельності зайнятих в освіті має бути не меншим за 10% від кількості працюючих у господарському комплексі, при цьому кількість працівників вузів має складати не менше 10% від працівників освіти. В зв'язку з цим на перспективу пропонується довести кількість вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації до кількості 12 одиниць (загальна кількість вузів I-IV рівнів акредитації складе 25 одиниць) із зростанням кількості студентів до 50 тис. осіб, частку з яких становитимуть студенти з інших регіонів. Чисельність викладацького складу становитиме 7,5 тис. осіб (10% від загальної прогнозованої кількості зайнятих в сфері освіти). Це дозволяє максимально наблизитись до раціонального показника співвідношення викладачів, разом з обслуговуючим персоналом, до загальної кількості студентів 7:1 (зараз 10:1).

Враховуючи те, що переважна частина ВНЗів області сконцентрована в обласному центрі, пропонується на перспективу відкрити один вищий навчальний заклад технічного профілю у м. Калуш, один ВНЗ гуманітарного профілю у м. Коломия, крім того пропонується розміщення ще одного закладу в Івано-Франківську.

Таблиця 4.7-2.

Прогнозована кількість вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації (на початок навчального року)

Показники	Навчальні роки							
	1995/96	1999/00	2000/01	2005/06	2010/11	2013/14	2014/15	2035/36
Кількість закладів	23	29	31	31	28	22	17	20
В них студентів, тис. осіб	27,7	38,6	43,9	60,5	54,8	43,7	40,2	50,0
У розрахунку на 10,0 тис. населення	189	268	307	434	397	316	291	335

⁴ За даними сайту <http://osvita.ua/vnz/guide/search-17-0-57-0-0.html>.

V. РЕКРЕАЦІЙНО-ОЗДОРОВЧА ГАЛУЗЬ

Світовий досвід засвідчує важливу роль рекреаційної діяльності у формуванні валового внутрішнього продукту. Розвинута рекреаційна сфера істотно збільшує надходження до місцевих бюджетів, сприяє зростанню зайнятості населення. Розвиток цієї галузі сприяє розвитку суміжних галузей господарського комплексу.

Україна – одна з найбільших країн на південному сході Європи з багатими природно-кліматичними та туристично-рекреаційними ресурсами.

Прикарпаття є одним із перспективних рекреаційних регіонів держави й відіграє важливу роль на українському туристичному ринку.

Розвиток рекреаційно-оздоровчої галузі в Івано-Франківській області виступає одним з пріоритетних напрямків господарського комплексу.

Івано-Франківська область має розвинуту оздоровчо-рекреаційну та туристичну сферу та вагомий потенціал для подальшого їх розвитку. Визначальними природними рекреаційними ресурсами області є гірський ландшафт та сприятливе екологічне становище.

Також важливе місце у подальшому розвитку цієї сфери має багата історико-культурна спадщина, адже зараз на території області офіційно налічується 3944 нерухомих об'єктів культурної спадщини (1490 – археології, 1443 – архітектури та містобудування, 869 – історії та 142 – монументального мистецтва).

5.1. Природно-кліматичні передумови та можливості розвитку рекреаційно-оздоровчої галузі. Визначення допустимої оздоровчо-рекреаційної ємності.

5.1.1. Передумови та можливості розвитку рекреаційно-оздоровчої галузі.

Івано-Франківська область щодо забезпечення рекреаційними ресурсами має чітку диференціацію. Північно-східна частина по лінії Рогатин – Галич – Тлумач – Городенка відноситься до помірно-збалансованої. Прикарпаття – до збалансованої. Карпати – до високо-збалансованої.

Наявні кліматичні ресурси, ліси, водні об'єкти, джерела мінеральних вод та наявність різноманітних ландшафтів характеризує регіон як найбільш сприятливий серед областей України щодо розвитку рекреаційної діяльності, особливо зимових форм відпочинку.

Серед регіонів України Івано-Франківська область займає провідне місце по можливостям розвитку гірськолижних курортів.

У кліматичному відношенні регіон характеризується помірно-континентальним кліматом з надмірним в гірській частині та достатнім на рівнинній частині області зволоженням, м'якою зимою з відлигами, нестійкою тривалою весною, нежарким літом і теплою осінню. На переважній площі території області значний вплив має гірський рельєф, який зумовлює вертикальну кліматичну зональність та позначається на взаємодії радіаційних і циркуляційних процесів.

Особливості атмосферної циркуляції зумовлюють над територією області переважання переносу Атлантичних повітряних мас із заходу над переносом континентальних повітряних мас зі сходу. Часте проходження циклонів та пов'язаних з ними фронтів є причиною великої кількості опадів. В окремі роки,

залежно від переважання циклонічної або антициклонічної погоди, річні суми опадів можуть докорінно відрізнятися від багаторічної норми.

На рівнинній території області протягом року переважають північно-західний (32%) та південно-східний (22%) напрямки вітру. Однак в умовах Івано-Франківської області напрямки вітру визначаються не лише загальноциркуляційними процесами, а й орографічними факторами. Так за даними метеостанції в Яремчі значно переважають вітри південно-західного напрямку (42%), в меншій мірі – північно-східного (25%), на Пожежевській – південно-західного (47%), в Долині досить рівнозначними є вітри східного (17%), південно-східного (15%), південно-західного (20%), західного (17%) та північно-західного (19%) напрямків. Повторюваність штилів 27 – 32%. Значно меншим цей показник є лише на метеостанції Долина – 8%.

Середні швидкості вітру є вищими протягом зимових місяців (2,5 – 4,5 м/с). Найнижчими швидкостями вітру протягом всього року характеризується Яремча (1,8 м/с), а найвищими – Пожежевська (5,9 м/с). Середня кількість днів з вітром понад 15 м/с складає 34 дні в Івано-Франківську і знижується до 9 в Яремчі, на Пожежевській таких днів нараховується 100 на рік.

Циклони, переміщуючись із заходу на схід, або північний схід, супроводжуються значними опадами та сильними вітрами. Для гірських районів характерна гірсько-долинна циркуляція, дмуть схилі вітри, виникають фєни. Висота гірських хребтів, їх орієнтування та експозиція зумовлюють неоднакове надходження сонячної радіації, розподіл температур, опадів та ін..

Сумарна сонячна радіація на Передкарпатті становить 4000 – 4100 МДж/м², а радіаційний баланс – 1800 – 1830 МДж/м². З підняттям у гори значення останнього зменшується на 25 – 30%.

Середня річна температура +7°C, на Пожежевській опускається до +3°C. Середні температури січня на рівнинній частині області -5 – -4°C, в горах -6 – -8°C. Зима м'яка, багатосніжна, нерідко з тривалими відлигами. У горах спостерігаються температурні інверсії. Тривалість зими в горах на висоті 850 м – 4 місяці. Літо в Карпатах не жарке, з дощами. Середні температури липня на Передкарпатті +17 – +19°C, а в горах +7 – +13°C.

Тривалість безморозного періоду 260-270 днів, період з температурою понад 10°C становить 164 дні на рівнині.

Таблиця 5.1.1-1

Метеорологічні показники за метеостанціями Івано-Франківської області

Метеорологічні елементи	Метеостанції				
	Долина	Івано-Франківськ	Коломия	Яремча	Пожежевська (1429 м)
Температура повітря, °C					
- середня січня	-4,1	-4,9	-5,5	-4,3	-7,6
- середня липня	17,6	18,4	18,6	17,0	12,4
- абс. максимум влітку	35	37	38	37	
- абс. мінімум взимку	-35	-34	-36	-32	
- середня річна	7,2	7,3	7,3	6,7	3
Середня тривалість безморозного періоду, дні	271	263	260	267	218
Середня сума опадів, мм					
- рік	771	603	621	881	1442

Метеорологічні елементи	Метеостанції				
	Долина	Івано-Франківськ	Коломия	Яремча	Пожежевська (1429 м)
- холодний період	153	144	128	209	594
- теплий період	618	459	493	672	848
Середня річна вологість повітря, %	75	79	80	76	77
Число днів з відносною вологістю повітря					
- менше 30%	9,5	7,8	7,7	8,5	
- більше 80%	99,7	106,9	110,7	83,7	
Середня з найбільших декадних висот снігового покриву за зиму, см	19	16	19		
Число днів зі сніговим покривом		79		96	
Середньорічна швидкість вітру, м/сек	3,4	2,9	2,4	1,8	5,9

Відносна вологість повітря коливається в межах 75-80%, річна сума опадів на рівнині становить 600–800 мм, у горах їх приріст на кожні 100 м становить 11% від суми опадів на рівні 300 м, досягаючи 1442 мм на рік на високогірній метеостанції Пожежевська. Більша частина опадів (75-80%) припадає на теплий період року, з найвищими значеннями в червні та липні.

Взимку в горах формується стійкий сніговий покрив, на рівнині часті відлиги деколи зумовлюють повне сходження снігового покриву під час зими. Тривалість періоду зі сніговим покривом змінюється від 80 днів на рівнині до 120 в горах. На окремих вершинах сніг зберігається до літа. Середня декадна висота снігового покриву на рівнині 16-19 см, в горах зростає до 60 см.

З несприятливих кліматичних явищ протягом року в середньому нараховується 35-65 днів з туманом, на Пожежевській цей показник сягає 118 днів; з хуртовиною – 6-12 днів, на Пожежевській – 40; з грозою – 28-39 днів; з градом – 1-2 дні, на Пожежевській – 6 днів.

З точки зору агрокліматичного районування північна та північно-східна частини Івано-Франківської області належать до вологої, помірно теплої агрокліматичної зони, решта – до Карпатського району вертикальної кліматичної зональності.

Висновки.

Природно-кліматичні особливості. Враховуючи природно-кліматичні особливості території необхідно відмітити, що вони виступають одним із головних факторів для розвитку рекреаційної діяльності, особливо зимових форм відпочинку, що є одним із головних показників інвестиційної привабливості рекреаційної галузі регіону.

Мінеральні води. В Івано-Франківській області зосереджено біля 300 родовищ мінеральних вод. По факту їх використання не перевищує 10% від наявних можливостей.

В організації пізнавального літнього відпочинку особлива роль належить водним об'єктам. Можливість займатися різноманітними видами відпочинку, мікрокліматичний комфорт, мальовничі заплавні ландшафти, наявні лісові території – все це сприяє тому, що водотоки можна цілком вважати природними

оздоровчими місцевостями, що є підставою для визначення територій найбільш привабливих для урізноманітнених літніх форм відпочинку на підставі функціонального зонування.

Об'єкти природно-заповідного фонду. До рекреаційного потенціалу області відносяться об'єкти природно-заповідного фонду, що мають науково-пізнавальний інтерес. В області налічується більше 518 об'єктів, загальною площею біля 200,0 тис. га.

Таблиця 5.1.1-2

**Мережа природно-заповідного фонду області в розрізі
адміністративно-територіальних одиниць**

№ з/п	Адміністративно-територіальні одиниці	Загальна площа, тис. га	Фактична площа ПЗФ, тис. га	Відсоток заповідності, %
1.	Богородчанський	79,9	4,135	5,2
2.	Верховинський	125,4	21,506	17,1
3.	Галицький	72,3	14,685	20,3
4.	Городенківський	74,7	14,422	19,3
5.	Долинський	124,8	13,335	10,7
6.	Калуський	64,7	4,754	7,3
7.	Коломийський	102,6	0,62	0,6
8.	Косівський	90,3	50	55,4
9.	Надвірнянський	129,4	9,647	7,5
10.	Рогатинський	81,5	0,285	0,3
11.	Рожнятівський	130,3	5,201	4
12.	Снятинський	60,2	0,113	0,2
13.	Тисменицький	73,6	9,389	12,8
14.	Тлумацький	68,4	5,619	8,2
15.	Болехівська міська рада	30	2,899	9,7
16.	Івано-Франківська міська рада	8,4	0,054	0,6
17.	Калуська міська рада	6,5	0	0
18.	Коломийська міська рада	4,1	0,007	0,2
19.	Яремчанська міська рада	65,7	39,266	59,8
Всього по області		1392,8	195,9	14,1

5.1.2. Визначення екологічно-допустимої ємності території.

Для формування рекреаційно-оздоровчої галузі регіону визначення рекреаційної ємності має головне значення.

Загальна характеристика рекреаційних ресурсів має важливе значення у плані визначення перспективи організації рекреаційної діяльності на базі природно-ресурсного потенціалу території. Головним критерієм виступає визначення загальних порогових значень рекреаційної ємності регіону для організації відпочинку на базі ландшафтної структури регіону (лісового фонду).

Таблиця 5.1.2.-1

Рекреаційна ємність території Івано-Франківської області

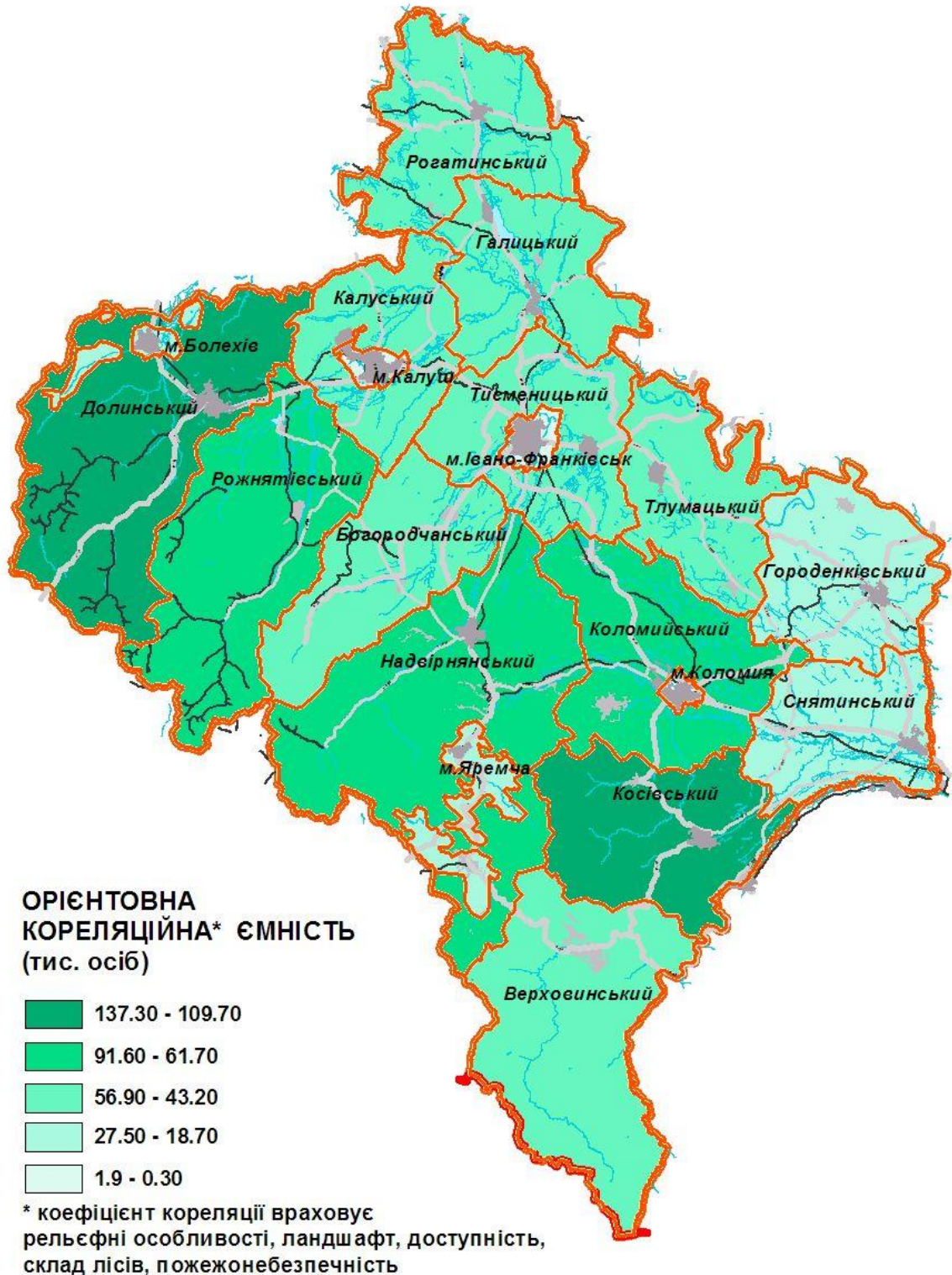
№ з/п	Адміністративно-територіальні одиниці	Територія, тис.км ²	Кількість населення, тис. осіб	Площа земель лісового фонду, тис. га	Коефіцієнт кореляції *	Орієнтовна кореляційна ємність (тис. осіб)**
1.	Івано-Франківська міська рада	0,08	247,79	0,4	–	–
2.	Болехівська міська рада	0,30	21,61	18,6	0,4	18,7
3.	Бурштинська міська рада***	0,01	15,72	–	–	–
3.	м. Калуш	0,06	67,63	0,8	0,8	1,9
4.	м. Коломия	0,04	61,24	0,1	0,9	0,3
5.	м. Яремче	0,66	23,01	53,7	0,2	27,5
	<i>Адмінрайони</i>					
6.	Богородчанський	0,80	70,30	41,6	0,4	49,9
7.	Верховинський	1,25	30,45	89,4	0,2	47,7
8.	Галицький	0,71	44,79	12,1	–	43,9
9.	Городенківський	0,75	54,33	5,9	–	21,6
10.	Долинський	1,25	69,86	91,0	0,6	137,3
11.	Калуський	0,65	59,83	19,3	0,8	46,3
12.	Коломийський	1,03	100,00	25,8	0,8	61,7
13.	Косівський	0,90	88,44	45,7	0,8	109,7
14.	Надвірнянський	1,29	115,56	82,7	0,4	82,8
15.	Рогатинський	0,82	41,93	15,7	–	56,9
16.	Рожнятівський	1,30	73,24	91,5	0,4	91,6
17.	Снятинський	0,60	65,75	5,6	–	20,2
18.	Тисменицький	0,74	82,83	23,4	0,8	56,2
19.	Тлумацький	0,68	48,24	12,0	–	43,2
	Всього по області	13,93	1382,55	635,3	–	917,4

* - коефіцієнт кореляції враховує рельєфні особливості, ландшафт, доступність, склад лісів, пожежонебезпечність;

** - порогові навантаження на ландшафт (ліси): темно-хвойні – 2,5 осіб/га, світло-хвойні – 3,0 осіб/га, змішані – 3,6 осіб/га;

*** - розраховано в складі Галицького району

РЕКРЕАЦІЙНА ЄМНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ ОДИНИЦЬ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Висновки. Загальне рекреаційне навантаження на ландшафти регіону (ліси) визначається в межах 917,4 тис. осіб. Дане значення є підставою для формування рекреаційних територій короткочасного відпочинку. В рамках контрольного показника виділяються території для формування стаціонарної рекреації в межах близько 32,7% від порогового значення розрахункового показника – 300,0 тис. місць.

Таким чином, регіон має надзвичайно потужні ландшафтно-рекреаційні можливості, які передбачається задіяти для забезпечення не тільки регіональних потреб, але і для державних та міжнародних. Інвестиційна привабливість даного фактору регіону відноситься до першочергових можливостей про що свідчить розвиток гірсько-рекреаційного комплексу "Буковель".

Мінеральні води.

У межах Івано-Франківської області виявлено біля 300 родовищ мінеральних вод, що відносяться до лікувальних типів: «Нафтуся»; «Моршинська»; «Полюстрівська»; «Казбечі»; «Есентуки». Це є підставою для подальшого визначення оздоровчо-рекреаційної ємності стаціонарного типу.

Мінеральні води діляться на два типи – без специфічних компонентів та води із специфічними компонентами і властивостями. Біля 10% мінеральних вод ґрунтовно досліджені. До державного кадастру «Води мінеральні питні» занесені біля 32-х джерел. У цілому їх рівень використання недостатній.

Діючі курорти на базі лікувальних вод:

- Бальнео-грязьовий курорт «Черче» (Рогатинський район);
- Санаторій-профілакторій «Джерело Прикарпаття» у с. Новий Мізунь (Долинський район);
- Оздоровчий комплекс «Синьогора» у с. Гути (Богородчанський район);
- гірсько-рекреаційний комплекс "Буковель" (Яремчанська міська рада).

Для подальшої перспективи розвитку оздоровчо-лікувальної діяльності важливе значення має визначення граничних показників лікувального ресурсу.

Таблиця 5.1.2-2

Розрахунок допустимої оздоровчо-рекреаційної ємності.

№ з/п	Родовища (тип води)	Місце розташування (район)	Балансові запаси (м³/добу)	Порогова ємність (місць)
1.	“Нафтуся”	– Верховинський – Косівський – Надвірнянський – Богородчанський – Долинський	175,0 (60 водопунктів)	500 400 350 350 150
	Разом	–	–	1750
2.	“Вужанські води”	– Верховинський	25,0	1100
	Разом	–	–	1100
3.	“Сульфатні води”	– Рогатинський – Тлумацький – Калуський – Тисменицький – Коломийський – Городенківський – Снятинський	5130	650 800 2000 6400 8000 1000 1650
	Разом	–	–	20500

№ з/п	Родовища (тип води)	Місце розташування (район)	Балансові запаси (м ³ /добу)	Порогова ємність (місць)
4.	“Залізисті води”	– Рожнятівський – Богородчанський – Надвірнянський – Косівський – Верховинський	120,0	300 270 180 390 340
	Разом	–	–	1480
5.	“Содові води”	– Верховинський – Надвірнянський – Долинський	30,0	480 350 290
	Разом	–	–	1120
6.	“Бромні, йодо-бромні води”	Передгірські, гірські райони.	38,0	1400
	Разом	–	–	1400
7.	“Хлоридно-натрієві сульфатновміщуючі розсоли”	– Долинський – Калуський – Рожнятівський – Богородчанський	70,0	320 300 360 300
	Разом	–	–	1280
	Разом по області (нових місць)	–	–	28630

Примітка: розрахунок виконано відповідно «Довідника проектувальника. Містобудування» – К., 2001

Окрім того, додатковим резервом щодо розвитку оздоровчо-рекреаційних діяльності є наявні прояви джерел мінеральних вод, що визначаються для подальшого до вивчення та визначення кадастрових запасів.

Таблиця 5.1.2-3

**Орієнтовна допустима ємність оздоровчо-рекреаційного ресурсу
(потребує гідрогеологічного довивчення).**

№ з/п	Місце розташування (район)	Джерела мінеральних вод	Тип мінеральної води	Орієнтовна порогова ємність (місць)
1.	Калуський	с. Яворівка	Хлоридно-натрієва	30,0
2.	Верховинський	смт Верховина с. Кривопілля	Сірчановоднева	45,0
3.	Галицький	сел. Більшівці (джерела – “Чисте Джерело”, “Зачарована Христя”, “Наша Вода”, “Міреллі”, “Княжа Криниця”)	Лікувально- профілактична	50,0
4.	Долинський	с. Новий Мізунь (джерело “Горенка”) с. Вигодівка (джерело “Перлина Прикарпаття”)	Лікувально- профілактична	45,0
5.	Косівський	Джерела – “Косівчанка”, “Іванівка”, “Артиця”, “Кринчиста”, “Каменецька”, “Косівська”, “Шешорівська”	Лікувально- профілактична	60,0
6.	Коломийський	с. Слобода (джерело “Меридіан”)	Лікувально- профілактична	65,0

№ з/п	Місце розташування (район)	Джерела мінеральних вод	Тип мінеральної води	Орієнтовна порогова ємність (місць)
		с. Підгайчики (джерело "Алпрут") с. Королівка (джерело "Криничка") с. Марківка (джерело "Білі Кринці")		
7.	Надвірнянський	Джерела в лісових масивах "Райфаловець", "Бухтівець"	Сірководнева	40,0
8.	Рогатинський	с. Підмихайлівське	Гідрокарбонатно-сульфатно-натрієва	35,0
		с. Черче сел. Букачівці сел. Пуків (джерело "Рогатинська")	Сірководнева	38,0
9.	Рожнятівський	Лісове урочище "Підлюте" (джерело "Підлюте")	Сірководнева	40,0
10.	Тлумацький	Села Озеряни, Долина, Жидачів, Грушки	Кальцієво-магнієва	45,0
		с. Обертин (вода "Левада")	Борна	
11.	Тисменицький	с. Посіч (джерело "Якова")	Лікувально-профілактична	30,0
12.	Яремчанська міська рада	м. Яремче (район р. Жонка, оздоровчий табір "Камінь Довбуша") смт Ворохта с. Микуличин (урочище "Копчин")	Лікувально-профілактична	50,0
	Разом місць (орієнтовно)	<i>Потребують медико-гідрохімічного вивчення</i>		573

Примітка: розрахунок виконано відповідно «Довідника проектувальника. Містобудування» – К., 2001

Виявлені ресурси мінеральних лікувальних вод потребують додаткового медико-гідрохімічного вивчення та бальнеологічної оцінки. Вони можуть слугувати потужним ресурсом для розвитку оздоровчої діяльності з широкою перспективою формування оздоровчих закладів, в тому числі і державного значення.

Загальна оздоровчо-рекреаційна ємність по визначеним запасам Івано-Франківської області складає 28630 для стаціонарного лікування (ванни), по орієнтовно визначеним запасам – 573 місця (разом 29203 місця). Для бальнеологічного лікування наявні дебітні запаси необмежені (≈100 тис. процедур за курс лікування).

5.2. Сучасний стан рекреаційно-оздоровчої галузі

Івано-Франківська область входить в перелік найбільш привабливих та популярних туристичних регіонів України. Туристично-рекреаційна галузь розглядається в області, як стратегічний напрямок розвитку економіки Івано-Франківщини.

Основним об'єктом туристичної індустрії є колективні засоби розміщування. *Колективні засоби розміщування* – це об'єкти, що регулярно або час від часу надають послуги з розміщення для ночівлі. Вони поділяються на:

- готелі та аналогічні заклади;
- спеціалізовані заклади (санаторно-курортні оздоровчі заклади, молодіжні табори, конгрес-центри, майданчики для кемпінгу тощо).

5.2.1. Місце рекреаційно-оздоровчої галузі Івано-Франківської області в Україні.

Колективні засоби розміщування.

За даними Головного управління статистики у Івано-Франківській області у 2014 році в області функціонували 243 колективних засоби розміщування (КЗР), 81 з яких належав юридичним особам та 162 – фізичним особам-підприємцям. Цими закладами впродовж минулого року обслуговано 263,4 тис. осіб або на 4,4% більше, ніж у 2013 році (з них 30,3 тис. дітей віком 0-17 років та 11,1 тис. іноземних громадян).

У 2014 р. Івано-Франківська область за показниками колективних засоби розміщування (КЗР) серед областей України займає:

серед юридичних осіб:

- за кількістю об'єктів КЗР - 13 місце;
- за кількістю розміщених осіб - 8 місце,

серед фізичних осіб і підприємців:

- за кількістю об'єктів КЗР - 4 місце;
- за кількістю розміщених осіб - 2 місце (після Одеської області).

Аналіз основних показників колективних засобів розміщування (тип, кількість і ємність) у 2015 році загалом по Україні та по Івано-Франківській області наведено в таблиці 5.2.1-1.

Таблиця 5.2.1-1

Основні показники колективних засоби розміщування (КЗР) в Україні та в Івано-Франківській області у 2014 р.

	Юридичні особи та фізичні особи-підприємці					
Тип КЗР	Україна		Івано-Франківська область			
	кількість закладів, (од.)	кількість розміщених, (тис.осіб)	кількість закладів, (од.)	% до показника по Україні	кількість розміщених, (тис.осіб)	% до показника по Україні
1	2	3	4	5	6	7
Колективні засоби розміщування, разом	4572	5423,92	243	11,1	263,355	12,30
у тому числі:						
готелі та аналогічні засоби розміщування	2644	3814,20	212	9,7	228,522	14,20
спеціалізовані засоби розміщування	1928	1609,72	31	1,4	34,833	3,60

продовження таблиці 5.2.1-1

	Юридичні особи					
Тип КЗР	Україна		Івано-Франківська область			
	кількість закладів, (од.)	кількість розміщених, (тис.осіб)	кількість закладів, (од.)	% до показника по Україні	кількість розміщених, (тис.осіб)	% до показника по Україні
8	9	10	11	12	13	14
Колективні засоби розміщування, разом	2512	4274,967	81	3,2	167,1	3,9
у тому числі:						
готелі та аналогічні засоби розміщування	1086	2811,129	51	4,7	134,13	4,8
спеціалізовані засоби розміщування	1426	1463,838	30	2,1	33,009	2,3

продовження таблиці 5.2.1-1

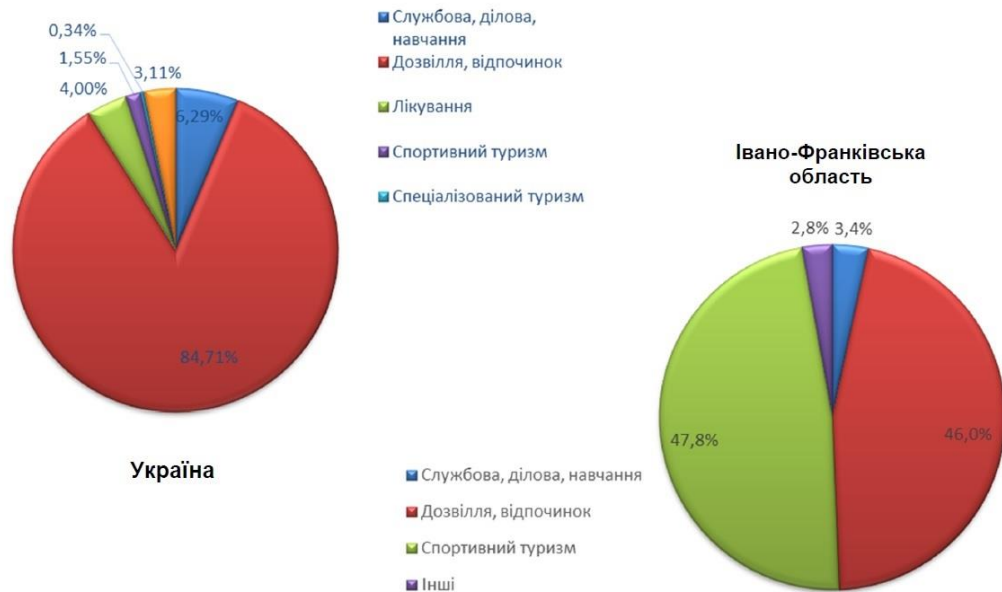
	Фізичні особи-підприємці					
Тип КЗР	Україна		Івано-Франківська область			
	кількість закладів, (од.)	кількість розміщених, (тис.осіб)	кількість закладів, (од.)	% до показника по Україні	кількість розміщених, (тис.осіб)	% до показника по Україні
15	16	17	18	19	20	21
Колективні засоби розміщування, разом	2060	1149	162	7,9	96,22	8,4
у тому числі:						
готелі та аналогічні засоби розміщування	1558	1003,1	161	10,3	94,391	9,4
спеціалізовані засоби розміщування	502	145,88	1	0,2	1,824	1,3

Джерело: Дані Головного управління статистики в Івано-Франківській області

В'їзний туризм.

В'їзний туризм має велике значення у формуванні валового внутрішнього продукту. У 2014 році продовжились позитивні тенденції розвитку в'їзного туризму, хоча їх обсяги, порівняно з минулими роками дещо нижчі в зв'язку з подіями на Сході нашої держави.

Структура в'їзного туризму за метою. Характерною рисою рекреаційно-оздоровчої та туристичної галузі є розподіл туристичних поїздок за метою. Наведемо діаграму розподілу туристів за метою туристичної поїздки та видами туризму (див. 5.2.1-1).

Розподіл туристів за метою та видами туризму в Івано-Франківській області та Україні у 2013 році

Джерело: Розраховано на основі даних Головного управління статистики в Івано-Франківській області

Рис.5.2.1-1 Розподіл туристів за видами туризму.

Джерело: «Звіт про результати аналітичного дослідження соціально-економічного потенціалу туристичної галузі Івано-Франківської області»

За метою подорожі в структурі в'їзного потоку в Івано-Франківську область, за матеріалами *Звіту про результати аналітичного дослідження соціально-економічного потенціалу туристичної галузі Івано-Франківської області*, домінують спортивний туризм – 47,8% та відпочинковий туризм – 45% від усього туристичного потоку в 2013 році. Значною мірою це зумовлено функціонуванням відомого гірськолижного курорту “Буковель”.

Структура в'їзного туризму за країною походження (міжнародний туризм). Все частіше Івано-Франківщину відвідують туристи з метою дозвілля й відпочинку. Структура в'їзного потоку за країною походження виглядає таким чином: країни колишнього СНД – 29,5%, інші країни світу – 70,5%, причому переважна кількість туристів з країн Євросоюзу.

У рейтингу серед країн колишнього СНД провідне місце займає Російська федерація – 13,6 % від загальної кількості іноземних туристів, які були розміщені в колективних засобах розміщування, Білорусь – 7,5%, Молдова – 6,0%.

У рейтингу серед інших країн світу (без урахування країн колишнього СНД) провідне місце займає Польща – 18,6% і Німеччина – 8,2 %.

Нижче на діаграмах показано структуру в'їзного потоку за країнами колишнього СНД (рис. 5.2.1-2) та іншими країнами світу (рис. 5.2.1-3). У таблиці наведено розподіл іноземців у колективних засобах розміщування за їх типами.

Аналіз наведених даних вказує на перевагу туристичних поїздок.

Рис.5.2.1-2 Розподіл прибулих відпочивальників до Івано-Франківської області у 2014р. за країнами колишнього СНД.

Джерело: Дані Головного управління статистики в Івано-Франківській області

Рис.5.2.1-3 Розподіл прибулих відпочивальників до Івано-Франківської області у 2014р. за країнами світу (без урахування країн, що входило до складу СНД).

Джерело: Дані Головного управління статистики в Івано-Франківській області

Висновки. В Івано-Франківській області функціонує достатньо широка мережа колективних засобів розміщення (КЗР). Найбільш розгалужена мережа КЗР фізичних осіб та підприємців – за кількістю КЗР область займає 4 місце в Україні (2060 заклади), а за кількістю розміщених в них – 2 місце, після Одеської області (1,15 тис. осіб). Ці показники свідчать про стабільність функціонування галузі.

Аналіз наведених у таблицях 5.6 і 5.7 показників вказує на відносно непоганий рівень заповнення колективних закладів розміщення (ефективність використання номерів) в Івано-Франківській області порівняно з Україною та з минулими роками. Це, вирогідно, викликано підвищенням попиту рекреаційних закладів області у зв'язку з подіями на Сході нашої держави та анексією Криму. Більш ефективне (вищий рівень) використання місткості є характерним для спеціалізованих засобів розміщування.

В той же час, необхідно відмітити, що темпами росту притоку туристів у регіон значно менші ніж існуючі ємності колективних засобів розміщення.

Кількість зайнятих в колективних засобах розміщення у 2014 р. складає майже 2,58 тис. штатних працівників, це близько 0,5 % чисельності зайнятого населення області (загальна чисельність зайнятих на 01.01.2015 р. – 547,8 тис. осіб)

Таблиця 5.2.1-2

**Розподіл іноземців у колективних засобах розміщування Івано-Франківської області у 2014 році
за країнами походження та типами КЗР, осіб
Юридичні особи та фізичні особи-підприємці**

№ з/п	Назви країн світу	Іноземці розміщені у колективних засобах розміщування, усього	%, до загальної кількості прибулих	У тому числі у							
				готелях та аналогічних засобах розміщування	з них у				спеціалізованих засобах розміщування	з них у	
					готелях	мотелях	гуртожитках для приїжджих	туристських базах гірських притулках, студентських літніх таборах		пансіонатах відпочинку	базах відпочинку, інших закладах відпочинку (крім турбаз)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Усього по країнах світу	11083	100	11035	9557	52	455	971	48	36	12
	з них										
	прибули до України з країн колишнього СНД	3266	29,47	3264	2524	4	51	685	2	–	2
	у тому числі										
1	Російська федерація	1502	13,55	1502	1361	–	6	135	–	–	–
2	Білорусь	826	7,45	826	539	–	20	267	–	–	–
3	Молдова	664	5,99	664	393	4	5	262	–	–	–
4	Грузія	153	1,38	153	146	–	6	1	–	–	–
5	Азербайджан	53	0,48	53	42	–	10	1	–	–	–
6	Узбекистан	18	0,16	18	18	–	–	–	–	–	–
7	Казахстан	17	0,15	17	17	–	–	–	–	–	–
8	Киргизстан	15	0,14	15	–	–	–	15	–	–	–
9	Туркменістан	11	0,10	9	1	–	4	4	2	–	2
10	Вірменія	6	0,05	6	6	–	–	–	–	–	–
11	Таджикистан	1	0,01	1	1	–	–	–	–	–	–
	прибули з інших країн	7817	70,53	7775	7033	48	404	286	46	36	10
12	Польща	2064	18,62	2043	1851	25	68	99	21	11	10

№ з/п	Назви країн світу	Іноземці розміщені у колективних засобах розміщування, усього	№ до загальної кількості прибулих	У тому числі у							
				готелях та аналогічних засобах розміщування	з них у				спеціалізованих засобах розміщування	з них у	
					готелях	мотелях	гуртожитках для приїжджих	туристських базах гірських притулках, студентських літніх таборах		пансіонатах відпочинку	базах відпочинку, інших закладах відпочинку (крім турбаз)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13	Німеччина	904	8,16	904	888	4	–	12	–	–	–
14	Італія	420	3,79	420	410	1	6	3	–	–	–
15	Сполучені Штати Америки	400	3,61	400	389	–	3	8	–	–	–
16	Франція	374	3,37	374	356	–	6	12	–	–	–
17	Канада	358	3,23	358	337	–	1	20	–	–	–
18	Болгарія	313	2,82	313	174	–	138	1	–	–	–
19	Чеська республіка	236	2,13	236	206	12	14	4	–	–	–
20	Сполучене	192	1,73	192	181	–	–	11	–	–	–
21	Румунія	164	1,48	164	149	–	4	11	–	–	–
22	Туреччина	143	1,29	143	129	–	11	3	–	–	–
23	Данія	141	1,27	141	141	–	–	–	–	–	–
24	Словенія	141	1,27	141	138	–	3	–	–	–	–
25	Словаччина	140	1,26	140	132	1	–	7	–	–	–
26	Литва	128	1,15	128	93	1	4	30	–	–	–
27	Угорщина	125	1,13	100	83	–	–	17	25	25	–
28	Австрія	114	1,03	114	114	–	–	–	–	–	–
29	Ізраїль	113	1,02	113	103	–	8	2	–	–	–
30	Йорданія	108	0,97	108	36	–	72	–	–	–	–
31	Іспанія	103	0,93	103	97	–	6	–	–	–	–
32	Естонія	100	0,90	100	64	–	1	35	–	–	–
33	Латвія	94	0,85	98	89	–	5	–	–	–	–
34	Китай	94	0,85	94	90	2	2	–	–	–	–
35	Боснія і Герцеговина	87	0,78	87	87	–	–	–	–	–	–
36	Сербія	74	0,67	74	74	–	–	–	–	–	–

№ з/п	Назви країн світу	Іноземці розміщені у колективних засобах розміщування, усього	% до загальної кількості прибулих	У тому числі у							
				готелях та аналогічних засобах розміщування	з них у				спеціалізованих засобах розміщування	з них у	
					готелях	мотелях	гуртожитках для приїжджих	туристських базах гірських притулках, студентських літніх таборах		пансіонатах відпочинку	базах відпочинку, інших закладах відпочинку (крім турбаз)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
37	Нігерія	63	0,57	63	53	–	8	2	–	–	–
38	Бельгія	61	0,55	61	59	2	–	–	–	–	–
39	Греція	52	0,47	52	46	–	6	–	–	–	–
40	Швейцарія	39	0,35	39	39	–	–	–	–	–	–
41	Бразилія	38	0,34	38	37	–	1	–	–	–	–
42	Нідерланди	36	0,32	36	36	–	–	–	–	–	–
43	Індія	33	0,30	33	29	–	4	–	–	–	–
44	Ірландія	31	0,28	31	26	–	–	5	–	–	–
45	Швеція	31	0,28	31	31	–	–	–	–	–	–
46	Австралія	28	0,25	28	28	–	–	–	–	–	–
47	Республіка	23	0,21	23	13	–	10	–	–	–	–
48	Японія	20	0,18	20	20	–	–	–	–	–	–
49	Ірак	19	0,17	19	14	–	5	–	–	–	–
50	Португалія	17	0,15	17	17	–	–	–	–	–	–
51	Фінляндія	16	0,14	16	16	–	–	–	–	–	–
52	Норвегія	15	0,14	15	15	–	–	–	–	–	–
53	Кувейт	14	0,13	14	14	–	–	–	–	–	–
54	Перу	13	0,12	13	13	–	–	–	–	–	–
55	Хорватія	12	0,11	12	12	–	–	–	–	–	–
56	Емірати	12	0,11	12	12	–	–	–	–	–	–
57	Держава Палестина	11	0,10	11	–	–	11	–	–	–	–
58	Єгипет	10	0,09	10	6	–	–	4	–	–	–
59	Інші країни світу	93	0,84	93	86	–	7	–	–	–	–

5.2.2. Зайняті в колективних засоба розміщування

Одним з головних чинників, який характеризує розвиток туристичної діяльності є зайняті у видах діяльності, які відносяться до туристичних.

Міжнародна статистика туризму рекомендує виділяти наступні сфери діяльності що безпосередньо відносяться до туризму:

- розміщення відвідувачів;
- діяльність у сфері громадського харчування;
- пасажирські перевезення;
- діяльність бюро подорожей та інших служб бронювання.

За світовим досвідом послуги короткострокового розміщення вважаються настільки важливими для сфери туризму, що багато країн розглядають заклади, які надають ці послуги, а також заклади, які надають послуги громадського харчування, і бюро подорожей, як заклади, що формують всю індустрію туризму країни.

Чисельність зайнятих в рекреаційно-оздоровчій та туристичній галузі Івано-Франківської області у 2014 р. наведено за даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області.

Отже, показником, який характеризує діяльність оздоровчо-рекреаційної та туристичної галузі Івано-Франківської області є показник чисельності працівників в колективних засобах розміщування. Середньооблікова кількість штатних працівників у 2014 році за типами колективних засобів розміщування представлено в таблиці 5.2.2-1

Таблиця 5.2.2-1

Чисельність працюючих у колективних засоба розміщування Івано-Франківської області у 2014 р.

Тип колективного засобу розміщування	кількість закладів	Середньо облікова кількість штатних працівників	
	(одиниць)	(осіб)	(%)
Колективні засоби розміщування	243	2846	100
у тому числі:			
готелі та аналогічні засоби	212	1116	39,21
у тому числі:			
готелях		948	33,31
мотелях, кемпінгах, гуртожитках		46	1,62
туристських базах, гірських		122	4,29
спеціалізовані засоби розміщування	31	1730	60,79
з них			
санаторії		709	24,91
дитячі санаторії		499	17,53
пансіонати з лікуванням		124	4,36
санаторії-профілакторії		54	1,90
пансіонати відпочинку		150	5,27
бази відпочинку, інші заклади відпочинку (крім турбаз)		194	6,82

Джерело: Дані Головного управління статистики в Івано-Франківській області

Висновки. В Івано-Франківській області функціонує достатньо широка мережа колективних засобів розміщення. При чому, якщо область по юридичним особам у 2014 р. займає 3,2% за кількістю закладів і 3,9% за кількістю розміщених у них відпочивальників, то по фізичним особам, відповідно, 7,9% за кількістю закладів і 8,4% за кількістю розміщених у них відпочивальників. Слід відмітити, що ці показники дещо вищі, ніж у минулому році.

Непоганий рівень області за кількістю колективних засобах розміщення і високий рейтинг області за показниками кількості розміщених в них відпочивальників свідчить про стабільність функціонування галузі.

Аналіз статистичних показників вказує на відносно непоганий рівень заповнення колективних закладів розміщення (ефективність використання номерів) в Івано-Франківській області порівняно з Україною та з минулими роками. Це, вирігідно, викликано підвищенням попиту рекреаційних закладів області у зв'язку з подіями на Сході нашої держави та анексією Криму. Більш ефективне (вищий рівень) використання місткості є характерним для спеціалізованих засобів розміщування.

В той же час, необхідно відмітити, що темпами росту притоку туристів у регіон значно менші ніж існуючі ємності колективних засобів розміщення.

Кількість зайнятих в колективних засобах розміщення у 2014 р. складає майже 2,85 тис. штатних працівників, це близько 0,5 % чисельності зайнятого населення області (загальна чисельність зайнятих на 01.01.2015 р. – 547,8 тис. осіб)

5.2.3. Ємність колективних засобів розміщення.

Колективні засоби розміщування представлені: 1) готелями та аналогічними закладами; 2) спеціалізованими закладами.

До оздоровчої сфери відносяться наступні спеціалізовані заклади: санаторії, пансіонати з лікуванням, санаторії-профілакторії та лікувально-оздоровчі центри.

До рекреаційної сфери відносяться: готелі та аналогічні заклади, а також наступні спеціалізовані заклади - дитячі заклади оздоровлення, дитячі центри, будинки відпочинку, пансіонати відпочинку, бази відпочинку (крім турбаз), інші заклади відпочинку.

Розглянемо окремо:

- оздоровчу сферу;
- рекреаційну сферу;
- Сільський «Зелений» туризм. Сільський «Зелений» туризм відносяться до рекреаційної сфери, але не відносяться до колективних закладів розміщення.

Далі наводиться характеристика ємності установ та закладів оздоровчо-рекреаційної та туристичної сфери, а також наведено ємності окремо по дитячих закладах оздоровлення та відпочинку.

Слід відмітити, що у зв'язку з тим, що офіційні статистичні данні містять далеко не повний обсяг інформації по рекреаційних та оздоровчих закладах, у дослідженні існуючого стану рекреаційно-оздоровчої та туристичної галузі були застосовані і емпіричні дані станом на 01.01.2015 р. Більшість інформації, яка застосована у даному розділі була надана Департаментом міжнародного

співробітництва, євроінтеграції та розвитку туристичної інфраструктури ОДА. У кожному випадку вказується за якими даними наводиться інформація.

У таблицях наводиться характеристика ємності закладів сфери у розрізі адміністративно-територіальних одиниць за даними Головного управління статистики, Департаменту міжнародного співробітництва, євроінтеграції та розвитку туристичної інфраструктури ОДА та частково із застосуванням інших джерел).

5.2.3.1. Ємність закладів оздоровчої сфери.

Оздоровча сфера області представлена санаторіями, пансіонатами з лікуванням, санаторіями-профілакторіями та лікувально-оздоровчими центрами.

У розділі надається окремо ємність оздоровчих закладів для дорослих і ємність оздоровчих закладів для дітей.

Одним з визначальних показників діяльності колективних закладів розміщення є кількість розміщених в них відпочивальників. Цей показник (разом з показниками сукупного доходу, операційних витрат, тощо) характеризує рентабельність колективних закладів розміщення.

Нижче, на діаграмі відображено структуру оздоровчих закладів та кількість розміщених в них відпочивальників у 2014 р.

Рис.5.2.3.1-1 Структура оздоровчих закладів та кількість розміщених в них відпочивальників у 2014 р.

(За даними Головного управління статистики. Пансіонати з лікуванням - дитячих закладів 3 од. і закладів для дорослих 1 од.)

Ємність спеціалізованих (оздоровчих) колективних засобів розміщення для дорослих.

Загальна ємність оздоровчих закладів області для дорослих станом на 01.01.2015 р. за даними Головного управління статистики складає близько 1300 місць. Це 6 санаторіїв (санаторій "Гірське повітря", санаторій "Смерічка" - смт.Ворохта, санаторій "Станіслав" Долинський р-н. с.Витвиця, санаторій "Косів" - Косівський р-н, с.Смодна, санаторій "Карпатські зорі" - м.Косів, санаторій "Черче" - Рогатинський р-н, с.Черче), 1 пансіонат з лікуванням - "Кремінці", м.Яремче і 3 санаторії-профілакторії.

В таблиці 5.2.3.1-1 наведено місцезнаходження, ємність та питома вага оздоровчих закладів станом на 01.01.2015 р.

Майже $\frac{1}{2}$ оздоровчих закладів знаходиться в містах області, при чому 42% - на території Яремчанської міської ради. Нижче, в таблиці, наведено ємність оздоровчих закладів області за їх територіальними одиницями.

Таблиця 5.2.3.1-1

Сучасна ємність оздоровчих закладів для дорослих Івано-Франківської області*

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Кількість закладів	Ємність закладів	
		(одиниць)	(місць)	питома вага, %
1	2	3	4	5
	Івано-Франківська обл.	24	2939	100,00
I	Міста та міські ради	10	1350	45,93
1.	Івано-Франківськ (міськрада)	2	125	4,25
1.2.	м. Івано-Франківськ	2	125	4,25
2.	м.Бурштин	-	-	-
3.	м.Калуш	-	-	-
4.	м.Коломия	-	-	-
5.	Болехів (міськрада)	-	-	-
6.	Яремче (міськрада)	8	1225	41,68
6.1.	м. Яремче	4	555	18,88
6.2.	смт Ворохта	2	470	15,99
6.3.	с. Татарів	1	100	3,40
6.4.	с. Яблуниця	1	100	3,40
II	Адміністративні райони	15	1589	54,07
1.	Богородчанський	2	174	5,92
1.1.	с. Гута	1	120	4,08
1.2.	с. Підгір'я	1	54	1,84
2.	Верховинський	-	-	-
3.	Галицький	-	-	-
4.	Городенківський	-	-	-
5.	Долинський	4	480	16,33
5.1.	с. Витвиця	1	150	5,10
5.2.	с. Мала Тур'я	1	100	3,40
5.3.	с. Н. Мізунь	2	230	7,83
6.	Калуський	-	-	-

* без урахування дитячих оздоровчих закладів.

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Кількість закладів	Ємність закладів	
		(одиниць)	(місць)	питома вага, %
1	2	3	4	5
7.	Коломийський	-	-	-
8.	Косівський	6	614	20,89
8.1.	м. Косів	1	250	8,51
8.2.	с. Микитинці	1	50	1,70
8.3.	с. Смодна	1	160	5,44
8.4.	с. Шешори	3	154	5,24
9.	Надвірнянський	-	-	-
10.	Рогатинський	1	181	6,16
10.1.	с. Черче	1	181	6,16
11.	Рожнятівський	2	140	4,76
11.1.	с-ще Рожнятів	1	100	3,40
11.2.	с. Ясень	1	40	1,36
12.	Снятинський	-	-	-
13.	Тисменицький	-	-	-
14.	Тлумацький	-	-	-

Джерело: Дані Департаменту міжнародного співробітництва, євроінтеграції та розвитку туристичної інфраструктури ОДА, та частково інших джерел.

Серед районів найбільшу частку загальної ємності у оздоровчих закладах має Косівський (20,89%) і Долинський (16,33%) райони. Незначну частку мають Рогатинський (6,16%), Богородчанський (5,92 %) та Рожнятівський (4,76%) райони.

Ємність спеціалізованих (оздоровчих) колективних засобів розміщення для дітей.

Дитячі оздоровчі заклади представлені в області дитячими санаторіями, пансіонатами з лікуванням, дитячими закладами оздоровлення цілорічної дії.

За даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області дитячі оздоровчі заклади представлені:

дитячі санаторії - Державний заклад "Дитячий спеціалізований (спеціальний) санаторій "Прикарпатський" і дитячий санаторій "Сніжинка" - м. Яремче;

дитячі пансіонати з лікуванням - "Дитячий заклад санаторного типу" лікувально-оздоровчий комплекс "Верховина", смт Верховина; ТОВ "Лікувально-оздоровчий комплекс", Долинський р-н, с.Новоселиця; "Дитячий заклад санаторного типу Лікувально-оздоровчий комплекс "Карпатські зорі" Косівський р-н, м.Косів.

Ємність, кількість і питома вага дитячих закладів у розрізі адміністративно-територіальних одиниць станом на 01.01.2015 р. наводиться нижче у таблиці.

Таблиця 5.2.3.1-2

**Сучасна ємність дитячих оздоровчих та рекреаційних закладів
Івано-Франківської області**

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Санаторії та оздоровчі заклади		
		кількість закладів	ємність закладів	
			(місць)	%
1	2	3	4	5
	Івано-Франківська обл.	9	1685	100
I	Міста та міські ради	2	475	28,19
1	Івано-Франківськ	-	-	-
2	Болехів (міськрада)	-	-	-
3	м.Бурштин	-	-	-
4	м.Калуш	-	-	-
5	м.Коломия	-	-	-
6	Яремче (міськрада)	2	475	28,19
6.1.	м. Яремче	2	375	22,26
6.2.	смт Ворохта	-	-	-
6.3.	с. Микуличин	-	-	-
6.4.	с. Поляниця	-	-	-
6.5.	с. Татарів	-	100	5,93
II	Адміністративні райони	7	1210	71,81
1	Богородчанський	-	-	-
2	Верховинський	1	300	17,80
2.1.	смт Верховина	1	300	17,80
3	Галицький	-	-	-
3.1.	с. Сокіл	-	-	-
4	Городенківський	-	-	-
5	Долинський	3	590	35,01
5.1.	с. Витвиця	1	150	8,90
5.2.	с. Мала Тур`я	1	320	18,99
5.3.	с. Новоселиця	1	120	7,12
6	Калуський	-	-	-
6.1.	с. Вістова	-	-	-
7	Коломийський	-	-	-
7,1	с. Слобода	-	-	-
8	Косівський	1	120	7,12
8,1	м. Косів	1	120	7,12
8,2	с-ще Кути	-	-	-

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Санаторії та оздоровчі заклади		
		кількість закладів	ємність закладів	
			(місць)	%
1	2	3	4	5
9	Надвірнянський	-	-	-
10	Рогатинський	-	-	-
10.1.	с. Добринів	-	-	-
11	Рожнятівський	1	150	8,90
11.1.	с-ще Рожнятів	-	-	-
11.2.	с. Ясень	1	150	8,90
12	Снятинський	-	-	-
13	Тисменицький	1	50	2,97
13.1	с. Єзупіль	1	50	2,97
13.2.	с. Липівка	-	-	-
14	Тлумацький	-	-	-

Джерело: Дані Департаменту міжнародного співробітництва, євроінтеграції та розвитку туристичної інфраструктури ОДА, та частково інших джерел.

Отже, як видно з таблиці, загальна ємність дитячих оздоровчих закладів (дитячі заклади санаторного типу) складає 1685 місць, з них 28,2% припадає на Яремчанську міську раду (а саме – м. Яремче). Серед районів найбільшу частку від загальної ємності у дитячих оздоровчих закладах має Долинський район (35%). Значні частки мають Верховинський та Рожнятівський райони – відповідно 17,8% та 8,9%. Незначна частка припадає на райони Косівський (7,1%) та Тисменицький (3%).

Висновки. Світовий та вітчизняний досвід вказує, що набуває великого значення оздоровчий туризм, а саме відпочинок в санаторно-курортних місцях.

Існуюча база санаторно-курортних та оздоровчих закладів області (усіх форм власності) дає можливість нарощувати лікувально-оздоровчі послуги.

5.2.3.2. Ємність закладів рекреаційної сфери.

Рекреаційна галузь містить рекреаційні та туристичні заклади, а саме пансіонати, бази відпочинку, дитячі заклади оздоровлення (табори), дитячі центри, туристичні заклади (готелі, мотелі, хостели, туристські бази, гірські притулки, студентські літні табори, інші місця для тимчасового розміщування); садиби сільського зеленого туризму.

Оскільки сільський зелений туризм не відноситься до колективних закладів розміщення, він буде розглянутий в окремому розділі.

Ємність колективних засобів розміщення рекреаційного призначення (для дорослих).

До колективних засобів розміщення рекреаційного призначення для дорослих відносяться готелі та аналогічних закладів; спеціалізовані заклади рекреаційно-туристичного призначення. Ці рекреаційні заклади широко представлені по всій території області.

Нижче, на діаграмі відображено структуру рекреаційних закладів (для дорослих) та кількість розміщених в них відпочивальників у 2014 р. за даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області

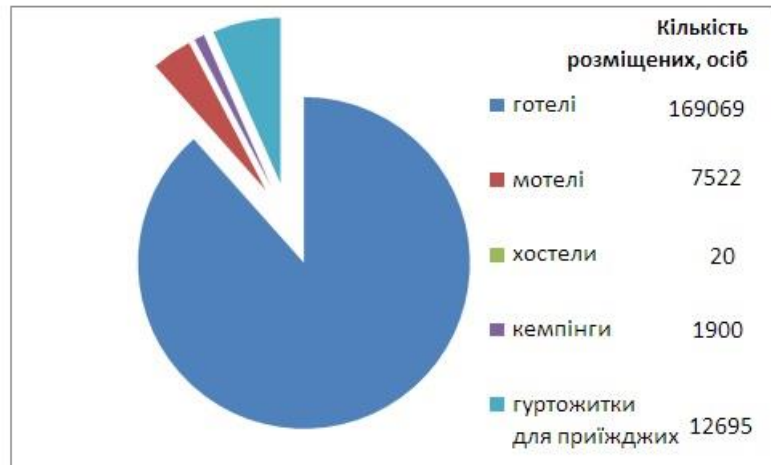

Рис.5.2.3.2-1 Структура рекреаційних закладів (для дорослих) та кількість розміщених в них відпочивальників у 2014 р.

Джерело: за даними Головного управління статистики в Івано-Франківській області.)

В таблиці 5.2.3.2-1 наведено місцезнаходження, ємність та питома вага рекреаційних закладів (для дорослих) станом на 01.01.2015 р.

Таблиця 5.2.3.2-1

Сучасна ємність рекреаційних закладів Івано-Франківської області (для дорослих)

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Ємність закладів	
		(місць)	Питома вага (%)
	Івано-Франківська обл.	17568	100
I	Міста та міські ради	14250	81,11
1.	Івано-Франківськ (міськрада)	1677	9,55
1.1.	м. Івано-Франківськ	1677	9,55
2.	Болехів (міськрада)	67	0,38
2.1.	м. Болехів	20	0,11
2.2.	с. Бубнище	16	0,09
2.3.	с. Поляниця	31	0,18
3.	Бурштин (міськрада)	160	0,91
3.1.	м. Бурштин	160	0,91
4.	м.Калуш	520	2,96

5.	м. Коломия	395	2,25
6.	Яремче (міськрада)	11431	65,07
6.1.	м. Яремче	2685	15,28
6.2.	смт Ворохта	1101	6,27
6.3.	с. Микуличин	610	3,47
6.4.	с. Поляниця	5132	29,21
6.5.	с. Татарів	960	5,46
6.6.	с. Яблуниця	943	5,37
II	Адміністративні райони	3318	18,89
1.	Богородчанський	297	1,69
1.1.	смт. Богородчани	119	0,68
1.2.	с. Горохолина	12	0,07
1.3.	с. Стара Гута	50	0,28
1.4.	с. Глибівка	25	0,14
1.5.	с. Жураки	18	0,10
1.6.	с. Тисменичани	3	0,02
1.7.	с. Підгір'я	40	0,23
1.8.	с. Раковець	30	0,17
2.	Верховинський	242	1,38
2.1.	смт Верховина	146	0,83
2.2.	с. Буковець	16	0,09
2.3.	с. Верхній Ясенів	25	0,14
2.4.	с. Кривопілля	30	0,17
2.5.	с. Стебни	25	0,14
3.	Галицький	123	0,70
3.1.	м. Галич	63	0,36
3.2.	с-ще Більшівці	60	0,34
4.	Городенківський	226	1,29
4.1.	м. Городенка	56	0,32
4.2.	с. Михальче	170	0,97
5.	Долинський	487	2,77
5.1.	м. Долина	137	0,78
5.2.	с-ще Вигода	70	0,40
5.3.	с. Витвиця	32	0,18
5.4.	с. Вишків	86	0,49
5.5.	с. Мислівка	106	0,60
5.6.	с. Михальче Уроч.	20	0,11
5.7.	с. Новий Мізунь	20	0,11
5.8.	с. Тяпче	6	0,03
5.9.	с. Шевченкове	10	0,06
6.	Калуський	44	0,25
6.1.	с. Голинь	10	0,06
6.2.	с. Вістова	16	0,09
6.3.	с. Мостище	18	0,10
7.	Коломийський	182	1,04
7.1.	с. Верхній Вербіж	40	0,23
7.2.	с. Княздівір	26	0,15
7.3.	с. Корнич	56	0,32

7.4.	с. Раківчик	30	0,17
7.5.	с. Сідлище	10	0,06
7.6.	с. Черемхів	12	0,07
7.7.	с. Шепарівці	8	0,05
8	Косівський	833	4,74
8.1.	м. Косів	447	2,54
8.2.	с-ще Кути	20	0,11
8.3.	с. Космач	20	0,11
8.4.	с. Люча	20	0,11
8.5.	с. Старі Кути	70	0,40
8.6.	с. Стопчатів	14	0,08
8.7.	с. Тюдів	48	0,27
8.8.	с. Черганівка	96	0,55
8.9.	с. Шешори	98	0,56
9	Надвірнянський	300	1,71
9.1.	м. Надвірна	76	0,43
9.2.	с-ще Делятин	173	0,98
9.3.	с-ще Ланчин	24	0,14
9.4.	с. Бистриця	6	0,03
9.5.	с. Стримба	15	0,09
9.6.	с. Тисменичани	6	0,03
10	Рогатинський	45	0,26
10.1	м. Рогатин	41	0,23
10.2.	с-ще Букачівці	4	0,02
11	Рожнятівський	132	0,75
11.1.	с-ще Перегінське	20	0,11
11.2.	с-ще Рожнятів	8	0,05
11.3.	с. Лузи	50	0,28
11.4.	с. Осмолода	54	0,31
12	Снятинський	82	0,47
12.1.	с-ще Заболотів	33	0,19
12.2.	м. Снятин	34	0,19
12.3.	с. Вовчківці	15	0,09
13	Тисменицький	320	1,82
13.1.	м. Тисмениця	55	0,31
13.2.	с. Драгомирчани	20	0,11
13.3.	с. Клубівці	15	0,09
13.4.	с. Підлісся	4	0,02
13.5.	с. Підлужжя	8	0,05
13.6.	с. Рибне	30	0,17
13.7.	с. Угринів	136	0,77
13.8.	с. Хом`яківка	20	0,11
13.9.	с. Чорнолізці	12	0,07
13.10	с. Чукалівка	20	0,11
14	Тлумацький	5	0,03
14.1.	м. Тлумач	5	0,03

Джерело: Дані Департаменту міжнародного співробітництва, євроінтеграції та розвитку туристичної інфраструктури ОДА, та частково інших джерел.

Рекреаційні заклади представлені в усіх адміністративних районах області. Їх загальна ємність по області складає 17,57 тис. місць. Основна кількість закладів сконцентрована у містах та міських радах – 81,11 %, з них більшість у Яремчанській міській раді (65 %, у тому числі м.Яремче – 15,3%), значна частка у м.Івано-Франківську – 9,6 %.

Загальна ємність рекреаційних закладів у адміністративних районах складає 3,32 тис. місць. Найбільша частка - у Косівському районі (4,74 %), біля двох відсотків у Тисменицькому (1,82 %), Надвірнянському (1,71 %) і Богородчанському (1,69 %) районах; більше одного відсотка у Верховинському (1,38 %), Городенківському (1,29 %) і Коломийському (1,04 %) районах. Інші райони області містять незначну частку рекреаційних закладів.

Висновки. Поряд з оздоровчим туризмом набуває великого значення рекреаційний туризм, а саме активний туризм - гірськолижний туризм, сплави по ріках, піший туризм тощо.

Рекреаційні заклади широко представлені в усіх районах області. Подальший розвиток рекреаційної галузі потребує покращення рівня рекреаційної інфраструктури та рівня обслуговування відпочивальників, кращого рекламного інформування, що збільшить відсоток використання (заповнюваності) закладів протягом року.

Ємність колективних засобів розміщення рекреаційного призначення (для дітей).

До колективних засобів розміщення (КЗР) рекреаційного призначення для дітей відносяться спеціалізовані КЗР рекреаційно-туристичного призначення. Нижче у таблиці наведено ємність, кількість і питома вага дитячих закладів у розрізі адміністративно-територіальних одиниць області станом на 01.01.2015 р.

Таблиця 5.2.3.2-2

Сучасна ємність дитячих рекреаційних закладів Івано-Франківської області

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Рекреаційні заклади		
		кількість закладів	ємність закладів	
			(місць)	(%)
1	2	3	4	5
	Івано-Франківська обл.	16	2222	100
I	Міста та міські ради	8	1077	
1.	Івано-Франківськ	-	-	
2.	Болехів (міськрада)	-	-	
3.	м.Бурштин	-	-	
4.	м.Калуш	-	-	
5.	м.Коломия	-	-	
6.	Яремче (міськрада)	8	1077	
6.1	м. Яремче	1	37	

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Рекреаційні заклади		
		кількість закладів	ємність закладів	
			(місць)	(%)
1	2	3	4	5
6.2.	смт Ворохта	2	220	
6.3.	с. Микуличин	2	330	
6.4.	с. Поляниця	1	300	
6.5.	с. Татарів	2	190	
II	Адміністративні райони	8	1145	
1.	Богородчанський	-	-	
2.	Верховинський	-	-	
2.1.	смт Верховина	-	0	
3.	Галицький	1	50	
3.1.	с. Сокіл	1	50	
4.	Городенківський	-	-	
5.	Долинський	1	320	
5.1.	с. Витвиця	-	-	
5.2.	с. Мала Тур`я	-	-	
5.3.	с. Новоселиця	1	320	
6.	Калуський	1	175	
6.1.	с. Вістова	1	175	
7.	Коломийський	1	140	
7.1	с. Слобода	1	140	
8.	Косівський	1	50	
8.1	м. Косів	-	-	
8.2	с-ще Кути	1	50	
9.	Надвірнянський	-	-	
10.	Рогатинський	1	130	
10.1.	с. Добринів	1	130	
11.	Рожнятівський	1	100	
11.1.	с-ще Рожнятів	1	100	
11.2.	с. Ясень	-	-	
12.	Снятинський	-	-	
13.	Тисменицький	1	180	
13.1	с. Єзупіль	-	-	
13.2.	с. Липівка	1	180	
14.	Тлумацький	-	-	

Джерело: Дані Департаменту міжнародного співробітництва, євроінтеграції та розвитку туристичної інфраструктури ОДА, та частково інших джерел.

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Дитячі заклади, РАЗОМ			Санаторії та оздоровчі заклади			Рекреаційні заклади		
		кількість закладів	ємність закладів		кількість закладів	ємність закладів		кількість закладів	ємність закладів	
			(од,)	(місць)		(%)	(од,)		(місць)	(%)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
5.	Долинський	4	910	23,29	3	590	15,10	1	320	8,19
5.1.	с. Витвиця	1	150	3,84	1	150	3,84	-	-	-
5.2.	с. Мала Тур`я	1	320	8,19	1	320	8,19	-	-	-
5.3.	с. Новоселиця	2	440	11,26	1	120	3,07	1	320	8,19
6.	Калуський	1	175	4,48	-	-	-	1	175	4,48
6.1.	с. Вістова	1	175	4,48	-	-	-	1	175	4,48
7.	Коломийський	1	140	3,58	-	-	-	1	140	8,31
7.1	с. Слобода	1	140	3,58	-	-	-	1	140	3,58
8.	Косівський	2	170	4,35	1	120	3,07	1	50	1,28
8.1	м. Косів	1	120	3,07	1	120	3,07	-	-	-
8.2	с-ще Кути	1	50	1,28	-	-	-	1	50	1,28
9.	Надвірнянський	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Рогатинський	1	130	3,33	-	-	-	1	130	3,33
10.1.	с. Добринів	1	130	3,33	-	-	-	1	130	3,33
11.	Рожнятівський	2	250	6,40	1	150	3,84	1	100	2,56
11.1.	с-ще Рожнятів	1	100	2,56	-	-	-	1	100	2,56
11.2.	с. Ясень	1	150	3,84	1	150	3,84	-	-	-
12.	Снятинський	-	-	-	-	-	-	-	-	-
13.	Тисменицький	2	230	5,89	1	50	1,28	1	180	4,61
13.1	с. Єзупіль	1	50	1,28	1	50	1,28	-	-	-
13.2.	с. Липівка	1	180	4,61	-	-	-	1	180	4,61
14.	Тлумацький	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Джерело: Дані Департаменту міжнародного співробітництва, євроінтеграції та розвитку туристичної інфраструктури ОДА, та частково інших джерел.

5.2.3.4 Загальна сучасна ємність колективних засобів розміщення

Підсумовуючи, нижче подається зведена таблиця загальної ємності оздоровчих (санаторії, санаторії-профілакторії, дитячі лікувальні заклади) та рекреаційно-туристичних (пансіонати, бази відпочинку, дитячі заклади відпочинку та оздоровлення, готелі, мотелі) закладів станом на 01.01.2015 р., без урахування ємності зелених садиб.

Таблиця 5.2.3.4-1

**Сучасна ємність оздоровчих та рекреаційно-туристичних закладів
(враховуючи дитячі) по Івано-Франківській області***

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Разом	Оздоровчі		Рекреаційно-туристичні	
		ємність (місць)	ємність (місць)	%	ємність (місць)	%
1	2	3	4	5	6	7
	Івано-Франківська обл.	23519	3239	13,77	20280	86,23
I	Міста та міські ради	15665	1450	6,17	14215	60,44
1	Івано-Франківськ (міськрада)	1802	125	0,53	1677	7,13
1.1.	м. Івано-Франківськ	1802	125	0,53	1677	7,13
2	Болехів	67			67	0,28
2.1.	м. Болехів	20			20	0,09
2.2.	с. Бубнище	16			16	0,07
2.3.	с. Поляниця	31			31	0,13
3	Бурштин (міськрада)	160			160	0,68
3.1.	м. Бурштин	160			160	0,68
4	м. Калуш	520			520	2,21
5	м. Коломия	395			395	1,68
6	Яремче	13796	1325	5,63	12471	53,03
6.1.	м. Яремче	3240	555	2,36	2685	11,42
6.2.	смт Ворохта	1791	470	2,00	1321	5,62
6.3.	с. Микуличин	940			940	4,00
6.4.	с. Поляниця	5432			5432	23,10
6.5.	с. Татарів	1350	200	0,85	1150	4,89
6.6.	с. Яблуниця	1043	100	0,43	943	4,01
II	Адміністративні райони	6779	1789	7,61	6779	25,79
1	Богородчанський	468	54	0,23	414	1,76
1.1.	смт. Богородчани	119			119	0,51
1.2.	смт Солотвин					
1.3.	с.Бабче					
1.4.	с.Глибоке					
1.5.	с. Глибівка	25			25	0,11
1.6.	с. Горохолина	12			12	0,05
1.7.	с. Гута	120			120	0,51
1.8.	с.Стара Гута				50	0,21
1.9.	с.Дзвиняч					

* Без урахування ємностей зелених садиб.

Населені пункти, по яким не зазначені дані загальної ємності оздоровчих та рекреаційно-туристичних закладів, розглядаються як перспективні центри і зазначені в наступному параграфі цього розділу.

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Разом	Оздоровчі		Рекреаційно-туристичні	
		ємність (місць)	ємність (місць)	%	ємність (місць)	%
1	2	3	4	5	6	7
1.10.	с. Жураки	18			18	0,08
1.11.	с. Кричка					
1.12.	с. Манява					
1.13.	с. Маркова					
1.14.	с. Монастирчани					
1.15.	с. Підгір'я	94	54		40	0,17
1.16.	с. Пороги					
1.17.	с. Раковець	30			30	0,13
1.18.	с. Росільна					
1.19.	с. Саджава					
1.20.	с. Ст. Богородчани					
1.21.	с. Старуня					
1.22.	с. Яблунька					
2	Верховинський	542			542	2,30
2.1.	смт Верховина	446			446	1,90
2.2.	с. Білоберізка					
2.3.	с. Буковець	16			16	0,07
2.4.	с. Буркут					
2.5.	с. Верхній Ясенів	25			25	0,11
2.6.	с. Гринява					
2.7.	с. Дземброня					
2.8.	с. Кривопілля	30			30	0,13
2.9.	с. Стебни	25			25	0,11
2.10.	с. Черемошна					
3	Галицький	173			173	1,42
3.1.	м. Галич	63			63	0,27
3.2.	смт Більшівці	60			60	0,26
3.3.	с. Блюдники					
3.4.	с. Медина					
3.5.	с. Німшин					
3.6.	с. Перлівці					
3.7.	с. Придністров'я					
3.8.	с. Сокіл	50			50	0,21
3.9.	с. Суботів					
3.10.	с. Темирівці					
3.11.	с. Шевченкове					
4	Городенківський	226			226	0,96
4.1.	м. Городенка				56	0,24
4.2.	с. Городниця					
4.3.	с. Куницівці					
4.4.	с. Лука					
4.5.	с. Михальче	170			170	0,72
4.6.	с. Раковець					
5	Долинський	1397	480	2,04	917	3,90
5.1.	м. Долина	137			137	0,58
5.2.	с-ще. Вигода	70			70	0,30
5.3.	с. Витвиця	182	150	0,64	32	0,14

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Разом	Оздоровчі		Рекреаційно-туристичні	
		ємність (місць)	ємність (місць)	%	ємність (місць)	%
1	2	3	4	5	6	7
5.4.	с. Вишків	86			86	0,37
5.5.	с. Мала Тур`я	100	100	0,43		
5.6.	с. Мислівка	106			106	0,45
5.7.	с. Михальче Уроч.	20			20	0,09
5.8.	с. Новоселиця	440			440	1,87
5.9.	с. Новий Мізунь	250	230	0,98	20	0,09
5.10.	с. Старий Мізунь					
5.11.	с. Тяпче	6			6	0,03
5.12.	с. Шевченкове					
6	Калуський	219			219	3,14
6.1.	с. Голинь	10			10	0,04
6.2.	с. Вістова	191			191	0,81
6.3.	с. Мислів					
6.4.	с. Мостище	18			18	0,08
7	Коломийський	322			322	3,05
7.1.	с. Верхній Вербіж	40			40	0,17
7.2.	с. Княздвір	26			26	0,11
7.3.	с. Корнич	56			56	0,24
7.4.	с. Нижній Вербіж					
7.5.	с. Раківчик	30			30	0,13
7.6.	с. Сідлище	10			10	0,04
7.7.	с. Слобода	140			140	0,60
7.8.	с. Черемхів	12			12	0,05
7.9.	с. Шепарівці	8			8	0,03
8	Косівський	1617	734	3,12	883	3,75
8.1.	м. Косів	867	370	1,57	497	2,11
8.2.	смт Кути	20			20	0,09
8.3.	смт.Яблунів					
8.4.	с.Бабин					
8.5.	с.Великий Рожин					
8.6.	с.Город					
8.7.	с. Космач	20			20	0,09
8.8.	с. Люча	20			20	0,09
8.9.	с.Лючки					
8.10.	с.Малий Рожин					
8.11.	с. Микитинці	50	50	0,21		
8.12.	с. Пістинь					
8.13.	с.Розтоки					
8.14.	с.Снідавка					
8.15.	с.Сколівка					
8.16.	с. Сморна	160	160	0,68		
8.17.	с. Старі Кути	70			70	0,30
8.18.	с. Стопчатів	14			14	0,06
8.19.	с. Текуче					
8.20.	с. Тюдів	48			48	0,20
8.21.	с. Черганівка	96			96	0,41
8.22.	с.Шепіт					
8.23.	с. Шешори	252	154	0,65	98	0,42

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Разом	Оздоровчі		Рекреаційно-туристичні	
		ємність (місць)	ємність (місць)	%	ємність (місць)	%
1	2	3	4	5	6	7
8.24.	с.Яворів					
9	Надвірнянський	300			300	1,28
9.1.	м. Надвірна	76			76	0,32
9.2.	смт Битків					
9.3.	смт Делятин	173			173	0,74
9.4.	смт Ланчин	24			24	0,10
9.5.	с. Білі Ослави					
9.6.	с. Бистриця	6			6	0,03
9.7.	с. Добротів					
9.8.	с. Заріччя					
9.9.	с. Зелене					
9.10.	с. Лісна Тарновиця					
9.11.	с. Лосєва					
9.12.	с. Максимець					
9.13.	с. Мирне					
9.14.	с. Млинці					
9.15.	с. Назавизів					
9.16.	с. Пасічна					
9.17.	с. Пнів					
9.18.	с. Саджавка					
9.19.	с. Соколовиця					
9.20.	с. Стримба	15			15	0,06
9.21.	с. Тисменичани	6			6	0,03
9.22.	с. Фитьків					
9.23.	с. Цуцилів					
9.24.	с. Чорні Ослави					
9.25.	с. Чорний Потік					
10	Рогатинський	356	181	0,77	175	0,74
10.1	м. Рогатин	41			41	0,17
10.2.	с-ще Букачівці	4			4	0,02
10.3.	с. Добринів	130			130	0,55
10.4.	с. Журавеньки					
10.5.	с. Заланів					
10.6.	с. Кліщівна					
10.7.	с. Козарі					
10.8.	с. Луковище					
10.9.	с. Лучинці					
10.10.	с. Путятинці					
10.11.	с. Черче	181	181	0,77		
11	Рожнятівський	522	290	1,23	232	0,99
11.1.	смт Перегінське	20			20	0,09
11.2.	смт Рожнятів	208	100	0,43	108	0,46
11.3.	с. Берлоги					
11.4.	с. Гриньків					
11.5.	с. Закерничне					
11.6.	с. Луги	50			50	0,21
11.7.	с. Небилів					
11.8.	с. Осмолода	54			54	0,23

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Разом	Оздоровчі		Рекреаційно-туристичні	
		ємність (місць)	ємність (місць)	%	ємність (місць)	%
1	2	3	4	5	6	7
11.9.	с. Топільське					
11.10.	с. Ясень	190	190	0,81		
11.11.	с-ще Кузьминець					
12	Снятинський	82			82	0,35
12.1.	м. Снятин	34			34	0,14
12.2.	сmt Заболотів	33			33	0,14
12.3.	с. Вовчківці	15			15	0,06
12.4.	с. Долішнє Залуччя					
12.5.	с. Завалля					
12.6.	с. Княже					
12.7.	с. Попельники					
12.8.	с. Прутівка					
13	Тисменицький	550	50	0,21	500	2,13
13.1.	м. Тисмениця	55			55	0,23
13.2.	с. Березівка					
13.3.	с. Вовчків					
13.4.	с. Довге					
13.5.	с Драгомирчани				20	0,09
13.6.	с. Єзупіль	50	50	0,21		
13.7.	с. Загвзідя					
13.8.	с. Козина					
13.9.	с. Клубівці	15			15	0,06
13.10.	с. Клузів					
13.11.	с. Липівка	180			180	0,77
13.12.	с. Лисець					
13.13.	с. Підлісся	4			4	0,02
13.14.	с. Підлужжя	8			8	0,03
13.15.	с. Побережжя					
13.16.	с. Рибне				30	0,13
13.17.	с. Старий Лисець					
13.18.	с. Стебник					
13.19.	с. Угринів	136			136	0,58
13.20.	с. Хом'яківка	20			20	0,09
13.21.	с. Черніїв					
13.22.	с. Чорнолізи				12	0,05
13.23.	с. Чукалівка	20			20	0,09
13.24.	с. Ямниця					
14	Тлумачький	5			5	0,02
14.1.	м. Тлумач	5			5	0,02
14.2.	с. Буківна					
14.3.	с. Делева					
14.4.	с. Долина					
14.5.	с. Нижнів					

Джерело: Дані Департаменту міжнародного співробітництва, євроінтеграції та розвитку туристичної інфраструктури ОДА, та частково інших джерел.

Отже, всього по області ємність закладів рекреаційно-оздоровчої та туристичної сфери склала 23,5 тис. місць, з них 20,3 тис. місць у рекреаційно-туристичних закладах та 3,2 тис. місць в оздоровчих закладах.

Аналіз ємностей закладів оздоровчо-рекреаційної та туристичної галузі Івано-Франківської області показує, що серед адміністративно-територіальних одиниць найбільше їх розташовано на території Яремчанської міської ради, де ємність складає 13796 місць або 58,7% від усіх закладів області.

Об'єкти зеленого туризму розглядаються окремо, оскільки концептуально відрізняються від закладів та установ оздоровлення та відпочинку. Основна відмінність їх у тому, що вони створюються як правило на базі особистого селянського господарства з використанням приміщень приватних житлових будинків, з залученням до діяльності наявних ресурсів.

5.2.4. Сільський зелений туризм.

Сільський зелений туризм набув розвитку в усіх громадах регіону.

Сільський «Зелений» туризм відноситься до рекреаційної сфери, але не відносяться до колективних закладів розміщення.

Другою за значимістю після КЗР в індустрії туризму області посідає підприємницька діяльність у сфері сільського (зеленого) туризму. Варто зауважити, що діяльність у сфері сільського (зеленого) туризму відповідно до закону України «Про особисте селянське господарство» від 15.05.2003 № 742-IV (зі змінами) не відноситься до підприємницької діяльності, тому нижченаведена статистика не повністю відображає обсяги існуючого стану в цій сфері. За неофіційними даними в області налічується понад 800 садиб сільського (зеленого) туризму.

Нижче, наведено аналіз рекреаційної сфери сільського «зеленого» туризму по різним інформаційним джерелам.

В таблиці та на діаграмі, за даними *Головного управління статистики в Івано-Франківській області*, показано динаміку зареєстрованої кількості садиб зеленого туризму за період 2011 – 2014 р.р.

Таблиця 5.2.4-1

Зареєстрована кількість садиб сільського

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Кількість садиб, одиниць		приріст з 2011 р. по 2014 р.	
		у 2011 р.	у 2014 р.	(одиниць)	(%)
	Івано-Франківська обл.	715	866	151	17,44
I	Міські ради	544	581	37	4,27
1	Івано-Франківська міська	-	-	-	-
	Болехівська міська рада	-	-	-	-
2	Калуська міська рада	-	-	-	-
3	Коломийська міська рада	6	6	0	0,00
4	Яремчанська міська рада	538	575	37	4,27
II	Адміністративні райони	171	285	114	13,16
1	Богородчанський район	1	1	0	0,00
2	Верховинський район	81	147	66	7,62

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Кількість садиб, одиниць		приріст з 2011 р. по 2014 р.	
		у 2011 р.	у 2014 р.	(одиниць)	(%)
3	Галицький район	0	0	0	0,00
4	Городенківський район	0	0	0	0,00
5	Долинський район	8	13	5	0,58
6	Калуський район	1	1	0	0,00
7	Коломийський район	7	6	-1	-0,12
8	Косівський район	27	80	53	6,12
9	Надвірнянський район	23	23	0	0,00
10	Рогатинський район	3	3	0	0,00
11	Рожнятівський район	14	7	-7	-0,81
12	Снятинський район	2	2	0	0,00
13	Тлумацький район	3	1	-2	-0,23
14	Тисменицький район	1	1	0	0,00

Джерело: за даними Департаменту міжнародного співробітництва, євроінтеграції та розвитку туристичної інфраструктури ОДА

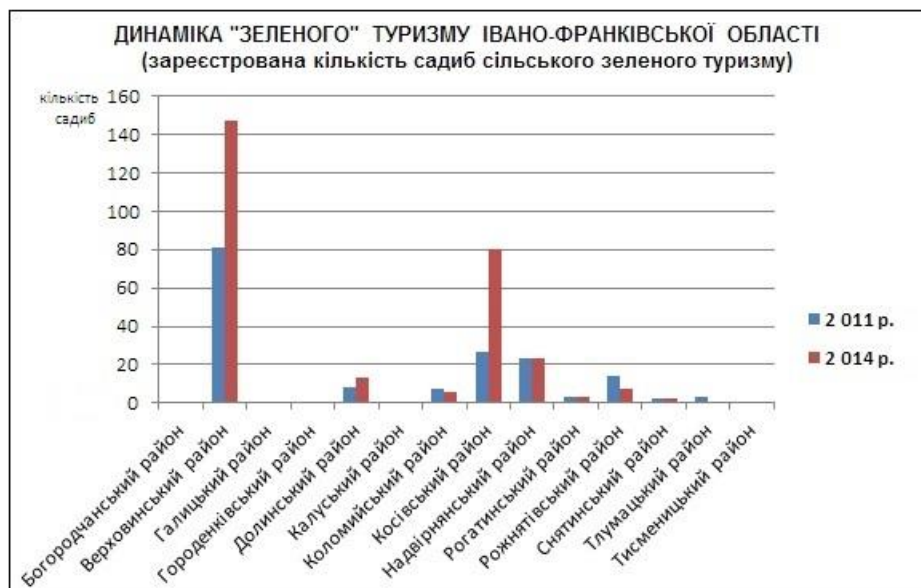

Рис. 5.2.4-1. Динаміка кількості садиб (зареєстрованих) сільського зеленого туризму Івано-Франківської області за період з 2011 р. по 2014 р.
Джерело: за даними Департаменту міжнародного співробітництва, євроінтеграції та розвитку туристичної інфраструктури ОДА

З наведеної інформації видно, що найбільша кількість зареєстрованих садиб зеленого туризму у Верховинському і Косівському районах. За наведений період приріст складає 66 садиб у Верховинському районі (147 садиб у 2014 р.) і 53 у Косівському районі (80 садиб у 2014 р.). На третьому місці за кількістю садиб зеленого туризму – Надвірнянський район (23 садиби)

Нижче у таблиці наведено дані існуючої ємності окремих об'єктів сільського «зеленого» туризму (садиб) Івано-Франківської області. За даними таблиці ємність 786 садиб становить приблизно 10,0 тис. місць. Ємності у розрізі адміністративно-територіальних одиниць дивись у таблиці.

Таблиця 5.2.4-2

**Сучасна ємність окремих* об'єктів сільського «зеленого» туризму (садиб)
Івано-Франківської області**

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Кількість садиб	Ємність садиб	
		(одиниць)	(місць)	питома вага (%)
	Івано-Франківська обл.	786	9885	100,0
I	Міста та міські ради	573	7438	75,2
1.	м.Івано-Франківськ (міськрада)	-	-	-
2.	м.Болехів (міськрада)	-	-	-
3.	м.Бурштин	-	-	-
4.	м.Калуш	-	-	-
5.	м.Коломия (міськрада)	6	65	0,7
6.	Яремче (міськрада)	567	7373	74,6
6.1.	м. Яремче	177	2057	20,8
6.2.	смт Ворохта	51	540	5,5
6.3.	с. Микуличин	148	2022	20,5
6.4.	с. Поляниця	83	1413	14,3
6.5.	с. Татарів	60	739	7,5
6.6.	с. Яблуниця	48	602	8,1
II	Адміністративні райони	213	2447	24,8
1.	Богородчанський	1	20	0,2
1.1.	с. Космач	1	20	0,2
2.	Верховинський	79	1045	10,6
2.1.	смт Верховина	41	644	6,5
2.2.	с. Білоберезка	2	15	0,2
2.3.	с. Буковець	1	8	0,1
2.4.	с. Верхній Ясенів	4	32	0,3
2.5.	с. Дземброня	2	56	0,6
2.6.	с. Ільці	10	117	1,2
2.7.	с. Красник	4	38	0,4
2.8.	с. Красноїлля	1	14	0,1
2.9.	с. Кривопілля	3	29	0,3
2.10.	с. Кривополе	4	35	0,4
2.11.	с. Криворівня	4	38	0,4
2.12.	с. Устеріки	2	10	0,1
2.13.	присілок Багни	1	9	0,1
3.	Галицький	-	-	-
4.	Городенківський	-	-	-
5.	Долинський	13	140	1,4
5.1.	с. Витвиця	1	4	0,0
5.2.	с. Вишків	5	71	0,7
5.3.	с. Лопин	1	4	0,0

* Садиби, які надали відомості.

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Кількість садиб	Ємність садиб	
		(одиниць)	(місць)	питома вага (%)
5.4.	с. Мислівка	3	45	0,5
5.5.	с. Новошин	1	4	0,0
5.6.	с. Оболоня	1	4	0,0
5.7.	с. Старий Мізунь	1	8	0,1
6.	Калуський	-	-	-
7.	Коломийський	6	67	0,7
7.1.	смт Печеніжин	1	12	0,1
7.2.	с. Княждвір	1	20	0,2
7.3.	с. Рунгури	1	7	0,1
7.4.	с. Слобода	1	6	0,1
7.5.	с. Сопів	1	12	0,1
7.6.	с. Спас	1	10	0,1
8.	Косівський	79	787	10,0
8.1.	м. Косів	14	133	1,3
8.2.	с-ще Кути	3	73	0,7
8.3.	с. Акрешора	1	10	0,1
8.4.	с. Вербовець	3	21	0,2
8.5.	с. Вижній Березів	1	6	0,1
8.6.	с. Город	3	28	0,3
8.7.	с. Кобаки	1	10	0,1
8.8.	с. Космач	11	88	0,9
8.9.	с. Люча	1	8	0,1
8.10.	с. Пістинь	1	24	0,2
8.11.	с. Прокурава	3	22	0,2
8.12.	с. Розтоки	2	26	0,3
8.13.	с. Смодна	2	23	0,2
8.14.	с. Соколівка	2	27	0,3
8.15.	с. Старий Косів	1	12	0,1
8.16.	с. Старі Кути	1	6	0,1
8.17.	с. Стопчатів	1	12	0,1
8.18.	с. Уторопи	1	6	0,1
8.19.	с. Черганівка	1	14	0,1
8.20.	с. Шешори	24	226	2,3
8.21.	селище Яблунів	2	12	0,1
9.	Надвірнянський	22	272	2,8
9.1.	с-ще Делятин	7	117	1,2
9.2.	с. Білі Ослави	3	23	0,2
9.3.	с. Бистриця	4	26	0,3
9.4.	с. Гвізд	1	4	0,0
9.5.	с. Заріччя	3	56	0,6
9.6.	с. Пасічна	1	10	0,1
9.7.	с. Стримба	2	30	0,3
9.8.	с. Тисменичани	1	6	0,1
10.	Рогатинський	3	26	0,3
10.1	с. Залип`я	1	9	0,1
10.2.	с. Черче	2	17	0,2
11.	Рожнятівський	6	62	0,6
11.1.	с. Кузьмінець	1	9	0,1

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Кількість садиб	Ємність садиб	
		(одиниць)	(місць)	питома вага (%)
11.2.	с. Луги	1	15	0,2
11.3.	с. Осмолода	3	25	0,3
11.4.	с. Підлісся	1	13	0,1
12.	Снятинський	2	16	0,2
12.1.	с-ще Заболотів	1	4	0,0
12.2.	с. Попельники	1	12	0,1
13.	Тисменицький	1	7	0,1
13.1.	с. Хом`яківка	1	7	0,1
14.	Тлумацький	1	5	0,1
14.1.	м. Тлумач	1	5	0,1

Джерело: Дані Департаменту міжнародного співробітництва, євроінтеграції та розвитку туристичної інфраструктури ОДА, та частково інших джерел.

З аналізу даних щодо ємності закладів зеленого туризму випливає, що більша їх частина, концентрується на території Яремчанської міської ради, частка якої – 74,6% (7373 місця у 567 садибах), зокрема це такі населені пункти: м.Яремче – 20,8% (2057 місць в 177 садибах), с. Микуличин – 20,5% (2022 місця в 148 садибах), с. Поляниця – 14,3% (1413 місць в 83 садибах), с. Яблуниця – 8,1% (602 місця в 48 садибах).

Серед районів за кількістю об'єктів зеленого туризму виділяються Верховинський з ємністю 1045 місць (10,6%) у 79 садибах та Косівський з ємністю 787 місць (8,0%) в 79 садибах. Інші райони мають частки 2,8% і менші.

У «Звіті про результати аналітичного дослідження соціально-економічного потенціалу туристичної галузі Івано-Франківської області» проаналізовано основні показники діяльності фізичних осіб-підприємців у сфері зеленого туризму в Івано-Франківській області та Україні у 2013 р. Наведемо ці дані, оскільки вони яскраво демонструють місце області в Україні.

**Основні показники діяльності у сфері зеленого туризму
в Івано-Франківській області та Україні у 2013 році**

	Україна	Івано-Франківська область
Кількість садиб, одиниць	285	184
Кількість розміщених осіб	49948	22935
Середня місткість садиб, місць	12,6	10,6
Площа садиб, м ²		
усього	65986,2	27259,6
у т.ч. житлова	29987,7	16083,4
Доходи від наданих послуг (без ПДВ, акцизного податку і аналогічних платежів), тис. грн.	16966,7	5151,4
Витрати, тис. грн.	10283	2741,4
Фактичні витрати на один людину день перебування, грн.	104,4	87,1
Кількість ночівель, одиниць	130695	68566
Середня тривалість перебування розміщених осіб	2,6	3
Коефіцієнт використання місткості	0,19	0,2
Кількість днів роботи	50646	31069

Джерело: Дані Головного управління статистики в Івано-Франківській області

Рис. 5.2.4-2. Показники розвитку зеленого туризму Івано-Франківської області .

Висновки. Як свідчить досвід багатьох країн, загострення екологічної та культурно-духовної проблеми в багатьох великих містах, пов'язаних з процесами урбанізації та індустріалізації, обумовило виникнення потреби в тісному спілкуванні міського населення з природою та розвитку сільського туризму й організацію відпочинку на селі.

«Показники стану та розвитку сільського зеленого туризму в області свідчать про те, що у цій сфері туризму область займає лідируюче місце в Україні. Частка області в розвитку зеленого туризму України по чисельності садиб склала 64%, а по чисельності розміщених осіб, які обрали цей туристичний продукт – 45%. Рівень рентабельності діяльності підприємців, що займаються сільським (зеленим) туризмом по області склав 87,9%. Узагальнюючи можна стверджувати, про високий потенціал розвитку цього напрямку туризму в Івано-Франківській області. І він має займати одне з провідних місць при формуванні туристичної стратегії області.» *Джерело: «Звіт про результати аналітичного дослідження соціально-економічного потенціалу туристичної галузі Івано-Франківської області»*

Отже, ємність оздоровчо-рекреаційних і туристичних закладів разом з об'єктами зеленого туризму по Івано-Франківській області становить близько **33,4 тис. місць.**

5.2.5. Індекс конкурентоспроможності країн у сфері подорожей і туризму (ТТСІ).

Для оцінки поступу країн у сфері розвитку туризму запроваджено інтегральні критерії, зокрема **індекс конкурентоспроможності країн у сфері подорожей і туризму (ТТСІ)**. Розрахунок цього індексу в процесі проведення досліджень в соціально-економічній сфері розвинених країн дозволяє визначити основні перешкоди для успішного розвитку туризму на національному рівні та розробити конкретні заходи з їх мінімізації, що неодмінно призведе до підвищення її конкурентоспроможності на світовому ринку туристичних послуг.

Зазначений індекс конкурентоспроможності країни у сфері подорожей і туризму складається з трьох субіндексів: – нормативно-правова база у сфері туризму; – туристичне бізнес-середовище та інфраструктура; – людські, культурні та природні ресурси кожної країни у сфері туризму. Вони містять 14 груп показників, які об'єднують 73 фактори.

Лідером рейтингу у 2011 та 2013 роках була Швейцарія, у 2015 році перше місце зайняла Іспанія. На другому та третьому місцях розмістилися Франція та Німеччина відповідно. До десятки найкращих для туризму країн увійшли США, Великобританія, Швейцарія, Австралія, Італія, Японія і Канада.

Туристичний потенціал України – сукупність її географічних, природних, рекреаційних, етнокультурних можливостей – характеризується досить високим рівнем у порівнянні з іншими країнами. Однак такий високий рівень “насиченості” природно-географічними ресурсами та історико-культурними об'єктами поки що не забезпечив формування “стійкого” попиту на туристичні послуги в Україні як у вітчизняних, так і в іноземних туристів: за індексом ТТСІ Україна сьогодні займає лише 76 позицію.

Не дивлячись на очевидні можливості, значний потенціал та обґрунтовані позитивні перспективи розвитку, частка туристичної галузі у процесах формування ВВП України складає лише 1,5-2,5%.

Зважаючи на все сказане, для позитивних процесів у рекреаційно-оздоровчій і туристичній галузі Івано-Франківської області необхідно не стільки нарощування додаткових ємкостей, скільки продуктивне використання існуючого потенціалу.

5.3. Перспективи розвитку рекреаційно-оздоровчої та туристичної галузі

Важливою передумовою територіальної організації рекреаційно-оздоровчої та туристичної галузі є визначення потреб подальшого розширення колективних засобів розміщення за їх типами (оздоровчі та рекреаційні).

На даний час основними документами якими регламентовано розвиток оздоровчо-рекреаційної та туристичної галузей Івано-Франківської області є Стратегія розвитку івано-франківської області на період до 2020 року; План заходів з реалізації Стратегії розвитку івано-франківської області на період 2015-2017 роки. У попередні роки була розроблена Стратегія розвитку та маркетингу туризму івано-франківської області до 2015 року (2007 рік).

Туристично-рекреаційна галузь проголошена стратегічним напрямом розвитку економіки Івано-Франківщини і є важливим чинником стабільного й динамічного збільшення надходжень до бюджету

5.3.1. Пропозиції щодо нового будівництва рекреаційно-оздоровчих закладів

Івано-Франківська область розташована на південному заході України, на стику двох великих природно-географічних підрозділів – Східноєвропейської рівнини та Східних Карпат.

Рівнинний та гірський ландшафти є потенціалом області, який дає можливість розвивати оздоровчо-рекреаційні центри. Для оздоровлення - впроваджувати кліматичне лікування, лікування мінеральними водами (ванни), на базі лікувальних грязей – грязелікування.

Основні курортні місцевості:

- низькогірні - Татарів, Яремче і Микуличин Яремчанської міської ради, Мислівка і Новий Мізунь Долинського району, Косів та Шешори Косівського району;
- високогірні - Ворохта і Яблуниця Яремчанської міської ради;
- бальнео-грязевий передгірний курорт - Черче Рогатинського району.

Наявний природно-ресурсний потенціал Івано-Франківської області дозволяє запропонувати на розрахунковий строк нове будівництво орієнтовно 226,7 тис. місць в оздоровчих та рекреаційних закладах. Основні території нового освоєння це Надвірнянський, Верховинський, Долинський, Рожнятівський та Рогатинський райони.

Зокрема, Схемою планування території області пропонується розміщення нових 23,4 тис. місць в оздоровчих закладах, з них 26% концентруватиметься на території Яремчанської міської ради (близько 6,0 тис. місць), Рогатинського (5,0 тис. місць) та Косівського (3,4 тис. місць) районах (див. табл. 5.3-1).

Таблиця 5.3-1

**Обсяги нового будівництва по оздоровчих,
рекреаційних та туристичних закладах (місць) ***

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Разом	Оздоровчі		Рекреаційно-туристичні	
		ємність (місць)	ємність (місць)	% (до обласного показника)	ємність (місць)	% (до обласного показника)
1	2	3	4	5	6	7
	Івано-Франківська обл.	226723	23411	10,33	203312	89,67
I	Міста та міські ради	50305	6000	2,65	44305	19,54
1	Івано-Франківськ (міськрада)	-	-	-	-	-
1.1.	м. Івано-Франківськ	-	-	-	-	-
2	Болехів (міськрада)	-	-	-	-	-
2.1.	м. Болехів	-	-	-	-	-
2.2.	с. Бубнище	-	-	-	-	-
2.3.	с. Поляниця	-	-	-	-	-
3	Бурштин (міськрада)	-	-	-	-	-
3.1.	м. Бурштин	-	-	-	-	-
4	м. Калуш	-	-	-	-	-
5	м. Коломия	2000			2000	0,88
6	Яремче (міськрада)	50305	6000	2,65	44305	19,54
6.1.	м. Яремче	9700	1000	0,44	8700	3,84
6.2.	смт Ворохта	10000	1000	0,44	9000	3,97
6.3.	с. Микуличин	4000	3000	1,32	1000	0,44
6.4.	с. Поляниця	15370			15370	6,78
6.5.	с. Татарів	8235	1000	0,44	7235	3,19
6.6.	с. Яблуниця	3000		0,00	3000	1,32
II	Адміністративні райони	176418	17411	7,68	159007	70,13
1	Богородчанський	6892	1031	0,45	5861	2,59
1.1.	смт. Богородчани	461	31	0,01	430	0,19
1.2.	смт Солотвин	1000			1000	0,44
1.3.	с.Бабче	111			111	0,05
1.4.	с.Глибоке	73			73	0,03
1.5.	с. Глибівка	61			61	0,03
1.6.	с. Горохолина	111			111	0,05
1.7.	с. Гута	2500			2500	1,10
1.8.	с.Стара Гута	25			25	0,01
1.9.	с.Дзвиняч	116			116	0,05
1.10.	с. Жураки	66			66	0,03
1.11.	с.Кричка	86			86	0,04

* Без урахування ємностей зелених садиб.

Населені пункти, по яким не зазначені дані загальної ємності оздоровчих та рекреаційно-туристичних закладів, є існуючими рекреаційними центрами, на перспективу розширення не передбачається; їх ємність розглянуто в попередньому параграфі цього розділу.

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Разом	Оздоровчі		Рекреаційно-туристичні	
		ємність (місць)	ємність (місць)	% (до обласного показника)	ємність (місць)	% (до обласного показника)
1	2	3	4	5	6	7
1.12.	с.Манява	163			163	0,07
1.13.	с.Маркова	142			142	0,06
1.14.	с.Монастирчани	77			77	0,03
1.15.	с. Підгір'я	587	500	0,22	87	0,04
1.16.	с.Пороги	142			142	0,06
1.17.	с. Раковець	95			95	0,04
1.18.	с.Росільна	142			142	0,06
1.19.	с.Саджава	86			86	0,04
1.20.	с.Ст.Богородчани	163			163	0,07
1.21.	с. Старуня	590	500	0,22	90	0,04
1.22.	с.Яблунька	95			95	0,04
2	Верховинський	31000	1000	0,44	30000	13,23
2.1.	смт Верховина	4000	1000	0,44	3000	1,32
2.2.	с. Білоберізка	3000			3000	1,32
2.3.	с. Буковець					
2.4.	с. Буркут	5000			5000	2,21
2.5.	с. Верхній Ясенів					
2.6.	с. Гринява	4000			4000	1,76
2.7.	с. Дземброня	13000			13000	5,73
2.8.	с. Кривопілля					
2.9.	с. Стебни					
2.10.	с. Черемошна	2000			2000	0,88
3	Галицький	3000			3000	1,32
3.1.	м. Галич	1000			1000	0,44
3.2.	смт Більшівці					
3.3.	с. Блюдники	250			250	0,11
3.4.	с. Медина	250			250	0,11
3.5.	с. Німшин	250			250	0,11
3.6.	с. Перлівці	250			250	0,11
3.7.	с Придністров'я	250			250	0,11
3.8.	с. Сокіл					
3.9.	с. Суботів	250			250	0,11
3.10.	с. Темирівці	250			250	0,11
3.11.	с. Шевченкове	250			250	0,11
4	Городенківський	1500	500	0,22	1000	0,44
4.1.	м. Городенка					
4.2.	с. Городниця	200			200	0,09
4.3.	с. Куницівці	200			200	0,09
4.4.	с. Лука	200			200	0,09
4.5.	с. Михальче	700	500	0,22	200	0,09
4.6.	с. Раковець	200			200	0,09
5	Долинський	20000	2000	0,88	18000	7,94
5.1.	м. Долина					
5.2.	с-ще. Вигода					
5.3.	с. Витвиця					
5.4.	с. Вишків	2000			2000	0,88
5.5.	с. Мала Тур'я					

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Разом	Оздоровчі		Рекреаційно-туристичні	
		ємність (місць)	ємність (місць)	% (до обласного показника)	ємність (місць)	% (до обласного показника)
1	2	3	4	5	6	7
5.6.	с. Мислівка	16000			16000	7,06
5.7.	с. Михальче Уроч.					
5.8.	с. Новоселиця	1000	1000	0,44		
5.9.	с. Новий Мізунь	500	500	0,22		
5.10.	с. Старий Мізунь	500	500	0,22		
5.11.	с. Тяпче					
5.12.	с. Шевченкове					
6	Калуський	3000	1000	0,44	2000	0,88
6.1.	с. Голинь					
6.2.	с. Вістова	2000			2000	0,88
6.3.	с. Мислів	1000	1000	0,44		
6.4.	с. Мостище					
7	Коломийський	4000	2000	0,88	2000	0,88
7.1.	с. Верхній Вербіж	500	500	0,22		
7.2.	с. Княздвір					
7.3.	с. Корнич					
7.4.	с. Нижній Вербіж	500	500	0,22		
7.5.	с. Раківчик					
7.6.	с. Сідлище					
7.7.	с. Слобода	1000	1000	0,44		
7.8.	с. Черемхів					
7.9	с. Шепарівці					
8	Косівський	25890	3380	1,49	22510	9,93
8.1.	м. Косів	2240	500	0,22	1740	0,77
8.2.	смт Кути	2070			2070	0,91
8.3.	смт.Яблунів				300	0,13
8.4.	с.Бабин				300	0,13
8.5.	с.Великий Рожин				400	0,18
8.6.	с.Город				400	0,18
8.7.	с. Космач	8400			8400	3,70
8.8.	с. Люча	140	140	0,06		
8.9.	с.Лючки				200	0,09
8.10.	с.Малий Рожин				200	0,09
8.11.	с. Микитинці					0,00
8.12.	с. Пістинь	1100	600	0,26	500	0,22
8.13.	с.Розтоки				500	0,22
8.14.	с.Снідавка				500	0,22
8.15.	с.Сколівка				300	0,13
8.16.	с. Смодна	290	290	0,13		
8.17.	с. Старі Кути	580	350	0,15	230	0,10
8.18.	с. Стопчатів					0,00
8.19.	с. Текуче	800	500	0,22	300	0,13
8.20.	с. Тюдів	300			300	0,13
8.21.	с. Черганівка	220			220	0,10
8.22.	с.Шепіт				4500	1,98
8.23.	с. Шешори	1650	1000	0,44	650	0,29
8.24.	с.Яворів				500	0,22

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Разом	Оздоровчі		Рекреаційно-туристичні	
		ємність (місць)	ємність (місць)	% (до обласного показника)	ємність (місць)	% (до обласного показника)
1	2	3	4	5	6	7
9	Надвірнянський	48336			48336	21,32
9.1.	м. Надвірна	1000			1000	0,44
9.2.	смт Битків	500			500	0,22
9.3.	смт Делятин	2500			2500	1,10
9.4.	смт Ланчин	1000			1000	0,44
9.5.	с. Білі Ослави	1000			1000	0,44
9.6.	с. Бистриця	23836			23836	10,51
9.7.	с. Добротів	1000			1000	0,44
9.8.	с. Заріччя	1000			1000	0,44
9.9.	с. Зелене	1000			1000	0,44
9.10.	с. Лісна Тарновиця	150			150	0,07
9.11.	с. Лосєва	250			250	0,11
9.12.	с. Максимець	8000			8000	3,53
9.13.	с. Мирне	300			300	0,13
9.14.	с. Млинці	150			150	0,07
9.15.	с. Назавизів	300			300	0,13
9.16.	с. Пасічна	700			700	0,31
9.17.	с. Пнів	700			700	0,31
9.18.	с. Саджавка	1000			1000	0,44
9.19.	с. Соколовиця	500			500	0,22
9.20.	с. Стримба	250			250	0,11
9.21.	с. Тисменичани	500			500	0,22
9.22.	с. Фитьків	300			300	0,13
9.23.	с. Цуцилів	400			400	0,18
9.24.	с. Чорні Ослави	1000			1000	0,44
9.25.	с. Чорний Потік	1000			1000	0,44
10	Рогатинський	9000	5000	2,21	4000	1,76
10.1	м. Рогатин	1000			1000	0,44
10.2.	с-ще Букачівці					
10.3.	с. Добринів	1500	1000	0,44	500	0,22
10.4.	с. Журавеньки	500			500	0,22
10.5.	с. Заланів	500			500	0,22
10.6.	с. Кліщівна	500			500	0,22
10.7.	с. Козарі	500			500	0,22
10.8.	с. Луковище	500			500	0,22
10.9.	с. Лучинці	1000	1000	0,44		
10.10.	с. Путятинці	1000	1000	0,44		
10.11.	с. Черче	2000	2000	0,88		
11	Рожнятівський	16300	1000	0,44	15300	6,75
11.1.	смт Перегінське	500			500	0,22
11.2.	смт Рожнятів					
11.3.	с. Берлоги	100			100	0,04
11.4.	с. Гриньків	500			500	0,22
11.5.	с. Закерничне	200			200	0,09
11.6.	с. Луги					
11.7.	с. Небилів	100			100	0,04
11.8.	с. Осмолода	13500			13500	5,95
11.9.	с. Топільське	100			100	0,04

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Разом	Оздоровчі		Рекреаційно-туристичні	
		ємність (місць)	ємність (місць)	% (до обласного показника)	ємність (місць)	% (до обласного показника)
1	2	3	4	5	6	7
11.10.	с. Ясень	1000	1000	0,44		
11.11.	с-ще Кузьминець	300			300	0,13
12	Снятинський	2000			2000	0,88
12.1.	м. Снятин	250			250	0,11
12.2.	смт Заболотів	250			250	0,11
12.3.	с. Вовчківці	250			250	0,11
12.4.	с. Долішне Залуччя	250			250	0,11
12.5.	с. Завалля	250			250	0,11
12.6.	с. Княже	250			250	0,11
12.7.	с. Попельники	250			250	0,11
12.8.	с. Прутівка	250			250	0,11
13	Тисменицький	4500	500	0,22	4000	1,76
13.1.	м. Тисмениця					
13.2.	с. Березівка	400			400	0,18
13.3.	с. Вовчків	250			250	0,11
13.4.	с. Довге	250			250	0,11
13.5.	с Драгомирчани	150			150	0,07
13.6.	с. Єзупіль	400			400	0,18
13.7.	с. Загвздя	150			150	0,07
13.8.	с. Козина	250			250	0,11
13.9.	с. Клубівці					
13.10.	с. Клузів	100			100	0,04
13.11.	с. Липівка	500	500	0,22		
13.12.	с. Лисець	200			200	0,09
13.13.	с. Підлісся	150			150	0,07
13.14.	с. Підлужжя	400			400	0,18
13.15.	с. Побережжя	250			250	0,11
13.16.	с. Рибне					
13.17.	с. Старий Лисець	150			150	0,07
13.18.	с. Стебник	100			100	0,04
13.19.	с. Угринів					
13.20.	с. Хом'яківка					
13.21.	с. Черніїв	400			400	0,18
13.22.	с. Чорнолізи					
13.23.	с. Чукалівка					
13.24.	с. Ямниця	400			400	0,18
14	Тлумацький	1000			1000	0,44
14.1.	м. Тлумач	-				
14.2.	с. Буківна	250			250	0,11
14.3.	с. Делева	250			250	0,11
14.4.	с. Долина	250			250	0,11
14.5.	с. Нижнів	250			250	0,11

5.3.2. Перспективи розвитку туристичної галузі

Роль туризму в господарстві краю зростає з кожним роком.

Туризм є однією з провідних галузей світової економіки, яка найбільш динамічно розвивається. За швидкі темпи росту він визнаний економічним феноменом минулого сторіччя. Згідно із прогнозом Всесвітньої Туристичної Організації (ВТО) ріст туристичної індустрії буде незворотний у XXI столітті, і до 2020 року кількість міжнародних туристичних відвідувань складе 1,561 мільярдів поїздок.

Світовий досвід засвідчує, що ріст культурного рівня різних країн та прагнення у зв'язку із цим до ознайомлення з культурою інших країн створюють передумови швидкого розвитку туристичної галузі. Культурно-пізнавального туризму, тури вихідного дня з відвідуванням концертів, театралізованих вистав, фестивалів та інших культурних заходів стають все далі популярними. Прискореними темпами розвивається діловий туризм, зокрема корпоративний відпочинок з різними формами навчання, конгресовий, конференційний та виставковий туризм. з ними формами навчання, конгресовий, конференційний та виставковий туризм.

За прогнозами експертів Всесвітньої Туристичної Організації (ВТО), світова індустрія туризму входить у період постійно збільшуваного обсягу подорожей та екскурсій, що підсилюється конкуренцією серед регіонів і країн перебування. При цьому з'являється все більша кількість добре поінформованих споживачів туристичних послуг, що звертають особливу увагу на якість і безпеку та пропонований туристичний продукт.

Туризм в Івано-Франківській області є однією з пріоритетних галузей. Ця тенденція буде спостерігатися й надалі, адже є значний потенціал для подальшого розвитку різноманітних видів відпочинку.

У багатьох районах і містах області туристична галузь починає відігравати провідну роль у місцевому економічному житті, сприяючи розвитку місцевих громад та поглиблюючи взаєморозуміння у середині громад.

Інфраструктура туристичної галузі.

Розбудова інфраструктури оздоровчо-рекреаційної галузі сприяє розширенню асортименту виробництва та пропозиції національних товарів та послуг, приросту експорту тур-послуг, продовженню позитивної тенденції заміщення імпорту туристичних та рекреаційних послуг аналогічними послугами внутрішнього ринку.

Рівень використання існуючого туристичного потенціалу Івано-Франківської області значною мірою визначається економічною ефективністю функціонування мережі підприємств туристичного обслуговування, що складають матеріально-технічну базу та інфраструктуру туризму. До них належать:

- туристичні та відпочинкові заклади;
- підприємства готельного господарства;
- туристичні фірми;
- транспортні організації, що здійснюють туристичні перевезення;

- підприємства громадського харчування, якщо вони є невід'ємною частиною підприємств, що надають послуги з розміщення туристів;
- навчальні заклади з підготовки і підвищення кваліфікації спеціалістів туристично-рекреаційної сфери;
- інформаційні і рекламно-маркетингові туристичні служби;
- органи управління туризмом;
- інфраструктура туристично-рекреаційних систем:
 - а) виробнича (розвиток транспортної мережі - транспортна доступність, різноманітність видів транспорту, протяжність, густота, облаштування доріг, їх значення, якість та завантаженість; зв'язок, будівельна індустрія, водо-, енергопостачання);
 - б) соціальна (підприємства торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування, культури, дитячі та медичні установи);
 - в) об'єкти інфраструктури, пов'язані з охороною довкілля та відтворенням туристично-рекреаційних ресурсів.

Інформаційну підтримку туристам надають декілька туристично-інформаційних центрів. На території Яремчанської міської ради працюють 3 центри, а також по одному у м. Івано-Франківську, Богородчанському, Верховинському, Городенківському, Долинському, Калуському, Косівському, Надвірнянському, Рожнятівському, Тлумацькому районах.

Найпопулярніші туристичні місця краю:

- Манявський скит (Богородчанський р-н);
- Гошівський монастир (Долинський р-н);
- гора Говерла (2061 м, Чорногірський хребет);
- колишня обсерваторія на г. Піп Іван (2026 м);
- високогірні озера Несамовите, Бребенескул, Марічейка (Чорногірський хребет);
- національний заповідник «Давній Галич»;
- музеї Писанки та народного мистецтва Гуцульщини і Покуття (м. Коломия);
- природний комплекс «скелі Довбуша» (с. Бубнище поряд з м. Болехів);
- скелі «Писаний камінь» (Верховинський р-н);
- «сріблясті» водоспади в с. Шешори (Косівський р-н);
- вузькоколія «Карпатський трамвай» (Долинський, Рожнятівський р-ни);
- Сокільський хребет (Косівський р-н).

Ідентифікація основних туристичних продуктів регіону

Джерело: «Стратегія розвитку та маркетингу туризму івано-франківської області до 2015 року»

На основі проведеного стратегічного аналізу та маркетингового аудиту регіону визначено три групи туристичних продуктів області:

1. Перша група:

– Гірський туризм (гірськолижний, піший)

- Лікувально-оздоровчий туризм
- Сільський зелений туризм
- Екологічний туризм
- Культурно-пізнавальний та екскурсійний туризм

2. Друга група:

- Діловий туризм
- Спортивний туризм (в тому числі рафтинг (водний туризм))
- Дитячий туризм
- Молодіжний туризм

3. Третя група:

- Релігійний туризм
- Пригодницький, екстремальний туризм та за інтересами (дельтапланеризм, парашутизм, скелелазіння, альпінізм, мисливство, рибальство, джипінг, кінний, велосипедний);
- Туризм осіб з обмеженими можливостями (туризм для інвалідів).

Визначені пріоритетні групи туризму не обмежують розвиток інших видів туризму на території області, а також можуть розвиватися у взаємо доповненні, створюючи інтегровані туристичні продукти області.

Види туризму, поширені на території області

Пріоритетними видами туристичної діяльності у Івано-франківської області є внутрішній та виїзний туризм.

Далі більш детально розглядатимуться окремі види туризму, поширені на території області.

Гірськолижний туризм, без сумніву, є для Івано-Франківської області «візитною карткою» завдяки поєднанню природних ресурсів, таких як гірський рельєф та лісові території.

Івано-Франківщина – одне з небагатьох місць в Україні, придатних для розвитку зимових видів відпочинку. У низині сніговий покрив утримується, як правило, з початку грудня і до березня, а у високогір'ї – з жовтня і до кінця травня, що важливо для розвитку гірськолижного туризму.

Найбільшою популярністю користуються такі гірськолижні зони, як Паляниця, Яблуниця, Ворохта Яремчанської міської ради, м. Косів та с-ще. Верховина, с. Вишків Долинського району.

Одним з найзначніших центрів гірськолижного туризму області є сучасний гірсько-рекреційний комплекс "Буковель". «Буковель» розташовано у підніжжя гори Буковель (гірський масив Горгани, с. Поляниця, 30 км від м. Яремче та 100 км від Івано-Франківська). Цей комплекс є найбільшим та найсучаснішим в області і загалом в Україні. Траси довжиною біля 53 км (найдовша – 2132 м) проходять по схилах гір Буковель (1127 м), Чорна Клева (1246 м), Довга (1372 м), мають значний перепад висот (860-1372 м). Підйомники: 15 крісельних, бугельний, дитячий, а також «мультиліфт». Інфраструктура курорту – комфортабельні готельні комплекси, кемпінг. До послуг відвідувачів окрім зимових розваг також велотури, літні екскурсії, скелелазання, кінні прогулянки, прокат спорядження та

різноманітних засобів пересування. Слід відзначити також наявність освітлення для нічного катання на 3-х трасах гори Буковель, а також обладнання для штучного насніження.

Гірськолижний курорт *Яблуниця* (94 км від Івано-Франківська) на схилах гір Коза (1616 м), Діл (1045 м) та Микулінка (997 м) підійде для більш вибагливих туристів, адже перепад висот на 9 тутешніх трасах загальною довжиною 37 км сягає 105-280 м. Працюють кілька бугельних витягів. До послуг відвідувачів пункти прокату спорядження, снігоходів, саней, лижна, сноубордова школи та ін.

Доволі старий і відомий гірськолижний курорт *Ворохта* (93 км від обласного центру, 850 м над рівнем моря) має трасу на горі Пушкар (812 м) та 5 лижних трамплінів. Перепад висот сягає 50-240 м. Витяги – крісельний і бугельний, а також мультиліфт. Послуги: гірськолижна школа у м. Ворохта, прокат гірськолижного спорядження.

Косів – гірськолижний комплекс, розташований у 96 км від Івано-Франківська, за 2 км від міста Косів, на схилах гори Михайлівка (820 м). Гірськолижна траса довжиною 1,2 км середнього рівня складності обладнана бугельним витягом. Перепад висот 250 м. Доступним є прокат гірськолижного спорядження.

За 104 км від Івано-Франківська, на території гірськолижного комплексу *Вишків*, а саме – на схилах гори Залома та гори Черемшина, є 2 траси середньої складності відповідно 1000 м та 350 м довжиною. Перепад висот тут складає 150-300 м. Наявні бугельні витяги. Доступний прокат гірськолижного спорядження.

Для новачків та любителів буде цікавим також гірськолижний курорт в урочищі *Багрівець* (м. Яремче). Представлений він двома трасами довжиною 200 та 300 м, обладнаними витягом. У самому Яремче можна отримати послуги з прокату спорядження.

Велотуризм є досить вдалим і зручним видом відпочинку, в т.ч. у гірській місцевості, тому набуває дедалі більшої ваги серед інших видів відпочинку, займаючи свою нішу завдяки притаманним йому перевагам та особливостям. Він дозволяє прокладати значно довші маршрути порівняно з пішохідним, надає можливість відвідати більше цікавих місць, подолати значні відстані з максимальною користю.

Зокрема слід відзначити створення проекту «ВелоКраїна» на території 3-х областей (Івано-Франківська, Закарпатська та Чернівецька), на меті якого розвиток інфраструктури для рекреаційних велосипедних поїздок у горах та популяризація вело-туризму у регіоні серед українських та іноземних туристів. Цих стратегічних цілей дозволить досягнути створення радіальних веломаршрутів різних рівнів складності, забезпечення для велосипедистів необхідних послуг (проживання, стоянки, прокату та ремонту), обладнання об'єктів, розташованих вздовж маршрутів, ведення інформаційної діяльності.

Коротка характеристика деяких вело-маршрутів та велотурів наводиться далі у табл.5.3.2-1.

Таблиця 5.3.2-1

Вело-маршрути Івано-Франківської області

№ п/п	Назва і вид маршруту	Кроки маршруту	Протяжність маршруту	Тривалість (годин, діб)
Вело-маршрути				
1	«Кульний»	смт Ворохта – гора Кукул	52 км	-
2	«Яблуницьке видноколо»	Ворохта – Вороненко – Яблуницький перевал – П'ятихатки – Ворохта	29 км	
3	«Ворохтянський»	Околиці смт Ворохта	14 км	-
4	«Білий Камінь»	м. Яремче – Гора Пірс-Дора – скеля Білий Камінь	11,62 км	4 год.
5	«Легенда» (монастир Святого Андрія)	м. Яремче	12,04 км	2 год. (3,5 пішки)
6	«Водоспад Гук»	м. Яремче – водоспад Гук	20 км	3 год.
7	«Микуличинські полонини»	с. Микуличин та околиці	12 км	2 год.
8	Стара залізниця	с. Микуличин та околиці	15 км	2,5 год.
Велотури				
1	Активний тур „Карпатська пригода” (комбінований)	Ворохта – г. Говерла – Буковель – Татарів – Микуличин – Яремче – Дора	День 1. 38 км День 2. 38 км День 3. 20 км День 4. 35 км (20 - на авто)	(4 дні)
2	Гуцул райд - радіальний велотур	День 1: Микуличин – Ямна – Яремче – Дора – Микуличин День 2: Микуличин – Водоспад Гук – Татарів – Ворохта – Микуличин День 3: Микуличин – Поляниця – Буковель – Микуличин День 4: Микуличин – Вороненка – перевал Беркут – Яблуниця – Микуличин День 5: Микуличин – Каньйон – Нафтові родовища – Микуличин День 6: Микуличин – скелі Костел – гора Рокита – полонини – гора Маковиця – Микуличин День 7: Микуличин – гора Ліснів – полонини – Микуличин	День 1. 40 км День 2. 45 км День 3. 50 км День 4. 35 км День 5. 35 км День 6. 25 км День 7. 25 км	2, 3, 5 або 7 днів
3	Карпатськими верхами (радіальний авто-велотур)	День 1: Пнівський замок – Буховецькі водоспади – Манявський водоспад – Скит Манявський День 2: Спортбаза Заросляк – Високогірна метеостанція – озеро Несамовите День 3: Верховина – музей Франка – Хата Гражда – Писаний камінь День 4: Драгобрат – високогірні озера льодовикового походження – витoki Чорної тиси День 5: Озеро Марічейка – гора Піп Іван Чорногірський – Стара 4Обсерваторія День 6: Кваси – Полонина Білин – Рахів День 7: Лазещина – Козмещик – Полонина	Автобус/ Вело: День 1. 150/30км День 2. 40/50км День 3. 125/40км День 4. 100/40км День 5. 150/30км День 6. 150/35км День 7. 60/40км	7 днів
4	Від Прута до Черемоша (кільцевий)	День 1: Микуличин – Ворохта – Заросляк День 2: Говерла – Кривопілля – Красник День 3: Верховина – Косів – Шешори	День 1. 40 км, День 2. 30 км, День 3. 60 км,	5 днів

№ п/п	Назва і вид маршруту	Кроки маршруту	Протяжність маршруту	Тривалість (годин, діб)
	велопохід з супроводом мікроавтобуса)	День 4: Космач – Яблунів – Коломия День 5: Делятин – Яремче	День 4. 55 км, День 5. 40 км.	
5	Велотур вихідного дня «Президентський»	День 1. Микуличин – Водоспад Гук – Татарів – Ворохта – Микуличин День 2. Микуличин – Каньйон – Скелі Боже око – Микуличин	-	2 дні
6	Велотур вихідного дня «Яремчанський»	День 1: Микуличин – Ямна – Яремче – Микуличин День 2: Микуличин – Каньйон – Скелі Боже око – Микуличин	-	2 дні

Це лише декілька з існуючих можливих вело-маршрутів. Більшість з них організовані

Крім того, на території гірсько-рекреційного комплексу "Буковель". розташований велопарк з велотрасами різного ступеню складності, що підійдуть для байкерів будь-якого рівня. Кількість трас – 8. Довжина від 1,1 до 5,7 км. Деякі з них обладнані підйомниками. Є траси як для швидкісного спуску, призначені для професіоналів, так і прогулянкові, з можливістю поєднати велопогулянку з відпочинком на воді.

Водний туризм. Популярними є водні туристичні маршрути та різні форми командного активного відпочинку. Розвивається інфраструктура для водного туризму на території Дністровського каньйону, створені умови для сплавів річками Білий та Чорний Черемош, Прут, Лімниця.

Дністровський каньйон. Потужним рекреаційним ресурсом області є ріка Дністер. Найціннішою, наймальовничішою ділянкою Дністра є Дністровський каньйон, який простягається на 250 кілометрів від гирла Золотої Липи до гирла Збруча. Тут Дністер тече каньйоноподібною долиною, утворюючи багато фантастичних звивів – меандр. Природа каньйону своєрідна та неповторна, схили Дністра покриті реліктовою лісовою та степовою рослинністю. Історичних пам'яток на берегах значно більше ніж на багатьох європейських річках: близько 100 пам'яток живої і неживої природи світового значення, збереглися унікальні еталони відслонень гірських порід. Каньйон починається в районі с.Нижнів унікальним відслоненням юрського періоду, закінчується біля гирла Збруча.

Саме тому цей водний маршрут довжиною близько 100 км є одним з найбільш популярним серед туристів, особливо територією Городенківського району.

Нижче наводяться нитки **найбільш популярних категорійних водних маршрутів.**

Басейн р. Дністер

II категорія складності (експериментальні)

- р. Смотрич: с-ще Городок - м. Кам'янець-Подільський - Новодністровськ (б.)
- р. Стрий (б., з елементами III к.с. у міжсезоння): м. Турка - м. Жидачів (б.).
- р. Лімниця: с. Осмолода - м. Калуш - м. Галич (б.).

Річки Карпатського регіону

II категорія складності

- р. р. Чорна Тиса та Тиса: с-ще Ясіня - р. Чорна Тиса - м. Рахів - р. Тиса - с-ще. Солотвино (б.).

– р. р. Біла Тиса та Тиса: с-ще Богдан - р.Біла Тиса - м. Рахів - р. Тиса - с-ще Солотвино (б.).

– р. р. Чорний Черемош, Черемош та Прут: с. Красник - р. Чорний Черемош - р. Черемош - м.Вижниця - р. Прут - м. Чернівці (б.).

– р. р. Білий Черемош, Черемош та Прут: гребля Марієн - р. Білий Черемош - с. Устеріки - р.Черемош - м. Вижниця -р. Прут - м. Чернівці (б., ускл. з елементами IV к.с.).

III категорія складності

– р. р. Чорний Черемош, Черемош та Прут: с. Буркут - р. Чорний Черемош - с. Устеріки - р.Черемош - м. Вижниця - р. Прут - м. Чернівці (б.).

– р. Прут: с-ще Ворохта - р. Прут - м. Яремче - м. Чернівці (б., з обнесенням порогу Прикарпатського і далі до мосту у м. Яремче).

– р. р. Чорний Черемош, Білий Черемош, Черемош, Прут: с. Буркут - р. Чорний Черемош - с.Устеріки - перевезення плавзасобів до греблі Марієн - р. Білий Черемош - с. Устеріки - р. Черемош - м. Вижниця - р. Прут - м. Чернівці (н., ускл. з елементами IV к.с.).

IV категорія складності

– р. Прут: с-ще Ворохта - р. Прут - м. Яремче - м. Чернівці (н., ускл. з елементами V к.с.).

Місцеві гірські потоки приваблюють з усіх куточків країни туристів, яким до вподоби екстремальне дозвілля на воді. З метою задоволення цих потреб прокладені маршрути, деякі з яких наведено далі (табл. 5.14).

Таблиця 5.3.2-2

Водні маршрути

№ п/п	Назва і вид маршруту	Маршрут	Протяжність маршруту	Тривалість (годин, діб)
1	Рафтинг Чорним Черемошем і Прутом (Активний тур вихідного дня)	р. Чорний Черемош, р. Прутом	-	2 дні, 1 ніч
2	«2 в 1» Рафтинг Чорним і Білим Черемошем	р. Чорний Черемош, р. Білий Черемош	-	2 дні, 1 ніч
3	Рафтинг Чорним Черемошем	р. Чорний Черемош	-	2 дні, 1 ніч
4	Великий Дністер	р. Дністер	74 км	3 дні, 2 ночі
	Сплави на катамаранах	с. Верховина	20 км	Кілька годин

Часто сплави річками можна комбінувати з різного роду відпочинком на березі, а також робити їх частиною більшого маршруту, який передбачає також пересування велосипедом, автомобілем. У довгих турах можливо влаштовувати ночівлю не тільки у палатках, але й скористатися гостинністю господарів зелених садіб.

Кінний туризм може стати для міського жителя справжнім відкриттям, адже забезпечує не лише гарний настрій, позитивні емоції, але й дозволяє урізноманітнити своє дозвілля. З кінних маршрутів зокрема Яремчанської міської ради можна відмітити наступні:

- *Мандрівка на гору Маковиця*. Маршрут: м. Яремче (м-н Ямна) – Скелі Довбуша – г. Маковиця та у зворотньому напрямку. Тривалість – 4-5 годин;
- *Урочище "Багрівець" та водоспад "Пробій"*. Маршрут: м. Яремче (прод. ринок) – ур. Багровець – водоспад Пробій (р. Прут) – сувенірний ринок. Тривалість – біля 2 годин;
- *"Вольєри – водоспад "Дівочі сльози"*. Маршрут: м. Яремче (водоспад "Дівочі сльози", вольєрне господарство). Тривалість – біля 2 год.

Пішохідний туризм.

Карпати – один з головних регіонів проведення пішохідних туристських походів.

Пішохідний туризм завжди залишатиметься актуальним, адже це найбезпечніший і досить корисний вид дозвілля.

Різноманітність природних перешкод дає можливість туристам оволодіти майже усім арсеналом прийомів техніки пішохідного туризму, орієнтування на місцевості, дозволяють повноцінно проводити навчальні заходи.

Розроблені пішохідні маршрути Карпатами є різної категорії складності, від найпростіших прогулянкових (сімейних та дитячих) до складних і багатоденних (для підготовлених туристів).

Серед організованих пішохідних маршрутів можна відмітити наступні:

- *«На Маковицю з Дори»*. Маршрут: с. Дора – м. Яремче (г. Маковиця). Тривалість – 3-4 години (підйом біля 2 год.);
- *Камінь Довбуша*. Маршрут: м. Яремче – Ямнянське лісництво – урочище Дрібка – Скелі Добуша – г. Маковиця. Протяжність – 8 км;
- *«Гірський»*. Маршрут: м. Татарів – г. Хом'як – г. Синяк – г. Малий Горган – перевал Пересліп – м. Яремче. Тривалість – 2-3 дні;
- *«Женецький водоспад»*. Маршрут: Татарів – Женецький водоспад. Тривалість – 1-2 год.

Автобусно-пішохідний вид пересування підійде для тих, хто не має можливості або бажання пересуватися своїми засобами, але має намір відвідати ті чи інші цікаві об'єкти. Для цього організовуються автобусні маршрути по визначних пам'ятках природи, архітектури, історичних місцях. Наприклад:

- *«Спадщина землі Галицької»*. Маршрут: м. Івано-Франківськ – м. Галич (Галицький замок, церква Різдва Христового, музеї «Караїмської історії та культури», «Природа Землі Галицької»);
- *«Карпатські водоспади»*. Маршрут: м. Яремче – с. Татарів (водоспад Женецький або «ГУК» – Яблунецький перевал – водоспад Труфанець – с. Кваси (мінеральні джерела) – м. Яремче;
- *«Говерла»*. Маршрут: смт Ворохта – г. Говерла. Протяжність 10,5 км;
- *«Квітка на камені» для закоханих»*. Маршрут: м. Яремче – м. Хотин – м. Кам'янець-Подільський. Відвідування цікавих об'єктів історико-архітектурної спадщини.

Вузькоколіїний залізничний туристичний маршрут «Карпатський трамвай». Поблизу селища Вигода, Долинського району. прокладено гірський вузькоколіїний залізничний туристичний маршрут.

Використано промислову вузькоколіїну залізницю, збудовану у 1860 р. для промислового вивозу деревини (давнім виробничим промислом у Карпатах є вирубка лісу). Ця вузькоколіїна залізниця експлуатується і зараз для вивозу деревини. Саме її і запропонували використати для створення екскурсійного маршруту. Екскурсійний маршрут «Карпатський трамвай» відправляється від станції «Вигода», проходить вздовж річки Мізунка посеред дикої карпатської природи до станції «Дубовий Кут». Посеред маршруту є мінеральне джерело «Горянка», де можна напиться цілющої води та взяти її з собою.

Подорожі на квадроциклах – досить своєрідний відпочинок, адже своєрідним є і сам вид транспорту, на якому пересуваються. Даний вид подорожей поєднує в собі переваги значної прохідності у порівнянні з автомобільним та можливості пройти більший шлях без втоми у порівнянні з велосипедним транспортом. Наразі існують наступні маршрути:

- *«Гора Маковиця».* Маршрут: м. Яремче (м-р Ямна) – г. Маковиця. Довжина – 8 км., тривалість 1-1,5 год.;
- *«Хребет Явірник» (складний).* Маршрут: м. Яремче (м-р Ямна) – хребет Явірник. Довжина – 12 км, тривалість 4 год.;
- *«Полонина Рокита» (середньої складності).* Маршрут: м. Яремче (м-р Ямна) – Полонина Рокита. Довжина – 52 км, тривалість 4,5 год.;
- *«Подорож до вольєрів» (не складний).* Маршрут: м. Яремче (м-р Ямна). Довжина – 6 км, тривалість 1-2 год.;
- *«Подорож на Полавець» (не складний).* Маршрут: м. Яремче (м-р Ямна). Довжина 23 км., тривалість 2 год.;
- *«Подорож на ділянку Ділок» (легкий).* Маршрут: м. Яремче (м-р Ямна). Довжина 15 км., тривалість 1 год.

Зелений туризм.

Сільський (зелений) туризм може в досить стислі терміни і з відносно невеликими інвестиціями сприяти частковому покращанню матеріального становища сімей, що пропонують такі послуги.

Розвиток сільського туризму дозволяє використати для започаткування власної справи ресурси, що є у розпорядженні багатьох сільських сімей: житлові будинки, надвірні споруди, земельні ділянки, садки, домашню худобу, з іншої сторони це збережені народні традиції, різносторонні здібності й уміння. Це і є характерною рисою, що відрізняє сільський туризм від інших видів малого бізнесу.

На жаль, розвиток сільського туризму можливий не скрізь, а тільки в місцях, що розташовані поблизу об'єктів інших категорій туризму.

Таким чином, розвиток цього виду туризму нерозривно пов'язаний з розвитком села, його інфраструктури, традицій, наявністю цікавих об'єктів, відродженням народних промислів, розвитком культурних і мистецьких традицій, дає можливість покращити демографічну ситуацію, сприяє вирішенню проблеми зайнятості населення.

Нині 786 гостинних осель у 14 районах та на території Яремчанської міської

ради (м. Яремче, смт Ворохта, с. Микуличин, с. Паляниця, с. Татарів) готові задовольнити туристичні потреби різних категорій туристів (див. табл. 5.11 цього розділу).

На подальший розвиток зеленого туризму значно впливатиме збільшення туристичних потоків завдяки іншим видам туризму, потенціал розвитку яких залишається досить великим. Це стосується зокрема традиційного для південно-західної частини області гірськолижного відпочинку. Крім того, на розвиток даної сфери матиме вплив відродження забутих, підтримка існуючих та впровадження нових традицій проведення на території області різноманітних заходів, від фестивалів, конкурсів, ярмарків до спортивних і туристичних змагань. Важливим є розроблення маркетингової стратегії для вмілого просування туристичних послуг області як в межах країни, так і за кордоном.

Фольклорно-мистецькі та спортивно-туристичні заходи

Особливий вид діяльності, що приваблює гостей до Івано-Франківщини, а також стимулює внутрішньообласний туризм, є проведення протягом року низки культурних подій, розважальних, виставкових, ярмаркових, спортивних заходів. Ці заходи можна розділити за масштабами на місцеві, районні, обласні, регіональні, загальнодержавні та міжнародні.

Окрім традиційних заходів, що приурочені до свят, річниць заснування міст та інших подій, привабливими для гостей стають низка цікавих заходів, як щорічних так і одноразових.

Лідерами у провєленні цих видів туристичної діяльності у 2014 р. є: м.Івано-Франківськ (2 міжнародні, 3 всеукраїнських, 4 міських заходів), м.Яремче (2 міжнародні, 2 всеукраїнські, 1 міжрегіональний, 4 міських заходів, 2 ярмарки), м. Галич (1 міжнародний, 1 міжрегіональний, 2 обласні, 6 районних), м. Долина (1 міжнародний, 2 міжрайонні),

Також проведено заходи: м. Болехів (міський), м.Бурштин (1 міжрайонний), м.Коломия (2 всеукраїнських, 1 районний і 3 міських), м.Ворохта (1 міський), с.Поляниця (1 місцевий), с.Татарів (2 місцевих), с. Яблуниця (1 місцевий); Богородчанський район - с. Саджава (1 міжрайонний), с. Луквиця (1 обласний); Верховинський район - смт Верховина (1 районний), с. Верхній Ясенів (1 всеукраїнський); Галицький район - смт Більшівці (1 міжрайонний), с. Кринос (1 обласний, 1 районний), Долинський район - м. Долина (1 міжнародний, 2 міжрайонні), с-ще. Вигода - (1 обласний), с. Вишків - (1 обласний), с. Липа – (2 обласні), с. Лолин - (1 міжрайонний), Калуський район - с. Старий Угринів (1 всеукраїнський), с. Ценява (1 районний), Рогатинський район - м. Рогатин (1 районний), с. Перенівка (1 регіональний), Рожнятівський район - смт Рожнятів (1 міжобласний), смт. Брошнів-Осада (1 обласний), Тисменицький район - м. Тисмениця (1 міський), с. Погоня (1 міжнародний), с. Саджава (1 міжрайонний).

У додатку 9 наведено календар культурно-мистецьких та туристичних подій на 2014 рік за даними офіційного веб-сайту м. Івано-фрвнківськ (<http://www.mvk.if.ua/news/24369>)

Популяризація і подальше проведення багатьох вже традиційних культурно-мистецьких та спортивних заходів сприяє формуванню особливого і своєрідного обличчя Івано-Франківщини як туристичного регіону, яке стає впізнаваним на теренах країни і приваблює в область нових гостей.

Є також зовсім особливі види дозвілля, що відносяться до спортивних

змагань. Зокрема, «пейнтбол» – сучасний вид активного відпочинку, що має своїх шанувальників. Наприклад у м. Яремче можна взяти участь у подібних змаганнях, як на спеціальному майданчику, так і на виїзді, у лісовій місцевості.

Основні туристичні об'єкти Івано-Франківської області

Важливою передумовою розвитку туристичної галузі є історико-культурне та архітектурне надбання регіону, яке може бути якісно репрезентоване, може нести інформативну, естетичну та пізнавальну складову. Крім того, це й наявність природних об'єктів, до яких забезпечений належний доступ.

Нижче наведено стислий огляд найвизначніших об'єктів, що розташовані на території Івано-Франківщини і мають важливе значення у формуванні туристичного обличчя регіону.

Місто Івано-Франківськ.

Центр області займає своє особливе місце зокрема завдяки наявності, визначних архітектурних пам'яток, музеїв, театрів, розвинутій мережі готелів, торгівлі, харчування та розваг.

Зокрема в місті є художній, літературний, краєзнавчий музеї, а також музей визвольної боротьби ім. С. Бандери, музей родинних професій, музей О. Довбуша та ін. Серед пам'яток архітектури слід відзначити наступні: комплекс колишнього палацу Потоцьких (1672-1682 рр.), ратуша (1929-1935 рр.), пасаж Гартенбергів (1904 р.), фортечні стіни і вали. Найвизначніші культові споруди міста – Парафіяльний костел Пресвятої Діви Марії (1672-1703 рр.), Кафедральний собор Української греко-католицької церкви (1729 р.), Костел Христа Царя (1927-1938 рр.), Костел Святого Воскресіння Христового (1753-1763 рр.) та інші.

Яремчанська міська рада.

Найцікавіші культові споруди у м. Яремче – Церква Йоана Милостивого з дзвіницею (XVIII ст.), Монастир Св. пророка Іллі (1935 р.), Церква Св. апостолів Петра й Павла. Також, цікаво оглянути церкву Різдва Богородиці (XVII-XVIII ст.) у смт Ворохта, Троцьку церкву з дзвіницею (1863 р.) у с. Микуличин та ін. Серед пам'яток архітектури дивуватимуть інженерні споруди – залізничні аркові мости (віадуки) у смт Ворохта. Природні атракції цієї місцевості – водоспади Женецький (Гук) та Пробій у м. Яремче. Варто відвідати Карпатський національний парк, а також джерела мінеральних вод у м. Яремче (2), смт Ворохта та с. Микуличин.

До послуг туристів і зацікавлених музей етнографії та музей ім. Митрополита Андрея Шептицького у Яремче, а також музей С. Федака в смт Ворохта та музей «Українська старовина» в с. Микуличин.

Богородчанський район.

Цікавим буде відвідати Манявський скит XVII ст. (с. Манява), що знаходиться на території лісового заказника загальнодержавного значення "Скит Манявський". Тут також знаходиться могила гетьмана Івана Виговського. Неподалік можна відвідати цілюще джерело, побачити мальовничий Манявський водоспад. У смт Богородчани знаходиться Домініканський монастир (XVII ст.), у с. Підгір'я цікава релігійна споруда – Церква Різдва Христового (1832 рр.).

Крім того, можна відвідати грязьовий вулкан та соляну криницю у с. Старуня, джерело мінеральної води у с. Гута.

Верховинський район.

На території району діють кілька музеїв (с. Криворівня).

Деякі з численних культових споруд району: стара Церква Різдва Пресвятої Богородиці (1719 р.) у с. Криворівня, церква святих апостолів Петра і Павла (1843 р., дерев'яна) у с. Красноїлля, церква Покрови Пресвятої Богородиці (1849 р., дерев'яна) у с. Білоберізка та церкви в інших населених пунктах. Слід також дістатися руїн обсерваторії (1938 р) на вершині г. Піп Іван.

Оскільки район цілковито знаходиться в горах, головними пам'ятками природи тут є г. Довбушанка (пам'ятка природи державного значення „Скельний коридор Довбушанки”), г. Писаний Камінь та інші.

Мінеральні води, переважно сірководневі, наявні у смт Верховина, с. Буркут, с. Кривопілля.

Галицький район.

У районі є численні культові споруди, серед яких найстаріші – церква Св. Пантелеймона (XII ст.) у с. Шевченкове, костел Кармелітів (XVII ст.) у смт Більшівці, костел (1732 р.) у с. Кукільники. Крім того цікаво відвідати руїни Старостинського замку (1367-1658 рр.) у м. Галич, руїни замку Яблонських (XVII ст.) у м. Маріямпіль та багато інших.

Особливе місце району – залишки давньоруського Галича у с. Крилос. Крім того, у с. Межигірці знаходиться городище і скельний монастир часів пізнього середньовіччя.

Серед об'єктів природи цікаво буде потрапити у Галицький національний природний парк, а також відвідати мінеральні джерела у с. Більшівці.

У містах Галичі, Бурштині та у с. Крилос працюють музеї різного напрямку.

Городенківський район.

Насамперед район цікавий наявністю численних пам'яток природи, серед яких є заказники, заповідні урочища, болота. Таких об'єктів налічується близько 50. Серед них можна відмітити Глушківські скелі (с. Глушків) та урочище „Масьок” (с. Острівець).

У с. Тишківці працює 2 музеї, а також літературний музей у с. Торговиця.

Серед пам'яток архітектури найвизначніші – Руїни замку (XVII ст..) у с. Раковець, замок (XVII ст.) та Домініканський костел (1661 р.) у смт Чернелиця, Костел Непорочного Зачаття Діви Марії (1769 р.) у м. Городенка та ін.

Долинський район.

Найстаріші споруди району – Гошівський монастир отців Василіян і церква Преображення Господнього на Ясній Горі (1570 р.) у с. Гошів, церква Успення Пресвятої Богородиці (1686 р.) у с. Пациків, Церква Пресвятої Тройці (XVIII ст) у с. Максимівка.

Наявні мінеральні джерела у с. Новий Мізунь. Також неподалік розташований Мізунський водоспад. У с. Бубнище цікавим об'єктом є Скелі Довбуша, від яких можна потрапити до карстового озера.

В районі працюють кілька музеїв, зокрема два у м. Долина, один у м. Болехів, а також у с. Витвиця та с. Лолин.

Калуський район.

Архітектурне надбання району складається з культових споруд, таких як дерев'яна церква у с. Цвітова, церква Різдва Пресвятої Богородиці (1792 р.) та Церква Стрітіння Господнього (1899 р.) у м. Калуш, Церква Різдва Пресвятої Діви Марії (1602 р.) у с. Войнилів та інші. З архітектурних пам'яток слід відзначити

адміністративний будинок кінця XIX століття у м. Калуш.

На території району заснований ландшафтний заказник місцевого значення „Яськів потік”, який має на своїй території насадження 130-літніх буків.

Музеї району розташовані у м. Калуші. Це історико-краєзнавчий музей з арт-галереєю та музей-оселя родини І. Франка. Крім того, у с. Старий Угринів є історико-меморіальний музей ім. С. Бандери.

Коломийський район.

В районному центрі м. Коломия знаходиться Коломийський обласний український драматичний театр ім. Озаркевича. Також тут наявні музей Писанки, музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття ім. Йосафата Кобринського, етнографічний історичний музеї. В с. П'ядки працює музей Мирослава Ірчана, а в смт Печеніжині можна відвідати історико-краєзнавчий музей ім. Олекси Довбуша.

У м. Коломия також розташована стара дерев'яна Благовіщенська церква (1587 р.), міська ратуша (1877 р.), Церква св. Михаїла (1864 р.). На території району також є старовинні культові споруди. Серед них вирізняються Бернардинський костел (1725 р.), що в смт Гвіздець, Церква Вознесіння Господнього (1780 р.) у с. Струпків, Церква св. Юрія та дзвіниця (1752 р.) у с. Баб'янка.

Багатий район також і на пам'ятки природи. Серед них: тисовий заказник у с. Княздвір, мальовничий 7-метровий водоспад та долина підсніжників „Кропивець” у с. Молодятин. Є також джерело мінеральної води „Білі криниці” у с. Марківка.

Косівський район.

За кількістю пам'яток архітектури, цікавих природних об'єктів, культових споруд район є чи не найбагатшим серед інших. Також на території району працюють більше десяти музеїв. Височіють старовинні Церква Святої Параскеви-П'ятниці (1753 р., дерев'яна) у с. Космач, Вознесенська церква (1795 р., дерев'яна) у с. Брустурів, а також молодші Михайлівська церква (поч. XIX ст., дерев'яна) у с. Лючки, Церква Різдва Богородиці (1926 р., дерев'яна) у с. Яворів та багато інших цікавих споруд.

Природні об'єкти представлені заповідними урочищами з цінними старовинними насадженнями – Гаївка (Космацьке лісництво), Ділок, Хоминське, Утороли, а також дендропарк біля санаторію «Косів».

Унікальним за багатьма ознаками, зокрема за етнографічною складовою, є Національний природний парк "Гуцульщина", на території якого височіє г. Грегіт. Варта уваги також природне утворення Склея Сокільського з водоспадами поблизу с. Великий Рожин, а також гірське озеро під назвою Лебедин, що у с. Шешори. Також порадують відвідувачів своєю мальовничістю численні водоспади, серед яких 14-метровий Лужківський у с. Великий Рожин, Шепітський Великий і Малий Гук (15 і 2 метри відповідно), а також водоспади у с. Яворів, с. Яблунів, с. Шешори. Мінеральні джерела представлені сірководневими у м. Косів та с. Прокурава, а також джерелами у с. Пістинь, с. Уторопи, с. Шешори.

Надвірнянський район.

Серед пам'яток архітектури слід відмітити Дерев'яну церкву Святого Юрія Переможця 1924 р., що у с. Бистриця, церкву Різдва Пресвятої Богородиці 1785 р. у смт Делятині.

Природні об'єкти, що приваблюють у ці місця, представлені водоспадами

Салатручіль та Черницький, а також дендропарком „Високогірний”, що розташовані в околицях біля с. Бистриця. В урочищі Рафайловець наявне також джерело сірководневої мінеральної води.

Рогатинський район.

Найзначніші культові споруди району у м. Рогатин – Церква Святого Духа (1598 р.) та Церква Різдва Богородиці XIV-XV ст., у с. Кліщівна – Миколаївська церква (XVI-XVII ст.), у с. Чесники – Миколаївська церква (XIV-XV ст.). Крім того, старовинні культові споруди є у с. Черче, с. Загір'я, с. Уїзд, с. Заланів. В м. Рогатин також діють 3 музеї – «Опілля», музей-пам'ятка церкви Святого Духа, музей м. Уग्रин-Безгрішного. Серед пам'яток природи – гідрологічний та лісовий заказники, природний комплекс «Великі Голди».

Рожнятівський район.

Окрім музеїв у смт Рожнятів (краєзнавчий), с. Цінева (історико-краєзнавчий) та с. Ясень (музей-хата І. Вагилевича), цікаво також відвідати архітектурні і культові об'єкти, такі як хрест в пам'ять святої тверезості (1874 р.) в с. Ясень, Замок Скарбка (поч. XIV ст.) у смт Рожнятів, Перегінський монастир (1400 р.) та церкву св. Архистратига Михаїла (1754 р.) у с. Цінева та деякі інші.

Природним надбанням району є мінеральні джерела у с. Грабів, с. Липовиця, с. Осмолода, с. Спас, а також заповідники, особливої уваги серед яких вартий заповідник "Гор'яни", "Грофа". Серед інших унікальних природних місць – оліготрофне болото площею 255 га (притоки р. Лімниці і р. Лукви).

Снятинський район.

Багатий на пам'ятки архітектури. Серед церков у м. Снятині варто відзначити Вірменську церкву Пресвятої Богородиці (1801 р.) та церкву Вознесіння Господнього (1838 р.). Також, варта уваги церква Св. Миколая (1853 р.) с. Устя та низка цікавих культових споруд в інших населених пунктах. Серед археологічної спадщини – городища часів Київської Русі у с. Любківці та с. Олешків.

Є у районі також особливі природні території, до яких відноситься ботанічний заказник «Лупені», урочище «Дубки» (болота, цінні рослини) тощо.

Працюють меморіальний музей І. Федорака у с. Русів та музей Н. Кобринської в с. Белелуя.

Тисменицький район.

В селах Сілець, Єзупіль, Слобідка та у районному центрі м. Тисмениця можна відвідати краєзнавчі та історичні музеї. Слід також оглянути дерев'яну церкву Богородиці (1736 р.) з дзвіницею і розписами XIX ст. та церкву св. Миколая (1862 р.), які знаходяться у м. Тисмениця.

Поблизу с. Посіч наявне джерело мінеральної води. Серед природніх об'єктів не можна не згадати Ландшафтний заказник загальнодержавного значення "Козакова долина" на території якого можна побачити унікальну рослинність, натрапити на скелі, карстові печери. У с. Вовчинці варто завітати до пам'ятки природи «Вовчинецькі гори».

Тлумачський район.

Особливий наявністю цікавих музеїв у м. Тлумач (етнографічний, кімната-музей Марійки Підгірянки), краєзнавчих музеїв у с. Обертин та с. Бортники, а в с. Долина працює музей скульптора Михайла Бринського. Для тих, хто цікавиться культовими спорудами, варто оглянути церкву Воскресіння Господнього (1770 р.) у с. Підвербці, дерев'яну церкву Введення у Храм Пресвятої Богородиці (1852 р.) у

с. Нижнів, а також церкви в смт Обертин, с. Долина, с. Одаїв. З історичної точки зору пізнавальними будуть об'єкти у с. Буківна (літописне місто Биковен, штольні, поселення).

Природне багатство району – урочища «Пугачівка» у с. Гарасимів, «Цовдри» біля с. Грушка, заповідне урочище «Нижнівське», печери у с. Локітка (карстові), водоспад «Дівочі сльози» у с. Ісаків, парки Тлумацький та Дністровський (ландшафтний).

Висновки.

Отже, в області набула широкого розвитку рекреаційно-оздоровча галузь, у тому числі такі види туризму, як відпочинковий, оздоровчий та пізнавальний. Це сприяло також і поліпшенню якості життя самих мешканців, покращенню рівня зайнятості.

Подальший розвиток вимагає поліпшення інфраструктури, не оминаючи увагою досвід країн, передових у цій галузі. Має бути з однієї сторони сформований імідж регіону, що скомпільовав би у собі усі принади місцевості, з іншої сторони забезпечений на практиці доступ до конкретних об'єктів, їхнє належне облаштування, котре забезпечувало б максимально ефективне їхнє використання та збереженість. Має й надалі розширюватися інформаційна представленість області в мережі Інтернет, зокрема особливої уваги має бути приділено якості інформаційних ресурсів, їхній наповненості, відповідності потребам потенційних туристів. Не менш важливими в плані поширення інформації про туристичні послуги області залишаються й традиційні засоби масової інформації.

Однією з головних проблем на шляху до значного поступу рекреаційно-оздоровчої та туристичної сфери є незадовільне соціально-економічне становище в країні, через що велика кількість мешканців по всій країні не має достатньо ресурсів та фінансових можливостей для здійснення бажаних подорожей з лікувальними, пізнавальними та розважальними цілями, а з іншої сторони недостатня зацікавленість з різних причин значної кількості потенційних туристів у проведенні активного пізнавального або фізичного відпочинку з користю для себе.

5.3.3. Перспективи розвитку рекреаційно-оздоровчої та туристичної галузі на розрахунковий строк

Зведена інформація по ємності закладів оздоровчо-рекреаційної у розрізі адміністративно-територіальних одиниць на існуючий стан, а також нове будівництво та проектна ємність на розрахунковий строк наводяться у таблиці 5.3.3-1

Таблиця 5.3.3-1

Ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів Івано-Франківської області (місць).

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Існуючий стан (1.01.2015)			Нове будівництво			Розрахунковий строк (1.01.2036)		
		Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні
		2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Івано-Франківська обл.	23519	3239	20280	226723	23411	203312	250242	26650	223592
I	Міста та міські ради	15665	1450	14215	50305	6000	44305	65970	7450	58520
1	Івано-Франківськ (міськрада)	1802	125	1677	0			1802	125	1677
1.1.	м. Івано-Франківськ	1802	125	1677	0			1802	125	1677
2	Болехів (міськрада)	67	0	67	0	0	0	67	0	67
2.1.	м. Болехів	20	0	20	0			20	0	20
2.2.	с. Бубнище	16	0	16	0			16	0	16
2.3.	с. Поляниця	31	0	31	0			31	0	31
3	Бурштин (міськрада)	160		160	0			160	0	160
3.1.	м. Бурштин	160		160				160		160
4	м. Калуш	520		520	0			520	0	520
5	м. Коломия	395		395	2000		2000	2395	0	2395
6	Яремче (міськрада)	13796	1325	12471	50305	6000	44305	64101	7325	56776
6.1.	м. Яремче	3240	555	2685	9700	1000	8700	12940	1555	11385
6.2.	сmt Ворохта	1791	470	1321	10000	1000	9000	11791	1470	10321
6.3.	с. Микуличин	940		940	4000	3000	1000	4940	3000	1940

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Існуючий стан (1.01.2015)			Нове будівництво			Розрахунковий строк (1.01.2036)		
		Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні
		2	3	4	5	6	7	8	9	10
6.4.	с. Поляниця	5432		5432	15370		15370	20802	0	20802
6.5.	с. Татарів	1350	200	1150	8235	1000	7235	9585	1200	8385
6.6.	с. Яблуниця	1043	100	943	3000		3000	4043	100	3943
II	Адміністративні р-ни	7854	1789	6065	176418	17411	159007	184272	19200	165072
1	Богородчанський	468	54	414	6892	1031	5861	7360	1085	6275
1.1.	смт. Богородчани	119		119	461	31	430	580	31	549
1.2.	смт Солотвин	0			1000		1000	1000	0	1000
1.3.	с.Бабче				111		111	111	0	111
1.4.	с.Глибоке				73		73	73	0	73
1.5.	с. Глибівка	25		25	61		61	86	0	86
1.6.	с. Горохолина	12		12	111		111	123	0	123
1.7.	с. Гута	120		120	2500		2500	2620	0	2620
1.8.	с.Стара Гута			50	25		25	75	0	75
1.9.	с.Дзвиняч				116		116	116	0	116
1.10.	с. Жураки	18		18	66		66	84	0	84
1.11.	с.Кричка				86		86	86	0	86
1.12.	с.Манява				163		163	163	0	163
1.13.	с.Маркова				142		142	142	0	142
1.14.	с.Монастирчани				77		77	77	0	77
1.15.	с. Підгір'я	94	54	40	587	500	87	681	554	127
1.16.	с.Пороги				142		142	142	0	142
1.17.	с. Раковець	30		30	95		95	125	0	125
1.18.	с.Росільна				142		142	142	0	142
1.19.	с.Саджава				86		86	86	0	86
1.20.	с.Ст.Богородчани				163		163	163	0	163
1.21.	с. Старуня	-			590	500	90	590	500	90
1.22.	с.Яблунька				95		95	95	0	95

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Існуючий стан (1.01.2015)			Нове будівництво			Розрахунковий строк (1.01.2036)		
		Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Верховинський	542	-	542	31000	1000	30000	31542	1000	30542
2.1.	смт Верховина	446		446	4000	1000	3000	4446	1000	3446
2.2.	с. Білоберізка	0			3000		3000	3000	-	3000
2.3.	с. Буковець	16		16	0			16	-	16
2.4.	с. Буркут	0			5000		5000	5000	-	5000
2.5.	с. Верхній Ясенів	25		25	0			25	-	25
2.6.	с. Гринява	0			4000		4000	4000	-	4000
2.7.	с. Дземброня	0			13000		13000	13000	-	13000
2.8.	с. Кривопілля	30		30	0			30	-	30
2.9.	с. Стебни	25		25	0			25	-	25
2.10.	с. Черемошна				2000		2000	2000	-	2000
3	Галицький	173	-	173	3000	-	3000	3173	-	3173
3.1.	м. Галич	63		63	1000		1000	1063	-	1063
3.2.	смт Більшівці	60		60	0			60	-	60
3.3.	с. Блюдники				250		250	250	-	250
3.4.	с. Мединя				250		250	250	-	250
3.5.	с. Німшин				250		250	250	-	250
3.6.	с. Перлівці				250		250	250	-	250
3.7.	с Придністров'я				250		250	250	-	250
3.8.	с. Сокіл	50		50	0			50	-	50
3.9.	с. Суботів				250		250	250	-	250
3.10.	с. Темирівці				250		250	250	-	250
3.11.	с. Шевченкове				250		250	250	-	250
4	Городенківський	226	0	226	1500	500	1000	1726	500	1226
4.1.	м. Городенка			56	0			56	-	56
4.2.	с. Городниця				200		200	200	-	200

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Існуючий стан (1.01.2015)			Нове будівництво			Розрахунковий строк (1.01.2036)		
		Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні
		2	3	4	5	6	7	8	9	10
4.3.	с. Куницівці				200		200	200	-	200
4.4.	с. Лука				200		200	200	-	200
4.5.	с. Михальче	170		170	700	500	200	870	500	370
4.6.	с. Раковець				200		200	200	-	200
5	Долинський	1397	480	917	20000	2000	18000	21397	2480	18917
5.1.	м. Долина	137		137	0			137	-	137
5.2.	с-ще. Вигода	70		70	0			70	-	70
5.3.	с. Витвиця	182	150	32	0			182	150	32
5.4.	с. Вишків	86		86	2000		2000	2086	-	2086
5.5.	с. Мала Тур`я	100	100		0			100	100	-
5.6.	с. Мислівка	106		106	16000		16000	16106	-	16106
5.7.	с. Михальче Уроч.	20		20	0			20	-	20
5.8.	с. Новоселиця	440		440	1000	1000		1440	1000	440
5.9.	с. Новий Мізунь		230	20	500	500		750	730	20
5.10.	с. Старий Мізунь				500	500		500	500	-
5.11.	с. Тяпче	6		6	-			6	-	6
5.12.	с. Шевченкове	0			-			0	-	-
6	Калуський	219	-	219	3000	1000	2000	3219	1000	2219
6.1.	с. Голинь	10		10	0			10	-	10
6.2.	с. Вістова	191		191	2000		2000	2191	-	2191
6.3.	с. Мислів				1000	1000		1000	1000	-
6.4.	с. Мостище	18		18	0			18	-	18
7	Коломийський	322	-	322	2000	2000		2322	2000	322
7.1.	с. Верхній Вербіж	40		40	500	500		540	500	40
7.2.	с. Княждвір	26		26	-			26	-	26
7.3.	с. Корнич	56		56	-			56	-	56

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Існуючий стан (1.01.2015)			Нове будівництво			Розрахунковий строк (1.01.2036)		
		Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні
		2	3	4	5	6	7	8	9	10
7.4.	с. Нижній Вербіж				500	500		500	500	0
7.5.	с. Раківчик	30		30	0			30	-	30
7.6.	с. Сідлище	10		10	0			10	-	10
7.7.	с. Слобода	140		140	1000	1000		1140	1000	140
7.8.	с. Черемхів	12		12	0			12	-	12
7.9.	с. Шепарівці	8		8	0			8	-	8
8	Косівський	1617	734	883	25890	3380	22510	27507	4114	23393
8.1.	м. Косів	867	370	497	2240	500	1740	3107	870	2237
8.2.	сmt Кути	20		20	2070		2070	2090	-	2090
8.3.	сmt.Яблунів						300	300	-	300
8.4.	с.Бабин						300	300	-	300
8.5.	с.Великий Рожин						400	400	-	400
8.6.	с.Город						400	400	-	400
8.7.	с. Космач	20		20	8400		8400	8420	-	8420
8.8.	с. Люча	20		20	140	140		160	140	20
8.9.	с.Лючки						200	200	-	200
8.10.	с.Малий Рожин						200	200	-	200
8.11.	с. Микитинці	50	50		0			50	50	0
8.12.	с. Пістинь				1100	600	500	1100	600	500
8.13.	с.Розтоки						500	500	-	500
8.14.	с.Снідавка						500	500	-	500
8.15.	с.Сколівка						300	300	-	300
8.16.	с. Смодна	160	160		290	290		450	450	0
8.17.	с. Старі Кути	70		70	580	350	230	650	350	300
8.18.	с. Стопчатів	14		14	0			14	-	14
8.19.	с. Текуче				800	500	300	800	500	300
8.20.	с. Тюдів	48		48	300		300	348	-	348
8.21.	с. Черганівка	96		96	220		220	316	-	316

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Існуючий стан (1.01.2015)			Нове будівництво			Розрахунковий строк (1.01.2036)		
		Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
8.22.	с.Шепіт						4500	4500	-	4500
8.23.	с. Шешори	252	154	98	1650	1000	650	1902	1154	748
8.24.	с.Яворів						500	500	-	500
9	Надвірнянський	300	-	300	48336	-	48336	48636	-	48636
9.1.	м. Надвірна	76		76	1000		1000	1076	-	1076
9.2.	смт Битків				500		500	500	-	500
9.3.	смт Делятин	173		173	2500		2500	2673	-	2673
9.4.	смт Ланчин	24		24	1000		1000	1024	-	1024
9.5.	с. Білі Ослави				1000		1000	1000	-	1000
9.6.	с. Бистриця	6		6	23836		23836	23842	-	23842
9.7.	с. Добротів				1000		1000	1000	-	1000
9.8.	с. Заріччя				1000		1000	1000	-	1000
9.9.	с. Зелене				1000		1000	1000	-	1000
9.10.	с. Лісна Тарновиця				150		150	150	-	150
9.11.	с. Лосва				250		250	250	-	250
9.12.	с. Максимець				8000		8000	8000	-	8000
9.13.	с. Мирне				300		300	300	-	300
9.14.	с. Млинці				150		150	150	-	150
9.15.	с. Назавизів				300		300	300	-	300
9.16.	с. Пасічна				700		700	700	-	700
9.17.	с. Пнів				700		700	700	-	700
9.18.	с Саджавка				1000		1000	1000	-	1000
9.19.	с. Соколовиця				500		500	500	-	500
9.20.	с. Стримба	15		15	250		250	265	-	265
9.21.	с. Тисменичани	6		6	500		500	506	-	506
9.22.	с. Фитків				300		300	300	-	300
9.23.	с. Цуцилів				400		400	400	-	400
9.24.	с. Чорні Ослави				1000		1000	1000	-	1000

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Існуючий стан (1.01.2015)			Нове будівництво			Розрахунковий строк (1.01.2036)		
		Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні
		2	3	4	5	6	7	8	9	10
9.25.	с. Чорний Потік				1000		1000	1000	-	1000
10	Рогатинський	356	181	175	9000	5000	4000	9356	5181	4175
10.1	м. Рогатин	41		41	1000		1000	1041	-	1041
10.2.	с-ще Букачівці	4		4	0			4	-	4
10.3.	с. Добринів	130		130	1500	1000	500	1630	1000	630
10.4.	с. Журавеньки				500		500	500	-	500
10.5.	с. Заланів				500		500	500	-	500
10.6.	с. Кліщівна				500		500	500	-	500
10.7.	с. Козарі				500		500	500	-	500
10.8.	с. Луковище				500		500	500	-	500
10.9.	с. Лучинці				1000	1000		1000	1000	-
10.10.	с. Путятинці				1000	1000		1000	1000	-
10.11.	с. Черче	181	181		2000	2000		2181	2181	-
11	Рожнятівський	522	290	232	16300	1000	15300	16822	1290	15532
11.1.	смт Перегінське	20		20	500		500	520	-	520
11.2.	смт Рожнятів	208	100	108	0			208	100	108
11.3.	с. Берлоги				100		100	100	-	100
11.4.	с. Гриньків				500		500	500	-	500
11.5.	с. Закерничне				200		200	200	-	200
11.6.	с. Луги	50		50	0			50	-	50
11.7.	с. Небилів				100		100	100	-	100
11.8.	с. Осмолада	54		54	13500		13500	13554	-	13554
11.9.	с. Топільське				100		100	100	-	100
11.10.	с. Ясень	190	190		1000	1000		1190	1190	-
11.11.	с-ще Кузьминець				300		300	300	-	300
12	Снятинський	82	-	82	2000	-	2000	2082	-	2082

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Існуючий стан (1.01.2015)			Нове будівництво			Розрахунковий строк (1.01.2036)		
		Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні
		2	3	4	5	6	7	8	9	10
12.1.	м. Снятин	34		34	250		250	284	-	284
12.2.	смт Заболотів	33		33	250		250	283	-	283
12.3.	с. Вовчківці	15		15	250		250	265	-	265
12.4.	с. Долішне Залуччя				250		250	250	-	250
12.5.	с. Завалля				250		250	250	-	250
12.6.	с. Княже				250		250	250	-	250
12.7.	с. Попельники				250		250	250	-	250
12.8.	с. Прутівка				250		250	250	-	250
13	Тисменицький	550	50	500	4500	500	4000	5050	550	4500
13.1.	м. Тисмениця	55		55	0			55	-	55
13.2.	с. Березівка				400		400	400	-	400
13.3.	с. Вовчків				250		250	250	-	250
13.4.	с. Довге				250		250	250	-	250
13.5.	с Драгомирчани			20	150		150	170	-	170
13.6.	с. Єзупіль	50	50		400		400	450	50	400
13.7.	с. Загвіздя				150		150	150	-	150
13.8.	с. Козина				250		250	250	-	250
13.9.	с. Клубівці	15		15	0			15	-	15
13.10.	с. Клузів				100		100	100	-	100
13.11.	с. Липівка	180		180	500	500		680	500	180
13.12.	с. Лисець				200		200	200	-	200
13.13.	с. Підлісся	4		4	150		150	154	-	154
13.14.	с. Підлужжя	8		8	400		400	408	-	408
13.15.	с. Побережжя				250		250	250	-	250
13.16.	с. Рибне			30	0			30	-	30
13.17.	с. Старий Лисець				150		150	150	-	150
13.18.	с. Стебник				100		100	100	-	100
13.19.	с. Угринів	136		136	0			136	-	136

№ з.п.	Адміністративно-територіальна одиниця	Існуючий стан (1.01.2015)			Нове будівництво			Розрахунковий строк (1.01.2036)		
		Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні	Всього	Оздоровчі	Рекреаційно-туристичні
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
13.20.	с. Хом`яківка	20		20	0			20	-	20
13.21.	с. Черніїв				400		400	400	-	400
13.22.	с. Чорнолізи			12	0			12	-	12
13.23.	с. Чукалівка	20		20	0			20	-	20
13.24.	с. Ямниця				400		400	400	-	400
14	Тлумацький	5	-	5	1000	-	1000	1005	-	1005
14.1.	м. Тлумач	5		5	0			5	-	5
14.2.	с. Буківна				250		250	250	-	250
14.3.	с. Делева				250		250	250	-	250
14.4.	с. Долина				250		250	250	-	250
14.5.	с. Нижнів				250		250	250	-	250

Розвиток оздоровчої галузі, а саме будівництво нових оздоровчих та лікувальних закладів складатиме 23,4 тис. місць, і намічається у: Яремчанській міській раді – 6,0 тис. місць нового будівництва, Рогатинському районі – 5,0 тис. місць, Косівському районі – 3,4 тис. місць, Долинському та Коломийському районах – по 2,0 тис. місць, також по 1,0 тис. місць у Богородчанському, Верховинському, Калуському і Рожнятівському районах та по 0,5 тис. місць нового будівництва у Городенківському й Тисменицькому районах.

Отже, на розрахунковий строк ємність оздоровчих закладів може досягти 26,6 тис. місць, чому сприятиме освоєння наявних ресурсів, які можуть використовуватись з лікувально-оздоровчою метою.

Має область і значні рекреаційні ресурси. Наявність гірського ландшафту, лісові багатства та мальовничі водні ресурси можуть забезпечити в подальшому значний розвиток відпочинкової та оздоровчої галузі Івано-Франківщини.

Загальна ємність нового рекреаційного будівництва складе 203,3 тис. місць. Основні території рекреаційного розвитку наступні: Надвірнянський район – 48,3 тис. місць нового будівництва, Яремчанська міська рада – 44,3 тис. місць, Верховинський район – 30,0 тис. місць, Долинський район – 18,0 тис. місць, Рожнятівський район – 15,3 тис. місць, Косівський район – 22,5 тис. місць. Досить значний розвиток може бути досягнутий у Богородчанському районі – нове будівництво 5,9 тис. місць, Тисменицькому та Рогатинському районах – по 4,0 тис. місць, у Галицькому районі – 3,0 тис. місць, по 2,0 тис. місць у Калуському, Коломийському та Снятинському районах, а також по 1,0 тис. місць нового рекреаційного будівництва у Городенківському та Тлумацькому районах.

Отже, кількість місць в рекреаційних закладах, в тому числі гірсько-рекреаційних комплексах та рекреаційно-туристичних центрах, може сягнути на розрахунковий строк близько 224 тис. місць.

У підсумку, ємність оздоровчо-рекреаційних закладів Івано-Франківської області на розрахунковий строк становитиме близько **250,2 тис. місць**. Найбільша їх частка припадатиме на Яремчанську міську раду – 25,6% (64,1 тис. місць), Надвірнянський район – 19,4% (48,6 тис. місць), Верховинський район – 12,6% (31,5 тис. місць), та Косівський район – 11,0% (27,5 тис. місць).

Нове будівництво закладів оздоровчо-рекреаційного та туристичного напрямку потребує залучення трудових ресурсів як для безпосереднього будівництва, так і в якості обслуговуючого персоналу на нових об'єктах.

5.3.4. Перспективна зайнятість в рекреаційно-оздоровчій галузі

Розвиток рекреаційно-оздоровчої галузі сприяє створенню додаткових робочих місць у туристичній та пов'язаних з нею галузях. В свою чергу, збільшення робочих місць впливає на покращення якості життя населення на відповідній території.

Орієнтовний розподіл працівників для нових закладів оздоровлення та відпочинку у розрізі адміністративно-територіальних одиниць наведено у таблиці 5.17. Розрахунок було проведено з урахуванням покращення обслуговування в закладах оздоровчо-рекреаційної та туристичної галузі і створення позитивного іміджу області як оздоровчо-рекреаційного центру України.

Таблиця 5.3.4-1

**Розрахунок чисельності зайнятого населення для нового будівництва у
закладах оздоровчо-рекреаційної галузі (осіб)**

Адміністративно-територіальна одиниця	Всього	У тому числі:	
		Оздоровчі заклади	Рекреаційні заклади
Івано-Франківська обл.	74213	18411	55802
Міста та міські ради	19892	6000	13892
м. Коломия	600	-	600
Яремче (міськрада)	19292	6000	13292
<i>м. Яремче</i>	<i>3610</i>	<i>1000</i>	<i>2610</i>
<i>смт Ворохта</i>	<i>3700</i>	<i>1000</i>	<i>2700</i>
<i>с. Микуличин</i>	<i>3300</i>	<i>3000</i>	<i>300</i>
<i>с. Поляниця</i>	<i>4611</i>	<i>0</i>	<i>4611</i>
<i>с. Татарів</i>	<i>3171</i>	<i>1000</i>	<i>2171</i>
<i>с. Яблуниця</i>	<i>900</i>	<i>-</i>	<i>900</i>
Адміністративні р-ни	73613	18411	55202
Богородчанський	2789	1031	1758
Верховинський	10000	1000	9000
Галицький	10000	1000	9000
Городенківський	800	500	300
Долинський	7400	2000	5400
Калуський	1600	1000	600
Коломийський	2000	2000	-
Косівський	10133	3380	6753
Надвірнянський	14501	-	14501
Рогатинський	6200	5000	1200
Рожнятівський	5590	1000	4590
Снятинський	600	-	600
Тисменицький	1700	500	1200
Тлумацький	300	-	300

Запроектовані обсяги нового будівництва створюватимуть потребу в обслуговуючому персоналі, розрахована чисельність якого складає близько 74,2 тис. працівників, з них 18,4 тис. осіб – у оздоровчих закладах (санаторії, санаторії-профілакторії, пансіонати з лікуванням) та майже 56,0 тис. осіб у рекреаційних (бази відпочинку, пансіонати й т.і.) та туристичних (готелі, мотелі, кемпінги та ін.) закладах.

Нове оздоровчо-рекреаційне будівництво відіграватиме важливу роль в економіці адже сприятиме підвищенню рівня зайнятості населення у виробничій та невиробничій сферах господарського комплексу Івано-Франківської області.

Висновки.

Тенденції розвитку рекреаційно-оздоровчої і туристичної галузі Івано-Франківської області.

Рекреаційно-оздоровча і туристична галузь розглядається в області, як стратегічний напрямок розвитку економіки Івано-Франківщини.

Івано-Франківська область має розвинуту оздоровчо-рекреаційну та туристичну сферу та вагомий потенціал для подальшого її розвитку. Визначальними природними рекреаційними ресурсами області є гірський ландшафт та сприятливе екологічне становище; лікувальними ресурсами області є джерела мінеральних вод, лікувальні грязі.

Розвиток цієї галузі поліпшує інвестиційне середовище, стає джерелом поповнення державного та місцевих бюджетів, сприяє розвитку пов'язаних із ним галузей економіки, та відіграє значну роль у збільшенні валютних надходжень і споживчого попиту, поліпшенні структури економіки, зміцненні економічного співробітництва між регіонами, підвищенні якості життя населення.

Переваги регіону:

- наявність природно-кліматичних умов і ресурсів, які надають змогу розвивати цілорічні оздоровчі, рекреаційні та туристичні послуги;
- кількісний і якісний склад населення, який надає можливості підвищувати зайнятість у рекреаційно-оздоровчій і туристичній галузі;
- збережені національні традиції і фольклор
- спеціалізація господарського комплексу надає можливість нарощувати обсяги у рекреаційно-оздоровчій і туристичній галузі;
- розгалужена мережа автодоріг дозволяє охопити екскурсійно-туристичними маршрутами понад 2/3 природних та історико-культурних пам'яток області, закріплювати туристичні маршрути в будь-якому місті області та має вихід у сусідні області (дві автомагістралі Н-09 і Н-10; траса Н-10 зв'язує м. Івано-Франківськ і найбільші промислово-адміністративні центри області з м. Львів та м. Чернівці; Траса Н-09 – це головна транскарпатська автомагістраль південно-східної половини Карпатського регіону держави, яка через Яблуницький перевал зв'язує м. Івано-Франківськ з Румунією, Угорщиною і Словаччиною. Крім того вона з'єднує між собою найпопулярніші гірські курорти Івано-Франківщини і Закарпаття.);
- сформовано значний туристичний потенціал - в області функціонує достатньо широка і розгалужена мережа колективних засобів розміщування (КЗР);
- у сфері сільського зеленого туризму Івано-Франківська область займає провідне місце серед адміністративно-територіальних одиниць України. В той же час є значні можливості його подальшого розвитку;

Найбільшими **перепонами** розвитку туризму в Україні і в Івано-Франківській області зокрема є:

- недостатній розвиток туристичної інфраструктури, зокрема сфери тимчасового розміщення туристів, ресторанного господарства;
- низька активність туроператорів і турагентів у генерації туристичного продукту та його пропонуванні;

- орієнтованість туроператорів і турагентів на популяризацію виїзного туризму (за межі України);
- незадовільна організація рекреаційного господарства України.

Основними завданнями розвитку рекреаційно-оздоровчої галузі області мають бути:

- прискорення формування ринкового середовища в рекреаційній сфері, в тому числі інфраструктури відпочинку, курортних послуг тощо;
- освоєння нових туристично-рекреаційних зон, територій і туристичних центрів;
- розробка нових та вдосконалення існуючих тематичних екскурсійних програм та спеціалізованих маршрутів;
- інформаційно-рекламне забезпечення туризму;
- формування кваліфікованого кадрового потенціалу галузі;
- забезпечення ефективного природокористування з урахуванням необхідності охорони навколишнього середовища, пам'яток історії, культури та архітектури;
- розвиток „зеленого” туризму;
- поліпшення транспортного обслуговування.

Генеральною схемою планування території України передбачено формування на території області рекреаційних районів міжнародного та загальнодержавного значення, у тому числі спортивного, історичного та водного туризму й відпочинку. Необхідно відмітити, що область має об'єктивні і вагомі для цього передумови:

- природно-кліматичний потенціал,
- великі рекреаційні можливості,
- багату історичну спадщину,
- збережені національні традиції.

В той же час протигаю є недостатньо розвинута інженерно-транспортна інфраструктура області і окремих її територій, низький рівень розвитку рекреаційної інфраструктури та недостатній рівень обслуговування рекреантів.

Тобто розвиток передбачених Генеральною схемою рекреаційних районів міжнародного та загальнодержавного значення залежить від ряду об'єктивних обставин:

- рівня комфортності колективних засобів розміщування, рівня сервісу наданих послуг;
- вітчизняним туроператорам необхідно виводити на ринок послуг нові яскраві продукти, які будуть збільшувати інтерес до нашої країни, формуватиме її образ різноманітним та привабливим для вітчизняних та зарубіжних туристів;
- формування на території області районів для розвитку зимових видів відпочинку.

В регіоні українських Карпат великі можливості використання природних умов для розвитку зимових видів спорту таких, як слалом, слалом гігант, швидкісний спуск, біатлон, санний спорт, бобслей тощо. Ці види спорту будуть приваблювати українських та зарубіжних спортсменів; їх організація є інвестиційно привабливими проектами.

Однак розвиток названих видів спорту потребують певних кліматичних і природних умов, які необхідно вивчити. А саме:

- період залягання, висота і стійкість залягання снігового покриву;
- перепади висот схилів, їх крутизна;
- розчленованість поверхні;
- переважаючі напрямки вітру в зимовий період.

Тож, організації та розміщення зимових видів спорту в регіоні українських Карпат передуює аналіз його природно-кліматичних умов, на базі яких будуть виявлені:

- території лавинної небезпеки;
- території оптимальної крутизни і протяжності схилів, їх експозиція;
- наявність снігового покриву, його період залягання і шар;
- переважні напрямки вітру та його швидкість;
- висотні відмітки місцевості тощо.

В зв'язку з вищезазначеним, необхідно розробити «Схему розвитку та розміщення зимових видів спорту на території Івано-Франківської області» (далі Схема). В цій Схемі поряд з аналізом природно-кліматичних факторів, будуть опрацьовані питання забезпеченості інженерно-транспортною інфраструктурою, розраховано, об'єми пропускної спроможності витягів, ємність гірсько-рекреційних комплексів, буде надано пропозиції щодо їх використання цілорічно (забезпечення батраками, сніговими гарматами, рушницями).

VI. ПРОГНОЗ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТНИХ НАПРЯМКІВ РОЗВИТКУ ГОСПОДАРСЬКОГО КОМПЛЕКСУ У РОЗРІЗІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ОДИНИЦЬ ОБЛАСТІ

6.1. Комплексна соціально-економічна характеристика потенціалу та рівня розвитку адміністративних районів

З метою здійснення аналізу соціально-економічного та містобудівного розвитку Івано-Франківської області та виявлення внутрішніх диспропорцій між окремими адміністративно-територіальними одиницями, у відповідності до ДБН Б.1.1-13:2012 “Склад та зміст містобудівної документації на державному рівні” (додаток Д), були виділені окремі територіальні таксони, які в окремих випадках об'єднують адміністративні райони та території, підпорядковані містам обласного значення. Зокрема, міста Калуш та Коломия об'єднані з однойменними районами. Натомість, Болехівська та Яремчанська міські ради й місто Івано-Франківськ розглядаються як окремі таксони.

Перелік та структура територіальних таксонів, в межах яких надалі здійснюється аналіз, наводиться у табл. 6.1-1

Таблиця 6.1-1

Структура територіальних таксонів Івано-Франківської області

№№ пп	Назва територіального таксону (адмінрайони та міста обласного підпорядкування)	Площа, тис.км ²
1	Місто Івано-Франківськ	0,08
2	Болехівська міськрада	0,3
3	Яремчанська міськрада	0,66
4	Богородчанський район	0,8
5	Верховинський район	1,25
6	Галицький район	0,72
7	Городенківський район	0,75
8	Долинський район	1,25
9	Калуський район	0,71
10	Коломийський район	1,07
11	Косівський район	0,9
12	Надвірнянський район	1,3
13	Рогатинський район	0,82
14	Рожнятівський район	1,3
15	Снятинський район	0,6
16	Тисменицький район	0,74
17	Тлумацький район	0,68
	Всього по області	13,93

Відповідно до методики виконання схеми планування території області, для аналізу соціально-економічного та містобудівного розвитку окремих територіальних таксонів запроваджена система показників, яка враховує особливості розвитку соціально-економічного комплексу області, а також наявність інформаційно-статистичної бази. Загалом система показників складається із кількох блоків.

I. Блок показників, що характеризує потенціал розвитку окремих територіальних таксонів.

1. Зручність транспортно-географічного положення.
2. Забезпеченість природно-ресурсним потенціалом.
 - 2.1. Мінеральні ресурси.
 - 2.2. Водні ресурси.
 - 2.3. Земельні ресурси.
 - 2.4. Лісові ресурси.
 - 2.5. Фауністичні ресурси.
 - 2.6. Природно-рекреаційні ресурси.
3. Рівень розвитку транспортної мережі.
4. Трудовий потенціал.

II. Блок показників, що характеризують рівень економічного, соціального, екологічного та містобудівного розвитку.

1. Рівень економічного розвитку.
2. Рівень соціального розвитку.
3. Рівень розвитку соціальної інфраструктури.
4. Стан навколишнього середовища.
5. Містобудівний розвиток.

Зручність транспортно-географічного положення

Зручність транспортно-географічного положення окремого таксону розраховується на основі графової моделі за індексами зручності розташування таксонів. Спочатку розраховуються окремі індекси зручності, які характеризують розташування таксонів між собою (I_T); до обласного центру (I_O), до центрів сусідніх областей (I_C) до столиці та до найближчого пункту пропуску через державний кордон (I_N). Комплексний індекс зручності (ТГ) для кожного територіального таксону розраховувався як середня величина від значень чотирьох окремих індексів (табл.6.1-2).

Таблиця 6.1-2

Показники зручності транспортно-географічного положення територіальних таксонів Івано-Франківської області

№№ пп	Назва територіального таксону	ТГ
1	Місто Івано-Франківськ	4,32
2	Болехівська міськрада	0,88
3	Яремчанська міськрада	1,11
4	Богородчанський район	1,28
5	Верховинський район	0,43
6	Галицький район	1,83

№№ пп	Назва територіального таксону	ТГ
7	Городенківський район	1,00
8	Долинський район	1,07
9	Калуський район	1,70
10	Коломийський район	1,11
11	Косівський район	0,53
12	Надвірнянський район	1,71
13	Рогатинський район	0,99
14	Рожнятівський район	0,97
15	Снятинський район	0,74
16	Тисменицький район	1,41
17	Тлумацький район	0,94

Найвищі значення індексу ТГ характерні для обласного центру – м. Івано-Франківська. Високі значення індексу ТГ мають Галицький, Калузький та Надвірнянський райони. Дещо нижчі показники мають Яремчанська міськрада, Богородчанський, Волинський, Коломийський та Тисменицький райони. Найнижчі значення ТГ характерні для периферійних Верховинського та Косівського районів. Розподіл значень ТГ у розрізі територіальних таксонів дається на рис.5.1-1.

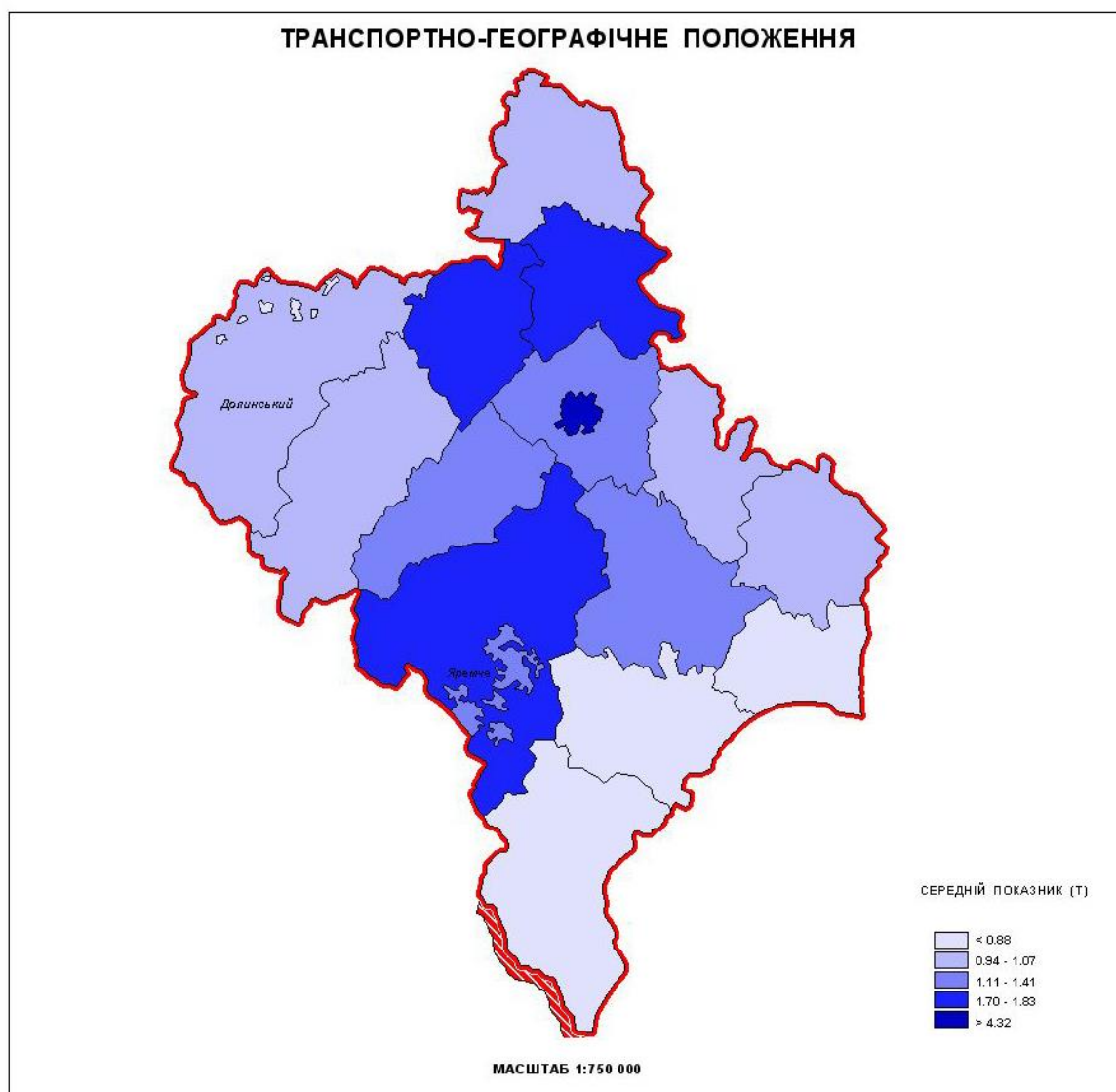

Рис. 5.1-1. Транспортно-географічне положення

Забезпеченість природно-ресурсним потенціалом

Забезпеченість природно-ресурсним потенціалом окремого таксону ($\Pi_{\text{комп.і}}$) розраховується у вигляді індексу, нормованого до середньодержавного показника. Розрахунок індексу природно-ресурсного потенціалу здійснюється за формулою:

$$\Pi_{\text{комп.і}} = \frac{\Pi_{\text{мі}}}{\Pi_{\text{му}}} + \frac{\Pi_{\text{ві}}}{\Pi_{\text{ву}}} + \frac{\Pi_{\text{зі}}}{\Pi_{\text{зу}}} + \frac{\Pi_{\text{лі}}}{\Pi_{\text{лу}}} + \frac{\Pi_{\text{фі}}}{\Pi_{\text{фу}}} + \frac{\Pi_{\text{рі}}}{\Pi_{\text{ру}}},$$

де:

$\Pi_{\text{мі}}$, $\Pi_{\text{ві}}$, $\Pi_{\text{зі}}$, $\Pi_{\text{лі}}$, $\Pi_{\text{фі}}$, $\Pi_{\text{рі}}$ – вартість відповідно: мінеральних, водних, земельних, лісових, фауністичних та рекреаційних ресурсів і-го таксону у грн на 1 га його площі;

$P_{\text{му}}, P_{\text{ву}}, P_{\text{зу}}, P_{\text{лу}}, P_{\text{фу}}, P_{\text{ру}}$ – середньоукраїнська вартість відповідно: мінеральних, водних, земельних, лісових, фауністичних та рекреаційних ресурсів і у грн на га.

В результаті проведеного аналізу отримані наступні значення показників природно-ресурсного потенціалу для окремих територіальних одиниць Івано-Франківської області (табл. 5.1-3).

Таблиця 5.1-3

Показники природно-ресурсного потенціалу для окремих таксонів Івано-Франківської області

№№ пп	Назва територіального таксону	Індекси природно-ресурсного потенціалу						
		$P_{\text{м}}$	$P_{\text{в}}$	$P_{\text{з}}$	$P_{\text{л}}$	$P_{\text{ф}}$	$P_{\text{р}}$	$P_{\text{комп.}}$
1	Місто Івано-Франківськ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,260*
2	Болехівська міськрада	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,550*
3	Яремчанська міськрада	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,413*
4	Богородчанський район	0,029	0,565	0,255	0,281	0,0	0,144	1,274
5	Верховинський район	0,006	0,969	0,064	0,478	0,001	0,233	1,751
6	Галицький район	0,050	0,275	0,583	0,108	0,002	0,146	1,164
7	Городенківський район	0,025	0,268	0,850	0,042	0,002	0,168	1,355
8	Долинський район	0,635	0,891	0,122	0,695	0,001	0,206	2,550
9	Калуський район	0,477	0,384	0,331	0,142	0,002	0,182	1,522
10	Коломийський район	0,060	0,396	0,546	0,201	0,003	0,275	1,481
11	Косівський район	0,120	0,403	0,179	0,284	0,003	0,530	1,519
12	Надвірнянський район	0,105	1,130	0,162	0,647	0,001	0,368	2,413
13	Рогатинський район	0,008	0,274	0,633	0,105	0,002	0,164	1,186
14	Рожнятівський район	0,043	0,807	0,114	0,512	0,001	0,207	1,684
15	Снятинський район	0,019	0,243	0,643	0,026	0,009	0,151	1,091
16	Тисменицький район	0,084	0,340	0,411	0,168	0,002	0,255	1,260
17	Тлумацький район	0,015	0,274	0,540	0,068	0,001	0,124	1,048

*Примітка: *показник дається без розподілу на окремі індекси.*

Найвищий показник природно-ресурсного потенціалу в області мають

Надвірнянський та Волинський райони. Він формується за рахунок наявності в цих районах значних мінеральних ресурсів. Найнижчі показники ПРП у Снятинському та Тлумацькому районах. Розподіл значень природно-ресурсного потенціалу розрізі територіальних таксонів дається на рис.5.1-2.

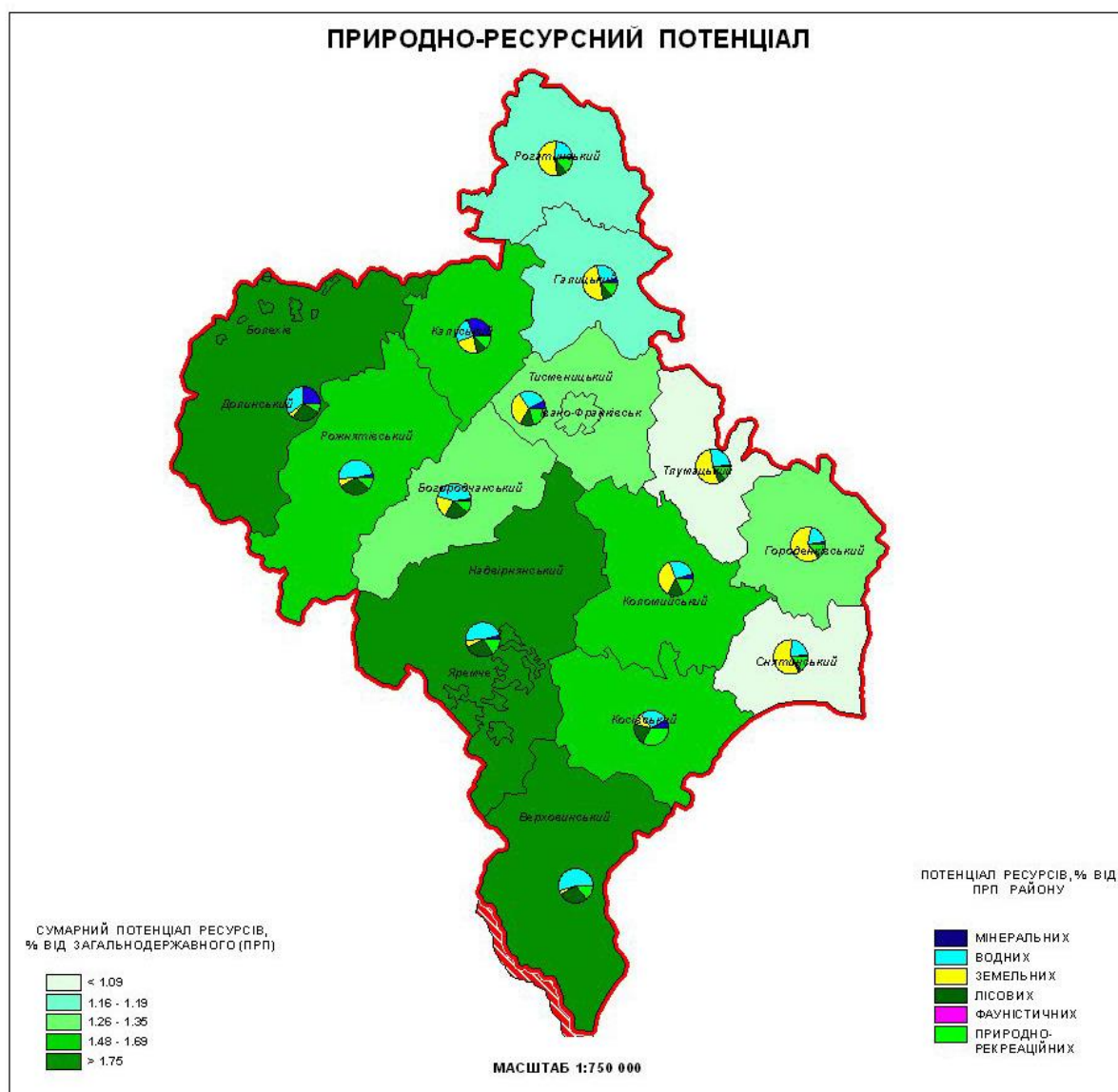

Рис.5.1-2. Природно-ресурсний потенціал

По інших індексах застосовується методика, що базується на використанні даних кореляційного аналізу. Показники, кількість ознак(індексів) в яких більша, розраховувались як середньозважена величина. Для прикладу розглянемо методику розрахунку індексу рівня розвитку соціальної інфраструктури (CI). Принцип визначення значень інших індексів аналогічний.

Рівень розвитку соціальної інфраструктури розраховується на основі даних по ознакам “роздрібний товарообіг на душу населення” (CI1), будівництво житла на рік на одного жителя” (CI2), “житлова забезпеченість загальною площею житла” (CI3), “забезпеченість лікарнями на 1000 жит.” (CI4),.

Зважування виконується на основі кореляційного аналізу. За допомогою кореляційного аналізу виявляється тіснота зв'язку двох (чи великого числа) ознак

(показників) між собою. При парному зв'язку тіснота зв'язку вимірюється насамперед кореляційним відношенням, що позначається r_{xy} :

$$r_{xy} = \sqrt{(\sum (x_i - x_{\text{сеп.}})(y_i - y_{\text{сеп.}})) / (n \cdot \sqrt{\sigma_x^2 \cdot \sigma_y^2})},$$

де:

x_i – i -е значення ознаки x ;

y_i – i -е значення ознаки y ;

$x_{\text{сеп.}}$ – середнє значення ознаки x ;

$y_{\text{сеп.}}$ – середнє значення ознаки y ;

n – кількість спостережень;

σ_x^2 – середньоквадратичне відхилення по ознаці x $\sigma_x^2 = (\sum (x_i - x_{\text{сеп.}})^2) / n$;

σ_y^2 – середньоквадратичне відхилення по ознаці y $\sigma_y^2 = (\sum (y_i - y_{\text{сеп.}})^2) / n$;

Основою виміру зв'язків багатфакторної системи є матриця парних коефіцієнтів кореляції. Квадрат кореляційного відношення називається коефіцієнтом детермінації r^2 . У результаті впливу ознак виникає емпіричний результуюча ознака. Коефіцієнт детермінації інтерпретується як частка загальної дисперсії результуючої ознаки, що пояснюється варіацією k -ої ознаки-фактора.

Багатомірні показники структури результуючої ознаки можна отримати трьома способами. Перший – за допомогою простої арифметичної середньої величини часткою. Очевидно, при цьому вважаємо всі ознаки структури рівноправними, що, звичайно, є спрощенням реальності. Другий спосіб складається в обчисленні зважених середніх часток. При цьому вагами служать експертні оцінки порівняльної важливості ознак. Третій спосіб побудови багатомірних середніх часток не вимагає залучення яких-небудь суб'єктивних експертних оцінок – використовується тільки інформація, що міститься у вихідних частках. Більш інформативним, а отже, вагомим визнається та ознака, що має більш високий коефіцієнт детермінації з всіма ознаками, що залишаються. Обчислимо попарні і середні коефіцієнти детермінації, а потім нормалізуємо їх на суму середніх коефіцієнтів.

Наприклад, матриця коефіцієнтів кореляції для блоку ознак “ Рівень розвитку соціальної інфраструктури ” становитиме:

	CI 1	CI 2	CI 3	CI 4
CI 1	1,00	0,07	-0,56	-0,58
CI 2	0,07	1,00	0,09	0,23
CI 3	-0,56	0,09	1,00	0,33
CI 4	-0,10	-0,36	0,29	-0,30
CI 5	-0,58	0,23	0,33	1,00

Матриця коефіцієнтів детермінації у свою чергу становитиме:

	CI 1	CI 2	CI 3	CI 4
CI 1		0,01	0,31	0,33
CI 2	0,01		0,01	0,05
CI 3	0,31	0,01		0,11
CI 4	0,01	0,13	0,08	0,09
CI 5	0,33	0,05	0,11	

Середні коефіцієнти детермінації складають:

	0,16	0,05	0,13	0,15
--	------	------	------	------

Нормалізуємо їх на суму середніх коефіцієнтів детермінації 0,56
та отримаємо ваги ознак для:

	CI 1	CI 2	CI 3	CI 4
	0,29	0,09	0,23	0,33

В результаті розрахунків отримані наступні значення показників для кожного з таксонів (табл. 5.1-4.).

Таблиця 5.1-4

**Значення показників рівня розвитку соціальної інфраструктури
таксонів Івано-Франківської області**

№№ пп	Назва територіального таксону	CI1	CI2	CI3	CI4	CI
1	Місто Івано-Франківськ	2,06	3,34	0,82	2,13	2,09
2	Болехівська міськрада	0,07	0,65	0,90	0,49	0,53
3	Яремчанська міськрада	0,61	5,24	1,00	0,69	1,88
4	Богородчанський район	0,24	0,46	1,01	0,64	0,59
5	Верховинський район	0,12	0,63	1,11	0,71	0,64
6	Галицький район	0,27	1,07	1,17	0,64	0,79
7	Городенківський район	0,13	0,64	1,09	0,72	0,65
8	Долинський район	0,40	0,69	1,03	0,76	0,72
9	Калуський район	0,29	0,84	2,00	1,32	1,11
10	Коломийський район	0,25	1,19	1,84	2,05	1,33
11	Косівський район	0,12	1,01	1,18	0,77	0,77
12	Надвірнянський район	0,18	0,64	0,94	0,63	0,60
13	Рогатинський район	0,31	0,54	1,13	1,40	0,84
14	Рожнятівський район	0,09	1,10	1,00	0,65	0,71
15	Снятинський район	0,39	1,19	1,13	0,68	0,85
16	Тисменицький район	0,45	1,50	1,03	0,50	0,87
17	Тлумацький район	0,24	0,46	1,01	0,64	0,71

Загальний розвиток соціальної інфраструктури в області можна охарактеризувати як низький. Найвище значення індексу CI характерне для м.Івано-Франківська, відносно високі значення спостерігаються у Яремчанській міськраді, Калузькому та Коломийському районах. Найнижчі значення індексу у Верховинському, Городенківському та Надвірнянському районах. Розподіл значень рівня розвитку соціальної інфраструктури територіальних таксонів дається на рис.5.1-3.

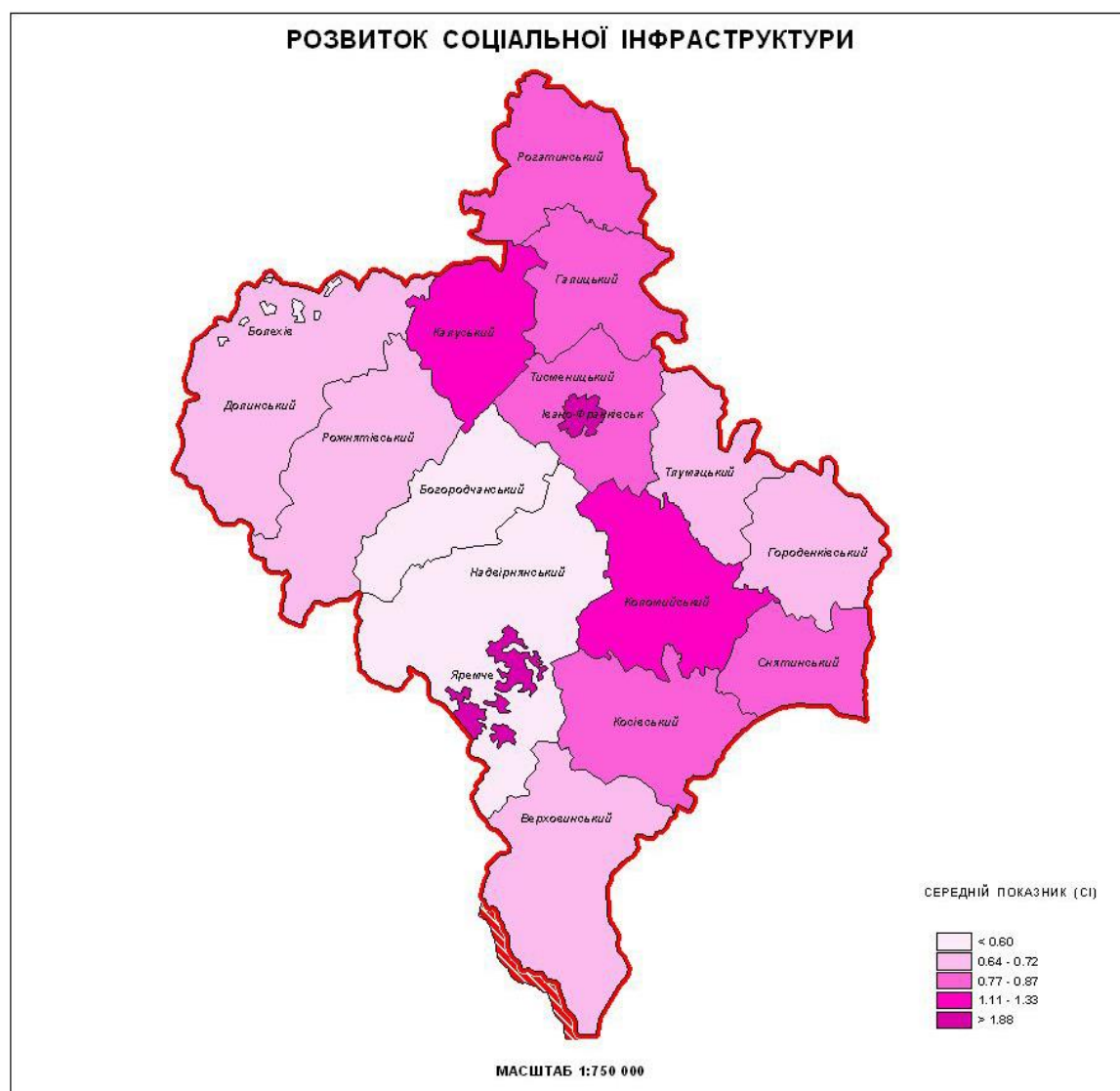

Рис. 3. Розвиток соціальної інфраструктури

Рівень розвитку транспортної мережі

Рівень розвитку транспортної мережі визначається через індекс, що являє собою співвідношення щільності автомобільних доріг державного значення (ТМ1), територіальних автомобільних доріг (ТМ2) та залізничних (ТМ3) транспортних магістралей територіального таксону до відповідного середньодержавного показника. Значення даного індексу відображає потенційні можливості кожного таксону в транспортному обслуговуванні населених пунктів, промисловості, сільського господарства, рекреаційної сфери через зменшення витрат на транспортні перевезення, інтермодальне сполучення. Значення індексу розвитку транспортної мережі (ТМ) для окремих таксонів області дається у табл. 5.1-5.

Таблиця 5.1-5

Показники розвитку транспортної мережі окремих таксонів Івано-Франківської області

№№ пп	Назва територіального таксону	ТМ1	ТМ2	ТМ3	ТМ
1	Місто Івано-Франківськ	4,29	0,84	2,43	2,32
2	Болехівська міськрада	0,86	3,67	0,23	1,11
3	Яремчанська міськрада	2,90	0,56	0,17	0,36
4	Богородчанський район	2,02	0,74	0	0,62
5	Верховинський район	1,14	0	0	0,32
6	Галицький район	1,26	0,68	1,20	1,19
7	Городенківський район	2,55	0,24	1,36	1,18
8	Долинський район	1,55	0	0,86	0,59
9	Калуський район	1,11	1,59	1,29	1,41
10	Коломийський район	2,13	0,38	2,37	1,58
11	Косівський район	1,63	0,76	0	0,57
12	Надвірнянський район	0,62	1,47	2,12	1,48
13	Рогатинський район	2,19	0,36	1,77	1,35
14	Рожнятівський район	0,15	1,14	0,22	0,62
15	Снятинський район	2,19	1,89	1,68	1,77
16	Тисменицький район	4,79	0,23	2,43	1,61
17	Тлумацький район	1,88	0,67	0	0,70

Примітка: Тм розраховується як середньарифметичне значення ТМ1, ТМ2 та ТМ3.

Серед таксонів області найвищий показник розвитку транспортної мережі має місто Івано-Франківськ, що пояснюється значною концентрацією тут автомобільних шляхів та наявністю залізничного вузла, у тому числі міждержавного значення. Значення індексу ТМ, що перевищує середньодержавний показник мають усі інші райони, найнижче – Яремчанська міськрада. Розподіл

показників рівня розвитку транспортної мережі у розрізі територіальних таксонів дається на рис. 5.1-4.

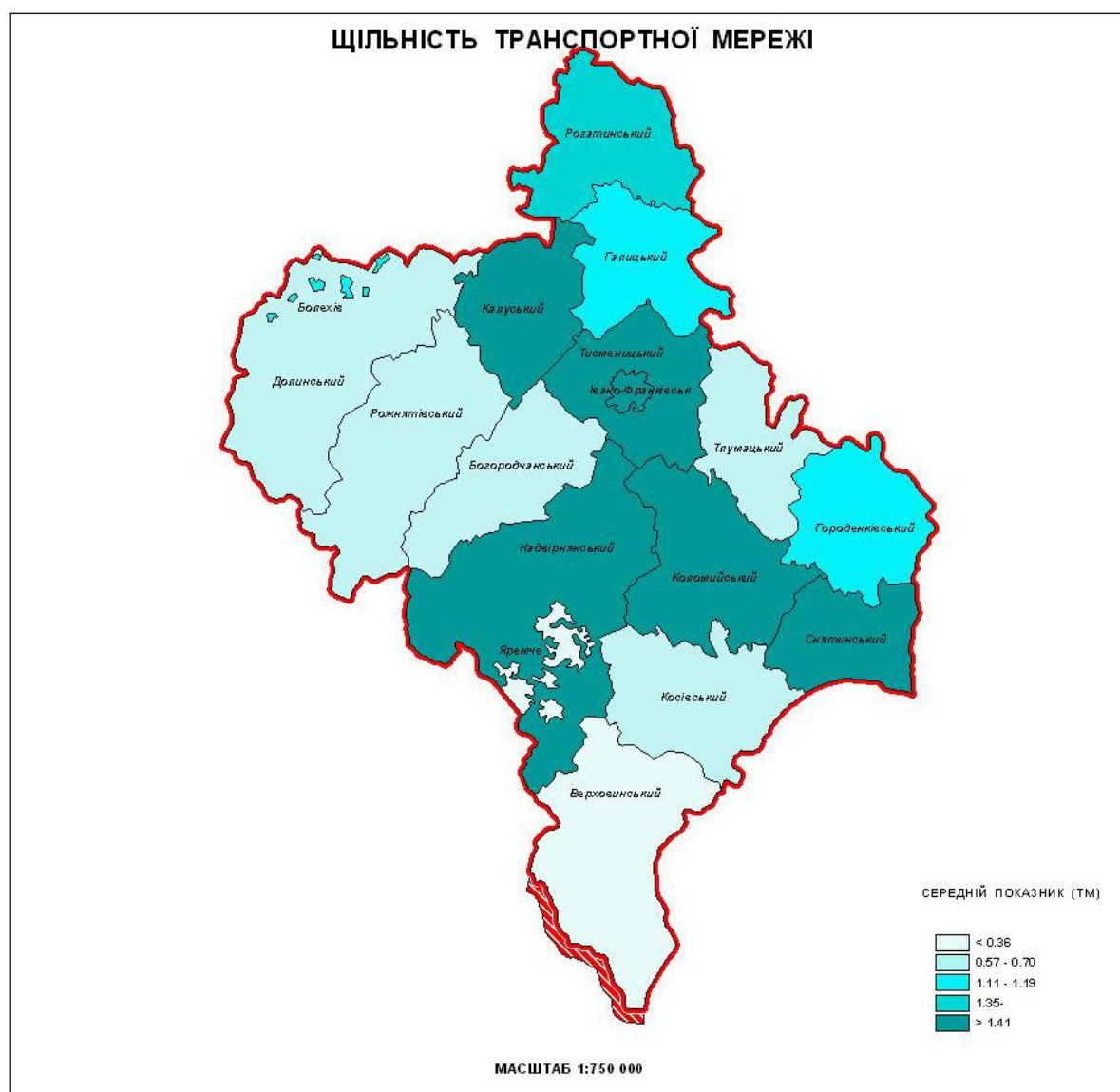

Рис. 4. Щільність транспортної мережі

Трудовий потенціал

Трудовий потенціал кожного з виділених територіальних таксонів визначається за допомогою індексу розвитку трудового потенціалу (ТП), який, в свою чергу, розраховується на основі індикативних показників демографічного навантаження (співвідношення працюючого населення до непрацюючого) нормованого до середньодержавного показника – табл. 5.6. Значення індексу розраховується як зворотня величина ($1/ТП$).

Таблиця 5.6

Показники розвитку трудового потенціалу окремих таксонів Івано-Франківської області

№№ пп	Назва територіального таксону	ТП
1	Місто Івано-Франківськ	2,78
2	Болехівська міськрада	0,46
3	Яремчанська міськрада	0,36
4	Богородчанський район	0,69
5	Верховинський район	0,27
6	Галицький район	0,83
7	Городенківський район	0,29
8	Долинський район	0,57
9	Калуський район	0,90
10	Коломийський район	1,50
11	Косівський район	0,59
12	Надвірнянський район	0,86
13	Рогатинський район	0,42
14	Рожнятівський район	0,63
15	Снятинський район	1,00
16	Тисменицький район	0,96
17	Тлумацький район	0,41

Для області характерні не значні відмінності по даному показнику. До таксонів з найвищими значеннями показника ТП (вище або дорівнює одиниці) відносяться м. Івано-Франківськ, Коломийський та Снятинський райони. Найнижчі значення індексу ТМ характерні для Верховинського та Городенківського районів. Розподіл показника трудового потенціалу у розрізі територіальних таксонів дається на рис.5.1-5.

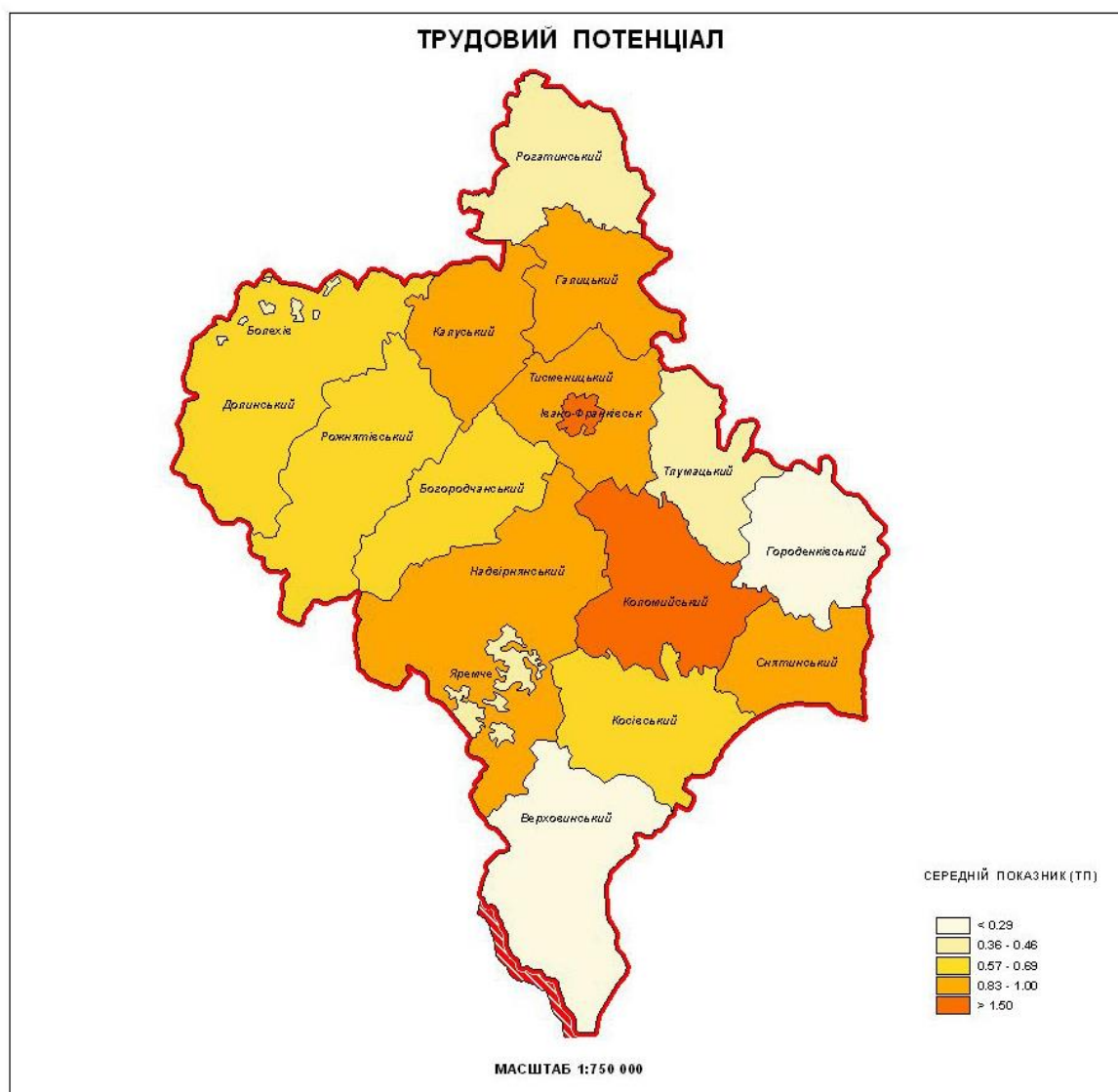

Рис. 5.1-5 Трудовий потенціал

Рівень економічного розвитку.

Рівень економічного розвитку територіальних таксонів (Е) оцінюється за показником обсягів реалізованої продукції на одного мешканця, які нормовані до середньодержавного показника – табл. 5.1-7.

Таблиця 5.1-7

Показники рівня економічного розвитку окремих таксонів Івано-Франківської області

№№ пп	Назва територіального таксону	Е
1	Місто Івано-Франківськ	1,79
2	Болехівська міськрада	0,22
3	Яремчанська міськрада	0,26
4	Богородчанський район	0,05
5	Верховинський район	0,03
6	Галицький район	0,12
7	Городенківський район	0,14
8	Долинський район	0,24
9	Калуський район	0,60
10	Коломийський район	0,15
11	Косівський район	0,03
12	Надвірнянський район	0,78
13	Рогатинський район	0,60
14	Рожнятівський район	0,12
15	Снятинський район	0,25
16	Тисменицький район	0,53
17	Тлумацький район	0,06

Найвищий рівень економічного розвитку характерний для Івано-Франківська. Решта таксонів мають значення індексу, нижчі за середньо державний показник. Найнижчим рівнем економічного розвитку відзначаються райони: Богородчанський, Верховинський, Косівський та Тлумацький. Розподіл показників, що характеризують рівень економічного розвитку територіальних таксонів дається на рис.5.1-6.

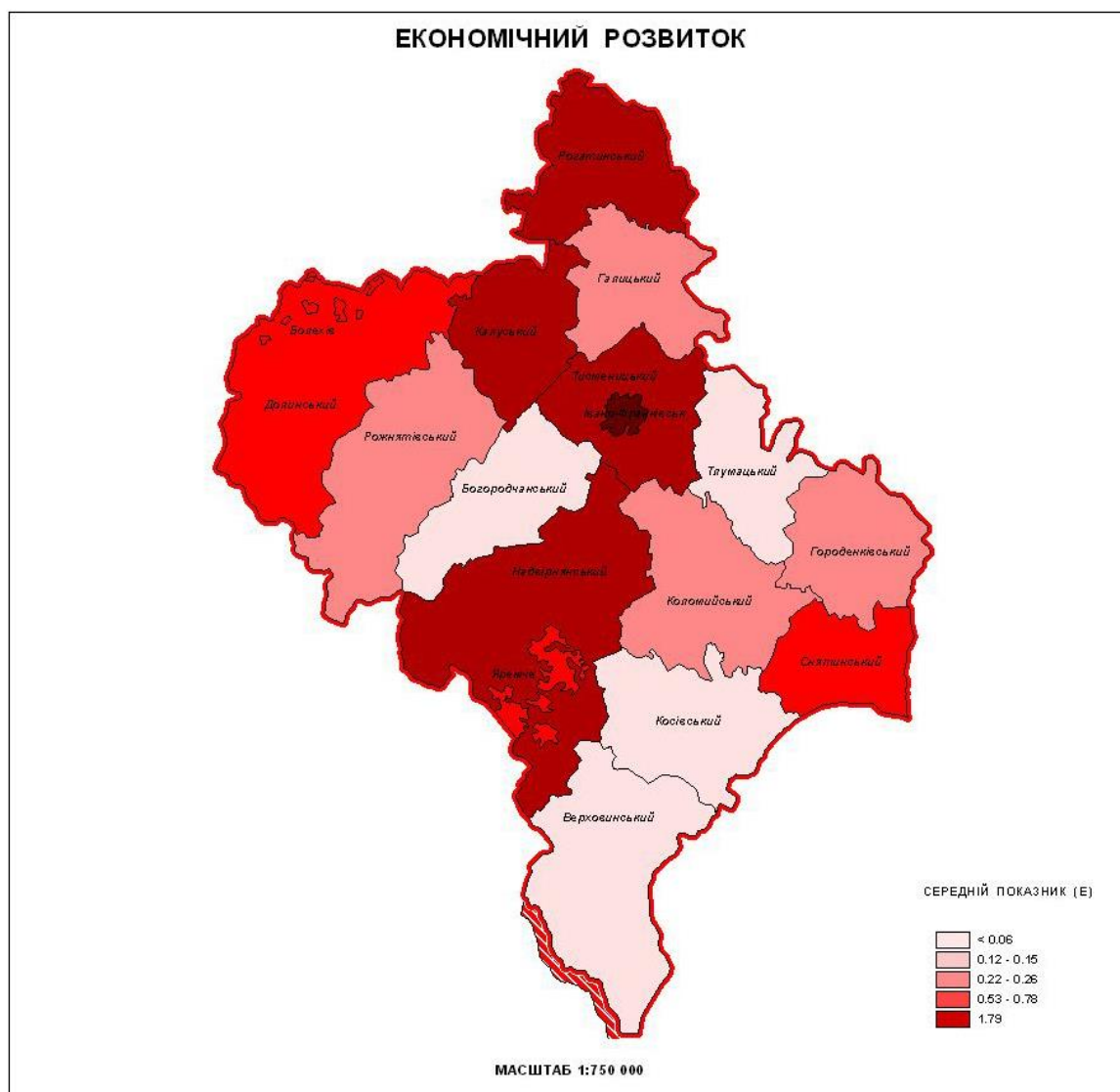

Рис. 5.1-6. Економічний розвиток

Якість соціального розвитку.

Для аналізу рівня соціального розвитку (СР) використовувались індекси, які відображають народжуваність (СР1, смертність (СР2) та природний приріст населення (СР3), середньомісячну заробітну плату (СР4) та рівень безробіття (СР5), нормовані до середньодержавної величини – табл. 5.1-8.

Таблиця 5.1-8.

Показники рівня соціального розвитку окремих таксонів Івано-Франківської області

№№ пп	Назва територіального таксону	СР1	СР2	СР3	СР4	СР5	СР
1	Місто Івано-Франківськ	1,11	1,81	0,01	0,92	2,48	1,32
2	Болехівська міськрада	1,31	1,17	0,01	0,83	0,49	1,05
3	Яремчанська міськрада	1,54	1,19	0,01	0,85	0,41	0,95
4	Богородчанський район	1,33	1,34	0,01	0,89	0,71	1,25
5	Верховинський район	1,55	1,12	0,01	0,68	0,29	0,93
6	Галицький район	0,99	1,05	0,01	0,98	0,89	1,06
7	Городенківський район	1,04	0,96	0,01	0,64	0,32	0,90
8	Долинський район	1,25	1,29	0,01	1,20	0,59	0,97
9	Калуський район	1,04	1,34	0,01	0,86	0,95	2,21
10	Коломийський район	1,17	1,16	0,01	0,62	1,55	1,60
11	Косівський район	1,25	1,08	0,01	0,68	0,62	1,11
12	Надвірнянський район	1,28	1,33	0,01	1,03	0,89	1,32
13	Рогатинський район	0,82	0,74	0,01	0,62	0,50	0,77
14	Рожнятівський район	1,21	1,22	0,01	0,75	0,67	1,20
15	Снятинський район	1,06	1,02	0,01	0,63	1,03	0,95
16	Тисменицький район	1,06	1,10	0,01	0,90	0,95	1,07
17	Тлумацький район	1,07	0,97	0,01	0,64	0,46	0,90

Найвищий рівень якості соціального розвитку характерний для Калузького району. У той же час найнижчим рівнем якості соціального розвитку відзначаються Яремчанська міськрада, Верховинський, Городенківський, Долинський, Рогатинський, Снятинський та Тлумацький райони. Розподіл показників якості соціального розвитку у розрізі територіальних таксонів дається на рис.5.1-7.

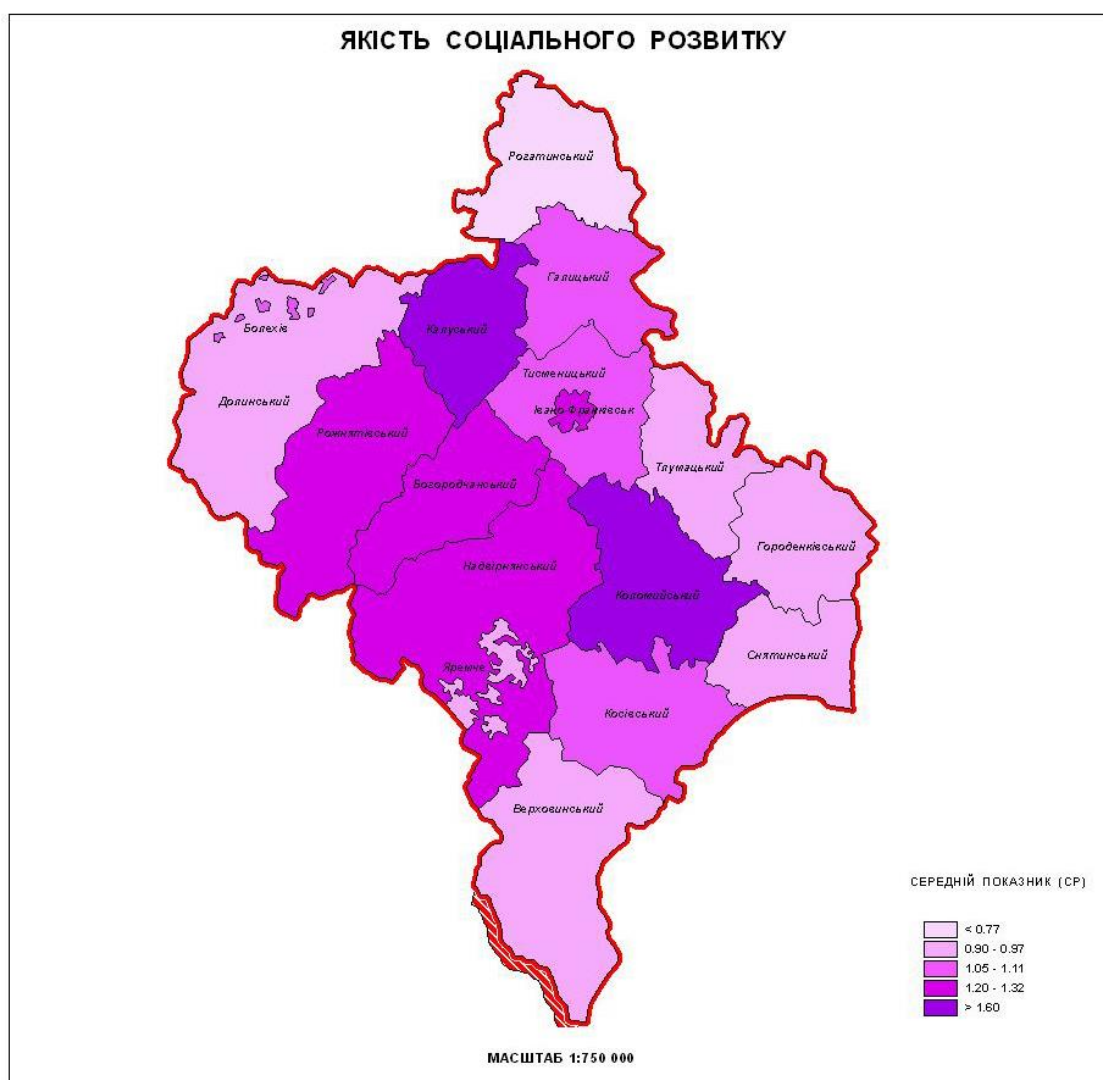

Рис. 5.1-7. Якість соціального розвитку

Стан навколишнього середовища.

Стан навколишнього середовища визначається показниками обсягів викидів шкідливих речовин у повітря від стаціонарних і мобільних джерел та обсягів накопичення твердих відходів виробництва на одного жителя (ЕК). Показник стану навколишнього середовища таксону (1/ЕК) одержується як обернена середньозважена величина, що нормується до середньодержавного значення – табл. 5.1-9.

Таблиця 5.1-9

**Показники стану навколишнього середовища окремих таксонів
Івано-Франківської області**

№№ пп	Назва територіального таксону	ЕК	1/ЕК
1	Місто Івано-Франківськ	0,37	2,71
2	Болехівська міськрада	0,29	3,4
3	Яремчанська міськрада	0,38	2,61
4	Богородчанський район	0,82	1,21
5	Верховинський район	0,21	4,72
6	Галицький район	24,72	0,04
7	Городенківський район	0,23	4,36
8	Долинський район	0,83	1,20
9	Калуський район	0,09	11,59
10	Коломийський район	0,10	9,92
11	Косівський район	0,45	2,20
12	Надвірнянський район	0,55	1,80
13	Рогатинський район	0,68	1,47
14	Рожнятівський район	0,26	3,81
15	Снятинський район	0,23	4,27
16	Тисменицький район	0,32	3,10
17	Тлумацький район	0,20	5,03

Переважаюча частина районів Івано-Франківської області характеризується високими якісними показниками стану навколишнього середовища. Винятком є Галицький район, де розміщена Бурштинська ГРЕС – джерело повітряного забруднення регіонального рівня. Розподіл показників екологічного розвитку у розрізі територіальних таксонів дається на рис.5.1-8.

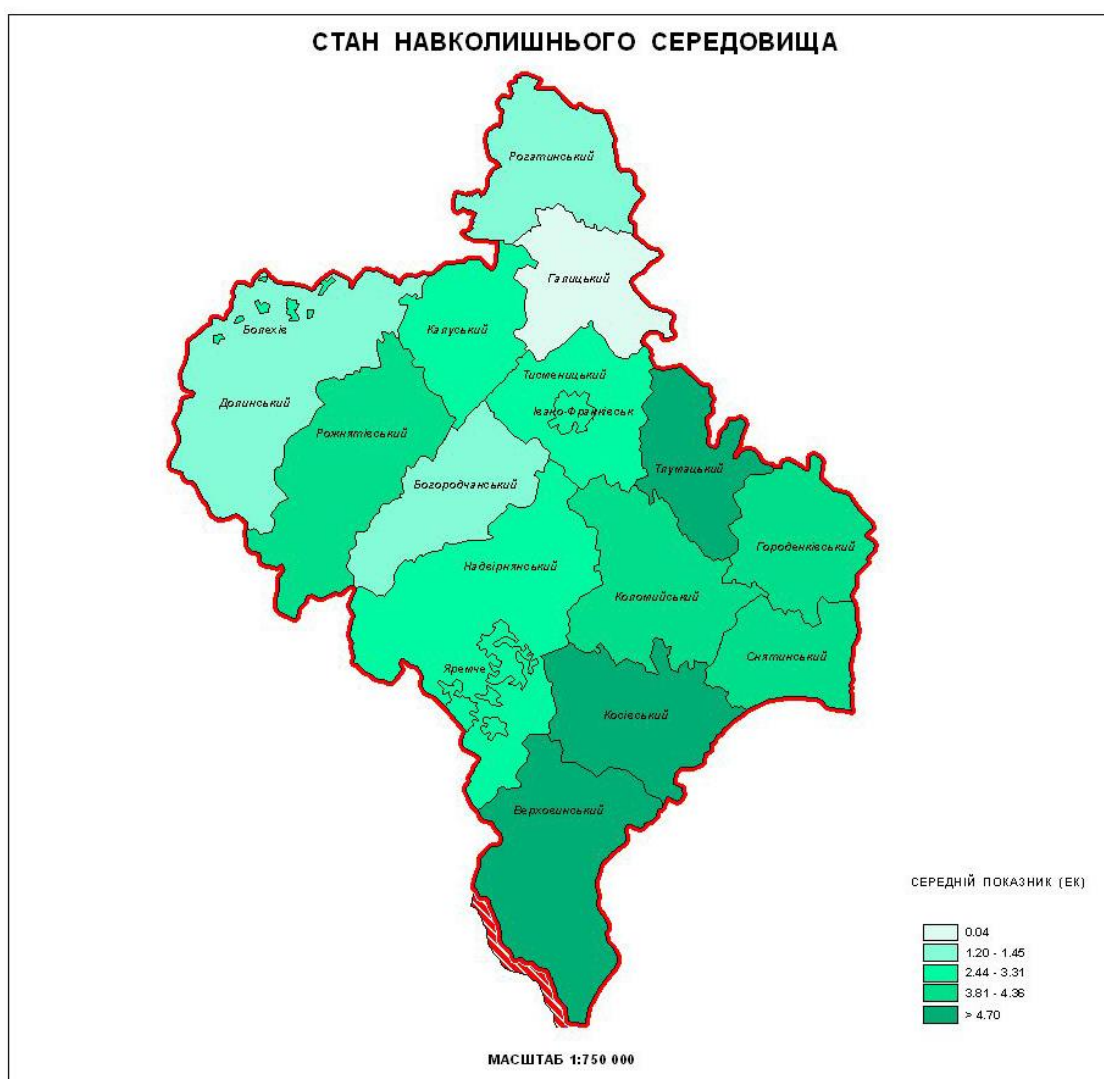

Рис. 5.1-8. Стан навколишнього середовища

Містобудівний розвиток.

Для аналізу рівня містобудівного розвитку вибрані показники, які характеризують щільність забудови (М1), рівень урбанізації (М2) та щільність населення (М3) і стандартизовані до середньодержавного показника. Індекс рівня містобудівного розвитку (М), розрахований як середньозважена величина – табл.5.1-10.

Таблиця 5.1-10

Показники містобудівного розвитку окремих таксонів Івано-Франківської області

№№ пп	Назва територіального таксону	М1	М2	М3	М
1	Місто Івано-Франківськ	1,37	38,68	31,11	23,72
2	Болехівська міськрада	0,73	0,92	0,82	0,82
3	Яремчанська міськрада	0,80	0,43	0,41	0,55
4	Богородчанський район	0,24	1,12	1,12	0,83
5	Верховинський район	0,27	0,31	0,34	0,31
6	Галицький район	0,55	1,13	1,31	1,00
7	Городенківський район	0,29	0,99	1,07	0,78
8	Долинський район	0,48	0,73	0,74	0,65
9	Калуський район	0,80	2,35	2,32	1,82
10	Коломийський район	0,66	1,98	1,82	1,49
11	Косівський район	0,24	1,27	1,49	1,00
12	Надвірнянський район	0,54	1,13	1,05	0,91
13	Рогатинський район	0,31	0,73	0,82	0,62
14	Рожнятівський район	0,44	0,74	0,73	0,64
15	Снятинський район	0,31	1,44	1,62	1,12
16	Тисменицький район	0,27	1,45	1,49	1,07
17	Тлумацький район	0,35	0,96	0,94	0,75

Найвищий рівень містобудівного розвитку характерний для м. Івано-Франківська. Відносно високі значення індексу мають Калуський, Коломийський, Снятинський та Тисменицький райони. У той же час найнижчим рівнем містобудівного розвитку відзначаються гірські райони: Верховинський, Рожнятівський, Долинський та Яремчанська міська рада. До цієї групи потрапляє також рівнинний Рогатинський район. Розподіл показників містобудівного розвитку у розрізі територіальних таксонів дається на рис.9.

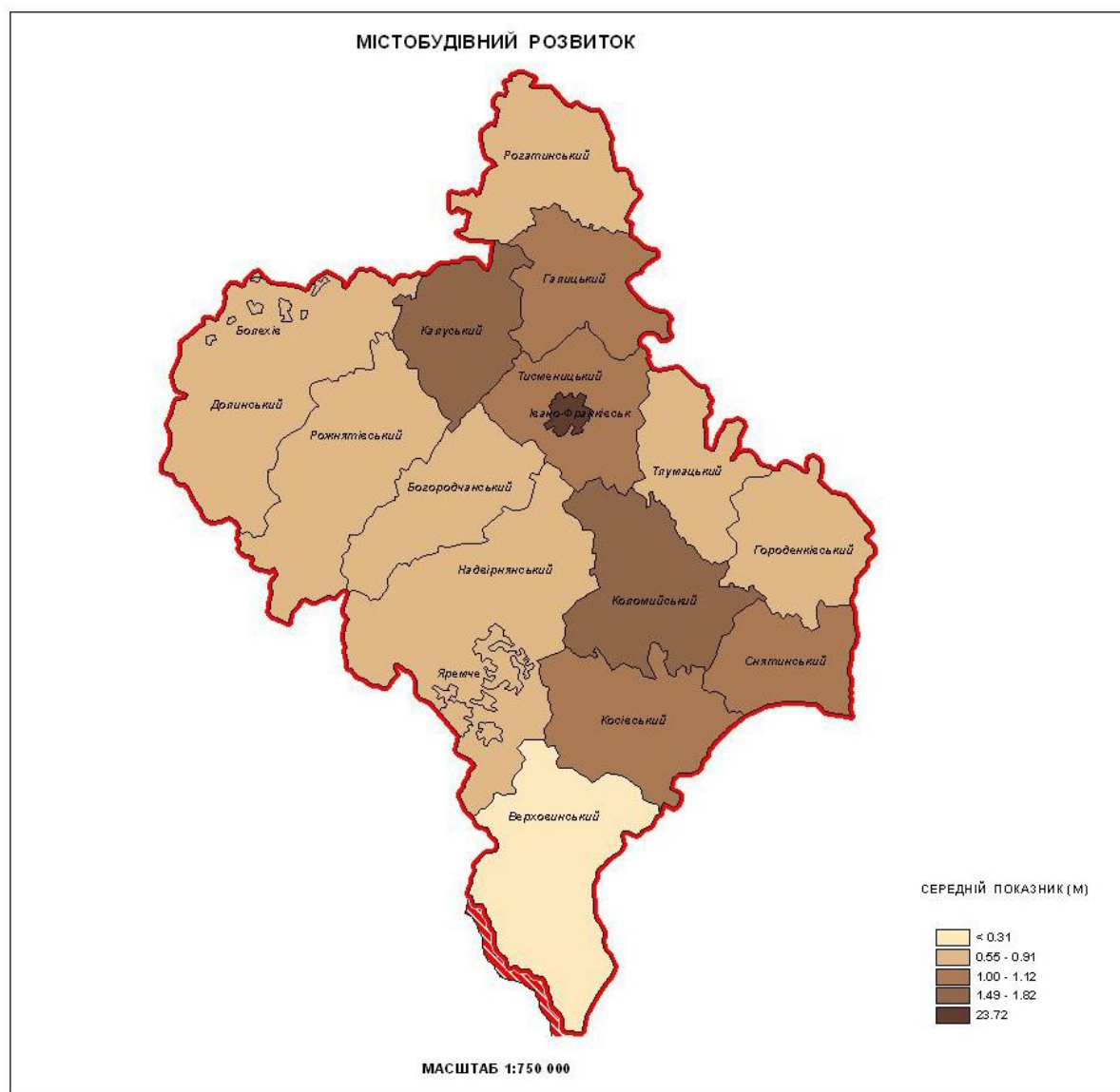

Рис.5.1- 9. Містобудівний розвиток

Аналіз соціально-економічної ситуації в Івано-Франківській області, її динаміка за останні роки, показують, що багато негативних тенденцій, які склалися після розпаду Радянського Союзу і виникли в результаті економічної кризи, призупиняються. За останні роки в області, почали спостерігатися позитивні тенденції. Проте ряд ключових соціально-економічних показників вказують на той факт, що більшість жителів області мають проблеми, пов'язані з низьким матеріальним рівнем життя і високим рівнем соціальної незахищеності.

Проведений аналіз потенціалу та рівня соціально-економічного розвитку окремих таксонів Івано-Франківської області дозволяє визначити комплексний показник їх потенціалу (рис.10) та рівня (рис.11) розвитку. При загальній оцінці кожному індексу призначався відповідний бал за шкалою: індекси, які потрапили у першу за значенням групу (високі значення) – 5 балів, у другу (вищі за середнє) – 4 бали, у третю (середнє) – 3 бали, у четверту (нижчі за середнє) – 2 бали і у п'яту (низькі) – 1 бал. Таким чином, максимальна кількість балів для одного окремого таксону по потенціалу могла скласти 20, а по рівню розвитку –

25; найнижча відповідно – 4 та 5.

Поєднання двох показників дає нам комплексну характеристику рівня соціально-економічного та містобудівного розвитку (табл.5.11)¹. При цьому таксони із значеннями потенціалу на рівні вищому за 15 балів віднесені до групи з високим загальним потенціалом, ті, що потрапили у діапазон 11-14 балів – з середнім потенціалом, а ті, що мають значення, менші 10 балів – до групи із низьким потенціалом. Таксони із значеннями рівня розвитку вищому за 19 балів віднесені до групи з високим загальним рівнем, ті, що потрапили у діапазон 14-16 балів – з середнім рівнем, а ті, що мають значення, менші 12 балів – до групи із низьким рівнем.

Рис. 5.1-10. Загальний потенціал

Рис. 5.1-11. Загальний рівень розвитку

¹ При комплексній оцінці замість розбивки на п'ять груп застосовується розбивка на три групи.

Таблиця 5.1-11.

Комплексна характеристика рівня соціально-економічного та містобудівного розвитку окремих таксонів Івано-Франківської області

№ пп.	Назва територіального таксону	Рівень розвитку окремих показників										
		ТГ	ПРП	ТМ	ТП	Загальна оцінка потен- ціалу	Е	С	СІ	Ек	М	Загальна оцінка рівня розвитку
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.	Місто Івано-Франківськ	В	С	В	В	В	В	В	В	С	В	В
2.	Болехівська міськрада	Н	В	С	Н	С	С	С	Н	С	Н	С
3.	Яремчанська міськрада	С	В	Н	Н	С	С	Н	В	С	Н	С
4.	Богородчанський район	С	С	Н	С	С	Н	В	Н	Н	Н	Н
5.	Верховинський район	Н	В	Н	Н	Н	Н	Н	Н	В	Н	Н
6.	Галицький район	В	Н	С	В	С	Н	С	С	Н	С	С
7.	Городенківський район	Н	С	С	Н	Н	Н	Н	Н	В	Н	Н
8.	Долинський район	Н	В	Н	С	С	С	Н	Н	Н	Н	Н
9.	Калуський район	В	В	В	В	В	В	В	В	С	В	В
10.	Коломийський район	С	В	В	В	В	Н	В	В	В	В	В

[illegible]

Проведений аналіз потенціалу та рівня соціально-економічного розвитку окремих таксонів Івано-Франківської області дозволяє розділити їх на декілька типів.

1 тип. Таксони з високим показником потенціалу та високим рівнем соціально-економічного та містобудівного розвитку: **місто Івано-Франківськ, Калузький та Коломийський райони.**

2 тип. Таксони з високим показником потенціалу та середнім рівнем соціально-економічного та містобудівного розвитку: **Надвірнянський та Тисменицький райони.**

3 тип. Таксони із середнім показником потенціалу та середнім рівнем соціально-економічного та містобудівного розвитку: **Галицький, Косівський та Снятинський райони, а також Болехівська та Яремчанська міські ради.**

4 тип. Таксони із середнім показником потенціалу та низьким рівнем соціально-економічного та містобудівного розвитку, або із низьким показником потенціалу та середнім рівнем соціально-економічного та містобудівного розвитку: **Богородчанський, Долинський та Рожнятівський райони.**

5 тип. Таксони із низьким показником потенціалу та низьким рівнем соціально-економічного та містобудівного розвитку: **Городенківський, Рогатинський, Тлумацький та Верховинський райони.**

Для кожного типу таксонів характерний свій комплекс соціально-економічних та містобудівних проблем, пропозиції по вирішенню яких описано далі.

ТИПІЗАЦІЯ ТАКСОНІВ ЗА ПОТЕНЦІАЛОМ ТА РІВНЕМ РОЗВИТКУ

Рис.5.1-12. Типізація таксонів за потенціалом та рівнем розвитку.

6.2. Концепція розвитку господарського комплексу адміністративних одиниць області

Концепція розвитку господарського комплексу адміністративних одиниць області ґрунтується на визначенні сценарію для окремих географічних регіонів, які поєднують фізико-географічні (Карпати, Передкарпаття) та планувальні (місто Івано-Франківськ, його приміська зона) особливості.

Місто Івано-Франківськ

Знаходиться у центральній частині області, на Покутській рівнинній території у межах річки Бистриці Надвірнянської і Бистриці Солотвинської. Площа міста – 0,08 тис. км². Міській раді підпорядковані п'ять сіл: Вовчинець, Крихівці, Микитинці, Угорники та Хриплин, які мають свої сільські ради.

Клімат помірно-континентальний. Середня температура: січня -5°C. квітня +12°C; липня - +19°C. жовтня – +2°C.

Станом на 1 січня 2015 року в Івано-Франківську (міськрада) проживало 247,8 тис. осіб, що складає 17,9% від чисельності населення області.

У структурі зайнятості переважають промисловість (10,2 тис. осіб), оптова та роздрібна торгівля (11 тис. осіб), освіта (13 тис. осіб) та охорона здоров'я (11 тис. осіб).

Промисловість Івано-Франківська представлена підприємствами машинобудування та металообробки, деревообробної, легкої, харчової промисловості, промисловості будівельних матеріалів.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення міста у 2036 році складе 273,4 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 156,1 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку міста ґрунтується на ролі міста у Західній регіональній системі розселення, визначеної Генеральною схемою та генеральним планом міста. Сьогодні Івано-Франківськ є містом із значним економічним та науковим потенціалом, широкими можливості для розвитку як внутрішніх міжрегіональних, так і зовнішніх міждержавних зв'язків. Великі перспективи міста пов'язані з близькістю Карпат як унікального регіону туризму, відпочинку та рекреації.

У промисловості пріоритетним напрямком має стати розвиток середньо технологічних галузей машинобудування, окремих галузей харчової та легкої промисловості, промисловості будівельних матеріалів. Одним з можливих напрямків є впровадження інвестиційного проекту по створенню виробництва автоматичних пральних машин.

Приміська зона Івано-Франківська

Тисменицький район

Знаходиться у центральній частині області. Межує з Галицьким, Коломийським, Надвірнянським, Тлумацьким та Богородчанським районами. На північному сході є невелика смуга межі з Тернопільською областю. Площа району – 0,74 тис. км², що складає 5,3% від площі області. Кількість населених пунктів складає 51 одиницю, в тому числі: 1 місто, 2 селища та 48 сіл.

Клімат району помірно-континентальний. Середні температури липня +18°C, січня --5°C. Середня річна кількість опадів 600 – 800 мм. Сніговий покрив

нестійкий (40–78 днів). На території району чергуються луги і широколистяні ліси, що мають в основному два яруси. В першому ярусі зустрічається ясен, явір, клен польовий, у другому – дуб, граб, бук, липа, береза, черемха, черешня.

Надра Тисменицького району багаті на мергелі, вапняк, гравій, пісок, глину, які використовуються для виробництва будівельних матеріалів. Є мінеральні джерела "Левада", "Джерело Якова" (с. Старий Лисець), "Угринівське" (с. Угринів).

Тисменицький район має багату історію. Його територія заселена з давніх часів, про що свідчать пізньопалеолітичні стоянки, знайдені біля сіл Довге та Стриганці, поселення трипільської культури поблизу с. Хом'яківка, кургани XV-XII ст. до н.е. доби пізньої бронзи біля Братківців, могильники культури карпатських курганів I-III ст.н.е.

Найдавніші населені пункти: м. Тисмениця (1144 р.), с. Тязів (1222 р.), с. Клубівці (1240 р.), однак більшість сіл вперше згадуються у писемних джерелах з кінця XIV до середини XVI ст.

Загальна площа лісового фонду становить 21631 га. Санітарний стан лісів в цілому по району задовільний, оскільки листяні насадження, які домінують, менше пошкоджуються вітривалами, шкідниками та грибковими захворюваннями.

Загальна площа мисливського господарства Івано-Франківського держлісгоспу становить 11435 га, з них: землі держлісгоспу - 4033 га, землі Івано-Франківського військового лісгоспу – 270 га та землі агроформувань Тисменицького адмінрайону площею 7132 га.

Станом на 1 січня 2015 року в Тисменицькому районі проживало 82,8 тис. осіб, що складає 6% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих переважає промисловість (4,6 тис. осіб), освіта (1,9 тис. осіб), сільське та лісове господарство (1,3 тис. осіб) та охорона здоров'я (1,3 тис. осіб).

Промисловий комплекс району представлений 23 підприємствами з різними видами економічної діяльності. Вигідне географічне розташування району поблизу обласного центру сприяє його виробничому розвитку. У Тисмениці розташовані ВАТ «Хутрофірма «Тисмениця» та СП «Тикаферлюкс». Це великі, сучасні підприємства, продукція яких широко відома за межами нашої країни. Тут переробляють шкурки кролика, ондатри, куниці, норки та виготовляють широкий асортимент хутрових виробів.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 91,5 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 49,9 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на використанні особливостей його географічного положення: безпосереднє сусідство з обласним центром. Недостатній рівень розкриття сукупного ресурсного потенціалу, що засвідчив комплексний аналіз потенціалу та рівня розвитку визначає і цільову спрямованість концепції розвитку: розвиток легкої (розширення у перспективі виробництва на ВАТ «Хутрофірма «Тисмениця»), харчової промисловості, промисловості будівельних матеріалів, окремих галузей машинобудування шляхом як часткового виносу виробничих підприємств та їх цехів з Івано-Франківська, так і створенням нових підприємств. Передбачається розміщення логістичних центрів у районі населених пунктів: Драгомирчани, Лисець, Нова Гута та Ямниця. В цих же місцях існують реальні можливості для утворення одного, або кількох технопарків та індустріальних парків. Більш детальне обґрунтування їх

розміщення має бути здійснене на стадії розробки схеми планування території Тисменицького району.

Сільське господарство має трансформуватись у приміській тип для забезпечення харчовою продукцією Івано-Франківська, а також часткової реалізації продукції в інші регіони. Перспективним бачиться розвиток рекреаційної галузі, мисливства та рибництва.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 5050 місць, у тому числі нове будівництво – 4500 місць.

Передкарпатський регіон

Рогатинський район

Знаходиться у північній частині області, на лівобережжі р. Дністер, яка проходить південно-західною межею району. Межує на півдні із Галицьким районом; на сході з Бережанським районом Тернопільської області, на півночі та північному заході з Перемишлянським та Жидачівським районами Львівської області. Площа району – 0,82 тис. км², що складає 5,9% від площі області. На території району розташовано 89 населених пункти.

Поверхня району - це, здебільшого, підвищена хвиляста лісова рівнина, розчленована долинами річок Гнила Липа, Свірж, Нараївка, Студений Потік, що є притоками різного порядку р. Дністер.

За кліматичним та агрокліматичним районуванням України район знаходиться у межах теплої агрокліматичної та вологої, помірно теплої агрокліматичних зон. Річний хід температури повітря у Рогатинському районі є континентальним. На території району річна сума опадів становить біля 700 мм. При цьому, у Рогатині в середньому випадає біля 627мм, тоді як для північної частини району фіксується величина порядку 710мм.

До групи паливно-енергетичних ресурсів відноситься торф, поклади якого у Івано-Франківській області відносяться до площинного типу родовищ. На території району поклади торфу локалізовані на землях Долинянської сільської ради.

До групи будівельних матеріалів, що добуваються чи локалізовані на території району, відносяться гіпс, ангідритовий камінь, піски скляні і будівельні, пісковики, вапняки. Родовище гіпсу локалізоване біля с.Колоколин, де також добувають ангідритовий камінь. Піски скляні добувають біля с.Стратин, с.Кліщівна, пісковики - у Липівці. Окрім цього, у с.Лопушня знаходяться вапнякові кар'єри. Біля с.Липівка знаходяться кар'єри будівельного каменю та піску, які також локалізовані біля с.Руда.

Бальнеологічні ресурси (мінеральні води, торф'яні грязі) зосереджені у Черче, Рогатині, Пукові, Вороневі та Кліщівні.

Місто Рогатин одне з найдревніших поселень Західної Галичини. Перші письмові згадки про нього відносяться до XII ст. Про багате історичне минуле м.Рогатина свідчать пам'ятки архітектури, що збереглися до наших днів. Всього в районі взято під охорону 20 пам'яток національного надбання.

Район славиться унікальними сірководневими водами і лікувальними грязями. Тут у с. Черче є бальнео-грязевий передгірний курорт державного значення.

Станом на 1 січня 2015 року в Рогатинському районі проживало 41,9 тис. осіб, що складає 3% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих переважає промисловість (1,3 тис. осіб), освіта (1,6 тис. осіб), сільське та лісове господарство (1,1 тис. осіб) та охорона здоров'я (1,4 тис. осіб).

Промисловість Рогатинського району представлена основними 11 підприємствами. За загальними обсягами виробництва найбільшу питому вагу в загальній структурі промислового виробництва займає харчова промисловість. Найбільшими підприємствами галузі є: ЗАТ СП «Євро-Мілк», ТзОВ «Галхімтекс», ЗАТ «Роксолана», СП «Галпласт».

Однією з основних галузей промисловості в районі є видобуток корисних копалин і виробництво будівельних матеріалів. Рогатинський район достатньо забезпечений природними будівельними матеріалами (піском, вапняками, кам'яними, гіпсовими породами, каменем будівельним, глиною білою і червоною). Працює кілька потужних піщаних кар'єрів. Пісок родовищ використовується як будівельний матеріал і може використовуватись як сировина для виробництва скла.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 26,6 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 11,5 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на використанні цінних курортно-рекреаційних ресурсів (мінеральні води, лікувальні грязі), історичної спадщини, а також розвиток галузей агропромислового комплексу.

У сфері промисловості доцільним є формування на нових технологічних і структурних засадах ядра промислового зростання в місті Рогатин.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 9356 місць, у тому числі нове будівництво – 9000 місць.

Галицький район

Знаходиться у північній частині області, на межі двох фізико-географічних регіонів: Українських Карпат та південно-західної частини Східноєвропейської рівнини. Близько 8% території району займають ріки, озера, ставки. Площа району – 0,72 тис. км², що складає 5,2% від площі області. В районі діють 2 міські (Бурштинська, Галицька), селищна (Більшівцівська) та 38 сільських рад, які об'єднують 71 населений пункт.

Район багатий на природні копалини – марганцеву руду, вапняки, мергелі, суглинки, глину, пісок, гравій, торф. Надра землі, крім корисних копалин, містять значні запаси мінеральних вод.

Одним з найцінніших багатств району є ліси, площа яких становить 12,2 тис. га. Нараховується понад 100 видів дерев та чагарників. Найбільш поширеними в лісах району є дуб, бук, граб. Для раціонального використання та збереження унікальних лісових та лісостепових природних комплексів Прикарпаття в районі створено Національний природний парк – "Давній Галич", на території якого знаходяться пам'ятки історії та культури стародавнього Галича та Галицько-Волинської держави XII-XIII ст.

Галицький район відзначається одним з найбільш високих в області туристичним потенціалом. Історико-архітектурними пам'ятками району є: церква

Пантелеймона (1194р., с.Шевченкове), церква Різдва Христового (XIII ст., м.Галич), Старостинський замок (XVIII ст., м.Галич), костели (XVIII ст. смт.Більшівці, XVIII ст., с.Куکیلники) церква Успіння Пресвятої Богородиці (XVI ст.), каплиця св.Василія (XVIII ст., обидві в селі Крилос).

У районі функціонують музеї історії Галича та архітектури і побуту Прикарпаття, визвольних змагань, історико-етнографічний музей "Берегиня", експонати якого входять до Національного фонду України.

Станом на 1 січня 2015 року в Галицькому районі проживало 44,8 тис. осіб, що складає 3,2% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих переважає промисловість (3,5 тис. осіб), освіта (2,4 тис. осіб) та охорона здоров'я (1,4 тис. осіб).

Найбільшими промисловими підприємствами району є Бурштинська ТЕС, ВАТ "Галицький механічний завод", ВАТ "Домобудівник", ПП "Лімниця", які спеціалізуються на виробництві електричної енергії, будівельних матеріалів, переробці сільськогосподарської сировини.

Землі сільськогосподарського призначення займають 70% всієї території Галицького району. В районі налічується 37,4 тис. га ріллі. Працює 39 агроформувань всіх форм власності і господарювання, 52 фермерські господарства. Сільськогосподарські підприємства займаються вирощуванням зернових (озима пшениця, жито, ячмінь), технічних культур (цукровий буряк, льон), картоплі та овочів.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 51,2 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 21,5 тис. осіб.

Район займає надзвичайно вигідне економіко-географічне положення. Він розміщений між такими промисловими центрами: Івано-Франківськ, Львів, Тернопіль, Стрий, Калуш, з якими з'єднаний густою мережею сполучень. Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на використанні вигід його географічного положення; використанні історико-культурного потенціалу з одночасним розвитком тих виробничих галузей, які є для району профільними. Враховуючи значний рівень забруднення атмосферного басейну, який створюється Бурштинською ТЕС необхідно провести комплекс заходів по екологізації виробництва на підприємстві – повномасштабній реконструкції та модернізації енергоблоку №№2,4.

Доцільним є формування на нових технологічних і структурних засадах ядер промислового зростання в містах Галич та Бурштин.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 3173 місця, у тому числі нове будівництво – 3000 місць.

Городенківський район

Знаходиться у східній частині області. Межує із Снятинським, Коломийським та Тлумацьким районами, а також із Тернопільською та Чернівецькою областями. Площа району – 0,75 тис. км², що складає 5,4% від площі області. На території району розташоване 1 місто, 1 селище міського типу та 48 сільських населених пунктів, об'єднаних у 31 сільську раду.

Станом на 1 січня 2015 року в Городенківському районі проживало 54,3 тис. осіб, що складає 3,9% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих переважає освіта (2,1 тис. осіб) та охорона здоров'я (1,2 тис. осіб).

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 43,1 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 20,5 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на його спеціалізації у виробництві сільськогосподарської продукції. Важливе значення при цьому має розвиток малого та середнього бізнесу, спеціалізованого на переробці місцевої сировини.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 1726 місць, у тому числі нове будівництво – 1500 місць.

Калуський район

Знаходиться у північній частині області, в зоні Передкарпатського передгір'я. Площа району – 0,71 тис. км², що складає 5,5% від площі області. Межує з Галицьким, Тисменицьким, Долинським, Богородчанським, Рожнятівським та Рогатинським районами та Львівською областю на півночі і північному заході. У складі Калуського району 54 населені пункти, Войнилівська селищна рада та 27 сільських рад.

Головна водна артерія регіону – річка Лімниця, яка визнана найчистішою в Європі. Вона забезпечує потреби у питній воді.

Багатством та окрасою Калушини є ліси (дуб звичайний, червоний, бук лісовий, ялиця біла, смерека), які простягнулися через всю територію району та займають 28 % його площі.

Клімат помірно-континентальний, вологий з прохолодним літом та м'якою зимою. Це зумовлює різке зниження температури повітря взимку до -20°C і підвищення температури влітку до +20°, +30°C. Пересічна температура січня -4°, -10°C, липня +18°, +25°C. Річні суми опадів коливаються в межах 600-800 мм. Основна кількість опадів припадає на теплий період.

Надра району багаті на калійні руди, торф, газ, глини, суглинки, гіпс, пісок. До родовищ світового значення відноситься Калусько-Голинське родовище калійних солей, яке є сировинною базою ВАТ «Оріана» для виробництва калійних добрив, металічного магнію тощо. Район багатий покладами будівельних матеріалів: гіпсові – Войнилівське, Перевозецьке, Середнянське родовища та цегельно-черепичну сировину, яку використовують місцеві цегельні заводи. В селі Середнє, поблизу селища Войнилів, розвідане родовище природної столової хлоридно-карбонатної, магнієво-кальцієвої води з хімічним складом 0,1-0,4г/л, яка може використовуватися для виробництва безалкогольних напоїв. Запаси газу виявлені поблизу сіл: Завадка, Стефанівка, Збора, Мислів і Ріп'янка.

Визначними історичними пам'ятниками архітектури району є церкви XVII-XIX ст.

Станом на 1 січня 2015 року в Калуському районі (разом з м.Калушем) проживало 127,5 тис. осіб, що складає 9,2% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих переважає промисловість (9,4 тис. осіб), оптова та роздрібна торгівля (1,2 тис. осіб), освіта (4,1 тис. осіб) та охорона здоров'я (2,8 тис. осіб).

Головним промисловим центром району є місто Калуш. Тут виробляються третина всієї промислової продукції області і близько 1 % промислової продукції України. Ряд унікальних видів продукції (калійні мінеральні добрива, металевий магній, поліетилен, тафтингові покриття та інші) виробляється в Україні тільки у місті Калуші.

Промисловість міста була сконцентрована на виробництві калійних добрив, магнію та глибокій переробці вуглеводної сировини. Згодом виробництво було розширене та реорганізоване в хімічний концерн «Хлорвініл». В 90-х роках його було перейменовано в концерн «Оріана».

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 125,1 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 67 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на використанні виробничого потенціалу Калуша з можливістю формування на його базі промислового вузла із розгалуженою виробничою структурою.

Одним з пріоритетних напрямків розвитку виробничого комплексу району є відновлення виробництва калійних добрив на ДП «Калійний завод» ВАТ «Оріана» та стабілізація техногенно-екологічної ситуації в зоні діяльності заводу. Перспективним є також:

- організація виробництва збірних залізобетонних виробів і конструкцій;
- переробка пластмас (поліетилен, пропілен) методом екструзії і лиття під тиском;
- виробництво керамічних виробів, скловиробів, санфаянсу, будівельних матеріалів (сухі будівельні суміші);

Передбачається активний розвиток логістично-інноваційної діяльності в межах Калуського району. Підґрунтям для цього є розміщення нового ВНЗу технологічного профілю у Калуші, створення логістичних центрів. Важливим економічним фактором для подальшого розвитку району стане проходження через його територію транзитної залізниці з європейською колією у напрямку: Сторожинець Чернівецької області – Львів. В районі Чернятина та Рашкова передбачається розміщення логістичних центрів з можливим будівництвом у Войнилові індустріального парку.

Пріоритетними напрямками розвитку туризму в районі є: розвиток оздоровчого, спортивного, спеціалізованого туризму — сільського, мисливського, рибальського, кінного, велосипедного.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 3219 місць, у тому числі нове будівництво – 3000 місць.

Коломийський район

Знаходиться у східній частині області. Межує: з Надвірнянським, Косівським, Снятинським, Городенківським, Тисменицьким та Тлумацьким районами. Площа району – 1,07 тис. км², що складає 8% від площі області. У складі району одне місто, три селища і 80 сіл.

Клімат регіону характеризується сприятливими умовами протягом всіх сезонів. Помірно-континентальний, вологий клімат прохолодний влітку та м'який

взимку є дуже сприятливим для господарської діяльності населення. Середньорічна температура повітря 7,3 градуса. Середнє число безморозних днів в році - 163, середньорічний перехід температури через нульову позначку відбувається весною 9 березня, а восени 25 листопада. Вегетаційний період складає 211 днів. Середньорічна кількість дощових днів в рік становить близько 100 і опадів випадає близько 658 мм.

На території району ведеться експлуатація газових і нафтових родовищ – це Черемхівсько-Струпківського, Дебеславцівського газових родовищ і Слободо - Рунгурського нафтового родовища. Протяжність газопроводу складає 649,3 км.

Про багате історичне минуле Коломийщини свідчать пам'ятки архітектури, що збереглися до наших днів. У м.Коломия, селах і селищах району є 66 споруд, які цінні своїм стилем, способом будівництва, використанням місцевих будівельних матеріалів. Найважливіші й найдавніші з них – «Монастирок» (Спаська) церква, 1587 р. ; двоярусна дзвіниця. XVIII ст. (арх. – Теофіл Копистинський); парафіяльний римо-католицький костюл св. Панни Марії (арх.- Бернارد Меретин), збуд. 1775 р., відбудова 1830-1895 рр. (тепер – греко-католицька парафія св. Йосафата Кунцевича); кафедральний собор св. архістратиґа Михаїла Коломийсько-Чернівецької єпархії УГКЦ. Збудована у 1855-1873 рр.; слов'янське городище з дитинцем (центральна частина міста), поселення доби Київської Русі-України X-XI ст. та періоду Галицько-Волинської держави XI-XIV ст. (урочище Старий двір, східна частина Старого міста, вул. Л. Вайгеля) – усі пам'ятки в м.Коломия; костел бернардинів, келія монастиря і надбрамна дзвіниця у Гвіздці; церква св. Михайла у Великій Кам'янці; дзвіниця XVIII ст. і школа-дяківка в Печеніжині; церква Вознесіння Господнього у Струпкові; церква св. Юрія та дзвіниця в Баб'янці; костел — пам'ятка готичної архітектури в Фотинії; перлина дерев'яної архітектури — Благовіщенська (або Спаська) церква в Коломиї, збудована в 1957 році і відома ще й своїм чудовим іконостасом і дзвіницею; музей писанкового розпису у м.Коломия - унікальна архітектурна споруда в центральній частині міста, яка привертає велику увагу своїм виглядом та прекрасним оформленням у внутрішній частині.

Станом на 1 січня 2015 року в Коломийському районі (разом з м.Коломия) проживало 161,2 тис. осіб, що складає 11,7% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих переважає промисловість (4 тис. осіб), транспорт та зв'язок (2,7 тис. осіб); освіта (6 тис. осіб) та охорона здоров'я (1,4 тис. осіб).

Соціально-економічний профіль району формують промислові підприємства таких галузей: машинобудівної, електротехнічної та металообробної; лісової, деревообробної та паперової; легкої; харчової та переробної; поліграфічної промисловості та промисловості будівельних матеріалів.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 154,2 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 82,9 тис. осіб.

Вигідне географічне розташування, зосередження в районі особливих природних ресурсів зі своєрідною флорою і фауною передгірних районів Карпат, сприятлива екологія, велика кількість пам'яток архітектури різних стилів та епох, приміська заповідна зона, збережені культурні традиції предків, відомі мистецькі осередки і мистецько-фестивальний імідж, а також історична спадщина без сумніву визначають Коломийщину як привабливий туристичний об'єкт.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на формуванні у районі нового промислового вузла з центром у м. Коломия, а також розвитку туристичної

та курортно-рекреаційної галузі.

За сприянням провідних фахівців підприємств, установ та організацій, представників влади, бізнесу, депутатського корпусу і громадськості та за підтримки проекту "Економічний розвиток міст" Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) у 2007 році розроблено та затверджено міською радою Стратегічний план економічного розвитку міста Коломиї в період до 2015 року.

Стратегічний план економічного розвитку міста Коломиї визначає три критичні питання, над якими у найближчі роки працюватиме влада міста:

- 1) розвиток малого і середнього підприємництва та розвиток туризму;
- 2) залучення інвестицій;
- 3) розвиток муніципальної інфраструктури.

Це зумовлює активний розвиток логістично-інноваційної діяльності в межах району. Підґрунтям для цього є розміщення нового ВНЗу гуманітарного профілю у Калуші, створення логістичних центрів. Важливим економічним фактором для подальшого розвитку району, як і випадку з Калуським районом, стане проходження через його територію транзитної залізниці з європейською колією у напрямку: Сторожинець Чернівецької області – Львів. В районі Гвіздеця та Коршівіва можливе розміщення технологічних та індустріальних парків.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 2322 місця, у тому числі нове будівництво – 2000 місць.

Снятинський район

Снятинський район є складовою частиною Покуття, знаходиться у південно-східній частині області, між річками Дністром, Прутом, Черемошем, Карпатами. Площа району – 0,6 тис. км², що складає 4,3% від площі області. Адміністративно-територіальний устрій району включає 1 місто, 1 селище міського типу та 49 сіл.

Станом на 1 січня 2015 року у Снятинському районі проживало 65,7 тис. осіб, що складає 4,8% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих переважає сільське господарство (1,2 тис. осіб), освіта (2,2 тис. осіб) та охорона здоров'я (1,8 тис. осіб).

Основні промислові підприємства району: ПП "Лідер", ВАТ "Варто", ДП "Залучанський спиртзавод".

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 64,1 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 32,7 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на його спеціалізації у виробництві сільськогосподарської продукції. Важливе значення при цьому має розвиток малого та середнього бізнесу, спеціалізованого на переробці місцевої сировини. Потужним економічним фактором для подальшого розвитку району стане проходження через його територію транзитної залізниці з європейською колією у напрямку: Сторожинець Чернівецької області – Бучач Тернопільської області – Львів. В районі Снятина та Будилова передбачається розміщення логістичних центрів з можливим будівництвом індустріального парку.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 2082 місця, у тому числі нове будівництво – 2000 місць.

Тлумацький район

Знаходиться у північно-східній частині області. Межує з Тисменицьким, Городенківським та Коломийським районами, а також з Тернопільською областю. Площа району – 0,68 тис. км², що складає 4,9% від площі області.

Район багатий на поклади будівельних матеріалів: кварцовий пісок, вапняк, мергель, гравій, червону глину, бутовий камінь тощо. Розробляються поклади торфу.

Станом на 1 січня 2015 року в Тлумацькому районі проживало 48,2 тис. осіб, що складає 3,5% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих переважає освіта (1,7 тис. осіб) та охорона здоров'я (1,0 тис. осіб).

Тлумацький район відноситься до сільськогосподарських районів області. Найбільш розвинутими галузями промисловості є харчова та промисловість будівельних матеріалів, що працюють на місцевій сировині.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 40,9 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 19,3 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на його спеціалізації у виробництві сільськогосподарської продукції. Важливе значення при цьому має розвиток малого та середнього бізнесу, спеціалізованого на переробці місцевої сировини.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 1005 місць, у тому числі нове будівництво – 1000 місць.

Карпатський регіон

Долинський район

Знаходиться у західній частині області. Площа району – 1,25 тис. км², що складає 9% від площі області. Район межує з Рожнятівським та Калуським районами, а також із Львівською та Закарпатською областями. Рельєф району гірський, ліси займають значну частину території. Найбільшою річкою, яка протікає територією Долинського району є р. Свіча. Район включає в себе: 1 селище міського типу, 1 селище сільського типу та 41 село.

Природні багатства району – нафта, природний газ, торф, сіль, сірка, залізна руда, марганець, мінілітові сланці, цегельна глина, гравійно-галькові відклади, карпатські пісковики, а також гідромінеральні, лісові та рекреаційні ресурси.

Станом на 1 січня 2015 року в Долинському районі проживало 69,9 тис. осіб, що складає 5% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих району переважають промисловість (3,7 тис. осіб), освіта (2,4 тис. осіб), охорона здоров'я (1,5 тис. осіб).

Основними галузями промисловості є видобування нафти і природного газу, лісова та деревообробна, будівельних матеріалів, харчова.

Провідні промислові підприємства району: НГВУ "Долинанафтогаз", Долинське управління бурових робіт, Долинський газопереробний завод, ТзОВ "Уніплит".

Важливу роль у розвитку господарства району відіграє зовнішній транспорт (зайнято 1,1 тис. осіб). Через район проходить три трансконтинентальні газопроводи, три нафтопроводи, продуктопровід, етиленопровід, є чотири газокомпресорні станції.

Площа сільськогосподарських угідь району складає 27 тис. га, в т.ч. рілля – 12,5 тис. га, пасовища – 7 тис. га, сіножаті – 7 тис. га, плодово-ягідні насадження – 0,6 тис. га.

Оскільки Долинський район – гірський район, то більша половина обсягів сільськогосподарського виробництва (66%) припадає на продукцію тваринництва.

Провідні підприємства: Долинський теплично-овочевий комбінат, ТзОВ "Прогрес", "Воля", "Світанок", фермерське господарство "Злагода".

Об'єктивно район має всі передумови для інтенсивного розвитку туристично-рекреаційної галузі.

У Долинському районі діє Програма розвитку туризму, виконання заходів якої передбачає ефективність використання рекреаційного, історико-культурного, природнокліматичного потенціалу району, розвиток матеріально-технічної бази гірських населених пунктів, проведення рекламно-інформаційних акцій та фестивалів.

На території району нараховується 175 пам'яток історії та культури з них історії – 89, архітектури - 63, археології – 8, мистецтва – 15. Гошівський монастир (XVII – XIX ст.) та 30 церков (XVII - XIX ст.), які діють на Долинщині, належать до пам'яток сакрального мистецтва. Серед них церква Успення Пресвятої Богородиці (с.мт.Вигода, 1686 р.), церква святого Василя Великого (с.Белеїв – XVIII ст.), церква Пресвятої Тройці (с.Максимівка, XVIII ст.). До пам'яток архітектури належить Долинська солеварня – (XVIII - XIX ст.), магістрат (XIX ст.).

Основними напрямками розвитку туристичної інфраструктури у районі є: відновлення функціонування санаторію-профілакторію «Джерело Прикарпаття» та санаторію «Мізунь», розбудова туристичної інфраструктури по туристичному маршруту «Карпатський трамвай», будівництво туристичного комплексу в урочищі «Бовкути», розширення гірськолижної бази відпочинку «Високий перевал» та будівництву готельного комплексу «Гірська Живиця» у с. Вишків.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1996 року №1576 «Про затвердження переліку населених пунктів, віднесених до курортних» село Мислівка є курортним. У зв'язку з цим, та, вбачаючи значні перспективи даної території стати туристично-рекреаційним центром Прикарпаття, за ініціативи місцевої територіальної громади розроблено проект щодо розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури за межами населеного пункту Мислівка.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 72,3 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 37,5 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на використанні особливостей його географічного положення; розміщення у передгірській та гірській зонах Карпат, а також значні мінерально-сировинні та рекреаційні ресурси. Недостатній рівень розкриття сукупного ресурсного потенціалу, що засвідчив комплексний аналіз потенціалу та рівня розвитку визначає і цільову спрямованість

концепції розвитку: пріоритети розвитку промисловості (видобування та переробка нафти і природного газу), розвиток туристичної та курортно-рекреаційної галузі.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 21397 місць, у тому числі нове будівництво – 20000 місць.

Рожнятівський район

Знаходиться у західній частині області, в Карпатському передгір'ї та гірській частині Карпат. Площа району – 1,3 тис. км², що складає 9,3% від площі області. Межує з Долинським, Калуським та Богородчанським районами та по гірському хребту південно-західної сторони – із Закарпатською областю. За адміністративним поділом район включає 3 селища міського типу, 48 сільських населених пунктів.

Гірські масиви району відносяться до центральних Горган, кам'янистих, найбільш заліснених і найменш освоєних гірських районів Українських Карпат. Тут знаходиться найвища вершина українських Горган — гора Сивуля (1836 м). Ліси, в яких багато суниці, чорниці, малини, ожини, брусниці, грибів, займають більше 2/3 території. Тут бере свій початок одна з найчистіших річок Європи – Лімниця.

Клімат помірно континентальний. В рівнинній частині літо тепле (середня температура липня +16 ... +19°С, взимку -3°С – 6°С, опадів в середньому випадає біля 800 мм.). В гірській частині клімат більш різноманітний, зима прохолодніша, опадів біля 1300 мм.

В надрах району є запаси лісосировини, нафти, газу, мінеральні води.

Станом на 1 січня 2015 року в Рожнятівському районі проживало 73,2 тис. осіб, що складає 5,3% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих району освіта (2,1 тис. осіб), охорона здоров'я (1,5 тис. осіб). У промисловості зайнято 1,2 тис. осіб.

Промисловий комплекс району налічує 18 промислових підприємств. Найбільшу питому вагу займають лісова і деревообробна галузі – це 31,2 %. Понад 90 % створених на базі колишніх державних підприємств акціонерних товариств трансформовані у приватні чи спільні з іноземними інвестиціями підприємства, або господарські товариства із невеликим числом співвласників.

Сільське господарство району об'єднує підприємства різних форм власності. Розвивається фермерське господарство. В районі працює 14 фермерів, які обробляють 85,4 га ріллі. На одне господарство припадає 6,1 га ріллі.

Рожнятівський район сприятливий для розвитку туристично-рекреаційної галузі. Природно-заповідний фонд Рожнятівського району надзвичайно багатий: це, передусім, державні заказники – гідрологічний – “Турова дача”, ботанічний – “Яйківський” та “Конвалія”, інші державні пам'ятки природи, заповідні урочища – “Лопушна”, “Яла”, “Лужки”, “Котелець”, “Сокіл”, “Кораловий корінь”, “Яйко”.

Цікавий для туристів Рожнятівський район й своїми історичними пам'ятками: до наших днів збереглися (в реконструйованому вигляді) – замок польського магната Скарбка (XIV ст.), найстаріша в Європі доменна піч в урочищі Ангелів, збудована в 1810 році А.Ангеловичем, заново відбудована в урочищі “Підлюте” – “Кедрова палата” – відома з поч.ХХ ст. як курорт-резиденція Митрополита Андрея

Шептицького. Також, на території району функціонує пластовий табір - музей "Сокіл", який був заснований в 1926 р. (знаходиться поруч с. Гриньків).

Багатою експозицією володіє народний історико-краєзнавчий музей культури та побуту Бойківщини в с.Цінева. Хрест "в пам'ять святої тверезості" (1874 р.) й дони ні зберігся в с.Ясень. В цьому населеному пункті функціонує хата-музей Івана Вагилевича – члена "Руської трійці", одного з авторів "Русалки Дністрової".

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 75,3 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 37,9 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на використанні особливостей його географічного положення; розміщення у передгірській та гірській зонах Карпат, а також значні природні ресурси. Недостатній рівень розкриття сукупного ресурсного потенціалу, що засвідчив комплексний аналіз потенціалу та рівня розвитку визначає і цільову спрямованість концепції розвитку: пріоритети туристичної та курортно-рекреаційної галузі із розвитком усіх підгалузей (історичний, спортивний, пізнавальний, зелений та сільський туризм, короткостроковий відпочинок жителів обласного центру).

Розвиток промисловості та сільського господарства має носити супутній характер, пріоритет мають галузі переробки місцевої сільськогосподарської продукції. Важливим фактором для перспективного розвитку району стане проходження через його територію 5-го Критського транспортного коридору із можливим розміщенням в районі Красного логістичного центру.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 16822 місця, у тому числі нове будівництво – 16300 місць.

Богородчанський район

Знаходиться у центральній частині області, у передгір'ї Карпат. Площа району – 0,8 тис. км², що складає 5,7% від площі області. Межує з Тисменицьким, Надвірнянським, Рожнятівським і Калуським районами області та Закарпатською областю. На кордоні із Закарпатською областю розміщена найвища гора Сивуля 1818 м. На території району протікають річки: Бистриця Солотвинська, Бистриця Надвірнянська. Більше половини площі району (52%) вкрита лісами. Район включає в себе: 2 селища міського типу та 39 сіл.

Клімат району помірно-континентальний, вологий з прохолодним літом та м'якою зимою. Середньомісячна температура липня +18 °С у рівнинній частині та 12 - 16 °С у гірській частині; в січні, відповідно, -4,0 та -6,0 °С. Річна кількість опадів коливається від 650 мм. на рівнині до 1500 мм. у горах.

Район багатий на корисні копалини, зокрема нафту, природний газ, кухонну сіль, озокерит, торф, а також будівельні матеріали (гравій, камінь), гідромінеральні, лісові і рекреаційні ресурси.

Станом на 1 січня 2015 року в Богородчанському районі проживало 70,3 тис. осіб, що складає 5,1% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих району переважають освіта (2,5 тис. осіб), охорона здоров'я (1,5 тис. осіб), транспорт і зв'язок (1,5 тис. осіб). У промисловості зайнято 424 особи.

В економіці району провідне місце займає сільське господарство. Напрямок господарства — вирощування зернових і технічних культур, тваринництво. Всього земельних угідь — 82 431 га, в т. ч. орної землі — 17 318 га, лісів — 38 744 га, лук та пасовищ — 9939 га.

Тут розташовані управління магістральних газопроводів, найбільше в Україні та в Європі газосховище, тепличний комбінат об'єднання "Прикарпаттрансгаз". Шість гектарів цього господарства майже цілорічно забезпечують населення області та європейських країн високоякісними овочами.

Сьогоднішній розвиток населених пунктів району характеризується значними відмінами в рівнях їх соціально-економічного розвитку, особливо між населеними пунктами гірської і рівнинної території району. Спостерігається надмірна концентрація робочої сили і відсутність виробництва та землі в гірських селах Гута, Пороги, Луквиця, Богрівка, Яблунька.

Богородчанський район володіє значними рекреаційно-оздоровчими ресурсами: чудова мальовнича природа, чисте повітря, джерела чистої питної і мінеральної води, пам'ятки архітектури, етнографічна різноманітність, що представлена народними ремеслами, фольклором приваблюють громадян України та туристів з-за кордону.

Перша письмова згадка про Богородчани належить до 1441 року. Статус міста отримано в 1631 р. Архітектурні пам'ятки — колишній римо-католицький костіол, побудований у 1691 р., кляштор отців Домініканців

До найдавніших поселень Прикарпаття відноситься селище Солотвин — центр соляного промислу, яке вперше під назвою Краснополь згадується у Галицькому літописі XII ст. Першими на території району виникли поселення Жураки, Підгір'я, Старі Богородчани (1441 р.), Дзвиняч (1450 р.).

Високий рівень туристичної атракційності мають такі місця, як Манява, Гута, Саджава. У с. Манява знаходиться Хрестовоздвиженський монастир, та надзвичайної краси водоспад.

Туристичні маршрути пролягають до гір Сивуля та Ігровець, а також до Манявського водоспаду. Розроблений і туристичний екскурсійний маршрут місцями визвольних змагань. На базі табору «Чота крилатих» у с. Луквиця існують умови для занять авіамоделізмом, дельтапланерним та парашутним спортом.

Програмою розвитку туризму в районі передбачено створення матеріальної бази для мандрівок на гірських велосипедах та конях. Існують сприятливі природні умови для занять зимовими видами спорту, заплановано спорудження гірськолижного підйомника довжиною 1,5 км.

Одним із пріоритетів в галузі туризму району є розвиток сільського зеленого туризму, який дозволяє не тільки відпочити, а й ознайомитись з народними промислами, фольклором, національною кухнею.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 82,3 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 43,2 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на використанні особливостей його географічного положення; розміщення у передгірській та гірській зонах Карпат, а також безпосереднє сусідство з обласним центром. Недостатній рівень розкриття сукупного ресурсного потенціалу, що засвідчив комплексний аналіз потенціалу та рівня розвитку визначає і цільову спрямованість концепції розвитку: пріоритети туристичної та курортно-рекреаційної галузі із

розвитком усіх підгалузей (історичний, спортивний, пізнавальний, зелений та сільський туризм, короткостроковий відпочинок жителів обласного центру).

Розвиток промисловості та сільського господарства має носити супутній характер, пріоритет мають галузі переробки місцевої сільськогосподарської продукції.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 7360 місць, у тому числі нове будівництво – 6892 місця.

Верховинський район

Знаходиться у південній частині області у найвищій частині Українських Карпат, в межах Гуцульських Карпат (Чивчини, Чорногора, Гринява). Площа району – 1,25 тис. км², що складає 9% від площі області. Верховинський – єдиний адміністративний район області, який повністю розташований на території карпатської гірської системи. На території району знаходяться ряд найвищих вершин Східних Карпат, в тому числі й друга за висотою гора України — Піп Іван, 2 020 м.

Крім того, що це найвисокогірніший район області, він ще і єдиний серед інших районів який межує з іншою державою – Румунією, не маючи при цьому пунктів пропуску через державний кордон. Район межує із Косовським та Надвірнянським районами, Закарпатською областю та Чернівецькою областями. Кордон з Румунією (по Чивчинському хребту) простягається на 45 км.

Майже вся територія вкрита лісом. Найбільшою річкою є Черемош.

Своєрідність району полягає ще в тому, що він не газифікований. Прокладення газопроводу в Верховину не планується на найближче десятиліття. Район не має залізничного сполучення та слабо забезпечений супутниковим зв'язком.

Верховинський район залишається одним з не багатьох у Європі оазисів незайманої гірської природи: незасмічені і ще неосвоєні людьми високі гірні субальпійські і альпійські ландшафти у всій своїй природній красі. Саме Верховинщина є одним з найбільших багатих на мінеральні води регіонів держави. Тут знаходиться понад 100 джерел мінеральних вод. Лише в селищі Верховина та селі Буркут знаходиться 10 досліджених джерел мінеральної води.

Верховина була віддавна одним з центрів декоративного мистецтва Гуцульщини. Поширені різьба на побутових речах: музичних інструментах, мисниках, ложках, елементах інтер'єру, ручках до коси, вишивка тощо.

Цікавим для шанувальників старовини є музей гуцульського побуту, етнографії та музичних інструментів, створений відомим музикантом Р. Кумликом. Найбільшим спеціалізованим підприємством туристичної галузі є лікувально-оздоровчий комплекс «Верховина» на 300 місць.

У районі склалися сприятливі умови для розвитку усіх форм туризму: гірського, водного, кінного, пізнавального, гірськолижного спорту. Розвинутий сільський зелений туризм, майже 100 агроосель можуть приймати одночасно до 600 чоловік.

Станом на 1 січня 2015 року у Верховинському районі проживало 30,4 тис. осіб, що складає 2,2% від чисельності населення області.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 34,9 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 18,4 тис. осіб.

Концепція розвитку території району ґрунтується на його унікальних природних багатствах і низки додаткових умов, серед яких головними є:

- віддаленість району від великих міст та промислових центрів регіону,
- відсутність в самому районі виробничих підприємств, які б забруднювали навколишнє середовище,
- межування району з малонаселеними і екологічно чистими гірськими територіями Румунії, Закарпаття, Буковини та Івано-Франківщини,
- залісненість території (більше 60%) переважаними хвойними вічнозеленими лісами, хвоя яких знищує шкідливі мікроби, що позитивно відображається на стані здоров'я туристів та відпочиваючих,
- наявність великої кількості джерел мінеральної води з унікальними лікувальними властивостями,
- неповторний світ флори і фауни, більшість представників якого мають ендемічне і реліктове походження і в Україні більш ніде не поширені.

Розкриття цих сприятливих передумов стримується відсутністю сучасної інженерно-транспортної інфраструктури (автомобільні дороги, газопроводи, електропостачання та супутниковий зв'язок). Тому головним напрямком у подальшому поряд із розбудовою закладів туристично-рекреаційної сфери є розвиток інфраструктурного забезпечення. Велике значення в цьому аспекті матиме будівництво регіональної автомобільної дороги Верховина – державний кордон України (Буркот).

Третім пріоритетом є розвиток сільського господарства і, зокрема, відродження вівчарства, враховуючи значний інтерес до цієї галузі іноземних інвесторів.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 31542 місця, у тому числі нове будівництво – 31000 місць.

Косівський район

Знаходиться у південній частині області. Площа району – 0,9 тис. км², що складає 6,5% від площі області. Район межує із Снятинським, Коломийським, Надвірнянським, Верховинським районами та Вижницьким районом Чернівецької області. Район включає 45 населених пунктів, з них 1 місто, 2 селища міського типу, 43 села.

Косівський район розташований в передгір'ї та низькогір'ї Покутських Карпат. Гірські вершини в рівнинній частині сягають 300-450 м над рівнем моря, а в гірській – від 700 до 1000 м. Впоперек хребтів течуть найдовші річки: Черемош, Пістинька, Рибниця, Лючка. У західному та південно-західному напрямках висоти збільшуються і сягають понад 1000 м. (г. Грегит – 1471 м, г. Лисина Космацька – 1464 м, г. Ігрець – 1374 м).

Клімат помірно континентальний, середня тривалість без морозного періоду – 160-170 днів, середня кількість опадів – 760 - 1110 мм. За кліматичною характеристикою Косів кваліфікують як низькогірний кліматичний курорт Карпатського рекреаційного району.

Район багатий на лісові та водні ресурси. Загальна площа лісового фонду становить 44,2 тис. га, що складає 56% території.

Станом на 1 січня 2015 року у Косівському районі проживало 88,4 тис. осіб, що складає 6,4% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих району переважають освіта (3,4 тис. осіб), охорона здоров'я (2 тис. осіб).

В промисловості району зайнято 63 підприємства. Основні галузі - деревообробна і целюлозно-паперова та харчова промисловість.

У структурі сільськогосподарського виробництва переважає рослинництво (понад 61%).

Основні напрямки виробництва в галузі рослинництва: вирощування картоплі, зернових та овочевих культур, плодів і ягід, кормових культур.

Основні напрямки виробництва в галузі тваринництва: м'ясо-молочне скотарство, свинарство, вівчарство

Мальовничі краєвиди гірської частини Карпат, долини річки Прут, джерела мінеральних вод, чисельні пам'ятки природи та культури створюють сприятливі умови для розвитку туристично-оздоровчої сфери, зокрема літниківства (сільського зеленого туризму). Щоб уберегти і відродити для цієї мети природу, 1997 року на території значної частини Косівського району (в тому числі й Косова) оголошено регіональний ландшафтний парк "Гуцульщина", до нього включено всі пам'ятки природи та ліси Кутського державного й Косівського міжгосподарського лісгоспів.

На території Косівщини є дуже багато мінеральних джерел з різними лікувальними властивостями в тому числі санаторії та курорти які мають всі необхідні лікувально-діагностичні кабінети.

На території району розташовано 19 туристично – оздоровчих баз: санаторій "Карпатські зорі", ЛОК "Карпатські зорі", туристичний комплекс "Байка", спортивно-оздоровча база "Легенда Карпат", санаторій "Косів", ЛОК «Смерічка», гостинний двір "Писанка", база сімейного відпочинку "Ост", ДТК "Струмочок", готель "Гуцул", туристично-гостинний комплекс «Косів», туристично-відпочинковий комплекс «Синевір», туристичний клуб «Міжгір'я», гостинна садиба «Сосновий двір», ДГ санаторій-профілакторій «Шешори», дитяча турбаза «Черемош», туристична база «Волійський замок», гостинний комплекс «Черемош», туристично-оздоровчий комплекс «Сокольське», 52 садиби зеленого туризму.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 84,8 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 45,2 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на використанні особливостей його географічного положення: до Косова сходяться дороги з Коломиї, Снятина, Заболотова, Кут і Верховини (Жаб'я), Косівщина є важливим комунікаційним вузлом. Районний центр виконує роль адміністративно-торгового осередку Галицької Гуцульщини. В зв'язку з цим недостатній ресурсний потенціал, що засвідчив комплексний аналіз потенціалу та рівня розвитку може бути примножений за рахунок транспортно-комунікаційних функцій, активного розвитку туристичної та курортно-рекреаційної галузі із розвитком народних промислів.

Розвиток промисловості та сільського господарства має носити супутній характер, пріоритет мають галузі переробки місцевої сільськогосподарської продукції.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 27507 місць, у тому числі нове будівництво – 25890 місць.

Надвірнянський район

Знаходиться у центральній частині області. Площа району – 1,3 тис. км², що складає 9,3% від площі області. Третина території району припадає на рівнину, а дві третини розташовані в гірській зоні Українських Карпат. Надвірнянський район межує з Верховинським, Косівським, Коломийським, Тисменицьким та Богородчанським районами. На території району розміщені селища міського типу Битків, Делятин, Ланчин та 43 сільські населені пункти.

Клімат району є перехідним від західноєвропейського до більш континентального східноєвропейського. Пересічна температура січня від -4,3° до -7,6° С. Період з температурою повітря понад +100 становить 83 — 160 днів. Опади складають 879 мм на рік. Найбільше їх випадає у червні-липні. Середня висота снігового покриву 24 см.

В районі є значні поклади корисних копалин: нафти і газу, калійних і кухонних солей, будівельного каменю та іншої сировини для виробництва будівельних матеріалів. Найвагомішим в структурі корисних копалин є нафтогазові родовища, з яких в середньому в рік добувається більше 160 тис. тонн нафти і 200 млн. м³ газу. В останній період визначені перспективи виявлення промислових покладів нафти на Любіжнянському та Микуличинському родовищах.

Надвірнянський район має значні запаси сировини для виробництва будівельних матеріалів. Це стосується Надвірнянського, Гаврилівського, Добротівського, Ліснотарновицького глиняних родовищ, які є сировиною для будівельної і грубої кераміки, Пасічнянського родовища будівельного каменю, Ланчинського, Назавизівського і Ліснотарновицького родовищ піщано-гравійних матеріалів. Виявлені більше 10 джерел соляних і мінеральних вод. З врахуванням відмінних природно-рекреаційних умов району повинні дати новий поштовх в розвиток оздоровчо-туристичних закладів.

Район має значні запаси лісових ресурсів. Тут здійснюють господарську діяльність два державних лісгосподарських підприємства (Надвірнянський, Делятинський держлісгоспи), Надвірнянський спеціалізований агролісгосп та Державний природний заповідник "Горгани". Загальна площа лісових масивів складає 82,6 тис.га, що становить 63,8 відсотки території району. Ліси розміщені переважно в гірських Карпатах на стрімких крутосхилах і відіграють переважно захисну роль. Ліси першої групи, тобто ті, що виконують захисну функцію, складають 46,9 відсотків ліси першої групи, які мають лісопромислове значення, складають 45,7 відсотків. розкинулись вони на висотах від 400 до 1760 метрів над рівнем моря. Території лісгоспів розміщені в басейні річки прут, що бере початок з Чорногори і впадає в ріку Дунай та річка Бистриця, яка впадає в річку Дністер.

Станом на 1 січня 2015 року у Надвірнянському районі проживало 115,6 тис. осіб, що складає 8,4% від чисельності населення області.

У структурі зайнятих району переважають промисловість (4,7 тис. осіб), освіта (3,8 тис. осіб), охорона здоров'я (1,9 тис. осіб).

На території району функціонують крупні промислові підприємства: ВАТ „Нафтохімік Прикарпаття”, СП „Інтерплит” ВАТ „Надвірнянський лісокомбінат”; СП „Промінь-Галичина”; ВАТ „Надвірнянський кар’єр”; ТОВ „Євро-Трейд”.

Нині в Надвірнянському нафтопромисловому районі експлуатуються 2 нафтові, 5 газоконденсатних родовищ із фондом понад 400 свердловин, з яких щороку видобувають понад 200 тис. тонн нафти і 170 млн. м³ газу. Крім того є перспективи відкриття нових родовищ. Наприкінці 2000 року пробурено та передано в експлуатацію дві нові нафтові свердловини: Микуличинська № 22 та Південно - Півська № 18, що дає приріст видобутку нафти в рік приблизно 4,2 – 4,7 тис. тонн нафти.

Лісогосподарськими підприємствами заготовлено 15,8 тис. куб. м ліквідної деревини. Із загальної кількості деревини – 7,9 тис. куб.м (50%) заготовлено від рубок, пов’язаних з веденням лісового господарства. Лісозаготівельну діяльність в районі здійснювали 19 лісозаготівельних СПД, із них – 3, що мають у постійному користуванні землі лісового фонду і займаються веденням лісового господарства.

Надвірнянський район має сприятливі рекреаційні можливості. Є проекти щодо побудови пізнавально-розважального комплексу поблизу пам’ятки історії – Півського замку та розробки пішого туристичного маршруту у заповіднику „Горгани”.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення району у 2036 році складе 116,8 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 63,2 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на використанні особливостей його географічного положення; розміщення у передгірській та гірській зонах Карпат, а також безпосереднє сусідство з обласним центром. Недостатній рівень розкриття сукупного ресурсного потенціалу, що засвідчив комплексний аналіз потенціалу та рівня розвитку визначає і цільову спрямованість концепції розвитку: пріоритети розвитку промисловості (видобування та переробка нафти і природного газу), розвиток туристичної та курортно-рекреаційної галузі.

Доцільним є формування на нових технологічних і структурних засадах ядра промислового зростання в місті Надвірна, розвиток на території району індустріального парку.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 48636 місць, у тому числі нове будівництво – 48336 місць.

Яремчанська міська рада

Знаходиться у південній частині області, займаючи центральну частину Українських Карпат у межах гірських формувань Горган, Покутсько-Буковинських Карпат та Чорногори. Площа міськради – 0,66 тис. км², що складає 4,7% від площі області. Раді підпорядковані одне селище міського типу – Ворохта, та п’ять сіл: Вороненко, Микуличин, Паляниця, Татарів та Яблуниця.

Станом на 1 січня 2015 року у Яремчанській міськраді проживало 23 тис. осіб, що складає 1,7% від чисельності населення області.

Основною особливістю економіко-географічного розташування території Яремчанської міської ради є те, що головним і практично єдиним ресурсом цієї території є природний комплекс із значним рекреаційним потенціалом.

Сприятливим фактором є також невелика відстань до кордонів чотирьох європейських держав. В місті Яремче природньою основою економіки є і залишається туристично-рекреаційна галузь, що і зумовлює майже повну відсутність великих промислових підприємств.

Переважна частина працездатного населення зайнята у рекреаційній сфері та супутніх галузях. У промисловості працюють 226 осіб.

Головними є чотири промислових підприємства: ТзОВ „Ворохтянська лісова компанія», ТОВ „Татарівський лісозавод», СП ТзОВ „Вест-Вуд» та ПВКФ „Керманич і К”.

Територія Яремчанської міської ради – один з основних рекреаційних районів Карпатського регіону та України. Природними рекреаційними ресурсами даної території є м'який клімат, лісові масиви, водні рекреаційні ресурси, лікувальні мінеральні води, численні природоохоронні об'єкти, історико-культурні пам'ятки. Тут створена потужна матеріально-технічна база рекреаційного обслуговування. Рельєф території та тривалість снігового покриву сприятливі для розвитку різних видів гірськолижного спорту, смт Ворохта є одним з основних центрів підготовки національних команд зі стрибків з трампліну, біатлону, лижних гонок на часі фрістайлу. В с. Поляниця реалізується потужний проект для зимового відпочинку «Буковель». Генеральним планом м. Яремче передбачено резервування із земель лісового фонду та Карпатського парку трьох територій з рекреаційною метою, а саме: урочища Боярський, Кам'янка й Жонка.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення міськради у 2036 році складе 26,4 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 13 тис. осіб.

Подальший розвиток Яремчанської міської ради пов'язаний виключно із розвитком туристично-рекреаційного потенціалу.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 64101 місце, у тому числі нове будівництво – 50305 місць.

Болехівська міська рада

Знаходиться у західній частині області. Площа міськради – 0,3 тис. км², що складає 2,2% від площі області. Розташована в передгір'ях Карпат на річці Сукіль (басейн Дністра). Межує із Долинським районом та Львівською областю. Болехівській міській раді підпорядковані 11 сіл, що входять до 6 сільських рад: Гузіївська, Козаківська, Міжрічанська, Підберезька, Поляницька, Тисівська.

Болехів — місто обласного підпорядкування. Станом на 1 січня 2015 року у Болехівській міськраді проживало 21,6 тис. осіб, що складає 1,6% від чисельності населення області.

Через територію Болехівщини проходить продуктопровід Дрогобич – Долина – Калуш, нафтопровід Долина – Дрогобич, газопровід Уренгой – Помари – Ужгород, а також ЛЕП-750 — одна з найпотужніших в Європі ліній електропередач.

У структурі зайнятих району переважають промисловість (0,6 тис. осіб) та освіта (0,7 тис. осіб).

Болехів – місто з високим економічним потенціалом. В ньому функціонують крупні підприємства: ВАТ «Будматеріали», ВАТ «Шкіряник», ТОВ «Елрун», Об'єднання промислових підприємств, ВАТ "Вікторія" державне лісове

господарство, лісопромисловий комбінат, соляний, шкіряний, цегельно-черепичний заводи, меблева фабрика.

За оптимістичними прогнозами чисельність населення міськради у 2036 році складе 22,3 тис. осіб. Загальна кількість трудових ресурсів становитиме 11 тис. осіб.

Концепція подальшого розвитку району ґрунтується на диверсифікації промисловості, активізацію розвитку таких галузей, як машинобудування, легка, харчова та деревообробна промисловість.

Загальна ємність оздоровчо-рекреаційних та туристичних закладів на розрахунковий строк складає 67 місць, нове будівництво не передбачено.

VII. ПРОПОЗИЦІЇ ПО РОЗВИТКУ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ПЛАНУВАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ ОБЛАСТІ

7.1. Оптимізація систем розселення

Відповідно до Генеральної схеми планування території України в межах Івано-Франківської області передбачене формування 2 міжрайонних систем розселення: Івано-Франківської та Коломийської (див. розд.II).

Крім того, передбачався розвиток районних систем розселення на базі адміністративних районів, а також міських рад.

Зміни в системі адміністративно-територіального устрою області, викликають необхідність внесення змін до концепції системи розселення області, в основу якої має бути покладений принцип утворення низових адміністративно-територіальних одиниць – громад.

Загальна кількість громад складе 53 одиниці. Вони стають базисом для формування місцевих систем розселення і забезпечення населення відповідними закладами міжселенного періодичного попиту.

Крім того, для забезпечення населення закладами міжселенного епізодичного попиту і, відповідного «розвантаження» обласного центру, пропонується виділити 3 локальні системи розселення, які перейматимуть функції міжрайонних систем розселення.

Загальна ієрархія систем розселення Івано-Франківської області виглядатиме наступним чином:

- регіональна система розселення на всю територію області (центр – м.Івано-Франківськ);
- 3 локальні системи розселення (центри – Івано-Франківськ, Калуш та Коломия);
- 54 місцеві системи розселення.

Структура систем розселення області за чисельністю населення та територією наводиться у таблиці 7.1-1

Таблиця 7.1-1

Структура систем розселення Івано-Франківської області

Системи розселення
Локальні СР
Івано-Франківська
Калуська
Коломийська
Місцеві СР
Богородчанська
Солотвинська
Старобогородчанська
Яблунська
Верховинська

Системи розселення
Білоберезівська
Зеленська
Красноїльська
Яблуницька
Галичська
Більшівцівська
Городенківська
Чернелицька
Долинська
Вигодська
Витвицька
Верхнянська
Войнилівська
Гвізденська
Коршівська
Отинівська
Печеніжинська
Косівська
Космацька
Кутська
Яблунівська
Надвірнянська
Тисменичанська
Ланчинська
Зеленська
Делятинська
Рогатинська
Букачівська
Рожнятівська
Брошнів-Осадська
Перегінська
Спаська
Снятинська
Заболотівська
Тисменицька
Єзупільська
Лисецька
Ямницька
Тлумацька
Олешанська
Обертинська

Системи розселення
Болехівська
Бурштинська
Івано-Франківська
Калуська
Коломийська
Яремчанська
Ворохтянська

Структура локальних систем розселення області за чисельністю населення та територією наводиться у таблиці 1.2-2.

Таблиця 1.2-2

Структура локальних систем розселення Івано-Франківської області

Міжрайонні системи розселення	Територія		Населення	
	тис.км ²	% від області	тис. чол.	% від області
Івано-Франківська	6,0	43,1	711,9	51,5
Калуська	3,3	23,8	270,5	19,5
Коломийська	4,6	33,1	400,2	29,0
Івано-Франківська область	13,9	100	1382,6	100

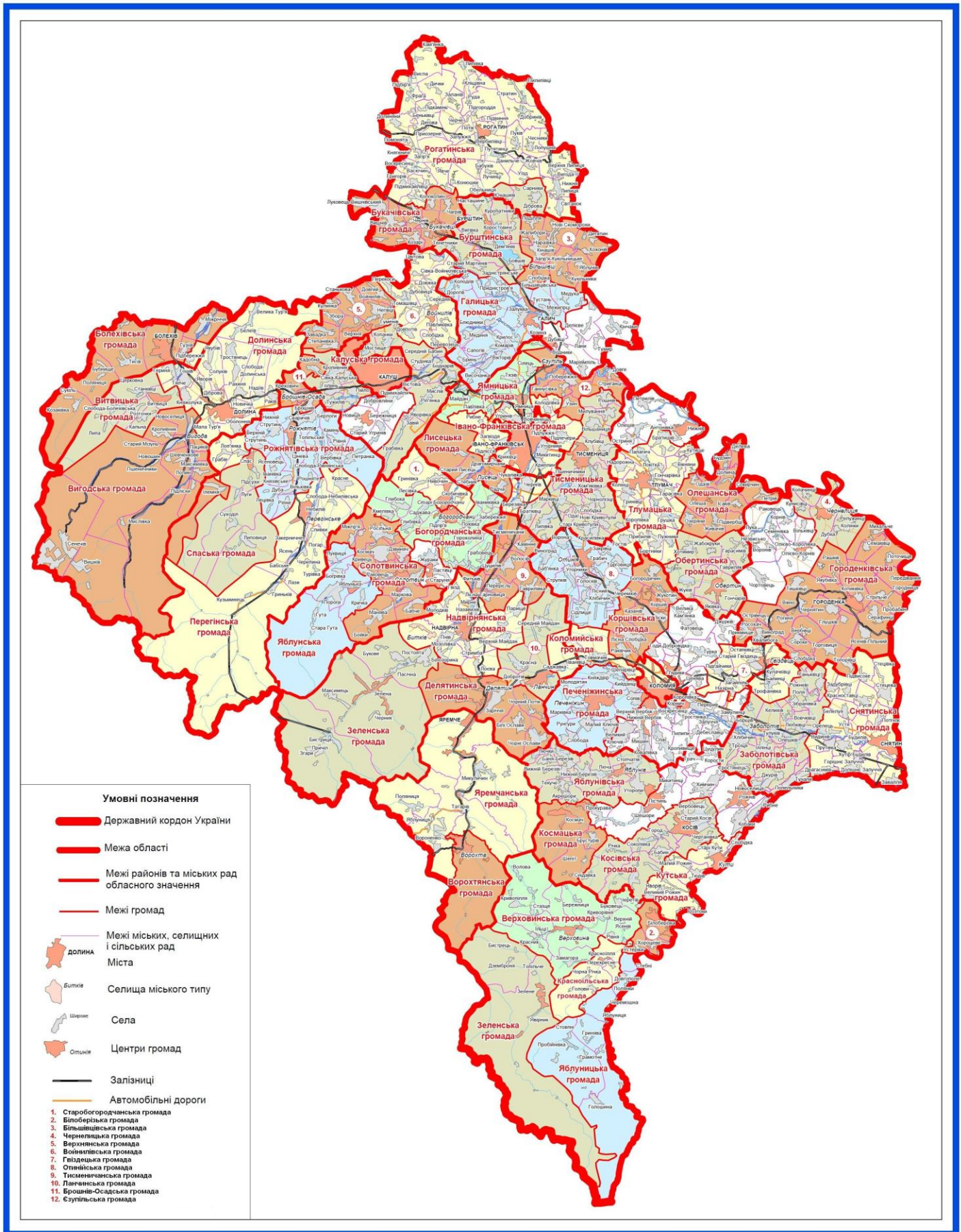

Рис.7.1-1. Структура територіальних громад області

7.2. Функціональне зонування території та встановлення режимів її використання

Функціональне зонування території області здійснене за результатами порівняння та аналізу комплексу природних та антропогенних факторів з урахуванням характерних для регіону видів господарської діяльності за переважаючими функціями.

Функціональне зонування дозволяє визначити найбільш доцільне використання території в межах виявлених зон, встановити рамкові умови і режими використання території області, що дозволить в майбутньому запобігти нецільовому використанню земель та деградації ресурсного потенціалу області.

Згідно Генеральної схеми планування території України на території області переважають такі функціональні зони: урбанізації; переважно сільськогосподарського використання; природних ландшафтів, що охороняються, до яких входять землі природно-заповідного фонду, оздоровчого, рекреаційного та культурної спадщини, лісового та водного фонду.

Схемою планування території Івано-Франківської області на перспективу виділяються наступні 4 типи функціональних зон:

1. Зони урбанізації (пріоритетного містобудівного розвитку):
 - Івано-Франківська – центр м. Івано-Франківськ;
 - Коломийська – центр м. Коломия;
 - Калуська – центр м. Калуш.
2. Зони пріоритетного рекреаційно-оздоровчого призначення.
3. Зони впливу міжнародних транспортних коридорів (у вузлах перетину з магістральною дорожньою мережею України).
4. Зона переважного сільськогосподарського використання.

7.2.1. Зона урбанізації

1. Івано-Франківська зона (з центром – м. Івано-Франківськ) включає в себе Тисменицький адміністративний район; Богородчанську, Старобогородчанську, Солотвинську громади Богородчанського району та Надвірнянську і Тисменичанську громади Надвірнянського адміністративного району.

Формуванню Івано-Франківської агломерації сприяли наступні фактори:

Транспортні – м. Івано-Франківськ є головним транспортним вузлом області, через нього проходять національні автодороги державного значення Н-18 (Івано-Франківськ – Тернопіль), Н-09 (Мукачеве – Львів), Н-10 (Стрий – Мамалига) та міжнародна залізнична лінія до кордону з Румунією. На перспективу передбачено проходження міжнародного залізничного сполучення європейської колії (1435 мм), яка в межах Івано-Франківської області поєднуватиме всі три зони урбанізації.

Містобудівному розвитку цієї зони сприяє формування рекреаційно-туристичних зон:

- РТЗ «Солотвин» – у Тисменицькому та Богородчанському районах, загальною ємністю 1500 місць;
- РТЗ «Б. Надвірнянська» – в Тисменицькому та Надвірнянському районах, загальною ємністю 10000 місць;
- РТЗ «Дністер» - у Тисменицькому районі ємністю 1500 місць.

2. Коломийська зона містобудівного розвитку включає в себе два адміністративні райони: Коломийський та Снятинський, а також Делятинську і Ланчинську громади Надвірнянського району.

Формуванню агломерації сприяли наступні фактори:

Проходження національної автомобільної дороги Н-10 (Стрий – Мамалига), а також регіональної автодороги Татарів – Косів – Коломия – Борщів – Кам'янець-Подільський Р-24.

Другим дуже важливим фактором є лінійне формування рекреаційно-туристичних зон «Прут» (центр – Коломия, ємність в межах Коломийського району – 2395 місць, Снятинського району – 2000 місць) та «Черемош» (ємність у межах Снятинського району – 3000 місць) які поєднуються у Снятинському районі.

3. Калуська зона містобудівного розвитку включає в себе Калуський адміністративний район а також Брошнів-Осадську громаду Рожнятівського району.

Важливим чинником впливу на містобудівний розвиток Калуської зони є проходження двох міжнародних транспортних коридорів Європа-Азія – Косини – Івано-Франківськ – Тернопіль – Вінниця – Кіровоград – Дніпропетровськ – Донецьк – Ізварине та Критський №5 Косини – Івано-Франківськ – Тернопіль – Підгайці. В широтному напрямку через Калуську агломерацію проходить національна автомобільна дорога Н-10 (Стрий – Мамалига).

Крім того, вздовж р. Лимниця формується рекреаційна зона з центром в с. Вістова ємністю 2191 місць.

7.2.2. Зони переважного оздоровчо-рекреаційного освоєння

Рекреаційні зони визначені на основі гідрографічної мережі, найбільшими річками, що протікають по території області є Дністер, Прут, Лімниця, Свіча Бистриця Надвірнянська, Бистриця Солотвинська та ін., а також з урахуванням ландшафтної структури території і наявності площі лісового фонду.

На даний час в Івано-Франківській області нараховується 23519 місць в оздоровчо-рекреаційних закладах, з яких в оздоровчих 3239 місць, в рекреаційних – 20280 місць.

В схемі планування пропонується структурувати розміщення об'єктів стаціонарної рекреації у складі рекреаційних зон, що дозволить комплексно розв'язувати питання транспортного обслуговування, інженерного забезпечення, надання різноманітних послуг для відпочивальників не порушуючи природоохоронного балансу.

В розділі природно-рекреаційного потенціалу представлені показники по запасам лікувальних вод і лікувальних грязей, а також порогові значення рекреаційної ємності використання лісового фонду для організації стаціонарного і короткочасного відпочинку.

У зв'язку з вищенаведеним в схемі планування території Закарпатської області пропонується наступна планувальна структура організації оздоровчо-рекреаційної галузі:

1. ГРК – гірсько-рекреаційні комплекси;

2. РТЗ – рекреаційно-туристичні заклади;
3. Оздоровчі центри.

Пріоритетним напрямом у сфері розвитку оздоровчо-рекреаційної галузі прийняте формування гірсько-рекреаційних комплексів. Так, найбільш перспективними являються:

Яремчанська міська рада, в якій пропонується розвиток та формування 5 ГРК:

- ГРК „Буковель”, центр – с. Паляниця;
- ГРК „Ворохта”;
- ГРК „Яремча”;
- ГРК „Татарів”;
- ГРК „Яблуниця”.

Для даних цілей резервується **20000 га** території і намічається розмістити 54836 відпочиваючих.

В **Богородчанському районі** намічено 1 ГРК:

- ГРК „Ігровець”, центр - Гута.

Загальна площа комплексу складе **12560 га** з розміщенням 2620 відпочиваючих.

В **Верховинському районі** пропонується сформувати 3 ГРК:

- ГРК „Дземброня”, центр – Берестечко;
- ГРК „Буркут”, центр – Буркут;
- ГРК „Терниця”, центр –Гринява.

Загальна площа гірсько-рекреаційних комплексів складає **28090 га** з розміщенням 22000 відпочиваючих.

У **Долинському районі** намічений розвиток одного гірсько-рекреаційного комплексу:

- ГРК „Мислівка”.

Загальна площа для гірсько-рекреаційного комплексу складе **12550 га** з розміщенням 16106 відпочиваючих.

У **Косівському районі** передбачається розвиток одного гірсько-рекреаційного комплексу:

- ГРК „Грекіт” з центром у Космачі.

Загальна площа для гірсько-рекреаційного комплексу складе **12315 га** з розміщенням 8420 відпочиваючих.

Крім того, у **Надвірнянському районі** пропонується організувати ГРК „Бистриця”, (ємність – 23863 місць) і в **Рожнятинському районі** ГРК „Грофа” та ГРК „Студинець” з центром у с. Осмолода загальною ємністю 13554 місць.

Таким чином у схемі планування території Івано-Франківської області резервується **136625 га** земель під реалізацію програм організації гірсько-рекреаційних комплексів.

Крім того для реалізації рекреаційного потенціалу області проектом пропонується резервувати для організації рекреаційно-туристичних закладів найбільш привабливі ландшафтно-рекреаційних територій.

В **Яремчанській міській раді** – РТЗ „Прут”, на території **5437 га**, ємністю 2000 місць.

В **Богородчанському районі** – РТЗ „Солотвин”, на території **8955 га**, загальною ємністю 1000 місць.

У **Верховинському районі** – РТЗ „Ч. Черемош” на території **10795 га**, загальною ємністю 2000 місць.

Галицький район – РТЗ „Дністер” та РТЗ „Лимниця” на території **11400 га**, загальною ємністю 4673 місць.

В **Городенківському районі** – РТЗ „Дністер” на території **9545 га**, загальною ємністю 1226 місць.

Калуський район – РТЗ „Лимниця” з центром у с. Вістова, на території **6100 га**, загальною ємністю 2191 місць.

В **Коломийському районі** – РТЗ „Прут” (центр Коломия), на території **7655 га**, загальною ємністю 2395 місць.

У **Косівському районі** – РТЗ м. Косів та РТЗ „Черемош” (центр Коломия), загальною площею **9596 га**, ємністю 4327 місць.

Надвінянський район – РТЗ „Б. Надвірнянська”, площею **10424 га**, ємністю 8000 місць.

У **Рогатинському районі** – РТЗ „Рогатин” та РТЗ „Дністер”, загальною площею **28890 га**, ємністю 5216 місць.

Рожнятівський район – РТЗ „Лимниця”, площею **10300 га**, ємністю 1000 місць.

У **Снятинському районі** – РТЗ „Прут”, на території **9690 га**, загальною ємністю 2000 місць.

Крім того пропонується сформувати РТЗ „Дністер”, РТЗ „Б.Надвірнянська” та РТЗ „Солотвино” на території **Тисменицького району**, загальною площею **12310 га** загальною ємністю 4000 місць. Створення РТЗ „Дністер” також передбачається у **Тлумачькому районі** на території **9670 га**, ємністю 1000 місць.

Всього по Закарпатській області для організації рекреаційно-туристичних зон резервується **150767 га** земель.

Оздоровчі центри.

На даний час у Івано-Франківській області функціонують оздоровчі заклади загальною ємністю 3239 місць. Схемою планування території області пропонується подальший розвиток оздоровчої галузі.

У **Яремчанській міській раді** пропонується сформувати оздоровчі центри «Яремча» зі збільшенням числа клієнтів на 1000 місць, «Микуличин», «Татарів» та «Ворохта» загальна ємність центрів становитиме 7225 місць.

Значний розвиток оздоровчої галузі передбачається у **Косівському та Рогатинському районах**, на перспективу ємність оздоровчих центрів становитиме 8435 місць, сюди увійдуть оздоровчі центри «Шешори», «Старі Кути», «Смодна», «Теуче», «Пістинь», «Черче», «Добринів», «Лугинці», «Путятин».

В **Коломийському районі** пропонується сформувати оздоровчі центри «Слобода» та «Вербіж» з загальним збільшенням ємності закладів на 2000 місць.

В **Рожнятівському районі** намічений розвиток оздоровчого центру «Ясень» проектна кількість мість тут складе 1190.

Окрім вищезазначених передбачено створення рекреаційно-оздоровчих центрів у **Богородчанському районі** («Підгір'я» ємність 554 місць), **Городенківському районі** («Михальче» на 500 місць), **Долинському районі** («Мізунь» на 730 місць), **Калуському районі** («Вістова» ємністю 500 місць) та **Тисменицькому районі** («Липівка» на 680 місць).

В цілому по області на розрахунковий строк проектом пропонується створення 26650 місць в оздоровчому секторі.

Нижче наведена таблиця 7.2-1 зі структурою ємності рекреаційно-оздоровчих закладів по області.

Таблиця 7.2-1

Структура рекреаційних зон і оздоровчих центрів Івано-Франківської області

Рекреаційні зони: туристично-рекреаційні, ГРК (гірсько-рекреаційні комплекси), оздоровчі центри.

№ з/п	Назва	Територія, га	Ємність, місць		
			ВСЬОГО	Існуюча	Нове будівництво
1	Яремчанська міська рада				
1.1	ГРК „Буковель” центр Поляниця	4610	20802	5432	15370
1.2	ГРК „Ворохта” г. Кукуль	7493	10321	1321	9000
1.3	ГРК „Яремча”	2807	11385	2685	8700
1.4	ГРК „Татарів”	2095	8385	1150	7235
1.5	ГРК „Яблуниця”	2995	3943	943	3000
1.6	РТЗ „Прут”	5437	2000		2000
1.7	Оздоровчий центр „Яремча”		1555	555	1000
1.8	Оздоровчий центр „Микуличин”		3000		3000
1.9	Оздоровчий центр „Татарів”		1200	200	1000
1.10	Оздоровчий центр „Ворохта”		1470	470	1000
	ВСЬОГО	25437	64061	12756	51305
2	Богородчанський район				
2.1	ГРК „Ігровець” центр Гута	12560	2620	120	2500
2.2	РТЗ „Солотвин”	8955	1000		1000
2.3	Оздоровчий центр „Підгір’я”		554	54	500
	ВСЬОГО	21515	4174	174	4000
3	Верховинський район				
3.1	ГРК „Дземброня” центр Берестечко	8353	13000		13000
3.2	ГРК „Буркут” центр Буркут	9643	5000		5000
3.3	ГРК „Терниця” центр Гринява	10094	4000		4000
3.4	РТЗ „Ч. Черемош”	10795	2000		2000
	ВСЬОГО	38885	24000		24000
4	Галицький район				
4.1	РТЗ „Дністер”	7445	3173	173	3000

№ з/п	Назва	Територія, га	Ємність, місць		
			ВСЬОГО	Існуюча	Нове будівництво
4.2	РТЗ «Лимниця»	2955	1500		1500
	ВСЬОГО	10400	4673	173	4500
5	Городенківський район				
5.1	РТЗ „Дністер”	9545	1226	226	1000
5.2	Оздоровчий центр „Михальче”		500		500
	ВСЬОГО	9545	1726	226	1500
6	Долинський район				
6.1	ГРК „Мислівка”	12550	16106	106	16000
6.2	Оздоровчий центр „Мізунь”		730	230	500
	ВСЬОГО	12550	16836	336	16500
7	Калуський район				
7.1	РТЗ „Лімниця” с. Вістова	6100	2191	191	2000
7.2	Оздоровчий центр с. Вістова		500		500
	ВСЬОГО	6100	2691	191	2500
8	Коломийський район				
8.1	РТЗ „Прут” центр Коломия	7655	2395	395	2000
8.2	Оздоровчий центр с. Слобода		1140	140	1000
8.3	Оздоровчий центр с. Вербіж		1040	40	1000
	ВСЬОГО	7655	4575	575	4000
9	Косівський район				
9.1	ГРК „Грекіт” центр Космач	12315	8420	20	8400
9.2	РТЗ „Черемош” центр Кути	3865	2090	20	2070
9.3	РТЗ м. Косів	3130	2237	497	1740
9.4	Оздоровчий центр с. Шешори		1154	154	1000
9.5	Оздоровчий центр с. Старі Кути		420	70	350
9.6	Оздоровчий центр с. Смодна		450	160	290
9.7	Оздоровчий центр с. Текуче		500		500
9.8	Оздоровчий центр с. Пістинь		600		600
	ВСЬОГО	19310	15871	921	14950
10	Надвірнянський район				
10.1	ГРК „Бистрица”	20305	23836	6	23830
10.2	РТЗ „Б. Надвірнянська”	10424	8000		8000

№ з/п	Назва	Територія, га	Ємність, місць		
			ВСЬОГО	Існуюча	Нове будівництво
	ВСЬОГО	30729	31836	6	31830
11	Рогатинський район				
11.1	РТЗ „Рогатин”	27533	1041	41	1000
11.2	РТЗ „Дністер”	1357	4175	175	4000
11.3	Оздоровчий центр Черче		2181	181	2000
11.4	Оздоровчий центр Добринів		1130	130	1000
11.5	Оздоровчий центр Лугинці		1000		1000
11.6	Оздоровчий центр Путятин		1000		1000
	ВСЬОГО	28890	10527	527	10000
12	Рожнятівський район				
12.1	ГРК „Грофа”	11310	13554	54	13500
12.2	ГРК „Студинець”	19495			
12.3	РТЗ „Лимниця”	10300	1000		1000
12.4	Оздоровчий центр „Ясень”		1190	190	1000
	ВСЬОГО	41105	15744	244	15500
13	Снятинський район				
13.1	РТЗ „Прут”	9690	2000		2000
13.2	РТЗ „Черемош”	2970	3000		3000
	ВСЬОГО	12660	5000		5000
14	Тисменицький район				
14.1	РТЗ „Дністер”	3365	1500		1500
14.3	РТЗ „Б. Надвірнянська”	4565	2000		2000
14.4	РТЗ „Солотвино”	4380	500		500
14.2	Оздоровчий центр „Липівка”		680	180	500
	ВСЬОГО	12310	4680	180	4500
15	Тлумацький район				
15.1	РТЗ „Дністер”	9670	1000		1000
	ВСЬОГО	9670	1000		1000

Території рекреаційно-туристичних зон та гірсько-рекреаційних комплексів є орієнтовними і включають у себе територію під забудову рекреаційних об'єктів, території під інженерно-транспортну інфраструктуру необхідну для обслуговування рекреаційних установ та території природних ландшафтів які будуть використовуватися для організації відпочинку. Для реалізації планів, закладених в структурі організації рекреаційних та оздоровчих зон, необхідно розробити генеральні плани рекреаційних зон в межах адміністративних районів,

що дозволить комплексно розв'язувати питання інженерно-транспортного забезпечення, охорони навколишнього середовища, а найголовніше – видачі вихідних даних по умовах та обмеженнях по земельних ділянках для перспективних забудовників.

7.2.3. Зони впливу міжнародних транспортних коридорів (у вузлах перетину з магістральною дорожньою мережею України)

Цей напрямок розвитку в повній мірі враховує вигідне географічне положення області, через яку проходять (по суміщеній ділянці) два міжнародних автомобільних коридори: Європа – Азія і Критський №5.

Спільна міждержавна структура формується тому що транспортним коридором фактично є територія з обох сторін від магістральних та залізничних шляхів I і II категорій.

Тобто, йдеться про паралельні зони функціонального та планувального впливу цих магістралей на різну відстань.

Такими зонами є:

- Технологічна, якою є сама дорога, з охоронними територіями;
- Інфраструктурна – більш широка, на якій розміщуються будівлі та споруди, необхідні для обслуговування руху та технічного стану доріг;
- Функціонально-планувальна – найбільш широка, яка активно використовується, завдяки інтенсивним транспортним потокам (25-30 тис. од. на добу).

Збільшення обсягів міжнародного транзиту, як одного з найефективніших видів експорту транспортних послуг, сприятиме стабілізації та структурній перебудові економіки області.

Трасування магістралі враховує характер розселення, рівень розвитку економіки, гідрографічні особливості, рельєф, наявність рекреаційних, мінерально-сировинних ресурсів, об'єктів природно-заповідного фонду тощо.

У місцях перетину нового автомобільного коридору з державними автодорогами і залізничними смугами передбачені транспортні розв'язки у різних рівнях. Території в місцях перетину транспортних коридорів з магістральними дорогами являються найбільш перспективними для розвитку транспортно-складського комплексу, автосервісу різного рівня, розміщення крупних закладів оптової торгівлі, рекреаційного обслуговування тощо вбачаються 5 транспортних вузлів з повними розв'язками:

Міжнародний транспортний коридор Європа – Азія (Критський №5) (новий):

- вузол перетину з проектною регіональною автомобільною дорогою в районі с. Правичський Кордон
- вузол перетину з територіальною автомобільною дорогою Т-09-01;
- вузол перетину з Європейською колією (1435 мм);
- вузол перетину з національною автомобільною дорогою Н-10;
- вузол перетину з національною автомобільною дорогою Н-09.

Крім того будівництво перспективної залізничної лінії стандарту 1435 мм (Європейська колія), яка пройде у західній частині України в тому числі і через Івано-Франківську область, сприятиме розвитку міжнародних зв'язків. В межах області передбачене будівництво залізничних станцій Снятин, Коломия, Івано-Франківськ та Калуш, які передбачено розмістити поруч з автомобільними дорогами державного значення та існуючими залізничними лініями утворивши

пересадочні транспортні вузли. Території яких за функціональним використанням є подібними до зони впливу міжнародних транспортних коридорів, тому території прилеглі до проектних залізничних станцій (Снятин, Коломия, Івано-Франківськ та Калуш) в проекті визначені як зона впливу транспортних вузлів.

Проходження міжнародних транспортних коридорів територією Івано-Франківської області є важливим фактором активізації господарської діяльності і перспективного розвитку процесів урбанізації.

7.2.4. Райони переважно сільськогосподарського використання.

В складі території Івано-Франківської області площа земель сільськогосподарського призначення становить 645,0 тис. га. Порівняно з іншими областями України, регіон володіє незначним земельним фондом, крім того в останні роки існує тенденція до зменшення площ сільськогосподарських угідь.

Івано-Франківську область можна поділити на три центри ринкового тяжіння, що кореспондується зі структурою регіональної (Івано-Франківськ) та міжрайонних (Коломия та Калуш) систем розселення.

Сільськогосподарські ресурси по відношенню до центрів споживання розподіляються за ознаками: безпосереднього тяжіння, опосередкованого тяжіння, економічного впливу, граничної зони доступності ринку.

Зона безпосереднього тяжіння відповідає поняттю міської і приміської зони з радіусом 1-1,5 годинної транспортної доступності. Для зони характерні розміщення тепличних господарств, плодоовочевих баз, холодильників, елеваторів, складських приміщень. Активні урбанізаційні процеси витісняють сільське господарство з міст та їх околиць.

Зона опосередкованого тяжіння з радіусом тяжіння 2-3 години – ареал ефективного розвитку городництва, садівництва, овочівництва, тепличного господарства. Можуть розміщуватись молокозаводи, птахофабрики, м'ясокомбінати тощо. Конкуруючою функцією зони може бути рекреаційне господарство.

Зона економічного впливу має радіус доступності понад 3 години – це зона товарного картоплярства й овочівництва, виробництва молока, яєць, м'яса для ринків міста.

Гранична зона, екстенсивного сільського господарства, – розміщується поза територіями господарського тяжіння міст і промислових центрів. На цій території можуть розміщуватися спеціалізовані підприємства, що працюють за держзамовленням, на зовнішній ринок, вирішують завдання продовольчої безпеки держави.

В процесі аналізу структури земельних та агро-кліматичних ресурсів було виділено два райони сільськогосподарської спеціалізації (в розрізі адміністративних районів):

- **гірський район** – молочно-м'ясне скотарство, вівчарство, картоплярство, овочівництво (Богорадчанський, Верховинський, Долинський, Косівський, Надвірнянський, Рожнятівський райони);
- **рівнинний район** - зернове господарство, буряківництво, виробництво ріпаку, плодівництва, свинарство, птахівництво (Галицький, Городенківський, Калуський, Коломийський, Рогатинський, Снятинський, Тисменицький, Тлумацький райони).

7.3. Розвиток міських поселень та їх функціональна типізація

Станом на 1 січня 2015 р. поселенська структура Івано-Франківської області включала 804 населених пункти, у тому числі 15 міст (з них 6 обласного значення), 24 селища міського типу та 765 сільських поселень.

Таблиця 7.3-1

Чисельність міських та сільських населених пунктів

Адміністративно-територіальні одиниці	Населені пункти		Всього
	міські	сільські	
Івано-Франківська міськрада	1	5	6
Болехівська міськрада	1	11	12
Бурштинська міськрада	1	1	2
Яремчанська міськрада	2	5	7
Богородчанський район	2	39	41
Верховинський район	1	42	43
Галицький район	2	67	69
Городенківський район	2	48	50
Долинський район	2	42	44
Калуський район ⁶	2	53	55
Коломийський район ⁷	4	80	84
Косівський район	3	42	45
Надвірнянський район	4	43	47
Рогатинський район	2	87	89
Рожнятівський район	3	48	51
Снятинський район	2	47	49
Тисменицький район	3	48	51
Тлумацький район	2	57	59
Івано-Франківська область	39	765	804

Середня людність одного населеного пункту складає 1720 осіб (по Україні – 1444 особи). Середня людність одного міського поселення становила 15452 особи (по Україні – 22062 осіб), а одного сільського поселення – 1020 осіб (по Україні – 467 осіб). Таким чином, людність одного міського поселення в Івано-Франківській області на 30% нижче, а одного сільського поселення – у 2,2 рази вище від середньодержавного показника.

Переважає частина населення області проживає у сільських поселеннях – 56,4%. Розподіл населення по основних групах міських поселень за чисельністю населення наводиться у табл. 7.3-2.

⁶ Включаючи місто обласного значення Калуш

⁷ Включаючи місто обласного значення Коломию

Таблиця 7.3-2

Розподіл чисельності наявного населення по групах міських поселень

Категорія за населенням, тис. осіб	Кількість населених пунктів	Частка від загальної кількості населених пунктів, %	Чисельність населення, осіб	Частка населення в загальній кількості населення, %
До 2,0	3	7,7	4940	0,8
2,0 - 4,99	13	33,3	42730	7,1
5,0 - 9,99	14	35,9	105492	17,5
10,0 - 19,99	4	10,3	48962	8,1
20,0 - 49,99	2	5,1	43075	7,1
50,0 – 99,99	2	5,1	128867	21,4
100,00-249,99	1	2,6	228575	37,9
Всього	39	100	602641	100

Як видно з наведеної таблиці, в області переважають малі міські поселення (міста та селища міського типу) з населенням менше 10 тис. осіб. Їх загальна кількість становить 30 одиниць (76,9%), але частка населення складає 23,4%.

На підставі здійсненого аналізу поселенської структури Івано-Франківської області можна зробити висновок про її недосконалість. В області переважають малі поселення, які, як правило, не мають на сьогоднішній день достатньої самостійної економічної бази для подальшого розвитку.

Важливим завданням схеми планування території області є підготовка заходів щодо поліпшення демографічної ситуації та зміцнення поселенської мережі. Ці заходи частково розглядалися у наступних розділах.

Іншим напрямком управління розселенням та розвитком міст є визначення їх функціональної типізації за географічним положенням та господарськими функціями. На сьогодні існують наукові концепції функціонально-господарської типізації міст. З цією метою здійснена комплексна функціональна типізація міських поселень області за господарськими функціями. При цьому виділили такі типи міст за господарськими функціями: поліфункціональні (багатофункціональні) центри; промислові центри; залізничні вузли; агропромислові центри.

Поліфункціональні центри включають великі і середні міста із розгалуженою галузевою структурою виробничого комплексу та розвинутою ринковою інфраструктурою. У межах області до таких центрів відноситься обласний центр Івано-Франківськ.

До промислових центрів відносяться населені пункти, основна сфера діяльності яких пов'язана з промисловим розвитком на основі або використання місцевої сировини (нафта і природний газ), або розвитку переробних галузей (машинобудування, хімічна промисловість тощо). Промислові центри, які сформувались на базі видобування та переробки нафти і природного газу відносяться до *старопромислових центрів* (Долина, Надвірна, Рожнятів, Богородчани). До *новопромислових центрів*, розвиток яких зумовлений машинобудуванням та хімічною промисловістю відноситься Калуш.

Вобласті створені значні умови для розвитку туризму, відпочинку та

лікування. Населені пункти, які можна віднести до *рекреаційних центрів*, розташовані в Карпатській зоні: Яремче, Ворохта, Косів.

Специфіка області проявляється у наявності тут *лісопромислових центрів*, до яких відносяться: Верховина, Вигода і Брошнів-Осада.

Серед населених пунктів області найбільша за чисельністю є категорія *агропромислових центрів*. Виробничою базою цих населених пунктів є переважно харчова промисловість. Загальна кількість поселень – агропромислових центрів області становить 27 одиниць.

Завдяки проведеному аналізу економіко-географічних факторів, які впливають на розвиток міст області, можна здійснити їх комплексну типізацію (табл. 7.3-3).

Таблиця 7.3-3

Функціональна типізація міських поселень Івано-Франківської області

Групи поселень за чисельністю населення, тис. осіб	За господарськими функціями				
	Поліфункціональні центри	Промислові центри	Рекреаційні центри	Агропромислові центри	Лісопромислові центри
100,0-249,00	1	-	-	-	-
50,0 – 99,99	-	1	-	1	-
20,0 – 49,99	-	2	-	-	-
10,0 – 19,99	-	-	-	4	-
5,0 – 9,99	-	1	2	9	2
2,0 - 4,99	-	1	1	10	1
До 2,0	-	-	-	3	-
Разом	1	5	3	27	3

Типи міських поселень області відображені також на карті (рис.1)

Функціональна типізація міських поселень області дозволяє визначити основні напрямки їх господарського та містобудівного розвитку.

Для *поліфункціональних центрів* у подальшому необхідно використовувати переваги їх управлінської ролі та транспортно-географічного положення, активно розвивати нові форми територіально-економічного господарювання (технопарки й індустріальні парки).

Розвиток *промислових центрів* має спиратися як на використанні місцевої сировини та можливостей вже сформованих територіально-виробничих утворень.

Розвиток *рекреаційних центрів* має здійснюватись на активному використанні курортно-рекреаційних ресурсів та нарощування рекреаційного потенціалу.

Розвиток *агропромислових та лісопромислових центрів* базуватиметься на посиленні виконання ними ролі важливих центрів переробки сільськогосподарської та лісової продукції у зоні товарного виробництва.

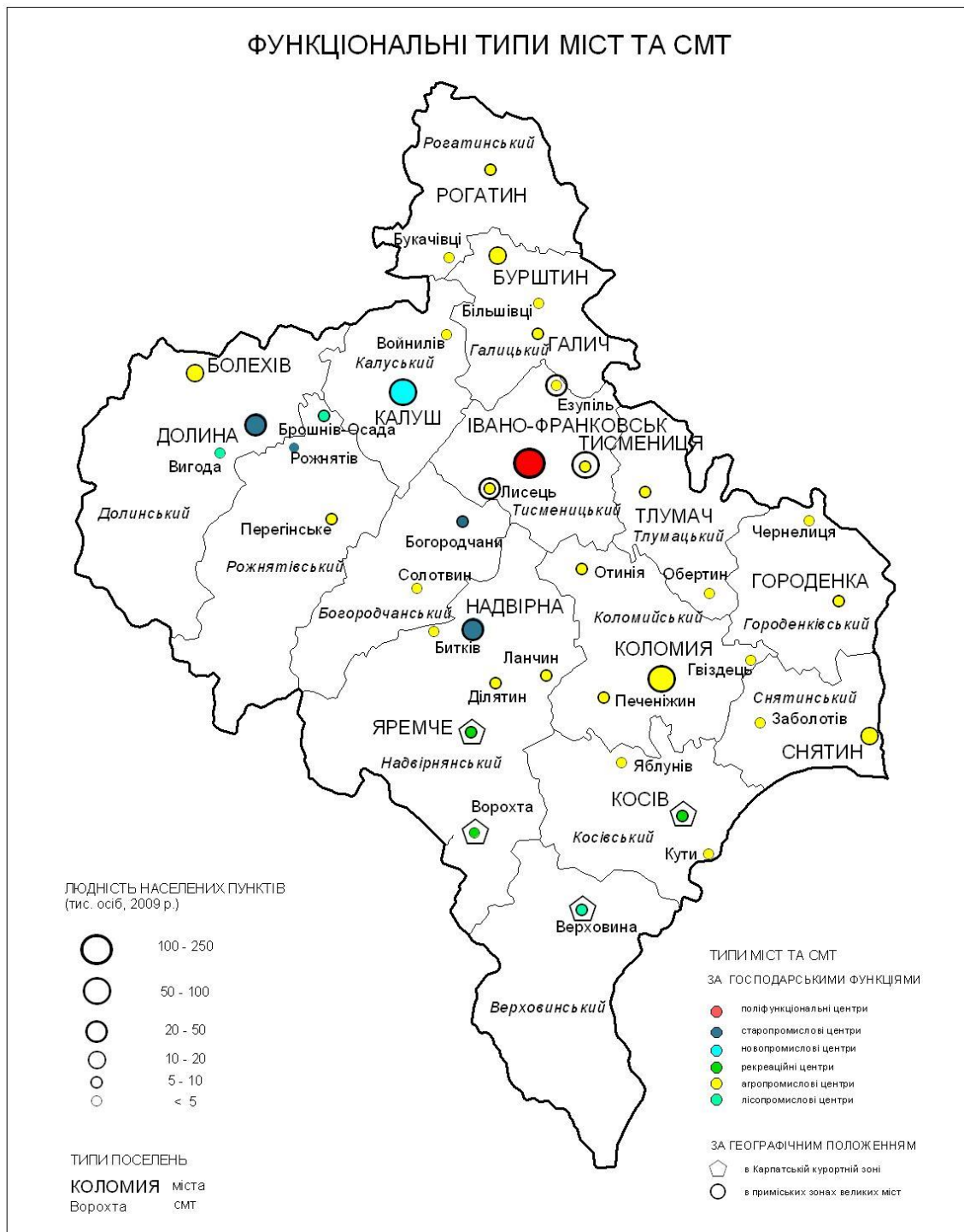

Рис. 7.3-1. Функціональні типи міських поселень

VIII. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ

Показник	Одиниця виміру	Значення показників	
		Вихідний рік	Розрахунковий строк
Територія схеми планування, всього	тис. км²	13,9	13,9
у тому числі:			
– території населених пунктів	тис. км ² / %	4,5/32,0	4,6/33,1
– території сільськогосподарського використання за межами населених пунктів	тис. км ² / %	2,7/19,4	2,6/18,7
– лісовкриті території	-//-	6,4/46,0	6,7/48,0
– інші території	-//-	0,4/2,5	0,01/0,2
Території та об'єкти природно-заповідного фонду *з урахуванням ою'єктів в межах наявного ПЗФ	-//-	212630,18*	249612
Населення, всього	тис. осіб	1382,6	1493,6
у тому числі:			
– міське	тис. осіб / %	602,7/43,6	661,3/44,3
– сільське	-//-	779,9/56,4	832,3/55,7
Структура зайнятості у господарському комплексі:	тис. осіб / %	547,8/100,0	634,8/100,0
Первинний сектор (сільське господарство, мисливство та лісове господарство; рибальство, рибництво; добувна промисловість)	-//-	161,1/29,4	99,4/15,7
Вторинний сектор (переробна промисловість; виробництво та розподілення електроенергії, газу та води; будівництво; транспорт та зв'язок)	-//-	111,9/20,4	160,9/25,3
Третинний сектор (торгівля та ремонт; діяльність готелів та ресторанів; фінансова діяльність; операції з нерухомим майном; державне управління; освіта; охорона здоров'я та надання соціальної допомоги; надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту)	-//-	274,8/50,2	374,5/59,0
Загальна кількість населених пунктів	одиниць	804	804
у тому числі:			
– міст	-//-	15	15
– селищ міського типу	-//-	24	24
– сіл	-//-	765	765

Показник	Одиниця виміру	Значення показників	
		Вихідний рік	Розрахунковий строк
Щільність населення	осіб/км²	99,5	107,5
Сумарна одноразова місткість закладів лікування, відпочинку та туризму, у тому числі:	тис. місць	23,5	250,2
– закладів цілорічної дії	-//-	23,5	250,2
Загальна довжина залізничної мережі	км	493,6	750,6
Довжина автомобільних доріг	-//-	4110,5	4703,0
у тому числі:			
– з твердим покриттям (усього)	-//-	4110,5	4703,0
– ґрунтових	-//-	-	-
Довжина доріг державного значення, всього, з них:	-//-	1154,2	1746,7
з них:			
– міжнародні (М)	-//-	33,1	36,3
– транспортних коридорів	-//-	-	118,0
– національні (Н)	-//-	412,2	531,8
– регіональні (Р)	-//-	372,6	603,4
– територіальні (Т)	-//-	336,1	457,2
Довжина доріг місцевого значення (обласних, районних), всього	-//-	2956,3	2956,3
в тому числі з твердим покриттям	-//-	2956,6	2956,6
Щільність транспортної мережі:			
– залізничної	км/100 км ²	350	540
– автомобільної	-//-	295	338
Сумарне електричне навантаження	тис. кВт	319,50	817,34
Виробництво електроенергії	млн. кВт·год/рік	10366,0	≈12000,0
Споживання електроенергії	-//-	1733,3	3413,13
Довжина ЛЕП у тому числі напругою, кВ:			
– 330 кВ	км	595,65	699,65
– 400 кВ	км	197,40	197,40
– 750 кВ	-//-	257,80	257,80
Споживання тепла	МВт	н.д.	3363,61
Споживання природного газу	млн. м³/рік	762,14	3408,53
Загальний обсяг водоспоживання	тис. м³/добу	92,19	575,45
Загальний обсяг водовідведення	-//-	123,53	496,86

IX. ДОДАТКИ

Додаток 1.

**Особливості статево-вікової структури населення Івано-Франківської області на перспективу
(оптимістичний варіант прогнозу)**

	2014			2016			2021			2026			2031			2036		
	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього
0	8575	8348	16923	9744	9307	19051	9969	9517	19486	9393	8967	18360	8896	8492	17388	9076	8663	17739
1-2	17698	16268	33966	18947	18082	37029	20020	19107	39127	19200	18319	37519	18012	17182	35194	17891	17066	34957
3	8444	8120	16564	9018	8595	17613	9982	9519	19501	9790	9331	19121	9166	8734	17900	8897	8476	17373
4	8362	7991	16353	8431	8102	16533	9909	9458	19367	9898	9443	19341	9286	8857	18143	8899	8486	17385
5	9048	8304	17352	8360	8005	16365	9760	9324	19084	9991	9539	19530	9422	8993	18415	8930	8521	17451
6	8670	8206	16876	9019	8340	17359	9603	9172	18775	10030	9577	19607	9572	9136	18708	8993	8582	17575
7-14	60165	56882	117047	61338	58124	119462	69194	65766	134960	76145	72891	149036	79362	75888	155250	75958	72613	148571
15	7409	6941	14350	7393	7025	14418	7539	7251	14790	8346	8020	16366	9749	9343	19092	9985	9562	19547
16	7764	7661	15425	7391	6923	14314	7618	7141	14759	8985	8329	17314	9574	9166	18740	10006	9574	19580
17	8133	7677	15810	7639	7493	15132	6940	6658	13598	8522	8047	16569	9238	8798	18036	9896	9428	19324
18	8445	8296	16741	8061	7552	15613	6838	6345	13183	8037	7505	15542	8785	8339	17124	9757	9270	19027
19-54	363335	365243	728578	361016	363227	724243	349232	348666	697898	339624	337950	677574	333519	331485	665004	330604	329083	659687
19-59	406084	416342	822426	405871	415642	821513	393239	398522	791761	382118	384029	766147	378441	378606	757047	377672	377485	755157
60 і старше	95151	167569	262720	98404	171935	270339	117348	189295	306643	135683	204220	339903	150909	214560	365469	165512	224357	389869
Працездатного віку	430379	388877	819256	428962	385195	814157	414635	368810	783445	407662	361831	769493	406038	357788	763826	407331	357355	764686
Старше працездатного	95196	218669	313865	98404	224350	322754	117348	239151	356499	135683	250299	385982	150909	261681	412590	165512	272759	438271
В т. ч. до 70	52404	124279	176683	56128	128760	184888	70951	140065	211016	79646	142819	222465	78564	138280	216844	80227	137375	217602
Всього	653948	728605	1382553	659616	735125	1394741	677959	747075	1425034	696138	758217	1454355	710412	766094	1476506	721472	772083	1493555

Продовження додатку 1.

Особливості статеві-вікової структури населення Івано-Франківської області на перспективу (реалістичний варіант прогнозу)

	2014			2016			2021			2026			2031			2036		
	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього
0	8575	8348	16923	9019	8609	17628	8615	8229	16844	7827	7475	15302	7327	6997	14324	7442	7106	14548
1-2	17698	16268	33966	18035	17208	35243	17593	16796	34389	16119	15386	31505	14835	14159	28994	14704	14031	28735
3	8444	8120	16564	8963	8542	17505	8947	8531	17478	8308	7923	16231	7571	7216	14787	7319	6973	14292
4	8362	7991	16353	8438	8100	16538	9005	8594	17599	8468	8083	16551	7693	7341	15034	7313	6976	14289
5	9048	8304	17352	8362	7997	16359	9037	8631	17668	8622	8236	16858	7835	7483	15318	7336	7005	14341
6	8670	8206	16876	9020	8331	17351	9052	8642	17694	8752	8362	17114	7995	7636	15631	7390	7057	14447
7-14	60165	56882	117047	61358	58076	119434	68751	65259	134010	71246	68186	139432	69023	66046	135069	63393	60654	124047
15	7409	6941	14350	7381	7018	14399	7537	7236	14773	8329	7988	16317	8997	8620	17617	8581	8223	16804
16	7764	7661	15425	7370	6916	14286	7612	7117	14729	8960	8289	17249	8986	8594	17580	8683	8310	16993
17	8133	7677	15810	7595	7493	15088	6922	6622	13544	8484	7992	16476	8811	8376	17187	8655	8232	16887
18	8445	8296	16741	7970	7530	15500	6801	6295	13096	7979	7426	15405	8645	8178	16823	8614	8157	16771
19-54	363335	365243	728578	360518	362773	723291	347042	347208	694250	335425	334994	670419	327077	326643	653720	319340	319606	638946
19-59	406084	416342	822426	405224	415138	820362	390424	396848	787272	376860	380692	757552	370544	373223	743767	364550	367350	731900
60 і старше	95151	167569	262720	97113	170612	267725	112703	184503	297206	127168	196083	323251	138524	203739	342263	149686	211485	361171
Працездатного віку	430379	388877	819256	428159	384712	812871	411759	367242	779001	402283	358701	760984	396986	351791	748777	390502	344305	734807
Старше працездатного	95196	218669	313865	97113	222977	320090	112703	234143	346846	127168	241781	368949	138524	250319	388843	149686	259229	408915
В т. ч. до 70	52404	124279	176683	55761	128528	184289	69356	139110	208466	76571	141148	217719	74559	136126	210685	75567	134874	210441
Всього	653948	728605	1382553	655848	731570	1387418	662999	733303	1396302	667122	732121	1399243	666786	727608	1394394	663666	721559	1385225

Додаток 2.

Природний та механічний рух населення Івано-Франківської області (оптимістичний варіант прогнозу)

Роки	чисельність населення (на початок періоду, тис. осіб)	загальний приріст (осіб)	механічний приріст (осіб)	природний приріст (осіб)	кількість народжених (осіб)	кількість померлих (осіб)
2016-20	1394,7	30293	4576	25717	97889	72172
2021-25	1425,0	29321	5097	24224	94611	70387
2026-30	1454,4	22151	5546	16605	88801	72196
2031-35	1476,5	17050	5994	11056	87582	76526
2036	1493,6					

Продовження додатку 2.

Природний та механічний рух населення Івано-Франківської області (реалістичний варіант прогнозу)

Роки	чисельність населення (на початок періоду, тис. осіб)	загальний приріст (осіб)	механічний приріст (осіб)	природний приріст (осіб)	кількість народжених (осіб)	кількість померлих (осіб)
2016-20	1387,4	8883	2891	5992	86747	80755
2021-25	1396,3	2941	2034	907	79985	79078
2026-30	1399,2	-4849	1444	-6293	73454	79747
2031-35	1394,4	-9169	1049	-10218	72145	82363
2036	1385,2					

Додаток 3.

**Особливості статеві-вікової структури міського населення Івано-Франківської області на перспективу
(оптимістичний варіант прогнозу)**

	2014			2016			2021			2026			2031			2036		
	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього
0	3548	3356	6904	3931	3758	7689	4051	3869	7920	3817	3643	7460	3678	3509	7187	3785	3612	7397
1-2	7089	6405	13494	7604	7250	14854	8166	7765	15931	7823	7431	15254	7431	7054	14485	7492	7109	14601
3	3359	3311	6670	3572	3405	6977	4084	3865	7949	4006	3787	7793	3778	3566	7344	3737	3525	7262
4	3244	3139	6383	3328	3274	6602	4051	3833	7884	4058	3834	7892	3820	3606	7426	3732	3519	7251
5	3772	3411	7183	3237	3133	6370	3980	3769	7749	4104	3882	7986	3873	3658	7531	3736	3526	7262
6	3793	3542	7335	3743	3414	7157	3905	3700	7605	4128	3905	8033	3938	3720	7658	3755	3544	7299
7-14	25487	24109	49596	26365	24979	51344	28557	27232	55789	30849	29582	60431	32559	31021	63580	31254	29753	61007
15	2800	2748	5548	2835	2842	5677	3416	3262	6678	3300	3257	6557	4044	3896	7940	4171	4013	8184
16	3046	3099	6145	2886	2864	5750	3545	3315	6860	3872	3649	7521	4040	3942	7982	4265	4152	8417
17	3402	3290	6692	3197	3299	6496	3239	3377	6616	4033	3943	7976	4044	3988	8032	4394	4310	8704
18	3612	3620	7232	3576	3469	7045	3333	3232	6565	4028	3893	7921	4000	3931	7931	4523	4406	8929
19-54	161190	168770	329960	159529	167216	326745	154147	159175	313322	152080	155718	307798	150076	153623	303699	148513	152032	300545
19-59	179825	192809	372634	179050	191687	370737	172772	182072	354844	169530	175686	345216	169170	173971	343141	168914	173572	342486
60 і старше	40264	66561	106825	41862	69506	111368	51163	81596	132759	59390	91141	150531	65537	96478	162015	71862	100658	172520
Працездатного віку	189882	178778	368660	188709	176848	365557	182889	169099	351988	181463	167203	348666	181254	165484	346738	182096	164900	346996
Старше працездатного	40268	90600	130868	41862	93977	135839	51163	104493	155656	59390	111109	170499	65537	116826	182363	71862	122198	194060
В т. ч. до 70	23754	58274	82028	25554	60361	85915	31481	65146	96627	34279	64390	98669	32801	60667	93468	33594	59634	93228
Всього	283241	319400	602641	285186	322880	608066	294262	330887	625149	302938	337633	640571	309912	342340	652252	315620	345699	661319

Продовження додатку 3.

**Особливості статеві-вікової структури міського населення Івано-Франківської області на перспективу
(реалістичний варіант прогнозу)**

	2014			2016			2021			2026			2031			2036		
	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього
0	3548	3356	6904	3559	3408	6967	3398	3248	6646	3090	2952	6042	2945	2813	5758	3017	2879	5896
1-2	7089	6405	13494	7112	6818	13930	6977	6636	13613	6380	6059	12439	5955	5649	11604	5989	5679	11668
3	3359	3311	6670	3534	3384	6918	3566	3378	6944	3304	3120	6424	3038	2864	5902	2993	2819	5812
4	3244	3139	6383	3332	3290	6622	3590	3406	6996	3373	3184	6557	3081	2903	5984	2986	2811	5797
5	3772	3411	7183	3238	3145	6383	3602	3428	7030	3442	3253	6695	3134	2956	6090	2989	2816	5805
6	3793	3542	7335	3743	3423	7166	3611	3445	7056	3503	3313	6816	3200	3020	6220	3006	2833	5839
7-14	25487	24109	49596	26432	25027	51459	28351	27125	55476	28336	27314	55650	27536	26263	53799	25355	24145	49500
15	2800	2748	5548	2830	2856	5686	3430	3264	6694	3292	3260	6552	3650	3536	7186	3488	3361	6849
16	3046	3099	6145	2869	2866	5735	3554	3309	6863	3862	3644	7506	3722	3657	7379	3613	3526	7139
17	3402	3290	6692	3137	3266	6403	3233	3363	6596	4013	3922	7935	3802	3772	7574	3766	3701	7467
18	3612	3620	7232	3437	3399	6836	3309	3209	6518	3994	3851	7845	3898	3842	7740	3924	3824	7748
19-54	161190	168770	329960	159195	167083	326278	152715	158394	311109	149561	154043	303604	146183	150860	297043	141825	146712	288537
19-59	179825	192809	372634	178665	191543	370208	171102	181222	352324	166656	173885	340541	164770	170982	335752	161469	167957	329426
60 і старше	40264	66561	106825	41400	69131	110531	49282	79965	129247	55761	88020	143781	60186	91947	152133	65006	94888	159894
Працездатного віку	189882	178778	368660	188108	176614	364722	181198	168275	349473	178525	165460	343985	176192	162131	338323	172772	157763	330535
Старше працездатного	40268	90600	130868	41400	93591	134991	49282	102793	152075	55761	107862	163623	60186	112069	172255	65006	116133	181139
В т. ч. до 70	23754	58274	82028	25419	60286	85705	30826	64749	95575	33032	63717	96749	31231	59775	91006	31799	58567	90366
Всього	283241	319400	602641	283288	321556	604844	287005	324998	612003	289006	325777	614783	288917	324204	613121	287601	321239	608840

Додаток 4.

Природний та механічний рух міського населення Івано-Франківської області (оптимістичний варіант прогнозу)

Роки	чисельність населення (на початок періоду, тис. осіб)	загальний приріст (осіб)	механічний приріст (осіб)	природний приріст (осіб)	кількість народжених (осіб)	кількість померлих (осіб)
2016-20	608,1	17083	3592	13491	39742	26251
2021-25	625,1	15422	3932	11490	38395	26905
2026-30	640,6	11681	4236	7445	36397	28952
2031-35	652,3	9068	4533	4535	36446	31911
2036	661,3					

Продовження додатку 4.

Природний та механічний рух міського населення Івано-Франківської області (реалістичний варіант прогнозу)

Роки	чисельність населення (на початок періоду, тис. осіб)	загальний приріст (осіб)	механічний приріст (осіб)	природний приріст (осіб)	кількість народжених (осіб)	кількість померлих (осіб)
2016-20	604,8	7159	2504	4655	34276	29621
2021-25	612,0	2780	2026	754	31522	30768
2026-30	614,8	-1661	1701	-3362	29278	32640
2031-35	613,1	-4282	1486	-5768	29191	34959
2036	608,8					

Додаток 5.

**Особливості статеві-вікової структури сільського населення Івано-Франківської області на перспективу
(оптимістичний варіант прогнозу)**

	2014			2016			2021			2026			2031			2036		
	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього
0	5027	4992	10019	5813	5549	11362	5918	5648	11566	5576	5324	10900	5218	4983	10201	5291	5051	10342
1-2	10609	9863	20472	11343	10832	22175	11854	11342	23196	11377	10888	22265	10581	10128	20709	10399	9957	20356
3	5085	4809	9894	5446	5190	10636	5898	5654	11552	5784	5544	11328	5388	5168	10556	5160	4951	10111
4	5118	4852	9970	5103	4828	9931	5858	5625	11483	5840	5609	11449	5466	5251	10717	5167	4967	10134
5	5276	4893	10169	5123	4872	9995	5780	5555	11335	5887	5657	11544	5549	5335	10884	5194	4995	10189
6	4877	4664	9541	5276	4926	10202	5698	5472	11170	5902	5672	11574	5634	5416	11050	5238	5038	10276
7-14	34678	32773	67451	34973	33145	68118	40637	38534	79171	45296	43309	88605	46803	44867	91670	44704	42860	87564
15	4609	4193	8802	4558	4183	8741	4123	3989	8112	5046	4763	9809	5705	5447	11152	5814	5549	11363
16	4718	4562	9280	4505	4059	8564	4073	3826	7899	5113	4680	9793	5534	5224	10758	5741	5422	11163
17	4731	4387	9118	4442	4194	8636	3701	3281	6982	4489	4104	8593	5194	4810	10004	5502	5118	10620
18	4833	4676	9509	4485	4083	8568	3505	3113	6618	4009	3612	7621	4785	4408	9193	5234	4864	10098
19-54	202145	196473	398618	201487	196011	397498	195085	189491	384576	187544	182232	369776	183443	177862	361305	182091	177051	359142
19-59	226259	223533	449792	226821	223955	450776	220467	216450	436917	212588	208343	420931	209271	204635	413906	208758	203913	412671
60 і старше	54887	101008	155895	56542	102429	158971	66185	107699	173884	76293	113079	189372	85372	118082	203454	93650	123699	217349
Працездатного віку	240497	210099	450596	240253	208347	448600	231746	199711	431457	226199	194628	420827	224784	192304	417088	225235	192455	417690
Старше працездатного	54928	128069	182997	56542	130373	186915	66185	134658	200843	76293	139190	215483	85372	144855	230227	93650	150561	244211
В т. ч. до 70	28650	66005	94655	30574	68399	98973	39470	74919	114389	45367	78429	123796	45763	77613	123376	46633	77741	124374
Всього	370707	409205	779912	374430	412245	786675	383697	416188	799885	393200	420584	813784	400500	423754	824254	405852	426384	832236

Продовження додатку 5.

**Особливості статево-вікової структури сільського населення Івано-Франківської області на перспективу
(реалістичний варіант прогнозу)**

	2014			2016			2021			2026			2031			2036		
	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього	Ч	Ж	Всього
0	5027	4992	10019	5460	5201	10661	5217	4981	10198	4737	4523	9260	4382	4184	8566	4425	4227	8652
1-2	10609	9863	20472	10923	10390	21313	10616	10160	20776	9739	9327	19066	8880	8510	17390	8715	8352	17067
3	5085	4809	9894	5429	5158	10587	5381	5153	10534	5004	4803	9807	4533	4352	8885	4326	4154	8480
4	5118	4852	9970	5106	4810	9916	5415	5188	10603	5095	4899	9994	4612	4438	9050	4327	4165	8492
5	5276	4893	10169	5124	4852	9976	5435	5203	10638	5180	4983	10163	4701	4527	9228	4347	4189	8536
6	4877	4664	9541	5277	4908	10185	5441	5197	10638	5249	5049	10298	4795	4616	9411	4384	4224	8608
7-14	34678	32773	67451	34926	33049	67975	40400	38134	78534	42910	40872	83782	41487	39783	81270	38038	36509	74547
15	4609	4193	8802	4551	4162	8713	4107	3972	8079	5037	4728	9765	5347	5084	10431	5093	4862	9955
16	4718	4562	9280	4501	4050	8551	4058	3808	7866	5098	4645	9743	5264	4937	10201	5070	4784	9854
17	4731	4387	9118	4458	4227	8685	3689	3259	6948	4471	4070	8541	5009	4604	9613	4889	4531	9420
18	4833	4676	9509	4533	4131	8664	3492	3086	6578	3985	3575	7560	4747	4336	9083	4690	4333	9023
19-54	202145	196473	398618	201323	195690	397013	194327	188814	383141	185864	180951	366815	180894	175783	356677	177515	172894	350409
19-59	226259	223533	449792	226559	223595	450154	219322	215626	434948	210204	206807	417011	205774	202241	408015	203081	199393	402474
60 і старше	54887	101008	155895	55713	101481	157194	63421	104538	167959	71407	108063	179470	78338	111792	190130	84680	116597	201277
Працездатного віку	240497	210099	450596	240051	208098	448149	230561	198967	429528	223758	193241	416999	220794	189660	410454	217730	186542	404272
Старше працездатного	54928	128069	182997	55713	129386	185099	63421	131350	194771	71407	133919	205326	78338	138250	216588	84680	143096	227776
В т. ч. до 70	28650	66005	94655	30342	68242	98584	38530	74361	112891	43539	77431	120970	43328	76351	119679	43768	76307	120075
Всього	370707	409205	779912	372560	410014	782574	375994	408305	784299	378116	406344	784460	377869	403404	781273	376065	400320	776385

Додаток 6.

Природний та механічний рух сільського населення Івано-Франківської області (оптимістичний варіант прогнозу)

Роки	чисельність населення (на початок періоду, тис. осіб)	загальний приріст (осіб)	механічний приріст (осіб)	природний приріст (осіб)	кількість народжених (осіб)	кількість померлих (осіб)
2016-20	786,6	13210	984	12226	58147	45921
2021-25	799,9	13899	1165	12734	56216	43482
2026-30	813,8	10470	1310	9160	52404	43244
2031-35	824,2	7982	1461	6521	51136	44615
2036	832,3					

Продовження додатку 6

Природний та механічний рух сільського населення Івано-Франківської області (реалістичний варіант прогнозу)

Роки	чисельність населення (на початок періоду, тис. осіб)	загальний приріст (осіб)	механічний приріст (осіб)	природний приріст (осіб)	кількість народжених (осіб)	кількість померлих (осіб)
2016-20	782,6	1724	387	1337	52471	51134
2021-25	784,3	161	8	153	48463	48310
2026-30	784,4	-3188	-257	-2931	44176	47107
2031-35	781,3	-4887	-437	-4450	42954	47404
2036	776,4					

Додаток 7.

**Вікова структура населення Івано-Франківської області у розрізі районів
(оптимістичний варіант прогнозу)**

(тис. осіб)

	2014				2016				2021				2026				2031				2036			
Територія	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього
Івано-Франківська область	249,4	819,3	313,9	1382,6	257,8	814,2	322,7	1394,7	285,1	783,4	356,5	1425,0	298,9	769,5	386,0	1454,4	300,1	763,8	412,6	1476,5	290,6	764,7	438,3	1493,6
Міське населення	103,1	368,7	130,9	602,7	106,7	365,6	135,8	608,1	117,5	352,0	155,6	625,1	121,4	348,7	170,5	640,6	123,2	346,7	182,4	652,3	120,3	347,0	194,0	661,3
Сільське населення	146,3	450,6	183,0	779,9	151,1	448,6	186,9	786,6	167,6	431,4	200,9	799,9	177,5	420,8	215,5	813,8	176,9	417,1	230,2	824,2	170,3	417,7	244,3	832,3
Івано-Франківськ (міськрада)	44,2	156,5	47,1	247,8	41,3	157,8	52,0	251,1	47,1	155,3	61,1	263,5	50,1	157,0	68,3	275,4	52,0	159,4	74,6	286,0	51,7	162,8	81,0	295,5
Міське населення	37,8	144,8	46,0	228,6	38,2	146,5	48,8	233,5	43,5	144,1	57,6	245,2	46,1	145,8	64,4	256,3	47,8	148,0	70,4	266,2	47,6	151,1	76,5	275,2
Сільське населення	6,4	11,7	1,1	19,2	3,1	11,3	3,2	17,6	3,6	11,2	3,5	18,3	4,0	11,2	3,9	19,1	4,2	11,4	4,2	19,8	4,1	11,7	4,5	20,3
Болехів (міськрада)	4,0	12,3	5,3	21,6	4,2	12,1	5,5	21,8	4,6	11,7	6,1	22,4	4,8	11,4	6,8	23,0	4,8	11,3	7,4	23,5	4,7	11,3	7,9	23,9
Міське населення	1,8	6,1	2,9	10,8	1,9	5,9	3,1	10,9	2,0	5,6	3,6	11,2	2,1	5,5	3,9	11,5	2,1	5,3	4,2	11,6	2,0	5,3	4,4	11,7
Сільське населення	2,2	6,2	2,4	10,8	2,3	6,2	2,4	10,9	2,6	6,1	2,5	11,2	2,7	5,9	2,9	11,5	2,7	6,0	3,2	11,9	2,7	6,0	3,5	12,2
м. Калуш	11,8	42,6	13,2	67,6	11,9	41,2	14,2	67,3	12,9	38,8	16,0	67,7	13,0	37,6	17,2	67,8	12,9	36,6	18,0	67,5	12,3	35,8	18,7	66,8
м. Коломия	9,4	39,3	12,6	61,3	10,1	37,8	13,3	61,2	11,0	35,7	15,0	61,7	11,1	34,6	16,2	61,9	11,1	33,7	17,0	61,8	10,6	33,0	17,7	61,3
Яремче (міськрада)	5,7	12,3	5,0	23	5,0	12,9	5,5	23,4	5,6	12,7	6,4	24,7	6,0	12,8	7,2	26,0	6,2	13,1	7,9	27,2	6,2	13,5	8,6	28,3
Міське населення	2,6	6,6	3,3	12,5	2,5	6,8	3,4	12,7	2,7	6,7	4,0	13,4	2,9	6,6	4,6	14,1	3,0	6,7	4,9	14,6	2,9	6,8	5,5	15,2
Сільське населення	3,1	5,7	1,7	10,5	2,5	6,1	2,1	10,7	2,9	6,0	2,4	11,3	3,1	6,2	2,6	11,9	3,2	6,4	3,0	12,6	3,3	6,7	3,1	13,1
Богородчанський район	14,2	41,0	15,1	70,3	15,1	41,9	15,6	72,6	17,3	41,5	17,7	76,5	18,8	41,9	19,7	80,4	19,4	42,9	21,8	84,1	19,2	44,3	24,1	87,6
Міське населення	2,3	7,2	2,3	11,8	2,5	7,3	2,5	12,3	2,8	7,2	2,8	12,8	3,0	7,3	3,2	13,5	3,1	7,5	3,4	14,0	3,1	7,6	3,8	14,5
Сільське	11,9	33,8	12,8	58,5	12,6	34,6	13,1	60,3	14,5	34,3	14,9	63,7	15,8	34,6	16,5	66,9	16,3	35,4	18,4	70,1	16,1	36,7	20,3	73,1

	2014				2016				2021				2026				2031				2036			
Територія	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього
населення																								
Верховинський район	7,6	17,2	5,7	30,5	7,0	17,9	6,1	31,0	7,9	17,7	7,0	32,6	8,6	17,9	7,8	34,3	8,9	18,3	8,6	35,8	8,9	18,9	9,4	37,2
Міське населення	1,2	3,4	1,2	5,8	1,2	3,5	1,2	5,9	1,4	3,4	1,4	6,2	1,5	3,5	1,6	6,6	1,5	3,6	1,8	6,9	1,6	3,7	1,9	7,2
Сільське населення	6,4	13,8	4,5	24,7	5,8	14,4	4,9	25,1	6,5	14,3	5,6	26,4	7,1	14,4	6,2	27,7	7,4	14,7	6,8	28,9	7,3	15,2	7,5	30,0
Галицький район	9,3	35,2	16,0	60,5	10,7	33,4	15,8	59,9	11,3	30,7	16,9	58,9	11,4	28,9	17,5	57,8	10,9	27,5	18,0	56,4	10,1	26,4	18,4	54,9
Міське населення	4,4	14,3	5,0	23,7	4,6	13,8	5,2	23,6	4,9	13,0	5,7	23,6	4,9	12,6	6,3	23,8	4,8	12,2	6,6	23,6	4,6	11,9	6,9	23,4
Сільське населення	4,9	20,9	11,0	36,8	6,1	19,6	10,6	36,3	6,4	17,7	11,2	35,3	6,5	16,3	11,2	34,0	6,1	15,3	11,4	32,8	5,5	14,5	11,5	31,5
Городенківський район	8,3	30,3	15,7	54,3	9,3	28,8	15,2	53,3	9,9	26,0	15,7	51,6	9,7	24,0	16,2	49,9	9,2	22,4	16,4	48,0	8,3	21,0	16,6	45,9
Міське населення	1,5	6,3	3,2	11,0	1,8	5,9	3,2	10,9	1,9	5,4	3,4	10,7	1,9	5,1	3,5	10,5	1,8	4,8	3,7	10,3	1,7	4,5	3,8	10,0
Сільське населення	6,8	24,0	12,5	43,3	7,5	22,9	12,0	42,4	8,0	20,6	12,3	40,9	7,8	18,9	12,7	39,4	7,4	17,6	12,7	37,7	6,6	16,5	12,8	35,9
Долинський район	14,4	40,1	15,4	69,9	14,1	40,5	16,0	70,6	15,7	39,0	17,8	72,5	16,5	38,5	19,4	74,4	16,6	38,4	20,9	75,9	16,2	38,7	22,3	77,2
Міське населення	4,7	13,5	4,8	23,0	4,8	13,0	4,8	22,6	4,9	12,2	5,5	22,6	4,8	11,8	6,0	22,6	4,8	11,4	6,2	22,4	4,6	11,1	6,4	22,1
Сільське населення	9,7	26,6	10,6	46,9	9,3	27,5	11,2	48,0	10,8	26,8	12,3	49,9	11,7	26,7	13,4	51,8	11,8	27,0	14,7	53,5	11,6	27,6	15,9	55,1
Калуський район	9,8	35,3	14,7	59,8	11,3	35,4	14,8	61,5	12,7	34,0	16,5	63,2	13,6	33,5	17,8	64,9	13,6	33,3	19,4	66,3	13,1	33,5	20,8	67,4
Міське населення	0,7	1,4	0,6	2,7	0,5	1,5	0,8	2,8	0,5	1,4	1,0	2,9	0,5	1,4	1,0	2,9	0,5	1,4	1,1	3,0	0,5	1,5	1,0	3,0
Сільське населення	9,1	33,9	14,1	57,1	10,8	33,9	14,0	58,7	12,2	32,6	15,5	60,3	13,1	32,1	16,8	62,0	13,1	31,9	18,3	63,3	12,6	32,0	19,8	64,4
Коломийський район	18,1	59,0	22,9	100,0	19,3	58,7	22,9	100,9	21,4	55,7	25,0	102,1	22,4	54,0	26,9	103,3	22,2	53,1	28,5	103,8	21,2	52,6	30,1	103,9
Міське населення	2,5	7,2	3,2	12,9	2,6	7,1	3,1	12,8	2,8	6,7	3,6	13,1	2,8	6,6	3,9	13,3	2,8	6,5	4,1	13,4	2,7	6,4	4,4	13,5
Сільське населення	15,6	51,8	19,7	87,1	16,7	51,6	19,8	88,1	18,6	49,0	21,4	89,0	19,6	47,4	23,0	90,0	19,4	46,6	24,4	90,4	18,5	46,2	25,7	90,4
Косівський район	16,2	51,6	20,7	88,5	17,8	50,7	20,5	89,0	18,7	49,9	22,0	90,6	19,7	48,8	23,6	92,1	19,6	48,1	25,3	93,0	18,8	47,9	27,0	93,7
Міське населення	2,3	8,6	3,9	14,8	2,7	8,5	3,6	14,8	2,9	8,3	4,0	15,2	3,0	8,2	4,2	15,4	3,0	8,0	4,6	15,6	2,9	8,0	4,8	15,7
Сільське населення	13,9	43,0	16,8	73,7	15,1	42,2	16,9	74,2	15,8	41,6	18,0	75,4	16,7	40,6	19,4	76,7	16,6	40,1	20,7	77,4	15,9	39,9	22,2	78,0
Надвірнянський	25	66,4	24,2	115,6	24,1	68,5	24,4	117,0	27,0	68,0	26,1	121,1	28,8	67,8	28,7	125,3	29,3	68,4	31,1	128,8	28,9	69,5	33,4	131,8

	2014				2016				2021				2026				2031				2036			
Територія	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього
район																								
Міське населення	8,3	24,7	10,1	43,1	8,3	25,8	9,5	43,6	9,6	25,2	10,3	45,1	9,9	25,2	11,5	46,6	10,2	25,4	12,3	47,9	10,1	25,6	13,3	49,0
Сільське населення	16,7	41,7	14,1	72,5	15,8	42,7	14,9	73,4	17,4	42,8	15,8	76,0	18,9	42,6	17,2	78,7	19,1	43,0	18,8	80,9	18,8	43,9	20,1	82,8
Рогатинський район	5,4	22,1	14,4	41,9	6,4	20,1	13,4	39,9	6,3	17,2	13,2	36,7	5,9	15,0	13,0	33,9	5,2	13,3	12,5	31,0	4,5	11,9	12,0	28,4
Міське населення	1,2	5,7	2,4	9,3	1,7	5,0	2,3	9,0	1,7	4,5	2,5	8,7	1,6	4,1	2,6	8,3	1,5	3,8	2,6	7,9	1,4	3,5	2,6	7,5
Сільське населення	4,2	16,4	12,0	32,6	4,7	15,1	11,1	30,9	4,6	12,7	10,7	28,0	4,3	10,9	10,4	25,6	3,7	9,5	9,9	23,1	3,1	8,4	9,4	20,9
Рожнятівський район	14,2	41,8	17,3	73,3	14,8	41,8	18,0	74,6	16,3	40,1	20,0	76,4	17,1	39,3	21,7	78,1	17,2	39,0	23,2	79,4	16,6	39,0	24,8	80,4
Міське населення	4,3	12,3	5,7	22,3	4,4	12,1	6,0	22,5	4,6	11,4	6,8	22,8	4,7	11,1	7,3	23,1	4,7	10,9	7,6	23,2	4,5	10,7	8,1	23,3
Сільське населення	9,9	29,5	11,6	51,0	10,4	29,7	12,0	52,1	11,7	28,7	13,2	53,6	12,4	28,2	14,4	55,0	12,5	28,1	15,6	56,2	12,1	28,3	16,7	57,1
Снятинський район	10,9	38,5	16,3	65,7	11,8	37,7	16,7	66,2	13,2	35,8	18,0	67,0	13,7	34,6	19,5	67,8	13,5	34,0	20,7	68,2	12,9	33,6	21,8	68,3
Міське населення	2,3	8,0	3,9	14,2	2,3	7,8	4,0	14,1	2,5	7,2	4,5	14,2	2,5	6,9	4,8	14,2	2,5	6,6	5,0	14,1	2,3	6,4	5,1	13,8
Сільське населення	8,6	30,5	12,4	51,5	9,5	29,9	12,7	52,1	10,7	28,6	13,5	52,8	11,2	27,7	14,7	53,6	11,0	27,4	15,7	54,1	10,6	27,2	16,7	54,5
Тисменицький район	13,5	50,8	18,5	82,8	14,9	51,6	19,2	85,7	17,1	50,3	21,5	88,9	18,5	50,0	23,6	92,1	18,8	50,3	25,8	94,9	18,4	51,2	27,8	97,4
Міське населення	1,9	9,5	3,8	15,2	2,4	9,2	3,9	15,5	2,5	8,7	4,5	15,7	2,6	8,4	4,8	15,8	2,6	8,2	5,0	15,8	2,5	8,0	5,2	15,7
Сільське населення	11,6	41,3	14,7	67,6	12,5	42,4	15,3	70,2	14,6	41,6	17,0	73,2	15,9	41,6	18,8	76,3	16,2	42,1	20,8	79,1	15,9	43,2	22,6	81,7
Тлумацький район	7,4	27,0	13,8	48,2	8,7	25,4	13,6	47,7	9,1	23,3	14,5	46,9	9,2	21,9	14,9	46,0	8,7	20,7	15,5	44,9	8,0	19,8	15,9	43,7
Міське населення	2,1	7,2	2,8	12,1	2,3	6,9	2,9	12,1	2,4	6,5	3,4	12,3	2,5	6,4	3,5	12,4	2,5	6,1	3,9	12,5	2,4	6,1	3,9	12,4
Сільське населення	5,3	19,8	11,0	36,1	6,4	18,5	10,7	35,6	6,7	16,8	11,1	34,6	6,7	15,5	11,4	33,6	6,2	14,6	11,6	32,4	5,6	13,7	12,0	31,3

Продовження додатку 7.

**Вікова структура населення Івано-Франківської області у розрізі районів
(реалістичний варіант прогнозу)**

тис. осіб

	2014				2016				2021				2026				2031				2036			
Територія	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього
Івано-Франківська область	249,4	819,3	313,9	1382,6	254,5	812,9	320,0	1387,4	270,5	779,0	346,8	1396,3	269,3	761,0	368,9	1399,2	256,8	748,8	388,8	1394,4	241,5	734,8	408,9	1385,2
Міське населення	103,1	368,7	130,9	602,7	105,1	364,7	135,0	604,8	110,5	349,5	152,0	612,0	107,2	344,0	163,6	614,8	102,5	338,3	172,3	613,1	97,2	330,5	181,1	608,8
Сільське населення	146,3	450,6	183,0	779,9	149,4	448,2	185,0	782,6	160,0	429,5	194,8	784,3	162,1	417,0	205,3	784,4	154,3	410,5	216,5	781,3	144,3	404,3	227,8	776,4
Івано-Франківськ (міськрада)	44,2	156,5	47,1	247,8	40,7	157,5	51,8	250,0	44,2	154,4	59,9	258,5	44,1	155,5	65,5	265,1	43,0	156,3	70,6	269,9	41,5	156,1	75,8	273,4
Міське населення	37,8	144,8	46,0	228,6	37,6	146,2	48,6	232,4	40,7	143,3	56,5	240,5	40,4	144,3	62,1	246,8	39,4	145,0	66,7	251,1	38,1	144,7	71,5	254,3
Сільське населення	6,4	11,7	1,1	19,2	3,1	11,3	3,2	17,6	3,5	11,1	3,4	18,0	3,7	11,2	3,4	18,3	3,6	11,3	3,9	18,8	3,4	11,4	4,3	19,1
Болехів (міськрада)	4,0	12,3	5,3	21,6	4,1	12,1	5,5	21,7	4,4	11,6	6,1	22,1	4,4	11,4	6,5	22,3	4,3	11,2	6,8	22,3	4,0	11,0	7,3	22,3
Міське населення	1,8	6,1	2,9	10,8	1,9	5,9	3,1	10,9	1,9	5,6	3,5	11,0	1,8	5,4	3,8	11,0	1,7	5,3	4,0	11,0	1,6	5,1	4,1	10,8
Сільське населення	2,2	6,2	2,4	10,8	2,2	6,2	2,4	10,8	2,5	6,0	2,6	11,1	2,6	6,0	2,7	11,3	2,6	5,9	2,8	11,3	2,4	5,9	3,2	11,5
м. Калуш	11,8	42,6	13,2	67,6	11,8	41,1	14,1	67,0	12,1	38,6	15,7	66,4	11,5	37,3	16,4	65,2	10,8	35,9	16,9	63,6	10,0	34,3	17,4	61,7
м. Коломия	9,4	39,3	12,6	61,3	9,9	37,7	13,3	60,9	10,3	35,4	14,8	60,5	9,8	34,2	15,6	59,6	9,2	33,0	16,0	58,2	8,5	31,6	16,5	56,6
Яремче (міськрада)	5,7	12,3	5,0	23	5,0	12,9	5,4	23,3	5,4	12,7	6,2	24,3	5,5	12,8	6,8	25,1	5,5	12,9	7,4	25,8	5,3	13,0	8,1	26,4
Міське населення	2,6	6,6	3,3	12,5	2,5	6,8	3,4	12,7	2,6	6,6	4,0	13,2	2,6	6,6	4,3	13,5	2,5	6,6	4,7	13,8	2,4	6,5	5,2	14,1
Сільське населення	3,1	5,7	1,7	10,5	2,5	6,1	2,0	10,6	2,8	6,1	2,2	11,1	2,9	6,2	2,5	11,6	3,0	6,3	2,7	12,0	2,9	6,5	2,9	12,3
Богородчанський район	14,2	41	15,1	70,3	15,0	41,9	15,5	72,4	16,6	41,5	17,1	75,2	17,3	41,8	18,8	77,9	17,0	42,5	20,7	80,2	16,6	43,2	22,5	82,3
Міське населення	2,3	7,2	2,3	11,8	2,5	7,3	2,4	12,2	2,7	7,2	2,7	12,6	2,7	7,3	3,0	13,0	2,7	7,3	3,2	13,2	2,5	7,3	3,6	13,4
Сільське населення	11,9	33,8	12,8	58,5	12,5	34,6	13,1	60,2	13,9	34,3	14,4	62,6	14,6	34,5	15,8	64,9	14,3	35,2	17,5	67,0	14,1	35,9	18,9	68,9
Верховинський район	7,6	17,2	5,7	30,5	6,9	17,9	6,1	30,9	7,6	17,7	6,8	32,1	7,9	17,8	7,5	33,2	7,8	18,1	8,2	34,1	7,6	18,4	8,9	34,9

	2014				2016				2021				2026				2031				2036			
Територія	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього
Міське населення	1,2	3,4	1,2	5,8	1,2	3,5	1,2	5,9	1,3	3,4	1,4	6,1	1,3	3,5	1,5	6,3	1,3	3,4	1,8	6,5	1,3	3,5	1,8	6,6
Сільське населення	6,4	13,8	4,5	24,7	5,7	14,4	4,9	25,0	6,3	14,3	5,4	26,0	6,6	14,3	6,0	26,9	6,5	14,7	6,4	27,6	6,3	14,9	7,1	28,3
Галицький район	9,3	35,2	16,0	60,5	10,6	33,4	15,7	59,7	10,8	30,7	16,4	57,9	10,3	28,8	16,8	55,9	9,4	27,1	17,0	53,5	8,5	25,5	17,2	51,2
Міське населення	4,4	14,3	5,0	23,7	4,5	13,8	5,2	23,5	4,6	12,9	5,8	23,3	4,4	12,4	6,1	22,9	4,1	12,0	6,2	22,3	3,8	11,4	6,4	21,6
Сільське населення	4,9	20,9	11,0	36,8	6,1	19,6	10,5	36,2	6,2	17,8	10,6	34,6	5,9	16,4	10,7	33,0	5,3	15,1	10,8	31,2	4,7	14,1	10,8	29,6
Городенківський район	8,3	30,3	15,7	54,3	9,3	28,8	15,0	53,1	9,5	26,0	15,2	50,7	9,0	23,9	15,4	48,3	8,0	22,1	15,6	45,7	7,1	20,5	15,5	43,1
Міське населення	1,5	6,3	3,2	11,0	1,7	5,9	3,2	10,8	1,8	5,4	3,3	10,5	1,7	5,0	3,4	10,1	1,5	4,7	3,4	9,6	1,4	4,3	3,5	9,2
Сільське населення	6,8	24,0	12,5	43,3	7,6	22,9	11,8	42,3	7,7	20,6	11,9	40,2	7,3	18,9	12,0	38,2	6,5	17,4	12,2	36,1	5,7	16,2	12,0	33,9
Долинський район	14,4	40,1	15,4	69,9	14,0	40,6	15,7	70,3	15,0	39,0	17,3	71,3	15,1	38,3	18,6	72,0	14,5	37,9	19,8	72,2	13,8	37,5	21,0	72,3
Міське населення	4,7	13,5	4,8	23,0	4,6	13,0	4,9	22,5	4,7	12,1	5,4	22,2	4,4	11,7	5,6	21,7	4,1	11,2	5,8	21,1	3,9	10,6	5,9	20,4
Сільське населення	9,7	26,6	10,6	46,9	9,4	27,6	10,8	47,8	10,3	26,9	11,9	49,1	10,7	26,6	13,0	50,3	10,4	26,7	14,0	51,1	9,9	26,9	15,1	51,9
Калуський район	9,8	35,3	14,7	59,8	11,2	35,3	14,7	61,2	12,2	34,1	15,9	62,2	12,5	33,3	17,1	62,9	11,9	33,0	18,4	63,3	11,2	32,7	19,5	63,4
Міське населення	0,7	1,4	0,6	2,7	0,5	1,5	0,8	2,8	0,5	1,4	0,9	2,8	0,5	1,4	0,9	2,8	0,4	1,3	1,1	2,8	0,4	1,3	1,1	2,8
Сільське населення	9,1	33,9	14,1	57,1	10,7	33,8	13,9	58,4	11,7	32,7	15,0	59,4	12,0	31,9	16,2	60,1	11,5	31,7	17,3	60,5	10,8	31,4	18,4	60,6
Коломийський район	18,1	59,0	22,9	100,0	19,1	58,6	22,9	100,6	20,5	55,7	24,3	100,5	20,5	53,8	25,7	100,0	19,4	52,6	27,0	99,0	18,0	51,3	28,3	97,6
Міське населення	2,5	7,2	3,2	12,9	2,6	7,1	2,9	12,6	2,6	6,7	3,5	12,8	2,6	6,5	3,7	12,8	2,4	6,4	3,8	12,6	2,3	6,1	4,0	12,4
Сільське населення	15,6	51,8	19,7	87,1	16,5	51,5	20,0	88,0	17,9	49,0	20,8	87,7	17,9	47,3	22,0	87,2	17,0	46,2	23,2	86,4	15,7	45,2	24,3	85,2
Косівський район	16,2	51,6	20,7	88,5	17,0	50,5	19,9	87,4	17,5	48,7	21,2	87,4	17,6	47,4	21,9	86,9	16,7	46,4	22,9	86,0	15,5	45,2	24,1	84,8
Міське населення	2,3	8,6	3,9	14,8	2,7	8,3	3,6	14,6	2,6	8,0	3,7	14,3	2,4	7,4	4,0	13,8	2,2	7,0	4,1	13,3	2,0	6,6	4,1	12,7
Сільське населення	13,9	43,0	16,8	73,7	14,3	42,2	16,3	72,8	14,9	40,7	17,5	73,1	15,2	40,0	17,9	73,1	14,5	39,4	18,8	72,7	13,5	38,6	20,0	72,1
Надвірнянський район	25	66,4	24,2	115,6	24,0	67,9	23,9	115,8	25,0	66,1	25,4	116,5	25,0	64,7	27,5	117,2	24,0	64,0	29,2	117,2	22,8	63,2	30,8	116,8
Міське населення	8,3	24,7	10,1	43,1	8,2	25,7	9,4	43,3	9,1	24,9	9,7	43,7	8,8	24,5	11,1	44,4	8,6	24,4	11,8	44,8	8,3	24,1	12,6	45,0
Сільське	16,7	41,7	14,1	72,5	15,8	42,2	14,5	72,5	15,9	41,2	15,7	72,8	16,2	40,2	16,4	72,8	15,4	39,6	17,4	72,4	14,5	39,1	18,2	71,8

	2014				2016				2021				2026				2031				2036			
Територія	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього	0-15	Працевдатний вік	Старше працевдатного	Всього
населення																								
Рогатинський район	5,4	22,1	14,4	41,9	6,3	20,1	13,3	39,7	6,1	17,2	12,8	36,1	5,4	15,0	12,4	32,8	4,6	13,2	11,7	29,5	3,8	11,5	11,3	26,6
Міське населення	1,2	5,7	2,4	9,3	1,6	5,0	2,4	9,0	1,6	4,4	2,5	8,5	1,4	4,1	2,5	8,0	1,3	3,7	2,4	7,4	1,1	3,4	2,4	6,9
Сільське населення	4,2	16,4	12,0	32,6	4,7	15,1	10,9	30,7	4,5	12,8	10,3	27,6	4,0	10,9	9,9	24,8	3,3	9,5	9,3	22,1	2,7	8,1	8,9	19,7
Рожнятівський район	14,2	41,8	17,3	73,3	14,6	41,8	17,9	74,3	15,6	40,1	19,4	75,1	15,7	39,1	20,8	75,6	15,0	38,6	22,0	75,6	14,1	37,9	23,3	75,3
Міське населення	4,3	12,3	5,7	22,3	4,3	12,1	5,8	22,2	4,4	11,4	6,5	22,3	4,2	11,0	7,0	22,2	4,0	10,6	7,3	21,9	3,7	10,1	7,7	21,5
Сільське населення	9,9	29,5	11,6	51,0	10,3	29,7	12,1	52,1	11,2	28,7	12,9	52,8	11,5	28,1	13,8	53,4	11,0	28,0	14,7	53,7	10,4	27,8	15,6	53,8
Снятинський район	10,9	38,5	16,3	65,7	11,7	37,7	16,6	66,0	12,5	35,8	17,6	65,9	12,5	34,4	18,7	65,6	11,8	33,6	19,6	65,0	10,9	32,7	20,5	64,1
Міське населення	2,3	8,0	3,9	14,2	2,3	7,7	4,1	14,1	2,3	7,1	4,5	13,9	2,2	6,8	4,6	13,6	2,0	6,4	4,9	13,3	1,9	6,1	4,8	12,8
Сільське населення	8,6	30,5	12,4	51,5	9,4	30,0	12,5	51,9	10,2	28,7	13,1	52,0	10,3	27,6	14,1	52,0	9,8	27,2	14,7	51,7	9,0	26,6	15,7	51,3
Тисменицький район	13,5	50,8	18,5	82,8	14,7	51,6	19,2	85,5	16,4	50,3	20,8	87,5	16,8	49,7	22,7	89,2	16,3	49,9	24,3	90,5	15,5	49,9	26,1	91,5
Міське населення	1,9	9,5	3,8	15,2	2,4	9,2	3,8	15,4	2,4	8,6	4,4	15,4	2,3	8,3	4,6	15,2	2,2	8,0	4,7	14,9	2,0	7,6	4,9	14,5
Сільське населення	11,6	41,3	14,7	67,6	12,3	42,4	15,4	70,1	14,0	41,7	16,4	72,1	14,5	41,4	18,1	74,0	14,1	41,9	19,6	75,6	13,5	42,3	21,2	77,0
Тлумацький район	7,4	27	13,8	48,2	8,6	25,5	13,5	47,6	8,8	23,4	13,9	46,1	8,4	21,8	14,2	44,4	7,6	20,5	14,7	42,8	6,8	19,3	14,8	40,9
Міське населення	2,1	7,2	2,8	12,1	2,3	6,9	2,8	12,0	2,3	6,5	3,2	12,0	2,2	6,3	3,4	11,9	2,1	6,1	3,5	11,7	2,0	5,9	3,6	11,5
Сільське населення	5,3	19,8	11,0	36,1	6,3	18,6	10,7	35,6	6,5	16,9	10,7	34,1	6,2	15,5	10,8	32,5	5,5	14,4	11,2	31,1	4,8	13,4	11,2	29,4

Додаток 8.

Посівні площі сільськогосподарських культур по містах та районах у 2014 році, тис. га

Таблица 1

Адміністративно-територіальні одиниці	Уся посівна площа	У тому числі				Уся посівна площа	У тому числі			
		зернові	технічні	картопля і овочі	кормові та інші		зернові	технічні	картопля і овочі	кормові та інші
Область	376,1	162,6	64,7	70,2	78,6	100	43,2	17,2	18,7	20,9
м.Івано-Франківськ	1,8	0,5	0,1	1	0,2	100	27,8	5,6	55,6	11,0
м.Болехів	3	0,5	0,1	1,3	1,1	100	16,7	3,3	43,3	36,7
м.Калуш	1	0	0	0,8	0,2	100	0,0	0,0	80,0	20,0
м.Коломия	0,5	0	0	0,4	0,1	100	0,0	0,0	80,0	20,0
м.Яремче	0,6	0	0	0,3	0,3	100	0,0	0,0	50,0	50,0
райони										
Богородчанський	21,3	5,4	2,8	5,1	8	100	25,4	13,1	23,9	37,6
Верховинський	0,9	0	0	0,7	0,2	100	0,0	0,0	77,8	22,2
Галицький	36,2	17,2	8,9	4,2	5,9	100	47,5	24,6	11,6	16,3
Городенківський	49	30,3	10,6	4,9	3,2	100	61,8	21,6	10,0	6,6
Долинський	12,9	2,3	0,9	3,2	6,5	100	17,8	7,0	24,8	50,4
Калуський	25,5	9,4	1,7	3,2	11,2	100	36,9	6,7	12,5	43,9
Коломийський	44,2	19,5	8,4	7,5	8,8	100	44,1	19,0	17,0	1,9
Косівський	11,3	2,1	0	5,4	3,8	100	18,6	0,0	47,8	33,6
Надвірнянський	19	4	0,4	6,4	8,2	100	21,1	2,1	33,7	43,1
Рогатинський	38,3	19	11,7	4,5	3,1	100	49,6	30,5	11,7	8,2
Рожнятівський	13,9	2	1	3,8	7,1	100	14,4	7,2	27,3	51,1
Снятинський	35,7	20,7	7,5	5,8	1,7	100	58,0	21,0	16,2	4,8
Тисменицький	27,6	11,9	3,7	6,9	5,1	100	43,1	13,4	25,0	18,5
Тлумацький	33,4	17,8	6,9	4,8	3,9	100	53,3	20,7	14,4	11,6

Додаток 8.

Посівні площі сільськогосподарських культур по містах і районах у 2035 році, тис. га

Таблица 2

Адміністративно-територіальні одиниці	Уся посівна площа	У тому числі				Уся посівна площа	У тому числі			
		зернові культури	технічні культури	картопля і овочі	кормові культури		зернові культури	технічні культури	картопля і овочі	кормові культури
Область	334,1	124,5	23,4	66,8	119,4	100	30	5	24	41
м.Івано-Франківськ	1,6	0,3	0,1	1,0	0,2	100	19	6	63	13
м.Болехів	2,9	0,3	0,0	1,5	1,1	100	10	0	52	38
м.Калуш	1	0,0	0,0	0,8	0,2	100	0	0	80	20
м.Коломия	0,5	0,0	0,0	0,5	0,0	100	0	0	100	0
м.Яремче	0,6	0,0	0,0	0,3	0,3	100	0	0	50	50
райони										
Богородчанський	16,3	1,6	0,0	5,7	9,0	100	10	0	35	55
Верховинський	0,9	0,0	0,0	0,4	0,5	100	0	0	45	55
Галицький	24,5	12,3	2,5	3,7	6,1	100	50	10	15	25
Городенківський	46,8	23,4	4,7	4,7	14,0	100	50	10	10	30
Долинський	11	1,1	0,0	3,3	6,6	100	10	0	30	60
Калуський	21,9	6,6	1,1	3,3	11,0	100	30	5	15	50
Коломийський	40,1	16,0	4,0	8,0	12,0	100	40	10	20	30
Косівський	11,3	2,3	0,0	4,0	5,1	100	20	0	35	45
Надвірнянський	18,2	2,7	0,0	6,4	9,1	100	15	0	35	50
Рогатинський	34,2	17,1	3,4	3,4	10,3	100	50	10	10	30
Рожнятівський	13,1	1,3	0,0	3,9	7,9	100	10	0	30	60
Снятинський	35	17,5	3,5	5,3	8,8	100	50	10	15	25
Тисменицький	25,3	7,6	1,3	6,3	10,1	100	30	5	25	40
Тлумацький	28,9	14,5	2,9	4,3	7,2	100	50	10	15	25

Додаток 8.

Виробництво зернових культур, тис. т

Таблиця 3

Роки	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2014	темп	2020	2025	2030	2035
Область	503,3	421,8	253,1	334,9	346,5	536,5	780,041	0,9986	525,9	522,6	520,4	518,9
Богородчанський	19,4	15,6	9,7	7,7	2,9	6,3	13,581	1,0014	6,3	6,3	6,3	6,5
Верховинський	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,024	0,0000	0,0	0,0	0,0	0,0
Галицький	48,7	38,8	22,8	27,0	19,1	32,7	66,964	1,0170	38,1	41,5	45,2	49,0
Городенківський	84,7	77,3	50,2	70,3	93,3	138,4	178,812	0,9878	123,8	116,4	109,4	103,0
Долинський	6,4	5,0	3,6	5,6	2,8	3,1	6,643	1,0150	3,6	3,9	4,2	4,4
Калуський	30,3	21,3	13,3	17,1	12,7	22,5	54,088	1,0065	23,9	24,7	25,5	26,3
Коломийський	60,3	53,8	30,1	44,2	47,9	65,5	89,934	0,9991	65,0	64,7	64,4	64,2
Косівський	16,2	8,2	3,7	4,9	5,3	5,8	7,367	1,0185	6,9	7,6	8,3	9,0
Надвірнянський	15,4	8,9	4,8	7,0	6,1	7,1	18,158	1,0179	8,4	9,2	10,1	10,9
Рогатинський	53,4	54,3	28,7	32,4	32,3	80,5	106,975	0,9972	78,5	77,4	76,3	75,2
Рожнятівський	8,4	5,7	3,4	2,9	2,4	2,7	4,913	1,0285	3,5	4,0	4,6	5,2
Снятинський	58,4	48,6	30,6	56,9	61,3	91,1	93,899	0,9930	85,6	82,7	79,9	77,0
Тисменицький	41,4	31,9	21,3	25,4	16,4	24,1	52,316	1,0096	26,3	27,6	29,0	30,4
Тлумацький	57,0	48,4	27,8	31,0	42,8	54,9	86,367	1,0021	56,0	56,6	57,2	57,8

Додаток 8.

Виробництво цукрових буряків (фабричних), тис. т

Таблиця 4

Роки	2000	2005	2010	2011	2014	темп	2020	2025	2030	2035
Область	201,8	151,4	80,4	99,5	121,374	1,0665	148,9	200,1	287,1	466,2
Богородчанський	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Верховинський	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Галицький	11,9	12,8	1,2	3,5	1,681	1,1165	9,4	16,3	28,3	49,0
Городенківський	81,6	55,9	55,4	68,3	109,654	1,0132	76,9	82,1	87,7	93,6
Долинський	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Калуський	0,6	0,3	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	21,9
Коломийський	16,3	11,3	2,6	0,7	0,052	1,2199	4,1	11,1	30,0	80,2
Косівський	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Надвірнянський	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Рогатинський	37,6	26,3	7,7	7,2	3,704	1,0986	16,6	26,6	42,6	68,4
Рожнятівський	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Снятинський	27,6	21,4	10,6	12,3	0,223	1,0752	23,6	33,9	48,7	70,0
Тисменицький	4,3	3,6	0,0	1,3	0,128	1,1317	3,9	7,2	13,4	25,3
Тлумацький	21,8	19,7	2,9	6,3	5,932	1,0969	14,4	22,9	36,4	57,8

Додаток 8.

Виробництво ріпака, тис. т

Таблиця 5

Роки	2005	2010	2011	2014	темп	2020	2025	2030	2035
Область	2,8	16,2	33,3	79,9	0,9852	26	24,4	23,3	23,3
Богородчанський	0,3	0,3	0,3	3,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Верховинський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Галицький	0,6	1,2	2,1	19,0	1,0056	2,3	2,4	2,5	2,5
Городенківський	0,2	4,0	8,6	10,8	0,9748	6,9	6,1	5,4	4,7
Долинський	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Калуський	0,1	1,5	3,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1
Коломийський	0,2	1,4	4,7	8,2	0,9933	4,4	4,3	4,2	4,0
Косівський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Надвірнянський	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Рогатинський	0,8	4,0	7,3	18,6	0,9687	5,5	4,7	4,0	3,4
Рожнятівський	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Снятинський	0,1	0,9	2,0	3,0	1,0242	2,5	2,8	3,2	3,5
Тисменицький	0,3	0,5	0,1	7,5	1,1208	0,2	0,4	0,7	1,3
Тлумацький	0,2	2,4	5,2	3,6	0,9756	4,2	3,7	3,3	2,9

Додаток 8.

Виробництво картоплі, тис. т

Таблиця 5

Роки	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2014	темп	2020	2025	2030	2035
Усього по області	621,5	507,4	845,3	755,1	765,6	886,5	915,284	0,9774	694,9	627,1	566,6	512,4
Богородчанський	23,8	21,2	42,4	39,2	53,0	64,7	70,750	0,9856	56,7	52,7	49,0	45,6
Верховинський	5,3	4,3	6,2	5,6	5,9	6,5	11,410	0,9922	6,1	5,9	5,7	5,4
Галицький	49,5	42,9	58,4	41,2	50,1	60,2	61,987	0,9706	46,0	39,6	34,1	29,4
Городенківський	81,0	47,9	83,6	54,4	50,8	58,2	58,275	0,9818	49,3	45,0	41,0	37,4
Долинський	16,4	13,8	29,4	38,5	35,5	37,3	52,406	0,9857	32,8	30,5	28,4	26,4
Калуський	33,2	26,8	52,5	50,2	38,6	47,0	54,261	0,9760	37,8	33,5	29,7	26,3
Коломийський	68,5	70,3	85,6	87,1	84,1	104,6	115,645	0,9799	87,1	78,7	71,1	64,2
Косівський	34,0	24,4	57,5	43,4	49,3	64,5	66,727	0,9810	54,2	49,2	44,7	40,7
Надвірнянський	22,1	29,5	56,1	58,7	62,8	67,7	76,884	0,9882	60,9	57,4	54,1	51,0
Рогатинський	79,2	44,3	56,4	49,6	50,6	61,0	63,629	0,9671	45,2	38,2	32,3	27,4
Рожнятівський	26,8	32,2	56,1	32,7	38,2	47,3	48,381	0,9831	40,6	37,3	34,3	31,4
Снятинський	66,2	48,1	85,8	93,7	89,8	90,9	79,479	0,9684	68,0	57,9	49,3	42,0
Тисменицький	54,1	45,9	81,1	77,5	71,9	77,7	101,203	0,9823	66,1	60,5	55,3	50,6
Тлумацький	42,7	32,2	52,9	36,7	41,9	50,8	54,247	0,9842	44,1	40,7	37,6	34,7

Додаток 8.

Виробництво овочів, тис. т

Таблиця 7

Роки	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2014	темп	2020	2025	2030	2035
Область	98,8	86,5	133,9	127,3	122,1	143,3	166,7	1,0597	227,9	307,8	419,4	576,5
Богородчанський	3,2	3,2	5,0	6,1	6,7	8,4	8,8	1,0782	16,6	24,2	35,3	51,3
Верховинський	0,7	1,3	1,1	0,6	0,6	0,7	0,9	1,0941	1,6	2,5	3,9	6,1
Галицький	5,8	4,5	7,1	5,9	5,9	7,3	8,7	1,0652	12,8	17,6	24,1	33,1
Городенківський	15,6	7,6	24,7	16,6	15,9	18,7	24,2	1,0344	25,3	30,0	35,5	42,1
Долинський	3,2	2,5	4,4	6,1	6,2	6,7	8,6	1,0643	11,6	15,8	21,6	29,7
Калуський	9,2	3,7	8,5	6,4	5,1	5,8	8,2	1,0699	10,8	15,1	21,2	29,6
Коломийський	10,4	12,2	12,1	11,0	11,8	13,1	17,3	1,0739	24,8	35,4	50,6	72,2
Косівський	6,0	3,4	8,0	9,2	7,0	7,5	6,8	1,0781	14,9	21,7	31,6	45,8
Надвірнянський	3,0	3,3	4,1	6,7	8,0	8,6	9,5	1,0824	17,5	26,0	38,6	57,3
Рогатинський	7,3	3,7	5,4	5,2	6,2	10,5	11,9	1,0459	15,6	19,5	24,4	30,8
Рожнятівський	1,9	2,7	3,1	3,2	2,9	3,2	3,9	1,1052	7,9	13,0	21,4	35,4
Снятинський	10,1	21,6	21,1	21,7	18,6	21,7	23,3	1,0330	29,1	34,2	40,2	47,3
Тисменицький	9,2	8,1	11,0	12,0	8,3	10,0	16,6	1,0750	19,2	27,6	39,6	56,9
Тлумацький	8,6	3,5	13,0	8,5	12,1	13,6	17,8	1,0449	20,2	25,2	31,4	39,0

Додаток 8.

Виробництво плодів та ягід, тис. т

Таблиця 8

Роки	2000	2005	2010	2011	2014	темп	2020	2025	2030	2035
Область	22,7	29,1	36,2	39,6	42,1	1,0468	59,6	74,9	94,2	118,9
Богородчанський	0,7	0,9	1,1	1,1	1,2	1,0468	1,6	2,0	2,5	3,3
Верховинський	0,3	0,4	0,5	0,5	0,7	1,0468	0,8	1,0	1,3	1,5
Галицький	1,4	1,6	1,9	2,0	2,0	1,0468	3,0	3,8	4,8	5,9
Городенківський	1,5	1,3	1,8	1,7	2,5	1,0468	2,6	3,3	4,1	5,2
Долинський	1,0	1,3	1,6	1,6	2,4	1,0468	2,4	3,0	3,8	4,7
Калуський	1,2	1,7	2,0	2,0	3,0	1,0468	3,0	3,8	4,8	6,0
Коломийський	3,8	4,7	7,2	8,9	8,0	1,0468	13,3	16,7	21,0	26,6
Косівський	4,3	6,4	7,4	7,5	7,8	1,0468	11,2	14,1	17,7	22,4
Надвірнянський	0,9	1,2	1,4	1,4	1,5	1,0468	2,1	2,6	3,3	4,3
Рогатинський	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1	1,0468	1,6	2,0	2,5	3,2
Рожнятівський	0,5	0,7	0,8	0,8	0,1	1,0468	1,3	1,6	2,0	2,4
Снятинський	3,3	3,9	4,5	6,2	5,4	1,0468	9,3	11,7	14,7	18,6
Тисменицький	1,8	2,3	2,7	2,8	3,4	1,0468	4,1	5,2	6,5	8,3
Тлумацький	1,3	1,8	2,2	2,2	2,2	1,0468	3,3	4,1	5,2	6,5

Додаток 8.**Поголів'я великої рогатої худоби в усіх категоріях господарств, тис. голів**

Таблиця 9

Роки	2001	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2014	темп	2016	2021	2026	2031	2036
Область	308,3	249,3	218,2	201,5	191,3	178,0	175,1	169,1	1,0042	176,9	179,9	183,7	188,3	192,8
Богородчанський	21,3	18,0	17,1	15,7	14,9	13,7	13,3	13,1	0,9876	12,6	11,8	11,1	10,4	10,0
Верховинський	19,4	19,5	19,1	18,9	18,9	18,9	18,9	23,3	1,0035	19,2	19,5	19,8	20,1	20,5
Галицький	18,1	13,5	10,1	8,7	8,5	8,2	8,0	7,3	0,9987	7,9	7,8	7,7	7,6	7,7
Городенківський	25,4	17,9	14,7	13,8	12,3	11,0	10,7	10,0	1,0175	11,5	12,5	13,6	14,8	16,0
Долинський	23,8	17,7	15,0	14,5	14,6	14,0	13,7	16,0	0,9965	13,5	13,3	13,1	12,9	12,6
Калуський	22,7	17,6	14,3	12,8	12,1	11,6	11,7	9,1	1,0028	11,8	12,0	12,2	12,4	12,5
Коломийський	35,0	31,9	27,0	23,8	21,6	19,6	19,4	16,7	0,9966	19,1	18,8	18,5	18,2	18,0
Косівський	16,6	18,0	19,4	19,1	18,4	16,8	17,0	16,6	1,0214	18,5	20,6	22,9	25,5	27,6
Надвірнянський	22,6	19,8	17,9	17,2	17,0	16,1	16,1	16,5	0,9839	15,1	13,9	12,8	11,8	11,1
Рогатинський	24,6	15,5	12,4	11,2	10,2	8,8	8,5	7,4	1,0251	9,4	10,6	12,0	13,6	15,0
Рожнятівський	22,2	16,9	15,5	14,5	14,0	12,5	11,8	10,0	0,9982	11,7	11,6	11,5	11,4	11,3
Снятинський	16,7	12,8	10,4	9,8	9,1	7,8	7,9	7,8	1,0131	8,3	8,9	9,5	10,1	10,6
Тисменицький	19,4	13,9	11,1	9,6	8,7	8,3	7,7	6,3	1,0189	8,2	9,0	9,9	10,9	11,8
Тлумацький	20,5	16,4	14,2	11,9	11,0	10,7	10,5	9,0	0,9890	10,1	9,6	9,1	8,6	8,2

Додаток 8.

Поголів'я корів в усіх категоріях господарств, тис. голів

Таблиця 10

Роки	2001	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2014	темп	2016	2021	2026	2031	2036
Область	202,2	164,3	140,7	129,9	125,6	121,4	119,4	106,6	1,0021	115,7	117,2	119,5	122,5	125,3
Богородчанський	15,0	12,4	10,7	9,8	9,6	9,6	9,4	8,7	0,9838	8,8	8,1	7,5	6,9	6,5
Верховинський	9,4	9,6	9,4	9,1	9,2	9,2	9,2	11,5	1,0161	9,8	10,6	11,5	12,5	13,3
Галицький	12,1	9,3	7,4	6,6	6,4	6,0	5,7	5,0	0,9948	5,6	5,5	5,4	5,3	5,0
Городенківський	12,6	10,2	8,4	7,5	7,3	6,9	6,7	6,0	1,0192	7,2	7,9	8,7	9,6	10,4
Долинський	12,7	10,3	9,0	8,5	8,3	8,3	8,0	9,1	1,0008	8,1	8,1	8,1	8,1	8,2
Калуський	15,5	12,3	10,2	9,4	9,2	8,9	8,9	7,3	0,9957	8,8	8,6	8,4	8,2	8,1
Коломийський	20,2	18,4	15,8	14,0	13,5	13,0	12,8	11,0	0,9960	12,6	12,4	12,2	12,0	11,7
Косівський	14,0	12,0	11,5	11,1	10,7	10,3	10,4	10,0	1,0240	11,4	12,8	14,4	16,2	18,0
Надвірнянський	17,1	14,9	13,2	12,5	12,1	11,7	11,6	11,3	0,9796	10,7	9,7	8,7	7,8	7,2
Рогатинський	14,0	9,6	7,4	6,7	6,3	6,0	5,7	4,6	1,0236	6,2	7,0	7,9	8,9	9,7
Рожнятівський	15,3	12,6	10,8	10,1	9,8	9,3	8,9	7,6	0,9916	8,6	8,2	7,9	7,6	7,3
Снятинський	10,8	8,2	6,4	6,0	5,7	5,3	5,3	5,0	1,0113	5,6	5,9	6,2	6,6	6,9
Тисменицький	12,7	8,8	7,2	6,4	6,0	5,6	5,5	4,4	1,0148	5,8	6,2	6,7	7,2	7,6
Тлумацький	11,8	9,5	8,0	7,1	6,8	6,7	6,7	5,1	0,9896	6,5	6,2	5,9	5,6	5,3

Додаток 8.

Поголів'я свиней в усіх категоріях господарств, тис. голів

Таблиця 11

Роки	2001	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2014	темп	2016	2021	2026	2031	2036
Область	195,8	178,8	182,3	157,6	210,5	242,8	262,6	307,0	1,0058	265,4	273,8	282,8	292,4	300,0
Богородчанський	13,4	10,4	7,3	6,6	7,5	8,2	8,2	7,7	1,0085	8,5	8,9	9,3	9,7	10,0
Верховинський	11,3	10,1	9,1	8,8	8,9	9,0	9,2	10,4	1,0079	9,5	9,9	10,3	10,7	11,0
Галицький	6,1	6,6	6,1	4,8	10,4	23,9	25,6	62,6	1,0069	26,3	27,2	28,1	29,1	30,0
Городенківський	22,6	18,4	18,9	15,9	16,8	16,3	15,0	14,0	1,0126	15,8	16,8	17,9	19,1	20,0
Долинський	6,1	5,1	3,9	3,2	3,9	4,2	4,5	6,9	1,0256	4,9	5,6	6,4	7,3	8,0
Калуський	10,1	13,2	30,5	16,3	53,2	75,7	95,4	107,5	1,0020	96,2	97,2	98,2	99,2	100,0
Коломийський	22,5	18,3	15,9	13,7	14,3	13,9	14,3	13,0	1,0048	14,6	15,0	15,4	15,8	16,0
Косівський	11,9	10,6	8,6	7,6	7,8	6,2	6,7	6,3	1,0174	7,2	7,8	8,5	9,3	10,0
Надвірнянський	12,8	10,4	8,1	7,7	8,5	9,5	9,5	9,9	1,0103	9,9	10,4	10,9	11,5	12,0
Рогатинський	13,4	21,1	24,0	27,5	31,5	30,0	28,7	30,3	1,0019	28,9	29,2	29,5	29,8	30,0
Рожнятівський	18,1	13,8	12,7	10,7	11,2	10,4	10,0	9,0	1,0177	10,8	11,8	12,9	14,1	15,0
Снятинський	16,4	15,5	13,9	13,2	14,3	13,3	13,6	12,6	1,0043	13,8	14,1	14,4	14,7	15,0
Тисменицький	8,6	8,3	8,7	7,9	8,5	8,4	7,9	7,3	1,0105	8,2	8,6	9,1	9,6	10,0
Тлумацький	14,5	12,2	10,4	9,6	10,0	10,4	10,4	9,5	1,0099	10,8	11,3	11,9	12,5	13,0

Додаток 8.

Поголів'я птиці в сільськогосподарських підприємствах, тис. голів

Таблиця 12

Роки	2001	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2014	темп	2016	2021	2026	2031	2036
Область	213,8	1591,7	2778,5	2304,5	2397,6	3847,9	3113,5	2499,2	1,0132	3551,1	3708,5	3876,0	4054,6	4206,0
Богородчанський	0,0	0,0	7,0	6,9	0,0	11,8	9,2	50,8	1,0213	10,1	11,2	12,4	13,8	15,0
Верховинський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Галицький	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,7	0,9989	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Городенківський	0,8	0,0	450,3	754,1	560,4	936,3	... ¹	... ¹	1,0029	947,1	960,7	974,5	988,5	1000,0
Долинський	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	3,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Калуський	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Коломийський	0,7	136,6	23,9	75,3	34,4	28,9	39,7	39,4	1,0100	41,4	43,5	45,7	48,0	50,0
Косівський	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	1,1226	0,1	0,2	0,4	0,7	1,0
Надвірнянський	0,6	0,0	20,5	32,7	16,4	24,8	32,6	10,8	1,0089	33,8	35,3	36,9	38,6	40,0
Рогатинський	63,9	386,7	370,6	425,5	379,1	571,9	... ¹	... ¹	1,0021	576,7	582,7	588,8	595,0	600,0
Рожнятівський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Снятинський	46,8	380,9	373,7	430,5	387,0	414,2	... ¹	... ¹	1,0082	428,0	445,9	464,5	483,9	500,0
Тисменицький	100,0	687,2	1532,3	579,1	1020,0	1856,0	1427,7	1065,9	1,0148	1513,9	1629,0	1752,8	1886,1	2000,0
Тлумацький	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

1 - дані відсутні
...

Додаток 8.

Поголів'я овець та кіз в усіх категоріях господарств, тис. голів

Таблиця 13

Роки	2001	2006	2008	2009	2010	2011	2012	2014	темп	2016	2021	2026	2031	2036
Область	42,7	28,2	23,8	22,5	23,1	23,1	25,0	29,4	1,0086	25,7	26,9	28,2	29,7	30,4
Богородчанський	1,7	1,3	1,1	1,0	1,2	1,4	1,6	1,6	0,9986	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6
Верховинський	16,8	6,0	3,3	3,1	2,9	2,9	3,0	3,7	1,0034	3,0	3,1	3,2	3,3	3,2
Галицький	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	1,0	1,3	1,0096	1,0	1,0	1,0	1,0	1,2
Городенківський	1,5	1,7	1,3	1,2	1,2	1,2	1,4	1,3	1,0265	1,5	1,7	1,9	2,2	2,5
Долинський	1,7	1,6	1,6	1,6	1,8	1,6	1,7	3,0	1,0064	1,8	1,9	2,0	2,1	2,0
Калуський	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	1,1	1,0346	1,0	1,2	1,4	1,7	2,0
Коломийський	2,8	2,6	2,2	2,0	2,3	2,9	3,0	3,7	0,9971	3,0	3,0	3,0	3,0	2,8
Косівський	3,9	3,7	3,5	3,4	3,3	3,0	3,4	3,6	1,0104	3,6	3,8	4,0	4,2	4,4
Надвірнянський	2,8	2,0	2,2	2,0	2,0	1,9	1,9	2,2	0,9960	1,9	1,9	1,9	1,9	1,8
Рогатинський	1,3	1,3	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1	1,3	1,0319	1,3	1,5	1,8	2,1	2,4
Рожнятівський	3,0	2,2	2,2	2,2	2,3	2,3	2,4	2,8	0,9872	2,3	2,2	2,1	2,0	1,8
Снятинський	1,8	1,4	1,2	1,1	1,3	1,2	1,4	1,2	1,0089	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7
Тисменицький	2,3	1,6	1,4	1,4	1,3	1,2	1,3	1,4	1,0164	1,4	1,5	1,6	1,7	1,9
Тлумацький	1,0	1,0	0,8	0,8	0,9	0,8	0,8	1,2	1,0212	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3

Додаток 8.

Виробництво м'яса в усіх категоріях господарств, в живій вазі тис. т

Таблиця 14

Роки	1990	1995	2000	2005	2009	2010	2011	2014	темп	2015	2020	2025	2030	2035
Область	141,9	92,1	82,0	87,5	92,8	98,6	109,2	126,401	1,0073	108,7	112,3	116,8	122,6	130,0
Богородчанський	8,1	5,8	5,5	4,9	4,9	4,9	5,8	6,468	0,9932	5,6	5,4	5,2	5,0	4,9
Верховинський	3,9	4,3	4,7	4,7	4,7	4,8	4,8	6,128	1,0211	5,2	5,8	6,4	7,1	7,9
Галицький	9,4	6,1	4,4	3,5	3,7	6,7	11,5	18,847	0,9878	10,9	10,3	9,7	9,1	8,6
Городенківський	16,7	9,8	7,3	6,4	6,8	6,3	7,1	6,910	1,0231	7,7	8,6	9,6	10,8	12,2
Долинський	3,8	3,4	4,5	4,4	4,3	4,4	4,5	6,000	1,0057	4,6	4,7	4,8	4,9	5,1
Калуський	11,3	5,8	4,6	5,7	8,5	12,8	15,9	19,135	1,0190	17,1	18,8	20,7	22,7	25,0
Коломийський	15,1	10,4	9,7	9,2	9,1	9,1	8,8	9,133	0,9986	8,7	8,6	8,5	8,4	8,5
Косівський	7,4	5,5	4,2	4,6	4,7	4,8	4,7	5,079	1,0304	5,3	6,2	7,2	8,4	9,6
Надвірнянський	7,1	5,0	5,3	5,5	5,9	6,0	6,4	7,086	0,9956	6,3	6,2	6,1	6,0	5,7
Рогатинський	12,4	8,0	6,3	6,9	8,7	9,4	9,7	11,489	1,0113	10,1	10,7	11,3	12,0	12,7
Рожнятівський	6,8	5,6	6,1	6,0	5,9	5,9	5,7	5,532	1,0039	5,8	5,9	6,0	6,1	6,3
Снятинський	16,0	7,2	5,7	10,2	11,8	10,9	12,9	13,157	0,9693	11,4	9,8	8,4	7,2	6,1
Тисменицький	10,2	6,0	5,0	6,4	5,4	5,0	4,2	4,578	1,0461	5,1	6,4	8,0	10,0	12,5
Тлумацький	9,4	6,0	5,1	6,1	5,5	4,9	4,8	6,859	1,0014	4,9	4,9	4,9	4,9	5,0

Додаток 8.

Виробництво молока в усіх категоріях господарств, тис. т

Таблиця 15

Роки	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2014	темп	2020	2025	2030	2035
Область	571,3	543,9	522,6	576,4	465,4	451,8	483,283	1,0137	490,6	528,8	573,8	626,6
Богородчанський	43,8	44,1	35,5	43,3	35,9	35,5	37,985	0,9962	34,3	33,7	33,1	32,4
Верховинський	12,9	14,4	22,6	25,2	23,2	23,3	35,328	1,0448	34,5	42,9	53,4	66,5
Галицький	39,9	33,9	30,9	33,4	26,1	24,9	25,645	1,0004	25,1	25,2	25,3	25,2
Городенківський	59,5	52,1	34,8	36,9	30,2	28,6	30,207	1,0253	35,8	40,6	46,0	52,0
Долинський	25,5	26,4	32,3	36,0	31,2	31,1	41,391	1,0115	34,5	36,5	38,7	41,0
Калуський	39,1	33,3	37,2	43,9	35,4	34,8	38,499	1,0063	36,8	38,0	39,2	40,5
Коломийський	57,5	64,1	56,1	63,4	53,1	51,7	55,194	1,0050	54,1	55,5	56,9	58,3
Косівський	40,5	34,8	34,5	38,3	33,3	32,7	36,748	1,0430	47,8	59,0	72,8	89,8
Надвірнянський	30,1	30,7	40,1	46,9	39,9	39,3	43,505	0,9965	38,0	37,3	36,7	36,1
Рогатинський	46,0	40,3	37,5	37,8	27,0	25,0	23,805	1,0282	32,1	36,9	42,4	48,7
Рожнятівський	33,4	31,3	35,1	41,9	34,7	33,8	34,244	1,0034	34,9	35,5	36,1	36,7
Снятинський	47,0	48,8	38,0	35,7	24,4	22,7	25,162	1,0178	26,5	28,9	31,6	34,6
Тисменицький	42,3	33,7	35,6	36,9	26,4	24,8	26,316	1,0183	29,1	31,9	34,9	38,2
Тлумацький	37,1	33,5	31,9	34,0	27,6	27,4	29,254	0,9986	27,1	26,9	26,7	26,5

Додаток 8.

Виробництво яєць в усіх категоріях господарств, млн. шт.

Таблиця 16

Роки	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2014	темп	2020	2025	2030	2035
Область	298,2	219,7	236,1	347,1	730,6	888,8	839,2	1,0027	903,1	917,6	932,4	948,0
Богородчанський	9,6	10,1	11,2	11,7	11,5	11,6	12,7	1,0014	11,8	11,9	12,0	12,0
Верховинський	3	3,5	3,1	4,5	4	4	7,2	1,0093	4,4	4,6	4,8	5,0
Галицький	13,6	13,9	16,4	16,8	17,2	17,3	18,9	1,0061	18,2	18,8	19,4	20,0
Городенківський	19	17,4	21,1	21,7	227,2	303	257,8	1,0060	319,9	329,7	339,8	350,0
Долинський	7	7,3	9,2	9,8	9,8	9,9	15	1,0004	9,9	9,9	9,9	10,0
Калуський	10,9	11,3	11,4	12,3	12,4	12,5	14,3	1,0016	12,7	12,8	12,9	13,0
Коломийський	18,1	19,1	21	22,6	22,6	22,9	25,8	1,0037	23,6	24,0	24,4	25,0
Косівський	7,8	8,3	9,1	9,6	9,6	9,5	10,6	1,0021	9,7	9,8	9,9	10,0
Надвірнянський	12,8	13,5	15,5	16,4	16,4	16,4	17,8	1,0039	17,0	17,3	17,6	18,0
Рогатинський	53,4	36,8	34,4	46	116	166,9	152,3	1,0008	168,0	168,6	169,2	170,0
Рожнятівський	10,4	11	14,3	14,6	14,4	14,3	15,3	1,0020	14,5	14,6	14,7	15,0
Снятинський	20,1	15	18,2	19,6	19,6	19,5	20,9	1,0011	19,7	19,8	19,9	20,0
Тисменицький	88,3	27,5	24,3	112,8	221,7	252,8	252,7	1,0012	255,5	257,0	258,5	260,0
Тлумацький	14,1	14,3	15,6	16,4	17	17,1	17,9	1,0065	18,2	18,8	19,4	20,0

Додаток 9.

**Фестивалі, змагання, виставки, ярмарки та інші заходи
Івано-Франківської області у 2014 р.**

Час проведення	Назва заходу	Місце проведення	Стисла характеристика заходу	Рівень представництва	Організатор заходу (адреса, контактний телефон, веб-сайт, e-mail)
01 січня	Святкування 105 річниці з Дня народження Степана Бандери	с. Старий Угринів, Калуський р-н,	Вшанування національного героя	Всеукраїнський	Історико-меморіальний музей Степана Бандери, вул. С. Бандери, 48, с. Старий Угринів, Калуський р-н, 77362, тел.: (03472) 9-75-17 факс: (03472) 9-74-23 http://museum-bandera.if.ua
01- 20 січень	Новорічно-різдвяні театралізовані дійства	Головні майдани і площі населених пунктів області	Проведення Різдвяного ярмарку, концертів, вертепів.	Всеукраїнський	
8-9 січня	Четвертий різдвяний фестиваль «Коляда на Майзлях»	м. Івано-Франківськ			Управління культури, національностей та релігій ОДА; тел.. 0342551866
Січень	Галицькі Різдвяні фестини	Районний народний дім м. Галич	Фестини проходять за участю колективів художньої самодіяльності усіх клубних закладів, колядують, віншують та ставлять вертепні дійства.	Районний	Відділ культури Галицької РДА, Районний народний дім м. Галич (03431 21-931, 22-046, 21-475); gal_rda@i.ua , gal.kultura@mail.ru
Січень	Районне театралізоване свято «Гуцульська коляда»	смт. Верховина	У заході беруть участь колядницькі партії району	Районний	РДА, Районна рада, РОМЦ, Відділ культури і мистецтв Верховинської РДА: вул. Івана-Франка, 23; тел. 03432 2-15-94, e-mail: kultura_verkh@i.ua
Січень	Виставка атрибутики «Різдвяний вернісаж».	Фойє Районного народного дому м.Галич	Чудова гармонія різдвяно-новорічного атрибутики.	Районний	Відділ культури Галицької РДА, Районний народний дім м. Галич (03431 21-931, 22-046, 21-475); gal_rda@i.ua , gal.kultura@mail.ru
січень	Свято Маланки	м. Тисмениця (площа біля центральної ялинки міста)	Театралізоване дійство	Міський	Центр культури та дозвілля «Відродження» м. Тисмениця 2-13-90
Січень	Міжнародний молодіжний фестиваль вокального, хореографічного та циркового мистецтва «Діамант Карпат»	Будинок культури м. Яремче	Представлення культури і традицій різних народів,	Міжнародний	Міська рада, м. Яремче http://www.splanet.org.ua/ru/ +38 (067) 441-49-39 +38 (097) 266-99-00 e-mail: info@splanet.org.ua
Січень	Міський огляд-конкурс колядницьких гуртів Яремчанського краю «Розколяда»	Майдан Свободи м. Яремче	Представлення традицій, обрядів гуцульського краю.	Всеукраїнський	(03434) 2-24-09 Методкабінет Будинку культури м. Яремче
Січень	Фестиваль автентичної різдвяної коляди	Церква Різдва святого Івана - Хрестителя	Виступи колядницьких гуртів населених пунктів Яремчанської міської ради.	Міський	(03434) 2-24-09 Методкабінет Будинку культури м. Яремче
10 лютого	Районна «Розколяда»	м. Коломия	Виступи гуртів колядників	місцевий	Відділ культури Коломийської РДА, м.Коломия, вул. Театральна 21А, тел./факс: (03433) 2-55-46 http://kultura-krda.if.ua

Час проведення	Назва заходу	Місце проведення	Стисла характеристика заходу	Рівень представництва	Організатор заходу (адреса, контактний телефон, веб-сайт, e-mail)
01 березня	Районне свято естрадної пісні ім. В. Івасюка «І в небесах цвіте його «Червона рута», присвячене 65-ій річниці з дня народження	м. Коломия	Районне свято естрадної пісні	районний	vkitkol.rda@ukr.net Відділ культури Коломийської РДА, м. Коломия, вул. Театральна 21А, тел./факс: (03433) 2-55-46 http://kultura-krda.if.ua vkitkol.rda@ukr.net
02 березня	Регіональний конкурс естрадної пісні «Водограй»	сmt. Брошнів-Осада Рожнятівський район	Конкурс молодих виконавців та вихованців дитячих мистецьких закладів	Обласний	Івано-Франківська ОДА, Рожнятівська РДА
07 березня	Відкритий обласний фестиваль оркестрів народних інструментів «Кобзареві струни»	м. Рожнятів	Фестиваль творчих колективів м. Києва, Львівської, Рівненської та Івано-Франківської областей	Міжобласний	Івано-Франківська ОДА, Рожнятівська РДА
9 березня	Урочистості з нагоди 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка	Районний народний дім в м. Коломия, Галич	Концерти та урочистості для жителів та гостей. Виставки, літературно-мистецькі свята	Місцевий	Відділ культури міської ради Тел.: (03433) 4-70-19 4-72-73
Березень	Свято театру «Галицька Мельпомена»	Районний народний дім м. Галич	Виступи колективів району драматичного жанру, несамолюбне відчуття духу театру.	Обласний	Відділ культури Галицької РДА, Районний народний дім м. Галич (03431 21-931, 22-046, 21-475); gal_rda@i.ua , gal.kultyra@mail.ru
березень	Змагання на кубок України з водного туризму «Карпатське ралі-2014»	У-ще «Шандра» селище Вигода Долинський р-н Івано-Франківська обл.	Змагання у два етапи – трикілометровий спринт з елементами слалому на річці Мізуньці та довгі перегони довжиною 18 км із безліччю перешкод на річці Свіча	Обласний за участю представників Федерації спортивного туризму України	ФСТУ, вул. Тургенівська, 71, м. Київ, тел. 044 531-90-28, (050) 68-29-479 fstu@optima.com.ua http://www.fstu.org.ua
26-27 квітня	VIII Всеукраїнський фестиваль «Писанка»	Площа біля музею писанкового розпису м. Коломия	Виставка-продаж виробів різних видів декоративно-прикладного мистецтва: лозоплетіння, вишивка, гончарство, килимарство, різьбярство, ковальство, ін.	Всеукраїнський	Відділ культури Коломийської міської ради Тел.: (03433) 4-70-19 4-72-73
27 квітня	Районний фестиваль "Великодні розмаї на Рогатинщині"	м. Рогатин	Представлення місцевими аматорськими фольклорними колективами колориту українських Великодніх гаївок.	Районний	Відділ культури Рогатинської РДА, м. Рогатин, вул. Шевченка, 111; т. (03435)2-18-97, 2-16-08 e-mail: viddilukulturyrog@ukr.net
Квітень	Виставка «Великодні вернісаж»	Фойє районного народного дому м. Галич	Виставка великодньої атрибутики.	Районний	Відділ культури Галицької РДА, Районний народний дім м. Галич (03431 21-931, 22-046, 21-475); gal_rda@i.ua , gal.kultyra@mail.ru
Квітень	Галицькі Великодні фестини	Майдан Різдва м. Галича	Фестини проходять за участю колективів художньої самодіяльності, де можна почути і	Районний	Відділ культури Галицької РДА, Районний народний дім м. Галич (03431 21-931, 22-046, 21-475); gal_rda@i.ua , gal.kultyra@mail.ru

Час проведення	Назва заходу	Місце проведення	Стисла характеристика заходу	Рівень представництва	Організатор заходу (адреса, контактний телефон, веб-сайт, e-mail)
			побачити забуті Великодні дійства, веснянки та гаївки Опільського краю.		
Квітень	Екологічна акція «Диким тваринам – волю, тим, що потребують утримання – природі умови!»	м. Галич, вул. Галич Гора 1, центральна садиба НПП.	Участь усіх небайдужих у відкритті нових вольєрів для диких тварин реабілітованих у навколишнє середовище.	Обласний	Галицький НПП, м. Галич, вул. Галич Гора 1, центральна садиба НПП (03431 22-113, 21-187), galychnpp@mail.ru.
Квітень	Фольклорні дійства з нагоди Христового Воскресіння «Цвіте Великдень в писанкових снах»	Клубні установи Яремчанського краю	Представлення традицій, обрядів гуцульського краю.	Місцевий	(03434) 2-24-09 методкабінет Будинку культури м. Яремче
Травень	Урочистості та святковий концерт до Дня Матері	Будинок культури м. Яремче	Святковий концерт за участю художніх колективів м. Яремче	Місцевий	(03434) 2-24-09 методкабінет Будинку культури м. Яремче
Травень	День пам'яті та примирення. Мітинг-реквієм з нагоди 69-ої річниці Перемоги у Другій світовій війні	Пам'ятник «Партизанам-ковпаківцям» м.Яремче	вшанування ветеранів та загиблих у роки Другої світової війни.	Всеукраїнський	(03434) 2-24-09 методкабінет Будинку культури м. Яремче
Травень	Святування 352-річчя від дня заснування міста Івано-Франківська	Площа ринок, Вічевий майдан, м. Івано-Франківськ	Проведення святкових концертів та урочистостей у центрі міста для жителів та гостей міста.	Міжнародний	Управління та відділи МВК
Травень	Міжнародний фестиваль ковальського мистецтва «Свято ковалів – 2014»	Виставковий комплекс «Бастіон», м. Івано-Франківськ	Проведення міжнародної виставки ковальських робіт .	Міжнародний	Відділ туризму тел.:55-64-83
Травень	Фестиваль екстремальних видів спорту «Х-Гуцулія»	Міське озеро, м. Івано-Франківськ		Всеукраїнський	Комітет фізкультури і спорту; тел.:2-50-79
Травень	Регіональний фестиваль танцю «Галицька веселка»	Майдан Різдва м.Галича	Свято, де можна побачити всі танці народів світу. Фестиваль присвячений дню Європи.	районний	Відділ культури Галицької РДА, Районний народний дім м. Галич (03431 21-931, 22-046, 21-475); gal_rda@i.ua, gal.kultura@mail.ru.
Травень	Етно-туристичний фестиваль «Галицька брама»	Музей архітектури і побуту Прикарпаття с. Кринос		Обласний	Відділ культури Галицької РДА, Районний народний дім м. Галич (03431 21-931, 22-046, 21-475); gal_rda@i.ua, gal.kultura@mail.ru.
Травень	Мандрівний фестиваль родинного фестивалю с.Бовшів	Центральна площа с.Бовшів, біля адмін. Будівлі сільської ради.	У фестивалі беруть участь родинні колективи району, де презентують свою майстерність та обмінюються досвідом.	Міжрегіональний	Відділ культури Галицької РДА, Районний народний дім м. Галич (03431 21-931, 22-046, 21-475); gal_rda@i.ua, gal.kultura@mail.ru.
Травень	Фестиваль духовної	Площа Марії у с.Маріямпіль	На фестивалі всі учасники	обласний	Відділ культури Галицької РДА, Районний народний дім м. Галич (03431 21-931, 22-

Час проведення	Назва заходу	Місце проведення	Стисла характеристика заходу	Рівень представництва	Організатор заходу (адреса, контактний телефон, веб-сайт, e-mail)
	Марійської пісні (с.Маріямпіль)		демонструють своє мистецтво у виконанні пісень про Діву Марію та на виставці вишиваних образів.		046, 21-475); gal_rda@i.ua , gal.kultyra@mail.ru .
Травень	За скарбами – на Касову гору.	м. Галич, вул. Галич Гора 1, центральна садиба НПП.	Екскурсія унікальною лучно-степовою ділянкою Парку, ознайомлення з червонокнижними рослинами та тваринами, активний відпочинок на лоні природи.	районний	Галицький НПП, м. Галич, вул. Галич Гора 1, центральна садиба НПП (тел. 22-113, 21-187), galychnpp@mail.ru .
01 червня	Районний фестиваль бойківської коломийки «Ой легонька коломийка»	м. Рожнятів	Культурно-концертна програма	Районний	Рожнятівська РДА
28 червня	Урочистості з нагоди відзначення Дня Конституції України	Населені пункти області		всеукраїнський	
Червень	Молодіжний фестиваль сучасної української естрадної пісні «Золотий тік»	Палац «Прометей» м.Бурштин, Майдан Різдва м.Галича	Юні, талановиті співаки фестивалю дарують глядачам своє пісенне мистецтво, виконуючи сучасні українські естрадні твори.	Міжрегіональний	Відділ культури Галицької РДА, Районний народний дім м. Галич (тел.. 03431 21-931, 22-046, 21-475); gal_rda@i.ua , gal.kultyra@mail.ru .
Червень	Пізнай природу рідного краю	м.Галич, вул. Галич Гора 1,	День відкритих дверей музею «Природа Землі Галицької»	Районний	Галицький НПП, м. Галич, вул. Галич Гора 1, центральна садиба НПП (тел. 03431 22-113, 21-187), galychnpp@mail.ru .
Червень	Гуцульське народне дійство «Полонинське літо-2014»	с. Верхній Ясенів, пр. Західок Верховинський район	Розвиток та представлення сільськогосподарської продукції, розвиток туристичної галузі та гуцульського декоративно-прикладного, ужиткового та автентичного мистецтва	Всеукраїнський	РДА, Районна рада, Відділ культури і мистецтв Верховинської РДА: вул. Івана-Франка, 23; тел. 03432 2-15-94, e-mail: kultura_verkh@i.ua , РОМЦ
Червень	Відкриття туристично-краєзнавчого маршруту «Шляхами Першої світової війни»	Летунський пластовий табір «Чота крилатих», с. Луквиця, Богородчанський район	Представлення історичних фактів про події Першої світової війни.	Обласний	Відділ культури і туризму Богородчанської РДА (03471) 2-11-68
червень	Західноукраїнський фестиваль духових та естрадно-духових оркестрів «Сурми гір-2014»	Площа біля Центру культури і дозвілля м. Долина	Святкова хода за участі духових оркестрів і святковий концерт	Міжрегіональний	Долинський муніципальний духовий оркестр, пр. Незалежності, 5, м. Долина; тел. 0970307719 e-mail: yariks17@bigmir.net
Червень	Кубок України з мотокросу (Західний регіон)	с. Перенівка Рогатинський район	Проведення змагань з мотокросу на мотоциклетній трасі	Регіональний	Рогатинський районний осередок громадської організації мотоспорту "Джерело", м. Рогатин, вул.

Час проведення	Назва заходу	Місце проведення	Стисла характеристика заходу	Рівень представництва	Організатор заходу (адреса, контактний телефон, веб-сайт, e-mail)
			Г.О. "Джерело".		Осмомисла, 14 к.т. 067 79 08 753
Червень	300 річниця першої писемної згадки про село	с. Ценява	День села	Районний	Відділ культури Коломийської РДА, м.Коломия, вул. Театральна 21А; тел./факс: (03433) 2-55-46 http://kultura-krda.if.ua e-mail - vkitkol.rda@ukr.net
30 червня	Урочиста панахида присвячена 73 річниці проголошення Акту відновлення Української Держави	с. Старий Угринів	Популяризація національної ідеї	Всеукраїнський	Історико-меморіальний музей Степана Бандери (філіал музею визвольних змагань Прикарпатського краю) вул. С. Бандери, 48, с. Старий Угринів, Капуський р-н, 77362 тел.: (03472) 9-75-17 факс: (03472) 9-74-23 http://museum-bandera.if.ua
12-13 липня	Патріотична акція «Яворина»	У-ще «Розтока», біля с. Липа Долинський р-н	Хресна дорога до цвинтаря полеглих воїнів старшинської школи «Олені» та бункера Ярослава Мельника «Роберта», вшанування пам'яті загиблих воїнів та крайового провідника ОУН Я. Мельника в урочищі Глибоке і на бункері «Роберта»	обласний	Долинська РДА пр. Незалежності, 5, м. Долина тел. (03477)27027, 27004 e-mail: dolyna_orq@ukr.net http://www2.gov.if.ua/dolynska/ua
25 липня	490 річниця першої писемної згадки про село	с. Виноград Коломийський район	День села	місцевий	Відділ культури Коломийської РДА, м.Коломия, вул. Театральна 21А; тел./факс: (03433) 2-55-46 http://kultura-krda.if.ua e-mail - vkitkol.rda@ukr.net
27 липня	625 річниця першої писемної згадки про село	с. Сопів Коломийський район	День села	місцевий	Відділ культури Коломийської РДА, м.Коломия, вул. Театральна 21А; тел./факс: (03433) 2-55-46 http://kultura-krda.if.ua e-mail - vkitkol.rda@ukr.net
28 липня	395 річниця першої писемної згадки про село	с. Грабич Коломийський район	День села	місцевий	Відділ культури Коломийської РДА, м.Коломия, вул. Театральна 21А; тел./факс: (03433) 2-55-46 http://kultura-krda.if.ua e-mail - vkitkol.rda@ukr.net
Липень	595 річниця першої писемної згадки про село	с. Дебеславці Коломийський район	День села	місцевий	Відділ культури Коломийської РДА, м.Коломия, вул. Театральна 21А; тел./факс: (03433) 2-55-46 http://kultura-krda.if.ua e-mail - vkitkol.rda@ukr.net
Липень	Святування Івана Купала	Мікрорайон пасічна м. Івано-Франківськ; Лівий берег р. Дністер м.Галич	Фольклорне свято, на якому представлені звичаї та обряди даного краю, а також театралізоване дійство «Містерія Купальської ночі».		
Липень	Фестиваль забутої пісні	сmt. Більшівці	Фольклорні, вокальні колективи району та солісти представляють забуті українські народні, патріотичні пісні краю.	Міжрегіональний	Відділ культури Галицької РДА, Районний народний дім м. Галич (03431 21-931, 22-046, 21-475); gal_rda@i.ua , gal.kultyra@mail.ru .
Липень	Молоді християни – Божі екологи на землі	с.Крилос м.Галич, вул. Галич Гора 1,	По завершенню молодіжної Прощі всі охочі мандрують туристичним маршрутом «Княжа криниця – Музей природи» пізнають	Районний	Відділ культури Галицької РДА, Районний народний дім м. Галич (03431 21-931, 22-046, 21-475); gal_rda@i.ua , gal.kultyra@mail.ru .

Час проведення	Назва заходу	Місце проведення	Стисла характеристика заходу	Рівень представництва	Організатор заходу (адреса, контактний телефон, веб-сайт, e-mail)
			природу, відвідують музеї.		
липень	Районне свято духовної пісні «Духова криниця»	с-ще Єзупіль (урочище Вишневець) Тисменецький район	Нічні чування, посвята води та святковий концерт	Районний	Відділ культури Тисменецької РДА (2-16-63)
Липень	Фольклорне свято «День баношу» в рамках святкування дня с. Полянця	Літня сцена клубної установи с.Полянця	Урочистості, святковий концерт та розважальна програма.		Будинок культури с.Полянця
Липень	Гуцульські забави на Івана Купала	Клубні установи Яремчанського краю	Виступи колективів художньої самодіяльності, обряди, ігри, конкурси та дискотека.		(03434) 2-24-09 Методкабінет Будинку культури м. Яремче
Липень	День міста Яремче	Майдан Свободи м. Яремче	Урочистості та святковий концерт за участю колективів художньої самодіяльності Яремчанщини та запрошених колективів традиційно відбувається в останню неділю липня.	Міжнародний	(03434) 2-24-09 Методкабінет Будинку культури м. Яремче, 03434 2 30 11 Відділ туризму та зовнішніх зв'язків міськвиконкому
Липень	Фестиваль-плерер камерної музики в Карпатах	Будинок культури м. Яремче	Концерти камерної музики, майстер-класи, авторські тренінги, зустрічі з українськими та зарубіжними митцями.	Міжрегіональний	+38 (093) 619-79-86 Дитяча школа мистецтв
19 серпня	V відкритий обласний фестиваль «Медовий Спас у Коломиї» в рамках святкування Дня міста Коломиї	м. Коломия	Фестиваль	Місцевий	Відділ культури Коломийської РДА, м.Коломия, вул. Театральна 21А; тел./факс: (03433) 2-55-46 http://kultura-krda.if.ua e-mail - vkitkol.rda@ukr.net
Серпень	625 річниця першої писемної згадки про село	с. Корнич Коломийський район	День села	Місцевий	Відділ культури Коломийської РДА, м.Коломия, вул. Театральна 21А; тел./факс: (03433) 2-55-46 http://kultura-krda.if.ua e-mail - vkitkol.rda@ukr.net
Серпень	День селища Ворохта	с.мт.Ворохта Яремчанська міська рада	Урочистості, святковий концерт та розважальна програма.	місцевий	Клубна установа с.мт.Ворохта
Серпень	День села Татарів	с.Татарів	Урочистості, святковий концерт та розважальна програма.	місцевий	Клубна установа с.Татарів
Серпень	День села Яблуниця «Гуцульський край зове на свято»	с.Яблуниця	Урочистості, святковий концерт та розважальна програма.	Місцевий	Клубна установа с.Яблуниця
3 серпня	Обласний етнофестиваль «Свято карпатського літа»	У-ще «Калиновець», с. Вишків Долинський р-н Івано-Франківська обл.	Майстер-класи з вивчення бойківських танців, гончарства, гри на дриббі, виготовлення будза та вурди, дитячі	Обласний	Долинська РДА, Долинська райрада, Асоціація інвестиційного бізнесу «Золоте кільце Прикарпаття», пр. Незалежності, 5, м. Долина, тел. (03477) 27027, 27004 e-mail: dolyna_org@ukr.net

Час проведення	Назва заходу	Місце проведення	Стисла характеристика заходу	Рівень представництва	Організатор заходу (адреса, контактний телефон, веб-сайт, e-mail)
			забави «Бойківські веселики»		http://ww2.gov.if.ua/dolynska/ua
10 серпня	Патріотична акція «Марина»	У-ще «Марина» с. Липа Долинський р-н Івано-Франківська обл.	Сходження на гору Марина з метою вшанування воїнів ОУН-УПА	обласний	Долинська РДА пр. Незалежності, 5, м. Долина тел. (03477)27027, 27004 e-mail: dolyna_org@ukr.net http://ww2.gov.if.ua/dolynska/ua
19 серпня	Проведення обласного фестивалю «Медовий спас у Коломиї» та святкування Дня міста коломиї	Парк імені К.Трильовського	Проведення мистецької програми та виставки-ярмарку меду і бджолопродукту	Обласний	Відділ культури міської ради Тел.: (03433) 4-70-19 4-72-73
24 серпня	Урочисте відзначення Дня незалежності України та Дня Державного Прапора України	Населені пункти області	Культурно-концертна програма	Всеукраїнський	
Серпень	Виставка-ярмарок «Свято Хліба»; Фестиваль «Станіславська мармуляда»	Майдан Шептицького м. Івано-Франківськ	Виставка-продаж хлібобулочних виробів, виробів з повидла, варення тощо; концертна програма	Місцевий	Відділ туризму тел.:55-64-83
серпень	Міжнародний Бойківський фестиваль	м. Долина Долинський р-н	Свято бойківського меду і ремесел та святкування дня міста. (майстер-класи, виставки, ярмарки та концертна програма.	Міжнародний	ОДА, Облрада, РДА, Райрада, Міська рада
31 серпня	Фестиваль «Ліричної Франкової поезії»	с. Лолин Долинський р-н	Виступи мистців, концерти народних аматорських колективів	міжрегіональний	Івано-Франківська ОДА пр. Грушевського, 21 м. Івано-Франківськ тел. (0342)551866
07 вересня	І фольклорно-етнографічний фестиваль «Карпатське весілля» в рамках проведення V регіонального фестивалю автентичної карпатської кухні «Смачний Спас»	с. Мишин Коломийський район	Фестиваль	Місцевий	Відділ культури Коломийської РДА, м.Коломия, вул. Театральна 21А; тел./факс: (03433) 2-55-46 http://kultura-krda.if.ua e-mail - vkitkol.rda@ukr.net
13-21 вересня	Проведення Всеукраїнського театального фестивалю «Коломийські представлення»	Коломийський академічний обласний український драматичний театр імені І.Озаркевича	Вистави для різновікової аудиторії глядачів	Всеукраїнський	Коломийський академічний обласний український драматичний театр імені І.Озаркевича (03433) 3-74-94
19 вересня	435 річниця першої писемної згадки про село	с. Рунгури Коломийський район	День села	Місцевий	Відділ культури Коломийської РДА, м.Коломия, вул. Театральна 21А; тел./факс: (03433) 2-55-46 http://kultura-krda.if.ua e-mail - vkitkol.rda@ukr.net
Вересень	Виставка-ярмарок робіт народних майстрів «Прикарпатський вернісаж»; Фестиваль	Виставковий комплекс «Бастіон», м. Івано-Франківськ	Виставка-продаж виробів народних майстрів, культурно-мистецька та спортивна програма		Відділ туризму тел.:55-64-83

Час проведення	Назва заходу	Місце проведення	Стисла характеристика заходу	Рівень представництва	Організатор заходу (адреса, контактний телефон, веб-сайт, e-mail)
Вересень	«Довбушфест» II міжнародний фольклорний фестиваль «Саджавське намисто»	с. Саджава, Богородчанський район	Мистецькі колективи представлять традицій різних регіонів України	Міжрегіональний	Громадська організація «Скарбниця», відділ культури і туризму Богородчанської РДА (03471) 2-11-68
4 -5 жовтня	XIX Міжнародна проща Вервиці за єдність Церкви	с. Погоня Тисменецький район	Духовний захід, який має на меті розбудити в людях глибоку та щиру віру в Бога. В програму входять: співана вервиця, Свята Літургія, Молебень до Божої Матері із Погоні, Хресна Дорога, ватра, духовна програма, розважання, духовні пісні, в храмі – нічні чування.	Міжнародний	Отець Никодим Гуралюк 067 344-35-52
жовтень	Науково-практична конференція «Зустріч бджолярів в Карпатах»	м. Долина	Конференція проводитиметься за участю науковців високого рангу, у рамках заходу відбудеться концерт місцевих виконавців	Міжрегіональний	Асоціація «Підприємці Долинищини», ТІЦ «Бойківщина» вул. Грушевського, 11 м. Долина; тел. (03477) 25230; e-mail: boykivsychyna@meta.ua
Жовтень	Конкурсно-розважальна програма козацькі забави «Козацькому роду нема переводу»	Муніципальний центр дозвілля м. Івано-Франківськ	Концерт для жителів і гостей міста за участю музичних гуртів Івано-Франківська	Місцевий	Управління освіти і науки; тел.:52-22-27
Жовтень	Академія, присвячена 72-й річниці створення УПА та свята Покрови Пресвятої Богородиці	Центральний народний дім Івано-Франківськ	Концерт для жителів і гостей міста за участю музичних гуртів Івано-Франківська	Місцевий	Управління культури; тел.:2-15-18
Жовтень	Шостий міжнародний фестиваль «Обереги: класика на сцені театрів ляльок»	Івано-Франківський академічний театр ляльок ім. М.Підгірянки		Місцевий	

Х. ДОКУМЕНТИ